

I. BUDŽETA IETVARS 2026., 2027. UN 2028. GADAM

1. Makroekonomiskās attīstības apraksts¹

1.1. Ārējā ekonomiskā vide

Pasaules ekonomikas izaugsme 2024. gadā saglabājās vēsturiski zemā 3,3% līmenī, kas bija vēl nedaudz mazāk nekā ekonomika bija augusi pirms gada. Lēno attīstību lielā mērā noteica zemie izaugsmes tempi attīstītajās valstīs, pirmām kārtām *euro* zonā, kur ekonomika pērn palielinājās tikai par 0,9%, vēl nedaudz atpaliekot arī no iepriekš prognozētā. *Euro* zonā situāciju būtiski ietekmēja izaugsmes kritums tās lielākajā ekonomikā Vācijā, kas saskārās ar ražošanas apjomu kritumu rūpniecībā un vājo eksporta pieprasījumu. Iekšzemes pieprasījums līdz ar reālo ienākumu pieaugumu ir sācis atjaunoties, tomēr kāpuma tempi joprojām ir vāji.

2024. gada nogalē un 2025. gada sākumā situācija gan pasaules ekonomikā, gan *euro* zonā sāka uzlaboties, vienlaikus turpmākās izaugsmes prognozes nelabvēlīgi ietekmē ASV paziņojumi par muitas tarifu ieviešanu pārējām pasaules valstīm, krasī pieaugusī nenoteiktība un finanšu tirgu svārstības. Tā rezultātā SVF saglabājis pasaules izaugsmes prognozi zem ilgtermiņa vidējā 3,7%, 2025. gadā paredzot ekonomikas izaugsmi par 3,0%, bet 2026. gadā tai paātrinoties tikai līdz 3,1% (2025. gada jūlija prognoze). 2025. gadam prognozētā ekonomikas izaugsme pasaulē ir par 0,2 pp zemāka, nekā SVF bija lēsis pagājušā gada novembrī, vēl pirms ASV tarifu diskusijas radītās spriedzes.

Būtiskākais izaugsmes tempu samazinājums tarifu ietekmē gaidāms tieši attīstītajās valstīs, īpaši ASV, kur ekonomikas izaugsme, pēc SVF prognozēm, šogad samazināsies līdz 1,9%, salīdzinot ar 2,8% pērn. Tomēr, neskatoties uz sabremzēšanos, tā joprojām būs straujāka nekā *euro* zonā, kur IKP pieaugums, pēc EK prognozēm, būs pagājušā gada līmenī 0,9% apmērā (1,0% pēc SVF prognozēm). attīstības valstu izaugsme kopumā samazināsies no 4,3% 2024. gadā līdz 4,1% šogad un samazinājums par 0,2 pp līdz 4,8% prognozēts arī Ķīnas ekonomikā.

Latvijas desmit galveno ārējās tirdzniecības partnervalstu – Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Zviedrijas, Krievijas, Apvienotās Karalistes, Polijas, Dānijas, Nīderlandes un Somijas – kopējās vidējās svērtās izaugsmes prognozes 2025. gadam ir augstākas nekā *euro* zonai un ES kopumā, veidojot 1,7%, taču, salīdzinot ar 2024. gada rudenī prognozēto, tās ir pazeminājušās par 0,2 pp. Vienlaikus Latvijas galvenajām tirdzniecības partnervalstīm tas ir samērā būtisks uzlabojums salīdzinājumā ar 2024. gadu, kad šo valstu ekonomika bija augusi par 1,1%. Arī šā gada pirmais un otrais ceturksnis Latvijas partnervalstīm un ES kopumā bijis nedaudz spēcīgāks par prognozēto, tajā skaitā arī ņemot vērā pirms tarifu ieviešanas pieaugušo tirdzniecības aktivitāti ar ASV.

Apsteidzošie uzņēmēju un patērētāju konfidences rādītāji Eiropā pēc krituma 2022. gadā Krievijas uzsāktā kara un energokrīzes ietekmē, kopš 2023. gada vidus ir stabilizējušies ar nelielu kāpumu tendenci. Lai gan uzlabojumu dinamika bijusi neizteikta un uzņēmēju un patērētāju

¹ Datu avoti: Ja nav norādīts citādi – Centrālā statistiskās pārvalde (CSP) un Finanšu ministrijas (FM) prognozes. Dati atbilstoši Centrālās statistikas datu bāzēs pieejamajai informācijai līdz 22.09.2025.

noskaņojums joprojām ir negatīvāks par ilgtermiņa vidējo, tas arī nav piedzīvojis kritumu pēc ASV izraidītā tirdzniecības tarifu kara un pēdējos mēnešos uzrāda pieaugumu. Iepirkumu menedžeru indekss (PMI), kas apsteidzoši parāda ekonomikas izlaides apjomus, *euro* zonā jau vairākus mēnešus pārsniedz 50 punktu atzīmi, kas atdala ekonomikas izaugsmi no krituma, un augustā ir sasniedzis 51,1 punktu, augstāko līmeni pēdējo 15 mēnešu laikā.

Inflācija pasaulē kopumā turpinās pazemināties, pēc SVF prognozēm, šogad noslīdot līdz 4,2% un 2026. gadā līdz 3,6%. ASV tarifu paaugstināšanai, bremzējot ekonomikas izaugsmi, no vienas puses, ir tarifus pazeminoša ietekme, savukārt atsevišķās valstīs, tostarp ASV, sadārdzinoties importam, gaidāms straujāks cenu pieaugums. Sagaidāms, ka ASV līdz pat 2026. gadam inflācija pārsniegs 2% mērķa līmeni, kamēr *euro* zonā inflācija jau ir pietuvojusies vēlamajam līmenim, un 2025. gadā kopā, pēc EK maija prognozēm, veidos 2,1%, bet 2026. gadā samazināsies līdz 1,7%.

1.1. tabula. Latvijas galveno tirdzniecības partnervalstu IKP pieauguma prognozes 2025. un 2026. gadam

Valsts	Īpatsvars kopējā Latvijas preču eksportā 2024. g.	IKP pieaugums 2024. g. %	IKP pieauguma prognoze salīdzināmās cenās, g/g, %, EK, 2025. g. maijs *SVF, 2025. g. jūlijs		Izmaiņas pret EK 2024. g. novembra prognozēm un SVF 2025. g. janvāra prognozēm, pp	
			2025	2026	2025	2026
Lietuva	18,1%	2,8	2,8	3,1	-0,2	0,1
Igaunija	11,7%	-0,3	1,1	2,3	0,0	-0,3
Vācija	6,5%	-0,2	0,0	1,1	-0,7	-0,2
Zviedrija	5,5%	1,0	1,1	1,9	-0,7	-0,7
Krievija*	5,5%	4,3	0,9	1,0	-0,6	0,1
Apvienotā Karaliste*	5,3%	1,1	1,2	1,4	0,1	0,0
Polija	4,4%	2,9	3,3	3,0	-0,3	-0,1
Dānija	4,3%	3,7	3,6	2,0	1,1	0,2
Nīderlande	3,3%	1,0	1,3	1,2	-0,3	-0,3
Somija	3,0%	-0,1	1,0	1,3	-0,5	-0,3
Vidēji svērtais 10 valstīm	67,6%	1,1	1,7	2,1	-0,2	-0,1
Euro zona	51,8%	0,9	0,9	1,4	-0,4	-0,2
Pasaule*		3,3	3,0	3,1	-0,2	0,0

1.2. Latvijas tautsaimniecības attīstība

Līdz 2023. gadam Latvijas ekonomika gan Covid-19 pandēmijas, gan Krievijas uzsāktā kara radītās problēmas bija pārvarējusi labāk nekā prognozēts, tajā skaitā 2023. gadā sasniedzot spēcīgu 2,9% izaugsmi, taču 2024. gadā ārējās vides negatīvā ietekme kļuva jūtama un Latvijas IKP, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājās par 0,4%.

Ekonomikas lejupslīdi 2024. gadā noteica galvenokārt zemā ekonomikas izaugsme ārējos tirgos, kur attīstības tempus joprojām bremzēja gan Krievijas uzsāktais karš Ukrainā un tam

sekojošais cenu kāpums, gan joprojām augstās procentu likmes. Saspringtā ģeopolitiskā situācija, augstā nenoteiktība un nedrošība par nākotni savukārt kavēja iekšzemes pieprasījuma pieaugumu. Privātais patēriņš, kam, ņemot vērā strādājošo iedzīvotāju ļoti spēcīgo ienākumu kāpumu, bija visas iespējas strauji palielināties, 2024. gadā auga tikai par 0,5%, bet investīcijas kritās par 6,7%. Tādējādi ekonomikas izaugsmi pērn visbūtiskāk veicināja sabiedriskā patēriņa pieaugums par 7,6%, un neliels pozitīvs devums ekonomikas izaugsmē bija ārējai tirdzniecībai, kur eksporta kritums (-1,6%) bija nedaudz zemāks par importa samazinājumu (-2,3%).

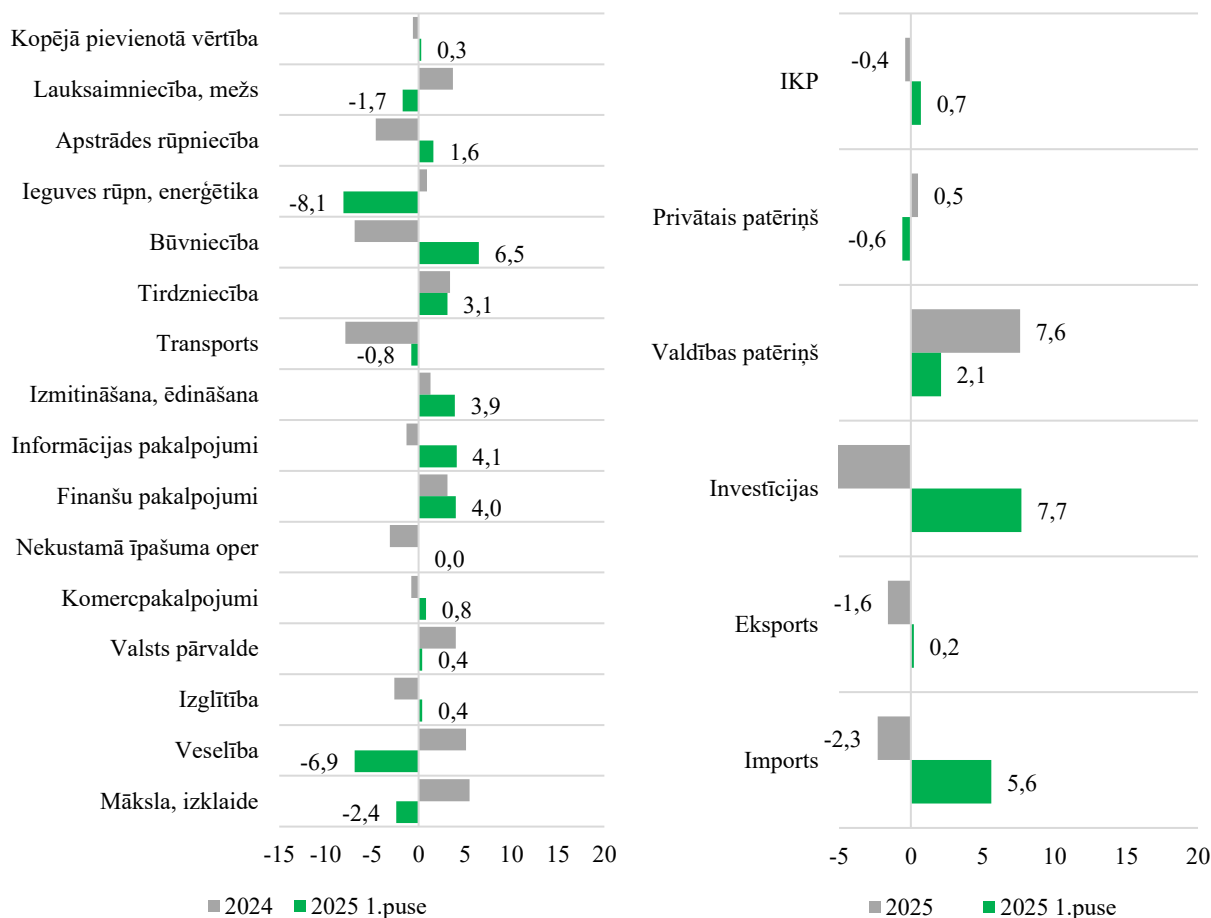
Nozaru griezumā būtiskākā pozitīvā ietekme uz ekonomikas izaugsmi pērn bija tirdzniecības nozares pieaugumam par 3,4%, kā arī kāpumam valsts pārvaldes un veselības un sociālās aprūpes nozarēs, kamēr kopējo ekonomikas lejupslīdi noteikuši spēcīgie kritumi apstrādes rūpniecības, būvniecības un transporta nozarēs – attiecīgi par 4,6%, 6,9% un 7,9%.

2025. gada pirmajā pusē ekonomikas izaugsme ir atjaunojusies, īpaši strauju kāpumu uzrādot otrajā ceturksnī, kad pret 2024. gada otro ceturksni IKP ir palielinājies par 1,7%. gada pirmajā pusē kopā ekonomikas izaugsme veidojusi 0,7%. Atšķirībā no 2024. gada, kad būtiskāko devumu ekonomikā nodrošināja ar sabiedrisko patēriņu saistītās nozares, 2025. gadā izaugsme ir atjaunojusies lielākajā daļā biznesa nozaru un būtiskākā pozitīvā ietekme uz IKP pieaugumu gada pirmajā pusē bijusi tirdzniecības, būvniecības, informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozares, kā arī apstrādes rūpniecības pieaugumam attiecīgi par 3,1%, 6,5%, 4,1% un 1,6% (skat. 1.1. att.).

Ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā līdz ar pieprasījuma uzlabošanos ārējos tirgos šogad mēnesi no mēneša ir auguši, tajā skaitā spēcīgs pieaugums bijis divās lielākajās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs – kokapstrādē un pārtikas produktu un ļoti spēcīgi augusi arī būvmateriālu ražošana, kas cieši korelē ar būvniecības nozares kāpumu. Būvniecības nozares straujo pieaugumu nodrošinājuši galvenokārt augošie inženierbūvniecības apjomi un ES fondu projektu realizācija, kamēr ēku būvniecībā joprojām saglabājies neliels kritums. Tāpat salīdzinoši spēcīgs pieaugums bijis tirdzniecības nozarē, galvenokārt pateicoties autotirdzniecības kāpumam, un visai strauji augušas arī izmitināšanas un ēdināšanas, kā arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu un finanšu pakalpojumu nozares.

Savukārt būtiskāko negatīvo ietekmi uz ekonomikas izaugsmi šā gada pirmajā pusē atstājis kritums laika apstākļu ietekmētajā enerģētikas nozarē, kā arī veselības un sociālās aprūpes nozares pievienotās vērtības samazināšanās.

No izlietojuma puses, ekonomikas izaugsmi 2025. gada pirmajā pusē visbūtiskāk veicinājis spēcīgais investīciju kāpums – par 7,7%, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu, un mērens pieaugums fiksēts arī eksportā un sabiedriskajā patēriņā – attiecīgi par 0,2% un 2,1%. Vienlaikus privātais patēriņš, neskatoties uz iedzīvotāju pirkjspējas atjaunošanos un joprojām spēcīgo algu kāpumu, bijis par 0,6% mazāks nekā pirms gada, galvenokārt samazinoties pārtikas patēriņam un ar mājokli saistītajiem pakalpojumiem ūdens, elektroenerģijas, gāzes un cita kurināmā apgādē. Patērētāju tēriņus ierobežojusi arī augstā nenoteiktība saistībā ar ģeopolitisko situāciju, ASV tarifu ieviešanu, cenu kāpumu atsevišķām preču grupām un valdības izdevumu samazināšanas pasākumiem.

1.1. att. IKP pievienotās vērtības izmaiņas tautsaimniecības nozarēs un IKP izmaiņas no izlietojuma puses, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo laika periodu, %

2025. gada otrajā pusē izaugsmi vēl būtiskāk veicinās ārējā pieprasījuma atjaunošanās un eksports, kā arī investīciju pieaugums, tajā skaitā straujāka ES fondu investīciju izmantošana, vienlaikus negatīvos riskus ir palielinājusi ASV tarifu diskusija un tirdzniecības tarifu celšana, kā arī tās izraisītā nestabilitāte un finanšu tirgu svārstīgums. Vienlaikus saglabājas ļoti augsti ar ģeopolitisko situāciju saistītie riski, kas tāpat pasliktina uzņēmēju un patērētāju konfidenci un ierobežo privāto investīciju pieaugumu un patērētāju tēriņus.

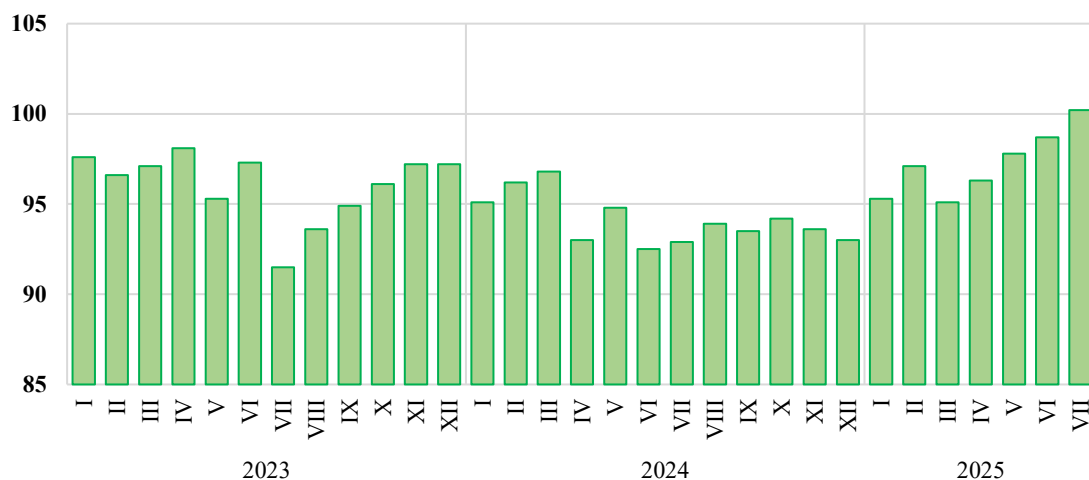
Pēc FM 2025. gada jūnija sākumā aktualizētajām makroekonomisko rādītāju prognozēm, ekonomikas izaugsme šogad kopumā būs atjaunojusies un sasniegs 1,1%, bet 2026. gadā tā paātrināsies līdz 2,1%. Nākamajos trīs gados ekonomikas izaugsme stabilizēsies 2,2% līmenī.

1.2.1. Tautsaimniecības nozaru attīstība

Rūpniecība

Latvijas rūpniecības nozare 2023. un 2024. gadā piedzīvoja apjomu samazinājumus attiecīgi 5,4% un 2,2% apmērā pēc kalendāri izlīdzinātiem datiem, kam sekoja 3,4% pieaugums 2025. gada pirmajos septiņos mēnešos kopā (1.2. attēls), salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu. Ražotāji aptaujās norādījuši, ka pārliecinoši lielākais kavēklis nozares attīstībai 2023. un 2024. gadā bijis nepietiekams pieprasījums, ko noteica vājā ekonomiskā izaugsme Latvijas

galvenajās eksporta partnervalstīs. Pieprasījums pēc Latvijas ražojumiem 2025. gada pirmajā pusē ir audzis gan vietējā, gan eksporta tirgū, kas veicināja arī ražošanas apjomu pieaugumu.

**1.2. att. Rūpniecības produkcijas apjoma indekss
(sezonāli izlīdzināti dati, 2021 = 100)**

Rūpniecības nozares pievienotā vērtība kopējā tautsaimniecībā samazinājās gan 2023., gan 2024. gadā. 2023. gadā tā samazinājās par 0,6 pp un tās īpatsvars bija 14,9% no kopējās tautsaimniecības, bet 2024. gadā pievienotā vērtība saruka vēl par 0,4 pp un veidoja 14,5%, kas ir vēsturiski zemākais īpatsvars. Arī nodarbināto skaita īpatsvars Latvijas rūpniecības nozarē 2024. gadā samazinājās par 0,4% un veidoja 14,6% no visiem tautsaimniecībā nodarbinātajiem. Ņemot vērā šā gada ražošanas apjomu dinamiku, paredzams, ka arī nozares pievienotā vērtība 2025. gadā atsāks pieaugt.

Rūpniecības nozare sastāv no trīs galvenajām apakšgrupām – apstrādes rūpniecības (83% īpatsvars), elektroenerģijas un gāzes apgādes (13,7%) un ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes (3,3%).

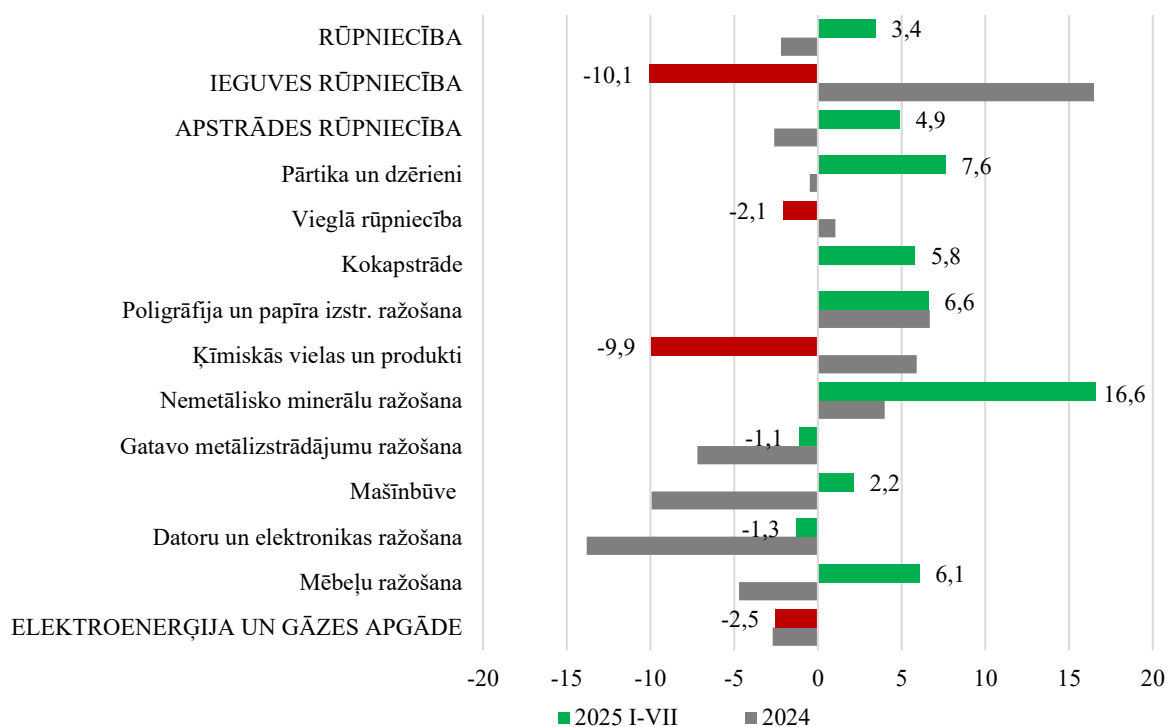
No Latvijas apstrādes rūpniecībā saražotā preču apjoma aptuveni divas trešdaļas tiek eksportētas. Latvijas 10 lielāko eksporta partnervalstu vidējā iekšzemes kopprodukta izaugsme 2024. gadā bija vien 1,1%, kas ievērojami atpaliek no ilgtermiņa vidējā kopprodukta pieauguma. Līdz ar izaugsmes tempu samazināšanos sarūk arī attīstības tempi tautsaimniecības nozarēs, tajā skaitā rūpniecībā, būvniecībā u.c. Samazinoties aktivitātei partnervalstu rūpniecības nozarēs, sarūk arī pieprasījums pēc izejvielām vietējās ražošanas vajadzībām vai tiešajam patēriņam, ko savukārt nodrošina importa partnervalstīs, tajā skaitā Latvijā. EK aptaujās par apstrādes rūpniecības konfidenci Latvijas rūpnieki 2024. gadā pieprasījuma trūkumu norādījuši kā lielāko ierobežojošo faktoru sekmīgai ražošanas apjomu palielināšanai. Pieprasījums bijis nepietiekams gan eksporta, gan vietējā tirgū. 2025. gada septiņos mēnešos pieprasījuma trūkums joprojām ir galvenais negatīvais faktors, tomēr pieprasījuma līmenis ir audzis gan vietējā, gan eksporta tirgū, kas veicinājis arī ražošanas apjomu pieaugumu.

Rūpniecības kopējie apjomi 2024. gadā samazinājās par 2,2%, tostarp apstrādes rūpniecība saruka par 2,6%, elektroenerģijas un gāzes apgāde samazinājās par 2,7%, bet ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde pieauga par 16,5% (1.3. attēls). No apstrādes rūpniecības apakšnozarēm lielākie samazinājumi 2024. gadā pret iepriekšējo gadu bijuši metālizstrādājumu (-7,2%), datoru, elektronisko un optisko iekārtu (-13,8%), citur nekvalificētu iekārtu (-14,1%), automobiļu, piekabju un puspiekabju (-13,5%), kā arī dzērienu (-7,3%) ražošanā. Savukārt lielākie pieaugumi tika novēroti poligrāfijā un ierakstu reproducēšanā (+7,5%), ķīmisko vielu un produktu (+5,9%),

gumijas un plastmasas izstrādājumu (+7,8%) un nemetālisko minerālu ražošanā (+4%), kā arī iekārtu un ierīču remontā un uzstādīšanā (+17,7%). Lielākajās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs, kā kokrūpniecība (+0,0%) un pārtikas ražošanā (+0,3%) nozīmīgu izmaiņu pret pērno gadu nebija.

Šā gada pirmajos septiņos mēnešos kopā rūpniecības kopējie apjomi pieauga 3,4% pret pērnā gada attiecīgo periodu. Izaugsmi nodrošināja apstrādes rūpniecības pieaugums par 4,9%, bet elektroenerģijas un gāzes apgādes nozare samazinājās par 2,5% un ieguves rūpniecība saruka par 10,1%. Elektroenerģijas un gāzes apgādes apjomi pēdējo gadu laikā bijuši visai svārstīgi, tomēr pēdējos piecos gados apjomi samazinājušies vidēji par 3,6% gadā. To nosaka gan klimata izmaiņas, ziemām kļūstot nedaudz siltākām, kā rezultātā mazinās pieprasījums pēc energoresursiem apkurei, gan arī energoefektivitātes pasākumi un modernāku elektrisko iekārtu izmantošana, kā arī saules paneļu ierīkošana, kas uzņēmumiem un mājāsaimniecībām ļauj patērēt mazāk ārējo energoresursu. Savukārt ieguves rūpniecībai traucējuši sliktie laikapstākļi.

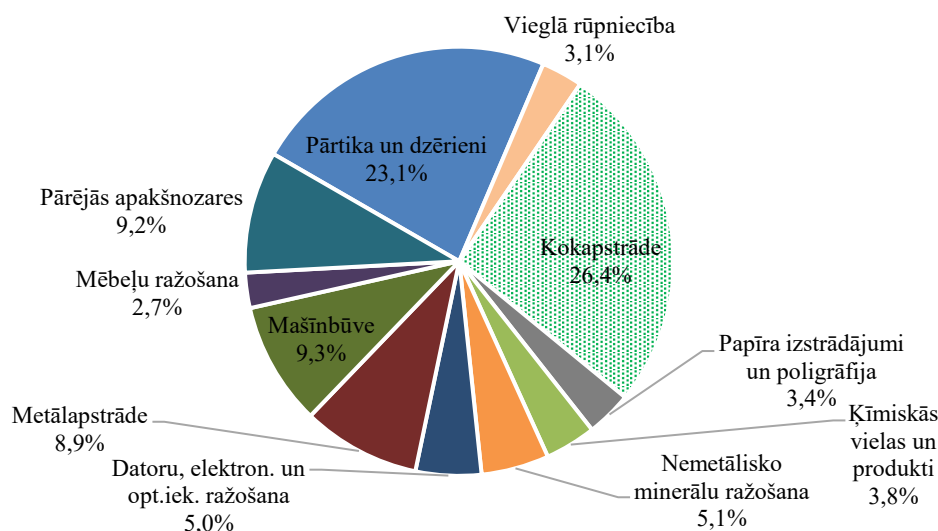
Apstrādes rūpniecības apjomi 2025. gada pirmajos septiņos mēnešos pieauguši par 4,9%. Lielāko pozitīvo devumu nodrošinājušas tieši lielākās apakšnozares. Kokrūpniecība pieauga par 5,8%, pārtikas preču ražošana palielinājās par 8,8% un nemetālisko minerālu ražošanas pieaugums sasniedza 16,6% pret pērnā gada attiecīgo periodu. Kopš gada sākuma teju ik mēnesi palielinoties kopējiem apstrādes rūpniecības apjomiem pret iepriekšējo mēnesi, šā gada jūlijā vairs tikai divas apakšnozares nav uzrādījušas ražošanas apjomu pieaugumu gada griezumā – apģērbu ražošana un iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana.

1.3. att. Rūpniecības nozaru izlaides apjoma izmaiņas 2024. gadā un 2025. gada septiņos mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo laika periodu (kalendāri izlīdzināti dati, %)

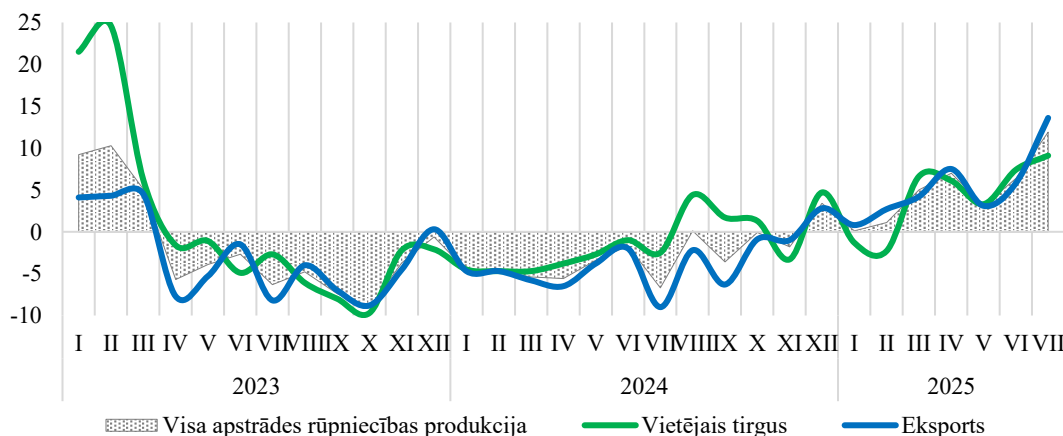
Apstrādes rūpniecības struktūrā (1.4. attēls) lielākās nozares 2024. gadā bija kokapstrāde (26,4%) un pārtikas un dzērienu ražošana (23,1%), kam sekoja mašīnbūves industrija (9,3%) un metālapstrāde (8,9%). Struktūras izmaiņas pret 2023. gadu nav visai ievērojamas. Pārtikas un dzērienu nozare līdz ar apjomu pieaugumu struktūrā aizņem par 1,1 pp vairāk nekā 2023. gadā,

bet datoru un elektronikas īpatsvars līdz ar ražošanas apjomu kritumu samazinājies par 0,8 pp. Arī mašīnbūves īpatsvars, kurā ietilpst elektrisko iekārtu, automobiļu, piekabju un puspiekabju u.c. iekārtu ražošana, sarucis par 0,6 pp.

1.4. att. Apstrādes rūpniecības nozaru izlaides struktūra 2024. gadā (faktiskajās cenās, %)

Latvijas apstrādes rūpniecības apgrozījums 2024. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājās par 2,3%, ko noteica eksporta tirgus sarukums par 3,2%, bet apgrozījums vietējā tirgū samazinājās par 0,5%. 2025. gada septiņos mēnešos apgrozījums apstrādes rūpniecībā pieauga par 4,7%, straujāk palielinoties eksporta apgrozījumam (+5%), kamēr apgrozījums vietējā tirgū auga par 4,1%.

1.5. att. Apstrādes rūpniecības apgrozījuma izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi (kalendāri izlīdzināti dati, %)

EK apkopotie dati par apstrādes rūpniecības konfidenci Latvijā 2025. gada pirmajos septiņos mēnešos uzrāda pozitīvu dinamiku, tomēr uzņēmumu noskaņojums ir piesardzīgāks, nekā rāda straujš ražošanas apjomu pieaugums pēdējos mēnešos, un liecina par nenoteiktību par turpmāko attīstību eksporta tirgos. Tikmēr ES kopējā apstrādes rūpniecības konfidence ir zemā līmenī, taču tā vairs nepasliktinās.

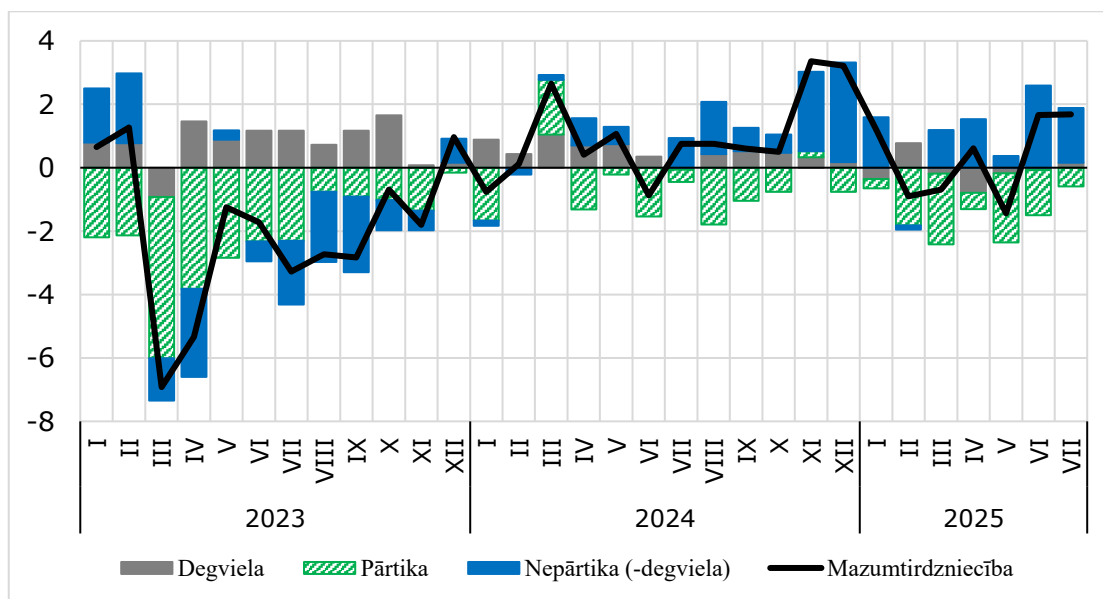
Apstrādes rūpniecības apjomi Latvijā pašlaik strauji pieaug, tomēr ziņas par nozari Eiropā un Latvijas eksporta partnervalstīs ir neviennozīmīgas. Pieprasījumu pēc Latvijā ražotām precēm

turpmāk atkal var pazemināt ASV noteiktie ievadumtas tarifi, kas pasliktinās nozares situāciju ES dalībvalstīs, kurās tirdzniecība ar ASV ir izteiktāka.

Tirdzniecība

Tirdzniecības nozare iekļauj mazumtirdzniecību, vairumtirdzniecību un automobiļu un motociklu tirdzniecību, to īpatsvars 2024. gadā attiecīgi 47%, 38% un 15% no visas tirdzniecības. Salīdzinot ar 2023. gadu, vairumtirdzniecības īpatsvars samazinājās par 2 pp, bet mazumtirdzniecības un automobiļu un motociklu tirdzniecības īpatsvars palielinājās par 1 pp.

Mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums pēdējo piecu gadu periodā vidēji gandrīz nav mainījies (-0,04%). Mazumtirdzniecības apjomiem pieaugt traucēja gan augstas inflācijas periods 2022. – 2023. gadā, kas ierobežoja privāto patēriņu, gan arī iedzīvotāju skaita samazinājums. Mazumtirdzniecības apjomi 2024. gadā pieauga par 0,9%, ko noteica galvenokārt nepārtikas preču tirdzniecības pieaugums, bet šā gada pirmajos septiņos mēnešos kopā apjomi auguši par 0,3%. Mazumtirdzniecība sastāv no trim galvenajām grupām – pārtikas, nepārtikas un degvielas mazumtirdzniecības. 2025. gada pirmajā pusē dinamika šajās grupās ir visai atšķirīga. Nepārtikas preču tirdzniecības apjomi sasniedza augstāko atzīmi novērojumu vēsturē, kas liecina par pozitīvām iezīmēm privātajā patēriņā, bet pārtikas mazumtirdzniecības apjomi ir zemākie kopš 2016. gada. Pārtikas mazumtirdzniecību nelabvēlīgi ietekmē augstais cenu līmenis, turklāt patēriņa cenas pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem šā gada pirmajos astoņos mēnešos vēl pieauga vidēji par 6,5%.

1.6. att. Mazumtirdzniecības apgrozījuma pārmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi (%), salīdzināmās cenas

EK apkopotais mazumtirdzniecības konfidences indekss kopš šā gada sākuma ir nedaudz pasliktinājies, ko nosaka galvenokārt zemie mazumtirdzniecības apjomi pēdējo mēnešu laikā, tomēr indekss šā gada augustā ir bijis augstāks nekā pērnā gada augustā. Turpretim patērētāju konfidence pēdējā gada laikā bijusi visai svārstīga dažādu ekonomisko notikumu ietekmē. Šā gada augustā patērētāju konfidence ir bijusi augstāka nekā šā gada sākumā, bet zemāka par atzīmi pērnā gada augustā.

Vairumtirdzniecības nozares uzņēmumu apgrozījums strauji samazinājās 2022. un 2023. gadā (attiecīgi par 9,2% un 11,1%) pret iepriekšējiem gadiem, ko noteica importa un

eksporta ierobežošana ar Krieviju un Baltkrieviju un sankciju ieviešana. Tam sekoja 1,8% sarukums arī 2024. gadā, bet 2025. gada pirmajā pusgadā nozare pieaugusi par 1,5%. Vairumtirdzniecības nozare ir cieši saistīta ar vietējo rūpniecību, mazumtirdzniecību, kā arī ar importa un eksporta apjomiem. Apjomus, kādi tie bija pirms Krievijas iebrukuma Ukrainā, vairs nav pamata sagaidīt, tomēr kopējās ekonomikas izaugsmes, tajā skaitā apstrādes rūpniecības apjomu palielināšanās apstākļos sagaidāma arī tālāka izaugsme vairumtirdzniecības nozarē.

Automobiļu un motociklu tirdzniecība ir mazākā no tirdzniecības apakšnozarēm, tomēr pēdējo piecu gadu laikā apjomi nozarē auguši vidēji par 7,1% gadā, kas dod nozīmīgu pieaugumu kopējā tirdzniecības dinamikā. Pērn autotirdzniecības apjomi pieauga par 3,8%, bet šā gada pirmajā pusgadā tie auguši par 21,9% pret pērnā gada attiecīgo periodu, kas dod pozitīvu signālu par sabiedrības pirkspēju un privātā patēriņa pieaugumu.

Mazumtirdzniecības nozare augstu pārtikas cenu apstākļos visticamāk šogad nesagaidīs strauju izaugsmi. Vairumtirdzniecības nozares apjomu pieaugums varētu palielināties gada otrajā pusē, palielinoties kopējās ekonomiskās izaugsmes tempiem, ņemot vērā pieaugošos rūpniecības apjomus un eksporta un importa pieaugumu. Savukārt spēcīgā auto/moto tirdzniecības izaugsme šogad ievērojami uzlabos kopējo noskaņojumu tirdzniecības nozarē.

Transporta un uzglabāšanas nozare

Transporta un uzglabāšanas nozare, kurai vēsturiski bijusi būtiska loma Latvijas ekonomikas attīstībā, bija viena no pandēmijas smagāk skartajām nozarēm un to arī vissmagāk skāra Krievijas uzsāktais karš Ukrainā un biznesa sakaru saraušana ar agresorvalstīm. Attiecīgi nozares īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā ir samazinājies no vidēji 8,5% pēdējo divdesmit gadu laikā līdz 7,1% 2020. gadā un 5,9% 2024. gadā. 2025. gadā situācija nozarē ir stabilizējusies, tomēr neliela lejupslīde vēl bijusi vērojama un transporta īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā gada pirmajā pusē sarucis līdz 5,6% no kopējās pievienotās vērtības.

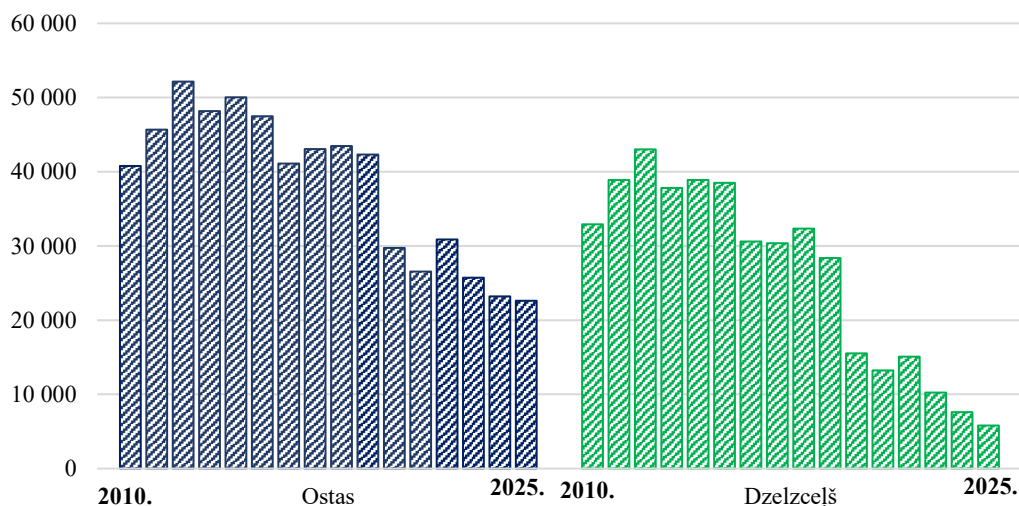
Atgūstoties no krituma Covid-19 pandēmijas ierobežojumu rezultātā, 2022. gadā transporta nozares pievienotās vērtības pieaugums sasniedza 3,5%, bet 2023. un 2024. gadā nozare piedzīvoja attiecīgi 7,2% un 7,9% kritumu, pasažieru pārvadājumu pieaugumam nespējot kompensēt zaudējumus kravu transportā, īpaši krītoties Krievijas kravu tranzītam dzelzceļā un ostās.

Pasažieru skaits lidostā "Rīga" 2024. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājās par 7,3% un sasniedza 7,1 milj., tomēr vēl joprojām nedaudz atpalika no 2019. gada līmeņa, kad pasažieru skaits lidostā bija sasniedzis 7,8 milj.. Pasažieru skaits sauszemes transportā pieauga par 2,0%, bet jūras ostās tika apkalpots par 4,6% mazāk pasažieru nekā 2023. gadā.

Vienlaikus kravu apgrozījums ostās pērn saruka par 6,8% un kravu pārvadājumi dzelzceļā kritās par 28,0%. Kravu apjoma samazinājumu turpināja noteikt Krievijas energoproduktu tranzīta kritums, un kravu apgrozījums ostās ar 36,0 milj. tonnu veidoja jau mazāk par pusi no 2012. gada līmeņa, kad pārkrauto kravu apjoms bija vislielākais. Dzelzceļā pārvadāto kravu apjoms saruka līdz 11,1 milj. tonnu, kas atbilda vairs tikai vienai piektdaļai no 2012. gada līmeņa. Kravu apgrozība autopārvadājumos 2024. gadā palielinājās par 12,9%, ko nodrošināja galvenokārt spēcīgais pieaugums pārvadājumos ārvalstīs un eksporta pārvadājumos.

2025. gada pirmajā pusē situācija transporta nozarē ir sākusi stabilizēties, kravu apjomu ostās un dzelzceļā noslīdot līdz vēsturiski zemākajam līmenim, kur vairs nav tālāku iespēju samazinājumam, kamēr pasažieru pārvadājumi turpināja pieaugt, īpaši dzelzceļā un aviosatiksmē. Vienlaikus līdz ar ekonomiskās aktivitātes palielināšanos, tostarp Eiropā, stabilizējas arī autopārvadājumu apjoms, un visi šie faktori nodrošinājuši, ka nozarei gada pirmajā pusē vairs bijis tikai niecīgs, 0,8% kritums salīdzinājumā ar 2024. gada pirmo pusi.

2025. gada pirmajos astoņos mēnešos, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo periodu, kravu apgrozījums ostās samazinājās par 2,4%, naftas un ogļu kravu pārvadājumu apjomiem stabilizējoties, bet kopējo kritumu visvairāk ietekmējot labības kravu apjomu kritumam par 21,1%, kā arī samazinoties rūdas kravu un ģenerālkraavu apjomiem. Dzelzceļā pārvadāto kravu apjoms 2025. gada pirmajos astoņos mēnešos kritās par 23,8%, pēc CSP datiem. Kravu apjomu dinamika Latvijas ostās un dzelzceļā apkopota 1.7. attēlā.

1.7. att. Kravu apgrozījums Latvijas ostās un pārvadājumu apjoms dzelzceļā (tūkst. tonnu), 2010.-2025. gada pirmajos astoņos mēnešos

Vienlaikus kravu apgrozība autotransportā 2025. gada pirmajā pusē bija par 0,6% mazāka nekā attiecīgajā periodā pirms gada, būtiski samazinoties importa pārvadājumiem (-13,7%), kamēr kravu apgrozījums iekšzemes pārvadājumos auga par 6,0% un pārvadājumos ārvalstīs saglabājās iepriekšējā gada līmenī (+0,1%).

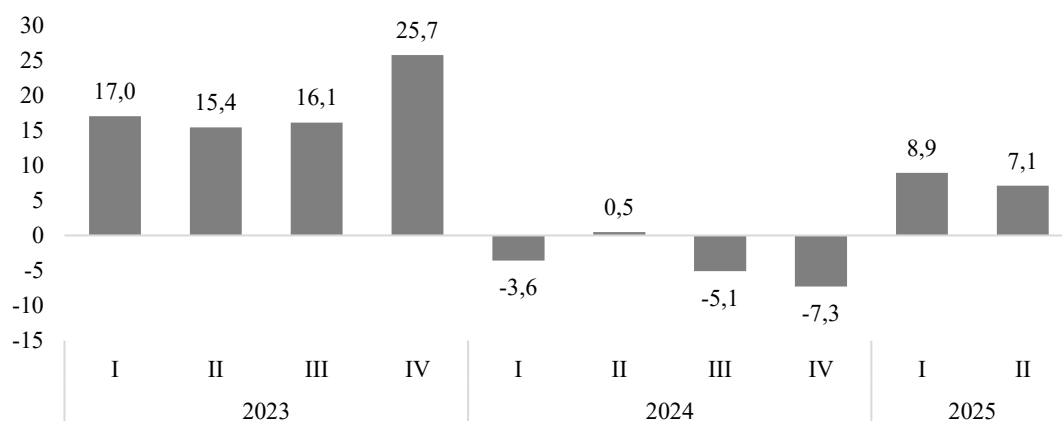
Pasažieru skaits lidostā Rīgā 2025. gadā nedaudz pārsniedz pagājušā gada līmeni – gada pirmajos septiņos mēnešos apkalpoti 4,0 milj. pasažieru, kas ir par 2,8% vairāk nekā pirms gada. Vienlaikus jāatgādinā, ka pēdējos mēnešos pasažieru skaits lidostā Rīga vairs nepalielinās, bet ir sācis kristies. Ja janvārī pret 2024. gada attiecīgo mēnesi pasažieru skaits bija audzis par 9,0%, tad jūnijā fiksēts 1,6% un jūlijā jau 6,1% kritums. Kopumā aviopasažieru pārvadājumi joprojām atpaliek no 2019. gadā sasniegtā rekordapjoma, tomēr tas ir atgriezies 2018. gada līmeni, kad bija fiksēts otrs augstākais pasažieru pārvadājumu apjoms lidostas darbības vēsturē.

Pasažieru skaits sauszemes transportā 2025. gada pirmajā pusē salīdzinājumā ar pagājušā gada pirmo pusi palielinājies par 0,6%, būtiski pieaugot pasažieru skaitam dzelzceļā (+12,5%) un pilsētas elektrotransportā (+3,0%), bet ar regulārās satiksmes autobusiem pārvadāto pasažieru skaits ir krities par 3,1%. Pasažieru skaits jūras ostās šā gada pirmajā pusē bijis par 1,4% lielāks nekā pirms gada, ko noteicis galvenokārt ar kruīza kuģiem iebraukušo pasažieru skaita pieaugums Rīgas ostā. Neskatoties uz šo palielinājumu, kopējais ostās apkalpoto pasažieru skaits joprojām ir vairāk nekā trīs reizes mazāks nekā pirms Covid-19 pandēmijas 2019. gadā un šo kritumu noteikusi prāmju satiksmes neatjaunošana ar Stokholmu Rīgas ostā.

Būvniecība

Būvniecības apjomi pēdējo gadu laikā bijuši visai svārstīgi (1.8. attēls). 2023. gadā apjomi strauji pieauga par 18,9% pret 2022. gadu pēc tam, kad tika pārvarēts strauja būvmateriālu cenu svārstību šoks, kā arī atrasti alternatīvi importa ceļi atsevišķiem deficīta būvmateriāliem, ko izraisīja tirdzniecības ierobežošana ar Krieviju. Tam sekoja būvniecības nozares stagnācija

2024. gadā, kad apjomi samazinājās par 4,3%. Samazinājumu noteica gan investīciju apjoma samazinājums, gan vāja ES fondu līdzekļu apguve. Savukārt 2025. gada pirmajā pusē būvniecības apjomi atsāka pieaugt, sasniedzot 7,8% kāpumu, ko noteica gan investīciju pieauguma atsākšanās, gan ievērojami veiksmīgāka ES fondu līdzekļu apguve. Sagaidāms, ka šie faktori veicinās būvniecības apjomu pieaugumu arī turpmāk. Šā gada otrajā ceturksnī būvniecības apjomi ir sasnieguši augstāko līmeni kopš 2020. gada pirmā ceturkšņa, kas norāda uz augstu būvniecības intensitāti, tādējādi, turpinoties būvniecības apjomu pieaugumam, rodas bažas par iespējamu darbaspēka deficītu.

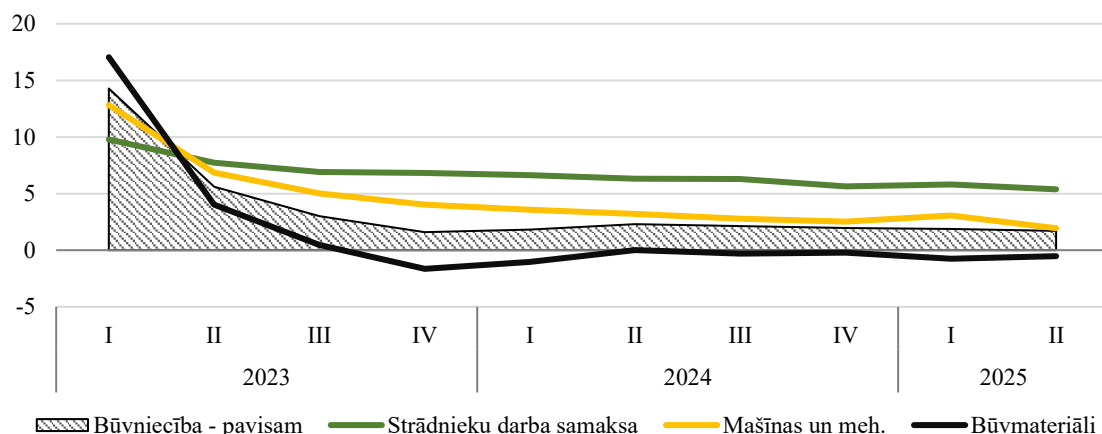

1.8. att. Būvniecības nozares izlaides apjomu izmaiņas g/g; salīdzināmajās cenās

Būvniecība iedalās trīs pēc īpatsvara aptuveni vienādās apakšgrupās – ēku būvniecība, inženierbūvniecība un specializētie būvdarbi. Kopējo būvniecības apjomu samazinājumu 2024. gadā noteica tieši ēku būvniecība (-19,5%), tikmēr inženierbūvniecība pieauga par 8,5%, bet speciālie būvdarbi palielinājās par 0,5%. Ēku būvniecības samazinājumu noteica sarukums daudzdzīvokļu ēku būvniecībā, kā arī publisko ēku būvniecībā, kur ietilpst skolas, ārstniecības iestādes, kultūras pasākumu ēkas u.tml. Tikmēr inženierbūvniecības pieaugumu nodrošināja pilsētsaimniecības infrastruktūras objektu būvniecība, kurā ietilpst ūdensapgādes, elektroapgādes un telekomunikāciju sistēmu ierīkošana un būvniecība. Ceļu un dzelzceļu būvniecība, kas tāpat ietilpst inženierbūvniecības grupā, 2024. gadā saruka par 1,9%.

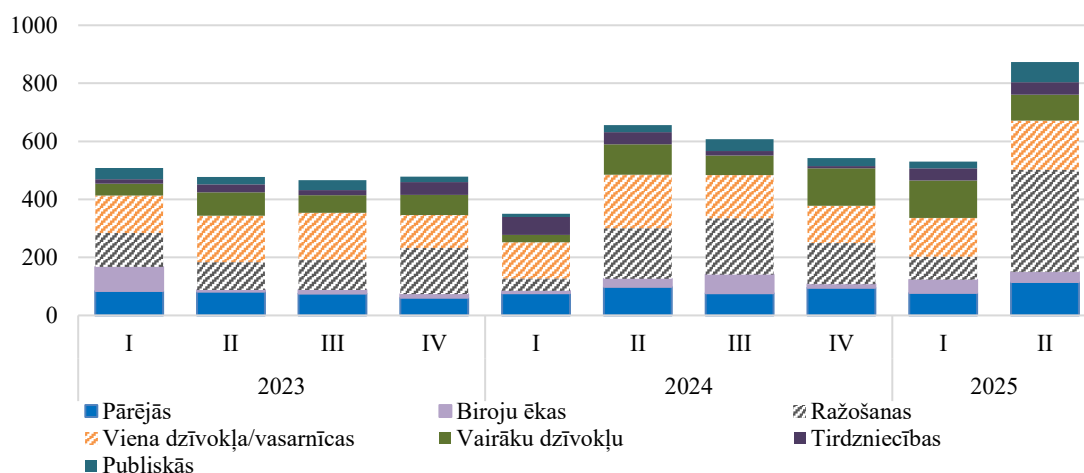
Savukārt 2025. gada pirmajā pusgadā pieaugumu par 7,8% noteica tieši inženierbūvniecības apjomu palielināšanās par 33,2% pret pērnā gada pirmo pusgadu, tikmēr ēku būvniecība samazinājās par 2,5%, bet specializētie būvdarbi saruka par 0,7%. Inženierbūvniecības straujo kāpumu nodrošināja gan ceļu un dzelzceļu būvniecība, gan pilsētsaimniecības infrastruktūras objektu būvniecība, kā arī pārejā inženierbūvniecība, kas neietilpst iepriekš minētajās divās grupās. Ceļu un dzelzceļu būvniecības pieaugumu nodrošina tādi nozīmīgi būvobjekti kā Dienvidu tilta 4. kārtas būvniecība, kā arī *RailBaltica* dzelzceļa trases projekts.

Kopš straujā būvniecības izmaksu kāpuma 2022. un 2023. gadā, izmaksu pieaugums nav pārsniedzis 3% robežu jau septiņus ceturkšņus pēc kārtas (1.9. attēls). Tas ir normalizējis situāciju tirgū, tādējādi būvnieki spēj prognozēt būvniecībai nepieciešamos līdzekļu apmērus. 2025. gada pirmajā pusgadā kopējās būvizmaksas pret pērnā gada pirmo pusgadu pieauga par 1,8%, tostarp strādnieku darba samaksa auga par 5,6%, mašīnu un mehānismu uzturēšanas izmaksas palielinājās par 2,5%, bet izmaksas par būvmateriāliem bijušas par 0,6% zemākas nekā gadu iepriekš.

1.9. att. Būvniecības izmaksu pārmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgā ceturksni (%)

Platība, kas norādīta no jauna izdotajās būvatļaujās, pret iepriekšējo gadu attiecīgajiem periodiem turpina pieaugt, jo īpaši šā gada otrajā ceturksnī (1.10. attēls), kas norāda uz pozitīvām iezīmēm turpmākajā nozares attīstībā. 2024. gadā jauno būvatļauju skaits saruka par 1%, bet paredzamā būvniecības platība tajās auga par 12%, kas liecina par izmēra ziņā lielāku objektu pieteikšanu. Savukārt 2025. gada pirmajā pusgadā būvatļaujas izdotas par 8% vairāk, bet norādītā platība tajās bijusi par 42% lielāka nekā pērnā gada attiecīgajā periodā.

1.10. att. Izdotajās būvatļaujās paredzamā platība pa ēku veidiem (tūkst. km²)

Būvniecības nozari šā gada pirmajā pusgadā pozitīvi ietekmējusi gan veiksmīgāka ES fondu līdzekļu apguve, gan sekmīgāka privāto investīciju piesaiste. Nozarē arī turpmāk paredzama izaugsme, kas var radīt bažas par nozares pārkaršanu, aktualizējoties darbaspēka trūkumam.

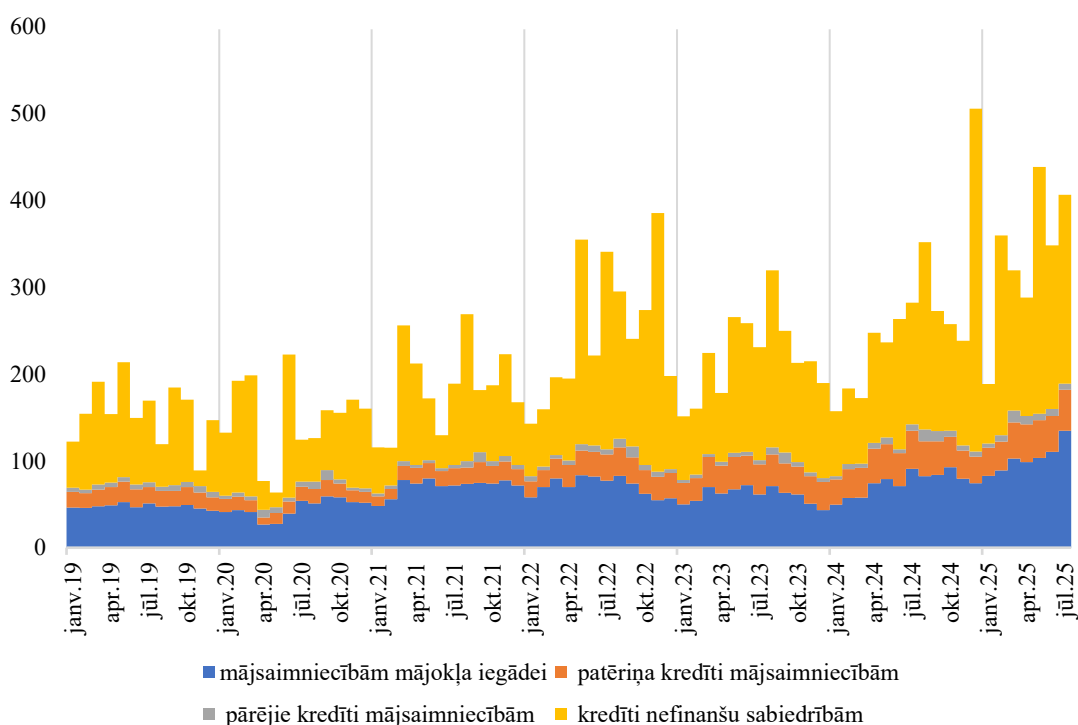
Finanšu un apdrošināšanas nozare

Finanšu un apdrošināšanas nozarē līdz ar 2024. gada vidū ECB uzsākto noguldījumu likmju un tam sekojošo Euribor likmju samazinājumu ir mazinājusies arī banku peļņu, taču vienlaicīgi ir aktivizējusies arī kreditēšana un banku kredītportfeļi pēc ilgāka laika ir atsākuši pieaugt. Kopumā 2024. gadā banku peļņa bija 521,5 miljoni *euro*, kas ir par 9% mazāk nekā 2023. gadā. Pēdējo reizi ECB procentu likmju samazinājuma veica 2025. gada 11. jūnijā, fiksējot noguldījumu likmi 2% apmērā un turpmāka procentu likmju samazināšana vairs nav veikta, t.sk. arī ECB padomes sanāksmē 11. septembrī, tādējādi pēc gadu ilgas likmju samazināšanas tika paņemts pārtraukums, jo inflācija *euro* zonā ir sasniegusi savu vidējā termiņa mērķi 2%. Saskaņā

ar jaunākajām ECB prognozēm vidējā kopējā inflācija 2025. gadā būs 2,1%, 2026. gadā – 1,7% un 2027. gadā – 1,9%.

Aktivizējoties kreditēšanai, banku hipotekāro kredītportfeļu kopējais apjoms 2025. gada jūlija beigās ir palielinājies par 8,2%, salīdzinot ar tādu pašu periodu 2024. gadā, jo tikai no jauna izsniegto mājokļu kredītu apjoms šajā periodā ir palielinājies pat par 50,2%. Lai gan Lietuvā un Igaunijā mājokļu kreditēšanas tempi turpina būt vēl nedaudz straujāki kā Latvijā – hipotekāro kredītu kopējais apjoms Igaunijā uz 2025. gada jūlija beigām ir audzis par 10%, bet Lietuvā par 12,4%, vienlaikus uzņēmumu kreditēšanas pieaugums Latvijā jūlijā jau ir apsteidzis Igaunijas rādītājus, bet vēl nedaudz iepaliek no Lietuvas rādītājiem. Latvijā 2025. gada jūlija beigās uzņēmumu kredītportfeļu atlikumu pieaugums pret 2024. gada attiecīgo periodu bija 14,2%, Igaunijā 12,6%, bet Lietuvā 16,1%.

Mērena izaugsme kreditēšanā bija vērojama jau kopš 2024. gada, taču straujāka izaugsme ir notikusi 2025. gadā un tieši pateicoties izaugsmei jūlijā kopumā 2025. gada griezumā Latvijas kredītportfeļu pieauguma temps jau ir līdzīgs pārējo Baltijas valstu pieaugumam. Arī Solidaritātes iemaksas likuma ietekme ir veicinājusi kreditēšanas aktivitāti, kaut Finanšu nozares asociācija uzskata, ka šāda nodokļa ilgtermiņa ietekme noteikti mazina banku konkurētspēju. Pagaidām nav indikāciju, ka kreditēšanas attīstības temps varētu atkal palēnināties, jo Latvijas desmit galveno ārējās tirdzniecības partnervalstu kopējās vidējās svērtās izaugsmes prognozes 2025. gadam ir augstākas nekā *euro* zonai un ES kopumā, lai gan ģeopolitiskā nenoteiktība saglabājas ļoti augsta.

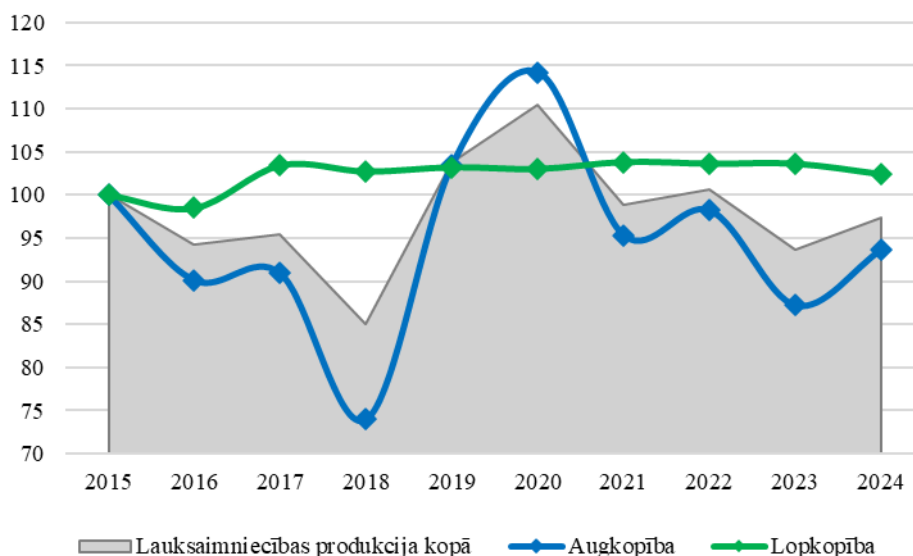
1.11. att. Rezidenti izsniegtie jaunie kredīti (bez refinansētiem kredītiem, milj. euro)

Lauksaimniecība

Lauksaimniecība 2024. gadā veidoja 3,4% no visas tautsaimniecības, kas ir par 0,1 pp vairāk nekā gadu iepriekš, tomēr īpatsvars ilgtermiņā ir sarucis, un ir par 0,6 pp zemāks par pēdējo desmit gadu vidējo līmeni. Lauksaimniecības nozari veido mežsaimniecība un mežizstrāde (53% īpatsvars 2024. gadā no visas lauksaimniecības), lauksaimniecība (lopkopība un augkopība) (41%) un zivsaimniecība (6%). Mežsaimniecības īpatsvars kopējā lauksaimniecībā gadu iepriekš bijis par

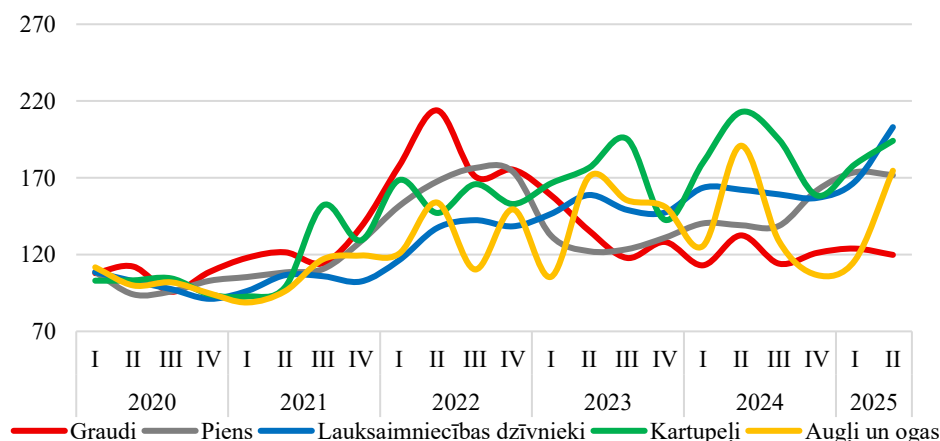
3 pp augstāks, bet lauksaimniecības un zivsaimniecības īpatsvari bijuši attiecīgi par 2 pp un 1 pp zemāki.

Lopkopības produkcijas apjoms 2024. gadā pret iepriekšējo gadu saruka par 1,2%, bet augkopības produkcijas apjoms pieauga par 7,5%, tādējādi lauksaimniecības produkcija kopā palielinājās par 3,9% (1.12. attēls). Augkopību 2024. gada ražas sezonā negatīvi ietekmēja sausums pavasarī, kā arī spēcīgas lietavas jūlijā, tomēr produkcijas apmēri bijuši lielāki, nekā gadu iepriekš, kad lauksaimnieki saskārās ar spēcīgām vētrām un krusu.

1.12. att. Lauksaimniecības produkcijas indeksi (salīdzināmajās cenās, 2015=100)

Lauksaimniecības produkcijas cenas (1.13. attēls) 2024. gadā pieauga par 2,3%, ko noteica cenu kāpums lauksaimniecības dzīvniekiem, īpaši mājpūtņiem. Par 13,9% pieauga arī piena produkcijas cenas, savukārt augkopības produkcijas cenas saruka par 4,5%. Cenu kāpums pastiprinājās 2025. gada pirmajā pusgadā, sasniedzot 17,6% pieaugumu. To noteica gan lopkopības produkcijas cenu pieaugums, it īpaši liellopiem, gan arī piena produkcijas cenu kāpums. Ievērojami augušas arī olu produkcijas cenas.

1.13. att. Lauksaimniecības produkcijas cenu indeksi 2020=100

Mežsaimniecības un mežizstrādes nozare 2024. gadā aizņēma 53% no visas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības kopā, kas ir par 3 pp mazāk nekā gadu

iepriekš. Tomēr mežu platības gan 2024., gan 2025. gada sākumā bijušas par 0,2% lielākas kā gadu iepriekš. Meža nozari 2023. un 2024. gadā nelabvēlīgi ietekmēja mizgraužu bojājumi, bojājumu rezultātā izcirstajiem apjomiem palielinoties attiecīgi par 115% un 28%. Kaitēkļu bojājumu rezultātā 2024. gadā izcirsti 1714 tūkst. m³ apaļkoku. Lietkoki apaļkoku veidā 2023. gadā ražoti par 11,7% mazāk, nekā gadu iepriekš, bet 2024. gadā apjomi samazinājās vēl par 2,5% veidojot 13 500 tūkst. m³. Nozari 2024. gada nogalē un 2025. gada sākumā nelabvēlīgi ietekmēja salīdzinoši siltā un mitrā ziema, kas apgrūtināja koksnes izvešanu no mežiem. Pieaugot kokrūpniecības apjomiem 2025. gadā, pieprasījums pēc apaļkoku produkcijas palielināsies, kas veicinās arī mežizstrādi.

1.2.2. Inflācija

2024. gadā inflācija Latvijā stabilizējās zemā līmenī. Atbilstoši CSP datiem, vidējais patēriņa cenu līmenis 2024. gadā bija par 1,3% augstāks nekā iepriekšējā gadā. Zemo inflācijas līmeni, it īpaši salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, noteica energoresursu cenu kritums pasaules tirgū pēc straujā kāpuma 2022. gadā, kas 2024. gadā pazeminājās ar mājokli uzturēšanu energoresursu saistīto preču un pakalpojumu cenas kopumā par 13,9%. Noteicošo pazeminošo ietekmi nodrošināja elektroenerģijas un siltumenerģijas tarifu samazinājums attiecīgi par 13,8% un 16,1%. Samazinājās arī gāzes un cietā kurināmā cenas – attiecīgi par 7,9% un 10,1% salīdzinājumā ar 2023. gadu. Tomēr gāzes un cietā kurināmā īpatsvars patēriņa grozā ir būtiski zemāks, līdz ar to arī ietekme uz inflāciju ir būtiski zemāka nekā elektroenerģijas un siltumenerģijas cenu kritumam. Jāatzīmē, ka augstāk minēto preču cenu pārmaiņas gada izteiksmē, it īpaši elektroenerģijai un siltumenerģijai, būtiski ietekmēja bāzes efekti, jo līdz 2023. gada aprīlim bija spēkā valdības atbalsts energoresursu cenu pieauguma daļējai kompensēšanai mājāsaimniecībām, līdz ar to, sākot ar 2024. gada maiju, beidzās šī atbalsta ietekme uz cenu dinamiku. Tieši ar šo ir skaidrojama situācija, kad 2024. gada maijā elektroenerģijas un siltumenerģijas tarifu samazinājums kļuva lielāks salīdzinājumā ar 2024. gada iepriekšējiem mēnešiem.

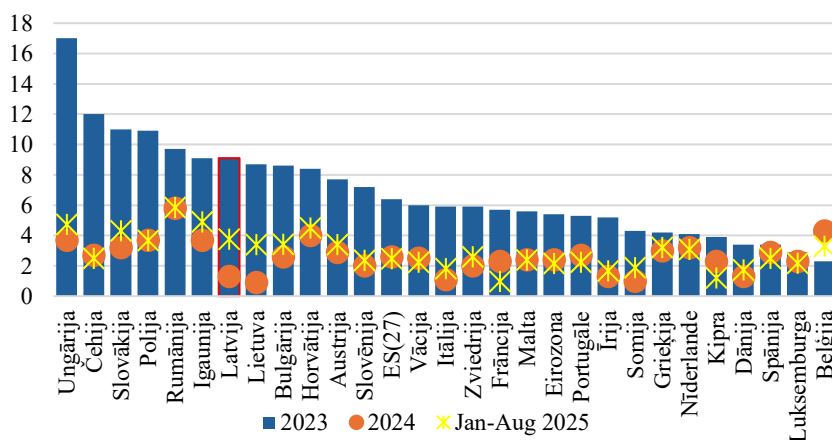
Pretrēja situācija bija vērojama citām komunālajām precēm un pakalpojumiem. Tā, ūdensapgādes un atkritumu savākšanas pakalpojumu cenas 2024. gadā palielinājās attiecīgi par 3,1% un 15,0%. Šo pakalpojumu cenas arī ietekmē energoresursu cenu svārstības, tomēr mazākā mērā nekā elektroenerģijai vai siltumenerģijai. Cenu pieaugumu šiem pakalpojumiem lielā mērā nosaka darba samaksas pieaugums, kā arī infrastruktūras uzturēšanas izmaksu kāpums. Atkritumu savākšanas pakalpojumu cenu paaugstina arī DRN likmju pieaugums par atkritumu apglabāšanu.

Degvielas cenas 2024. gadā bija par 1,7% zemākas nekā iepriekšējā gadā. Pērnajā gadā 95. markas benzīna vidējā cena bija 1,607 *euro* par litru jeb par 3 centiem mazāk nekā pirms gada, bet dīzeļdegviela maksāja 1,565 *euro* par litru jeb par 2,4 centiem mazāk. Nelielu degvielas cenu kritumu noteica gan ārējie, gan iekšējie faktori. No ārējiem faktoriem jāmin naftas cenu kritums 2024. gada otrajā pusē. Būtiska loma naftas cenu kritumā bijusi Ķīnas ekonomikai. Lai arī tā turpināja palielināties, tomēr nedaudz mērenākā tempā nekā 2023. gadā, it īpaši gada otrajā pusē, ko apliecina arī biznesa aktivitātes indeksa dati, kuri bija vāji. Vienlaicīgi arī pasaules lielākā ekonomika – ASV – nebija bagāta ar pozitīvām ziņām. Kopš pērnā gada jūlijā līdz pat gada beigām rūpniecības apjomi ASV turpināja samazināties, strauji samazinoties pasūtījumiem un ražošanai. Uzņēmējdarbības aktivitātes indekss visu otro pusgadu bija zem 50, radot bažas par plašāku ekonomikas lejupslīdi un vājāku energoresursu patēriņu. Tas kopā ar Naftas eksportētājvalstu organizācijas (OPEC+) vēlmi palielināt jēlnaftas ieguves apjomu, neskatoties uz to, ka tirgū jau ir pārmērīgs naftas piedāvājums, samazināja naftas cenu 2024. gadā. Pie iekšējiem faktoriem

jāatzīmē tas, ka 2024. gadā augustā Rīgā savu darbību paplašināja viens no degvielas mazumtirgotājiem, kas saasināja konkurenci degvielas mazumtirdzniecībā galvaspilsētā.

Inflācija varēja būt vēl zemāka, taču to ierobežoja pārtikas cenu pieaugums, kas bija vairāk nekā divas reizes augstāks nekā vidējais patēriņa cenu pieaugums. Pārtika un bezalkoholiskie dzērieni 2024. gadā bija par 2,8% dārgāki. Lai arī šādu pieaugumu var uzskatīt par mērenu, it īpaši salīdzinājumā ar iepriekšējiem diviem gadiem, tomēr pārtikas cenu pieaugumam būtu bijis jābūt vēl mazākam, jo pārtikas ražošanas izmaksas, kā arī loģistikas izmaksas ir būtiski samazinājušās. Ražotāju cenas vietējā tirgū realizētajai pārtikai jau kopš 2023. gada oktobra nepārtraukti samazinās, un 2024. gadā tās bija par 0,5% zemākas nekā pirms gada. Samazinājās arī neapstrādātās pārtikas cenas pasaulē, kas ietekmē Latvijas importētās pārtikas cenas. Atbilstoši ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas datiem, neapstrādātās pārtikas cenas 2024. gadā bija par 2,0% zemākas. Ņemot vērā, ka 2023. gadā neapstrādātās pārtikas cenas samazinājās par 13,8%, tad divos gados kopā kritums veido 15,6%, kas ir ievērojams. Tas kopā ar būtiski zemākiem elektroenerģijas un siltumenerģijas tarifiem Latvijā, kas samazina arī mazumtirgotāju izmaksas, atstāj būtisku pazeminošu ietekmi uz pārtikas cenām. Pārtikas cenām ir būtiska ietekme uz vidējo inflāciju, jo pārtikas precēm mājāsaimniecības patēriņa grozā ir vislielākais īpatsvars starp visām precēm un pakalpojumiem – 26,5%. Pārtikas cenu pieaugums 2023. gada laikā, tāpat kā vidējā inflācija, bremzējās, tomēr pārtikas inflācija visa gada garumā bija augstāka par vidējo inflāciju, kas radīja būtisku spiedienu uz mājāsaimniecību izdevumiem. Līdzīga situācija saglabājās arī 2024. gadā un turpinās arī 2025. gadā.

2024. gadā Latvijā fiksētā inflācija bija viena no zemākajām *euro* zonas dalībvalstu vidū, un bija būtiski zemāka nekā vidējā inflācija *euro* zonā 2,4% apmērā, ko lielā mērā noteica ar mājokļa uzturēšanu saistīto energoresursu cenu kritums Latvijā. 2025. gadā vērojama pretēja situācija. Saskaņā ar *Eurostat* aktuālākajiem datiem, šā gada augustā *euro* zonas vidējā inflācija bija gandrīz divas reizes zemāka nekā Latvijā un veidoja 2,1%, bet vidējais patēriņa cenu pieaugums pirmajos astoņos mēnešos *euro* zonā veidoja 2,2%, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn. Savukārt Latvijā attiecīgajā periodā saskaņotais patēriņa cenu indekss palielinājies par 3,8%. Vēl augstāka inflācija starp *euro* zonas dalībvalstīm gan augustā, gan gada pirmajos astoņos mēnešos bija tikai Igaunijā, Slovākijā un Horvātijā. Inflāciju *euro* zonā šogad var raksturot kā stabilu. Kopš gada sākuma tā pat ir nedaudz samazinājusies, tādējādi mērķtiecīgi virzoties uz centrālās bankas noteikto 2% mērķi. Savukārt inflācija Latvijā kopš gada sākuma pretēji *euro* zonas tendencēm palielinājās, galvenokārt straujāka pārtikas cenu pieauguma dēļ. Sagaidāms, ka arī turpmākajos mēnešos inflācija Latvijā būs būtiski augstāka nekā *euro* zonā vidēji.

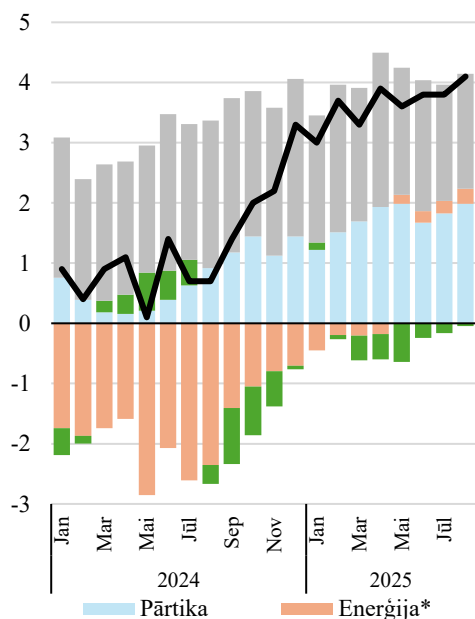
1.14. att. Saskaņotā patēriņa cenu indeksa pārmaiņas 2023.-2024. gadā un 2025. gada pirmajos astoņos mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

Noteicošais faktors patēriņa cenu pieaugumā Latvijā 225. gada astoņos mēnešos bija pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenu kāpums par 6,5%, kas izskaidro gandrīz pusi jeb 1,7 pp no vidējās inflācijas. Pastāv vairāki objektīvi faktori pārtikas cenu pieauguma paātrinājumam. Pirmkārt, kopš pērnā gada septembra atsācies neapstrādātās pārtikas cenu pieaugums pasaulē, ko lielā mērā ietekmē vājāks piena produktu, gaļas un eļļas piedāvājums. ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas dati liecina, ka 2025. gada pirmajos astoņos mēnešos neapstrādātās pārtikas cenas palielinājās par 6,7% gada izteiksmē, ko galvenokārt ietekmēja tieši piena produktu, gaļas un eļļas cenu kāpums. Otrkārt, statistikas dati liecina, ka arī Latvijas pārtikas ražotāji palielina savas cenas (+2,3%, salīdzinājumā ar 2024. gada pirmajiem astoņiem mēnešiem). Turklāt pēdējos mēnešos pieaugums paātrinājies līdz 3%. Treškārt, palielinās darbaspēka izmaksas. Atbilstoši *Eurostat* datiem, šā gada pirmajā pusgadā darbaspēka izmaksas Latvijā bija par 8,8% augstākas nekā attiecīgajā periodā pirms gadā. Tas ir svarīgi Latvijas un *euro* zonas vidējās inflācijas un pārtikas cenu inflācijas salīdzināšanas kontekstā, jo *euro* zonā darbaspēka izmaksas attiecīgajā laikā periodā pieauga būtiski lēnāk - par 3,6%. Ceturtkārt, savu lomu ir spēlējusi arī sliktā dārzenų, augļu un graudaugu raža Latvijā. Tas skaidri atspoguļojas jaunākajos inflācijas datos. Šā gada augustā pārtika bija par 7,5 % dārgāka nekā gadu iepriekš, bet vienlaikus par 0,3 % lētāka nekā jūlijā. Šāds sezonāls kritums ir raksturīgs augustam. Tomēr jāatzīmē, ka pārtikas cenu kritums šā gada vasaras pēdējā mēnesī bija viens no mazākajiem kopš 2000. gada (izņemot 2022. gadu). Tādējādi sliktās ražas ietekme uz pārtikas cenām ir jūtama, it īpaši svaigo dārzenų apakšgrupā. Līdz ar inflācijas datu publicēšanu rudens mēnešos būs iespējams precīzāk noteikt kopējo ražas ietekmi uz pārtikas cenām. Vienaļicīgi nevar izslēgt, ka pārtikas cenas tajā skaitā pieaug mazumtirgotāju uzcenojuma palielinājuma dēļ. Tomēr, lai pārbaudītu šādu informāciju, ir nepieciešami veikalu tirgus dati, kuri nav pieejami. Sagaidāms, ka noturīgs pārtikas cenu pieaugums (5-6% robežās gada izteiksmē) mazumtirdzniecībā saglabāsies arī turpmāk.

Nozīmīgu devumu inflācijā noteica arī tabakas izstrādājumu un alkoholisko dzērienu cenu pieaugums. Tabakas izstrādājumu cenas šā gada pirmajos astoņos mēnešos bija par 13,4% augstākas nekā attiecīgajā periodā pirms gada. Alkoholiskie dzērieni sadārdzinājās par 3,7%. Šo preču cenu kāpumu lielā mērā ietekmēja AN likmju palielinājums no šā gada janvāra tabakas izstrādājumiem, bet no marta alkoholiskajiem dzērieniem. Tāpat no 2025. gada janvāra palielinājusies AN likme dabasgāzei, degvielai, tabakas aizstājējproduktiem un elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm, kā arī bezalkoholiskajiem dzērieniem ar paaugstinātu cukura saturu. Atbilstoši FM novērtējumam, AN likmju pieaugums 2025. gadā palielinās vidējo inflāciju par 0,6 pp.

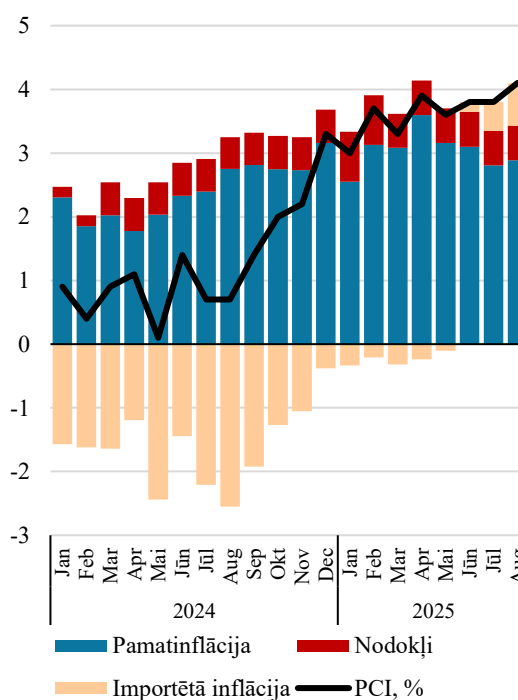
Cenas kopumā palielinās arī ar mājokļa apsaimniekošanu saistītām precēm un pakalpojumiem, tomēr pārmaiņu struktūra ir nevienmabīga. Atkritumu savākšanas, kanalizācijas, kā arī ūdensapgādes pakalpojumu cenas palielinājušās attiecīgi par 10,8%, 4,7% un 4,5% salīdzinājumā ar pērnā gada pirmajiem astoņiem mēnešiem. Dārgāka kļuvusi arī elektroenerģija un gāze, attiecīgi par 8,4% un 3,0%. Savukārt cietā kurināmā un siltumenerģijas cenas bija attiecīgi par 3,5% un 6,9% zemākas nekā 2024. gada janvārī – augustā. Vērtējot 2024.-2025. gada apkures sezonu kopumā, jāatzīmē, ka tā bija labvēlīga patērētājiem siltumenerģijas izmaksu ziņā, jo gan siltumenerģijas tarifs bija zemāks nekā iepriekšējā apkures sezonā, gan vidējā temperatūra bija augstāka, kas samazināja siltumenerģijas patēriņu. Vērtējot 2025.-2026. gada apkures sezonu, – ir virkne pašvaldību, kurās tarifs saglabāsies nomainīgs. Savukārt atsevišķās pašvaldībās siltumenerģijas tarifs palielināsies būtiski, tajā skaitā Rīgā. Pēc datiem uz šā gada septembra beigām, tarifu atšķirība pašvaldību griezumā ir būtiska. Tā, Balvos siltumenerģijas tarifs ir 59,34 *euro*/MWh, bet Ādažos 114,95 *euro*/MWh. Tik būtiskas siltumenerģijas tarifa atšķirības nosaka gan konkrētā kurināmā cenu dinamika, gan tā iepirkšanas periods. Gāzes cenas Eiropā ir stabilizējušās un vairākus mēnešus svārstās ap 33 *euro*/MWh, līdz ar to gāzes cenas svārstības

šogad, visticamāk, būtiski neietekmēs siltumenerģijas tarifus. Vidējā termiņā grūti prognozēt gāzes cenu dinamiku, taču citām tarifa sastāvdaļām kā infrastruktūras uzturēšanas izmaksām, kā arī darbaspēka izmaksām būs paaugstinoša ietekme gan uz siltumenerģijas, gan citu mājokļa apsaimniekošanas pakalpojumu tarifiem.

*Enerģijas grupā ietilpst elektroenerģija, gāze, siltumenerģija, cietais kurināmais

1.15. att. Devums gada inflācijā pēc izcelsmes avota (pp) un vidējās patēriņa cenu pārmaiņas (PCI, %)²

1.16. att. Devums gada inflācijā pēc izcelsmes avota (pp) un vidējās patēriņa cenu pārmaiņas (PCI, %)³

Lai arī darba samaksas pieauguma tempi sāk mazināties, tās spiediens uz kopējām uzņēmējdarbības izmaksām saglabāsies augsts, un turpinās uzturēt cenu pieaugumu pakalpojumu sektorā. Tādās nozarēs kā ēdināšana un izmitināšana, atpūta un kultūra, veselības aprūpe, izglītības un finanšu pakalpojumi, būtisku daļu no kopējām izmaksām veido tieši darbaspēka izmaksas. Šā gada astoņos mēnešos cenu pieaugums šajās nozarēs ir augstāks nekā vidējā inflācija. Šāda tendence saglabāsies arī turpmākajos mēnešos.

Atbilstoši aktualizētajam makroekonomiskās attīstības scenārijam, prognozēts, ka 2025. gadā vidējā inflācija Latvijā sastādīs 3,5%. Būtiskāko devumu patēriņa cenu pieaugumā noteiks pārtikas, tabakas, mājokļa apsaimniekošanas pakalpojumu (it īpaši ūdensapgādes, atkritumu savākšanas pakalpojumu un elektroenerģijas), kā arī citu komerciālo pakalpojumu cenu kāpums.

Svarīgi raksturot ASV ārējās tirdzniecības politikas kursa maiņu. ASV muitas tarifu noteikšanai gan ES, gan pārējām lielākajām pasaules ekonomikām var būt divējāda ietekme uz inflāciju. Muitas tarifu ieviešana nozīmē importēto preču cenu pieaugumu. Ņemot vērā, ka atsevišķas valstis atbildēja ar muitas tarifu ieviešanu precēm no ASV, tas varētu veicināt jaunu

² Datu avots: CSP, FM aprēķini

³ Datu avots: CSP, FM aprēķini

inflācijas vilni. Vienlaicīgi tirdzniecības kari negatīvi ietekmē ekonomisko aktivitāti visā pasaulē, līdz ar to mazinot pieprasījumu, un tas varētu mazināt spiedienu uz inflāciju.

1.2.3. Nodarbinātība un bezdarbs

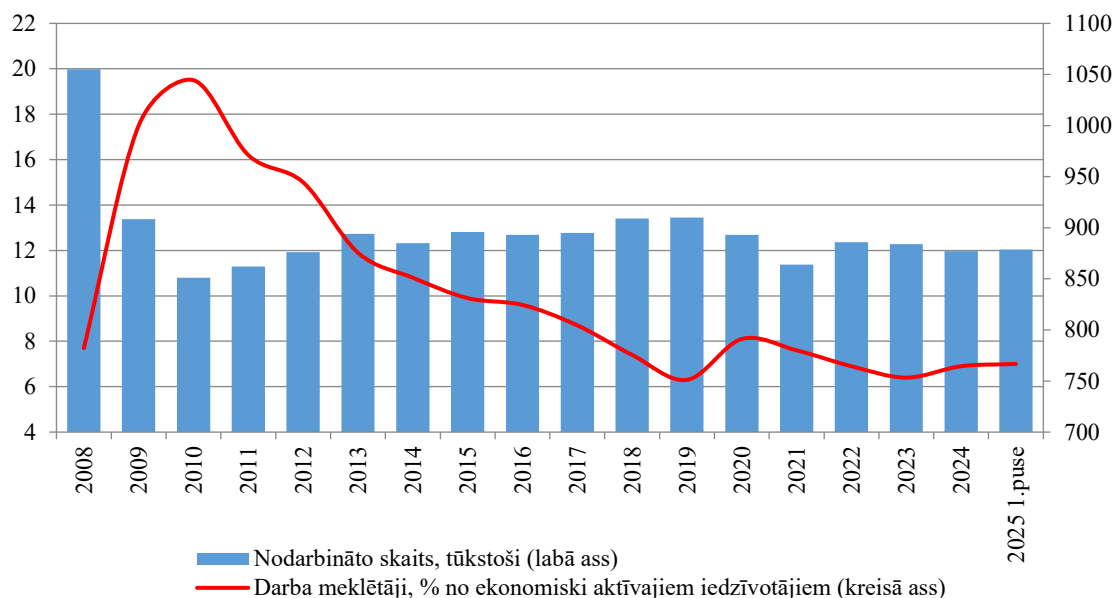
Ārējie satricinājumi, tajā skaitā pandēmija, Krievijas uzsāktais karš Ukrainā, straujais cenu kāpums un Eiropas izaugsmes sabremzēšanās, līdz 2024. gada beigām ļoti maz bija ietekmējuši Latvijas darba tirgu – pēc pieauguma līdz 8,1% 2020. gadā nākamajos gados bezdarbs atsāka samazināties, 2023. gadā noslīdot līdz 6,5%. 2024. gadā, ekonomikas izaugsmei jūtāmāk sabremzējoties, neliels bezdarba pieaugums tomēr bija vērojams, bezdarba līmenim pēc darbaspēka apsekojuma palielinoties līdz 6,9%. Vienlaikus bezdarba pieaugums pērn ceturksni no ceturkšņa kļuva lēnāks, ceturtajā ceturksnī pret 2023. gada ceturto ceturksni palielinoties vairs tikai par 0,1%, un reģistrētā bezdarba līmenis visa 2024. gada laikā bija turpinājies kristies.

Līdzīga situācija saglabājas 2025. gada pirmajā pusē, kad bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojuma pirmajā ceturksnī bijis nedaudz augstāks nekā pirms gada – 7,4%, bet otrajā ceturksnī jau samazinājies līdz 6,7% un bijis par 0,2 pp zemāks nekā iepriekšējā gada attiecīgajā ceturksnī. Stabils bezdarba līmeņa samazināšanos uzrāda arī nedaudz operatīvākie, Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) dati. Reģistrēto bezdarbnieku skaits 2025. gada vasaras mēnešos ir noslīdējis līdz visu laiku zemākajam līmenim – 43 tūkst., un reģistrētā bezdarba līmenis augusta beigās sarucis līdz 4,9%, kas ir par 0,4 pp mazāk nekā attiecīgajā mēnesī pirms gada.

Lai gan kopējais bezdarba līmenis ir ļoti zemā līmenī, saglabājas būtiskas bezdarba līmeņa atšķirības pa reģioniem – Rīgas reģionā reģistrētais bezdarbs augusta beigās bija 3,8%, kamēr Latgalē tas sasniedza 10,0%, bet Kurzemē, Vidzemē un Zemgalē bija 4,4-5,1% līmenī.

Neskatoties uz joprojām lielajām reģionālajām atšķirībām, kopējais reģistrētā bezdarba līmenis pašlaik jau ir zemāks nekā 2019. gadā, pirms pandēmijas, un praktiski jau ir līmenī, kādā tas bija 2007.-2008. gadā ekonomikas pārkaršanas laikā, radot zināmu spiedienu darba tirgū un atspoguļot darbinieku trūkumu atsevišķās profesijās un nozarēs. Zemo bezdarba līmeni līdzās ekonomikas pieprasījumam pašlaik ietekmē arī demogrāfiskā situācija, kad jau kopš 2015. gada darba tirgū ienākošo jauniešu skaits ir mazāks nekā par sešdesmit gadiem vecāko pensijā aizejošo iedzīvotāju skaits, un kopējais darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaits ir pastāvīgi samazinājies. Ja 2022. gadā un 2023. gada pirmajā pusē šo kritumu palīdzēja mīkstināt Ukrainas iedzīvotāju uzņemšana, pēc tam darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita kritums atkal ir atjaunojies, 2024. gadā tam veidojot attiecīgi 0,6% un 2025. gada pirmajā pusē sarūkot vēl par 0,2%.

Samazinoties darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaitam un ekonomikas izaugsmei stagnējot, tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits 2024. gadā kopumā samazinājies par 0,8% jeb 6,8 tūkst. līdz 877,4 tūkst., bet šā gada pirmajā pusē, salīdzinot ar attiecīgo laika periodu pirms gada, sarucis par 0,3% līdz 878,7 tūkst. (skat 1.17. attēlu.). Līdz ar straujāku ekonomiskās izaugsmes atsākšanos nākamajos ceturkšņos nodarbināto skaita kritums kļūs lēnāks, tomēr arī nākamajos gados sagaidāms neliels nodarbināto skaita samazinājums, ko pamatā nosaka darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanās demogrāfijas tendenču rezultātā. Līdz ar to darbaspēka resursu nodrošināšanai būs nepieciešams iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmeņa pieaugums, arvien vairāk iesaistoties darba tirgū kā nodarbinātajiem vai darba meklētājiem. Pēdējos gados ekonomiskās aktivitātes līmenis jau ir pakāpeniski audzis, tam palielinoties no 67,7% 2021. gadā līdz 68,7% pagājušajā gadā, tomēr tas joprojām ir zemāks nekā kaimiņvalstīs Igaunijā un Lietuvā.

**1.17. att. Tautsaimniecībā nodarbināto skaits un bezdarba līmenis
2008. -2025. gadā**

Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darba vietu skaits joprojām ir salīdzinoši augsts, tomēr jau kopš 2023. gada vidus vērojams piedāvājuma samazinājums un 2025. gada pirmajos astoņos mēnešos brīvo darba vietu skaits bijis par 30% zemāks nekā attiecīgajā laikā pirms gada.

Pēc FM prognozēm, 2025. gadā kopumā bezdarba līmenis saglabāsies pagājušā gada līmenī, veidojot 6,9%, ko nosaka ekonomiskās izaugsmes sabremzēšanās pagājušā gada beigās un šā gada pirmajā ceturksnī. Nākamajos gados, atsākoties straujākai ekonomikas izaugsmei un turpinot samazināties darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaitam, bezdarbs atsāks samazināties, 2026. gadā noslīdot līdz 6,3% un vidējā termiņā, līdz 2028. gadam pazeminoties līdz nedaudz virs 5%.

Nodarbināto skaits 2025. un 2026. gadā prognozēts stabils, ar nelielu lejupslīdošu tendenci, kas turpmākajos gados kļūs nedaudz straujāka, ko pamatā noteiks darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanās demogrāfijas procesu rezultātā.

1.2.4. Iedzīvotāju ienākumi

Neskatoties uz ekonomiskās situācijas pasliktināšanos gan Covid-19 pandēmijas, gan Krievijas uzsāktā kara un ārējā pieprasījuma vājināšanās ietekmē, iedzīvotāju ienākumi, tajā skaitā darba samaksa un valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi visus pēdējos gadus turpināja spēcīgi palielināties.

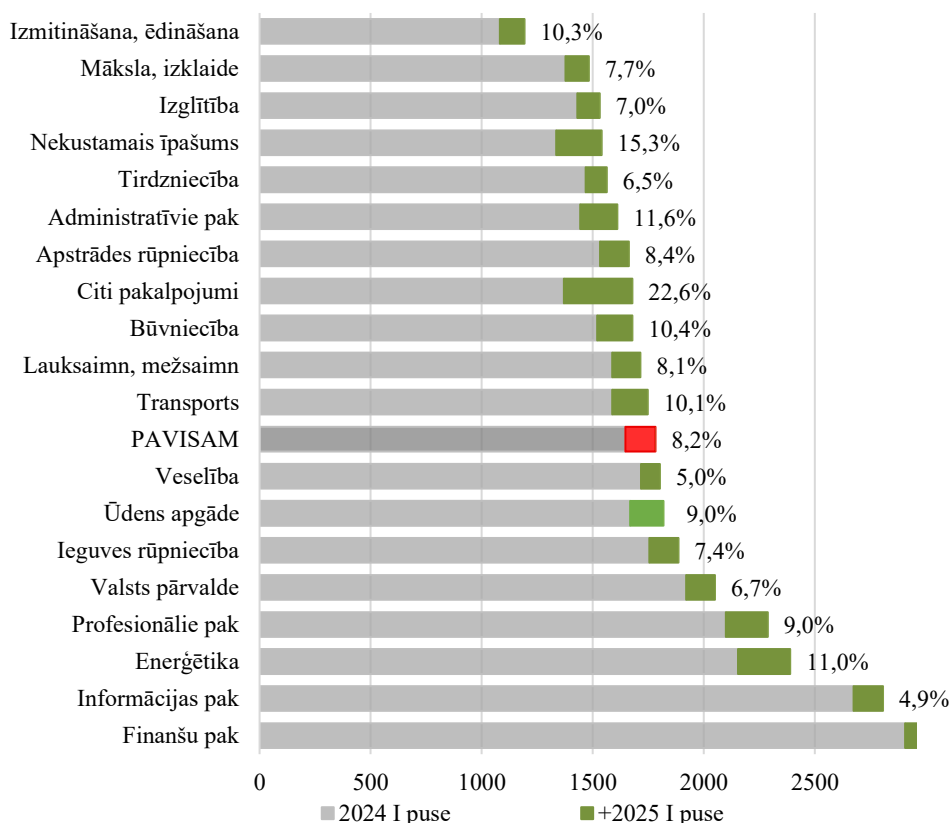
Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2023. gadā pieauga par 11,9% un arī 2024. gadā saglabājās straujš pieaugums, vidējai algai palielinoties par 9,7% un sasniedzot 1685 euro. Arī šā gada pirmajā pusē algas turpināja salīdzinoši strauji augt, pilnas slodzes algai pret pērnā gada pirmo pusi palielinoties par 8,2% līdz 1783 euro.

Straujākais darba samaksas pieaugums 2024. gadā bija sabiedriskajā sektorā – par 12,2%, ko noteica algu paaugstinājumi izglītības, aizsardzības, iekšlietu nozarēs, kā arī vienreizējas izmaksas iekšlietu sistēmas darbiniekiem. Savukārt privātajā sektorā vidējā alga palielinājās par

8,7%, un algu pieaugumu ekonomikā kopumā veicināja arī būtiska mēneša minimālās darba samaksas paaugstināšana – par 80 *euro* līdz 700 *euro*.

Arī 2025. gadā algu pieaugumu veicinājis minimālās algas tālāks pieaugums – līdz 740 *euro*, vairāk veicinot privātā sektora vidējās darba samaksas pieaugumu, kas šogad bijis straujāks nekā sabiedriskajā sektorā. Privātajā sektorā mēneša vidējā darba samaksa gada pirmajos sešos mēnešos, salīdzinot ar 2024. gada pirmajiem sešiem mēnešiem, augusi par 8,9% līdz 1774 *euro*, kamēr sabiedriskajā sektorā vidējās darba samaksas pieaugums bijis nedaudz lēnāks – par 7,0% līdz 1820 *euro*, ko noteikusi gan 2024. gada augstā bāze, gan ierobežojumi sabiedriskā sektora darbinieku algu pieaugumiem.

Nozaru griezumā vidējā alga šā gada pirmajā pusē visstraujāk citu pakalpojumu nozarē, kur tā palielinājās par 22,6%, nekustamā īpašuma nozarē – par 15,3%, administratīvo pakalpojumu nozarē – par 11,6% un enerģētikas nozarē – par 11,0%. Savukārt zemākais pieaugums bijis informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē, kur mēneša vidējā darba samaksa palielinājusies tikai par 4,9% un veselības un sociālās aprūpes nozarē – par 5,0%. Augstākais darba samaksas līmenis joprojām saglabāties finanšu pakalpojumu nozarē – 3137 *euro* un informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē – 2807 *euro*, kamēr zemākās algas ir izmitināšanā un ēdināšanā – 1193 *euro* un mākslas, izklaides un atpūtas nozarē – 1483 *euro* mēnesī (skat. 1.18. attēlu).

1.18. attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa valstī, pa nozarēm, euro un izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

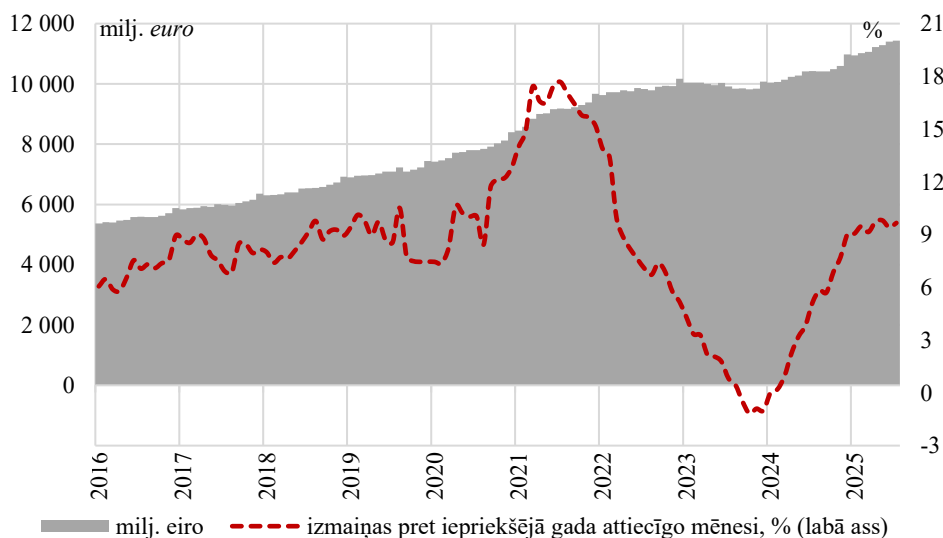
Lai gan algu pieaugums pēdējos gados nedaudz straujāks bijis reģionos ārpus Rīgas, joprojām saglabājas ievērojamas darba samaksas atšķirības starp Rīgas reģionu un pārējo Latviju. Rīgas reģionā mēneša vidējā darba samaksa 2025. gada pirmajā pusē bija 1952 *euro* – par 7,8% augstāka nekā pirms gada, kamēr Latgales reģionā tā bija tikai 1288 *euro* (+9,2%), Kurzemes

reģionā 1469 *euro* (+7,3%), Zemgales reģionā 1473 *euro* (+6,6%) un Vidzemes reģionā 1507 *euro* (+13,5%).

Strādājošo reālā neto darba samaksa, kas parāda ienākumus, atskaitot inflācijas ietekmi un precīzāk raksturo strādājošo pirktspējas izmaiņas, augstās inflācijas dēļ 2022. gadā bija samazinājusies par 8,7%, piedzīvojot pirmo kritumu kopš pagājušās finanšu krīzes 2009.-2010. gadā. 2023. gadā, patēriņa cenu pieaugumam mazinoties un darba samaksai palielinoties straujāk, algu pirktspēja sāka atjaunoties, pret iepriekšējo gadu pieaugot par 2,2%. 2024. gadā zemākas inflācijas apstākļos pirktspējas kāpums kļuva straujāks, sasniedzot 7,6% un līdz ar šo kāpumu algu pirktspēja atgriezās līmenī, kādā tā bija pirms straujā cenu pieauguma, 2021. gadā. Arī 2025. gadā reālā alga turpina augt, tomēr nedaudz lēnākā tempā (+6,8% pret 2024. gada pirmo pusi), ko nosaka mazliet zemāks vidējās algas pieaugums un augstāka inflācija. Vienlaikus reālo algu paaugstinoša ietekme bijusi no 2025. gada sākuma veiktajām iedzīvotāju ienākuma nodokļa izmaiņām, kas, palielinot ar nodokli neapliekamo minimumu, palielinājušas neto darba samaksas lielumu.

Vecuma pensijas 2024. gadā saņēma pavisam 436,9 tūkst. cilvēku un vidējais vecuma pensijas apmērs, salīdzinot ar 2023. gadu, palielinājās par 7,1%, sasniedzot 550 *euro*. Mazinoties inflācijai, 2023. gadā rudenī veiktās indeksācijas koeficients bija zemāks, kā rezultātā vidējās vecuma pensijas kāpums pērn bija mazāks nekā gadu iepriekš, kad vidējā vecuma pensija bija pieaugusi par 14,2%. Šā gada pirmajos septiņos mēnešos vecuma pensijas turpināja palielināties un vidējā vecuma pensija bija 623 *euro* – par 9,8% lielāka nekā 2024. gada pirmajos septiņos mēnešos.

Strādājošo reālajai algai pēdējos divus gadus visai spēcīgi pieaugot, jau no 2024. gada vidus būtiski aug mājāsaimniecību uzkrājumi komercbankās, gada pieauguma tempam pēdējos mēnešos jau pārsniedzot 9%, kamēr privātā patēriņa pieauguma tempi Latvijā joprojām saglabājas zemi. 2025. gada jūlija beigās mājāsaimniecību noguldījumi bija par 9,7% lielāki nekā pirms gada, kopējai uzkrājumu summai sasniedzot 11,4 mljrd. *euro* (skat. 1.19. attēlu).

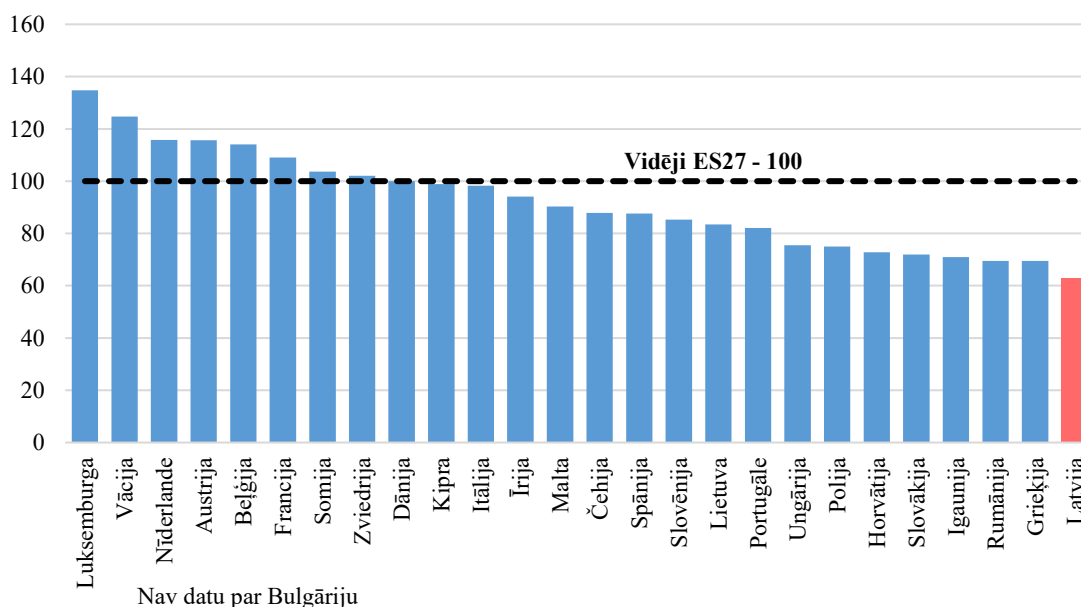
1.19. attēls. Rezidentu mājāsaimniecību kopējie noguldījumi Latvijas komercbankās, milj. euro un izmaiņas %

Kamēr kopējie iedzīvotāju ienākumi turpināja palielināties, to sadalījums joprojām ir visai nevienmērīgs un nevienlīdzības līmenis pēdējā desmitgadē kopš pagājušās 2008. – 2009. gada

finanšu krīzes nav būtiski mainīties, saglabājoties vienā no augstākajiem līmeņiem starp ES valstīm. Nevienlīdzības līmeni raksturojošais Džini koeficients laikā kopš 2010. gada ir svārstījies 34-35 līmenī, 2022. gadā samazinoties līdz vēsturiski zemākajam 34,0 līmenim, bet 2023. gadā nebūtiski pieaugot līdz 34,2 un joprojām ir trešais augstākais ES pēc Bulgārijas un Lietuvas.

Salīdzinoši augsto nevienlīdzības līmeni Latvijā galvenokārt nosaka augstais nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars pensionāru grupā, kur tas ir būtiski augstāks nekā ES vidēji. Skatoties pēc nodarbošanās statusa, Latvijā nabadzības riskam 2023. gadā bija pakļauti 50,2% pensionāru, kamēr ES vidēji – tikai 18,0%. Savukārt strādājošajiem iedzīvotājiem nabadzības risks (10,2%) ir pat nedaudz zemāks par ES vidējo rādītāju.

Līdz ar ekonomikas izaugsmi laikā kopš 2010. gada Latvijas iedzīvotāju ienākumi kopumā arvien ir tuvinājušies ES vidējam līmenim, bet joprojām no tā būtiski atpaliek. Laikā no 2011. līdz 2023. gadam mājāsaimniecību vidējie rīcībā esošie ienākumi uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes standarta ir palielinājušies no 52% no ES vidējā līdz 63% no ES vidējā. Neskatoties uz to, Latvijas mājāsaimniecību ienākumi joprojām ir starp zemākajiem ES, apsteidzot tikai Bulgāriju, par kuru arī vēl nav pieejami 2023. gada dati (1.20. att.).

1.20. att. Mājāsaimniecību rīcībā esošie ienākumi uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes standarta ES valstīs, 2023. gadā, % no ES vidējā

1.2.5. Ārējā tirdzniecība un maksājumu bilance

2024. gads Latvijas eksportētājiem bija ļoti izaicinošs, jo ārējās tirdzniecības aktivitātes kritums pērnajā gadā bija vērojams visā ES – eksporta tirgū, kas nodrošina gandrīz 70% no kopējā Latvijas eksporta. Vārgā ekonomikas izaugsme ES, ko negatīvi ietekmēja cīņa ar augsto inflāciju iepriekšējos gados un starptautisko piegādes ķēžu maiņa ģeopolitisko faktoru dēļ, vājināja apstrādes rūpniecību un būvniecības nozari ES, kas ir īpaši svarīga Latvijas preču eksportētājiem. 2024. gadā kopumā Latvijas preču un pakalpojumu eksporta vērtība salīdzināmajās cenās veidoja 20,9 mljrd. *euro*, kas bija par 1,6% mazāk nekā 2023. gadā, ko negatīvi ietekmēja gan preču, gan pakalpojumu eksporta samazinājums. Kopējā eksporta vērtība samazinājās jau otro gadu pēc kārtas. Lai arī eksporta samazinājumu 1,6% apmērā pērnajā gadā var uzskatīt par mērenu, tomēr

divos gados kopā eksporta kritums veidoja jau 6,2% un bija viens no straujākajiem ES. Vēl straujāks preču un pakalpojumu eksporta kritums pēdējos divos gados bijis tikai Luksemburgā – par 11,7%, Igaunijā – par 10,5% un Beļģijā – par 10,3%. Lietuvā arī 2023. gadā bija eksporta samazinājums, tomēr tikai 1,4% apmērā. Savukārt, 2024. gadā pretēji kaimiņvalstu tendencēm, Lietuvas eksports palielinājies par 2,1%. Ņemot vērā, ka kopējais ES eksports pēdējos gados uzrāda nelielu kāpumu, tas nozīmē, ka Baltijas valstis visāsāk izjuta ārējā pieprasījuma kritumu.

2024. gadā samazinājusies arī Latvijas preču un pakalpojumu importa vērtība – par 2,3%, ko noteica gan preču, it īpaši kapitālpriekšmetu un starppatēriņa preču imports, gan pakalpojumu importa samazinājums. Kopējā preču un pakalpojumu importa vērtība salīdzināmajās cenās veidoja 21,7 mljrd. *euro*. Ņemot vērā, ka preču un pakalpojumu imports ir samazinājies straujāk nekā eksports, ārējās tirdzniecības bilance 2024. gadā ir uzlabojusies. Ārējās tirdzniecības deficīts pērnajā gadā veidoja 799 milj. *euro*, kas bija par 182 milj. *euro* mazāk nekā gadu iepriekš salīdzināmajās cenās (faktiskajās cenas deficīts veidoja 1029 milj. *euro*, kas bija par 432 milj. *euro* mazāk nekā gadu iepriekš). Tādējādi ārējās tirdzniecības devums IKP izaugsmē bija pozitīvs jeb 0,6 pp. Ārējās tirdzniecības nozīme 2024. gadā nedaudz samazinājusies. Eksporta un importa īpatsvars IKP veidoja attiecīgi 64,1% un 66,5%.

2025. gada pirmajā pusgadā situācija ārējā tirdzniecībā saglabājas saspringta. Kopējā eksporta vērtība salīdzināmajās cenās bija tikai par 0,2% augstāka nekā pērnā gada pirmajā pusgadā, ko ietekmēja pakalpojumu eksporta pieauguma atjaunošanās. Pakalpojumu eksporta vērtība palielinājās par 4,2%. Tomēr šo pieaugumu gandrīz pilnā apmērā nosedza preču eksporta kritums 1,2% apmērā. Vienlaicīgi importam fiksēts būtisks pieaugums, gan precēm, gan pakalpojumiem, tādējādi palielinot ārējās tirdzniecības deficītu vairāk nekā divas reizes, no 427 milj. *euro* līdz 1045 milj. *euro* 2025. gada pirmajā pusē. Importa vērtība šā gada pirmajā pusgadā bija 5,6% augstāka.

Aktuālākie ikmēneša preču ārējās tirdzniecības dati 2025. gadā iezīmē pozitīvāku preču eksporta attīstību nekā iepriekšējos divos gados. Tomēr preču eksporta pārmaiņas ir pārāk svārstīgas (no 11,1% pieauguma šā gada aprīlī līdz 1,8% kritumam šā gada jūnijā), lai droši apgalvotu kā ārējais pieprasījums ir uzlabojies. Atbilstoši CSP datiem, preču eksporta vērtība faktiskajās cenās šā gada pirmajos septiņos mēnešos bija par 3,9% jeb 424 milj. *euro* augstāka nekā attiecīgajā periodā 2024. gadā. Tomēr jāatzīmē, ka mēneša dati tiek atspoguļoti faktiskajās cenās, kas nozīmē, ka no datiem nav izslēgta cenu pārmaiņu ietekme.

Preču eksporta pieaugums bija fiksēts lielākajai daļai no preču grupām, izņemot koksnes un koka izstrādājumus, papīru un poligrāfijas izstrādājumus, kā arī metālu un metālu izstrādājumus.

Lielāko devumu preču eksporta pieaugumā nodrošināja minerālproduktu eksporta pieaugums par 30,0% jeb 254 milj. *euro*, tādējādi izskaidrojot gandrīz divas trešdaļas no preču eksporta pieauguma šā gada septiņos mēnešos. Minerālproduktu eksporta kāpumu noteica naftas un akmeņogļu reeksports. Lai gan šāds pieaugums vērtējams pozitīvi, tomēr no eksporta attīstības skatu punkta fakts, ka vairāk nekā pusi no kopējā preču eksporta pieauguma nodrošina ar reeksportu saistīta preču grupa, ir slikti, jo reeksporta apjomi ir nepastāvīgi un svārstīgi. Naftas gadījumā būtisku ietekmi atstāj arī cenu svārstības pasaules biržās. Papildus tam, ieguldījums pievienotajā vērtībā no reeksporta ir būtiski mazāks nekā no tiešā eksporta precēm, kuras saražotas Latvijā. Elektroenerģijas eksports, kas arī ietilpst minerālproduktu grupā un veido nozīmīgu daļu no šīs grupas eksporta vērtības, bijis par trešdaļu jeb 59 milj. *euro* mazāks nekā pērnā gada septiņos mēnešos. Arī importa datus minerālproduktiem fiksēts straujš pieaugums (+255 milj. *euro* jeb 20,5%, salīdzinot ar 2024. gada septiņiem mēnešiem), ko tāpat nodrošināja naftas un akmeņogļu importa pieaugums. Tas apliecina, ka eksporta pieaugumu šajā grupā nodrošina reeksports. Svarīgi

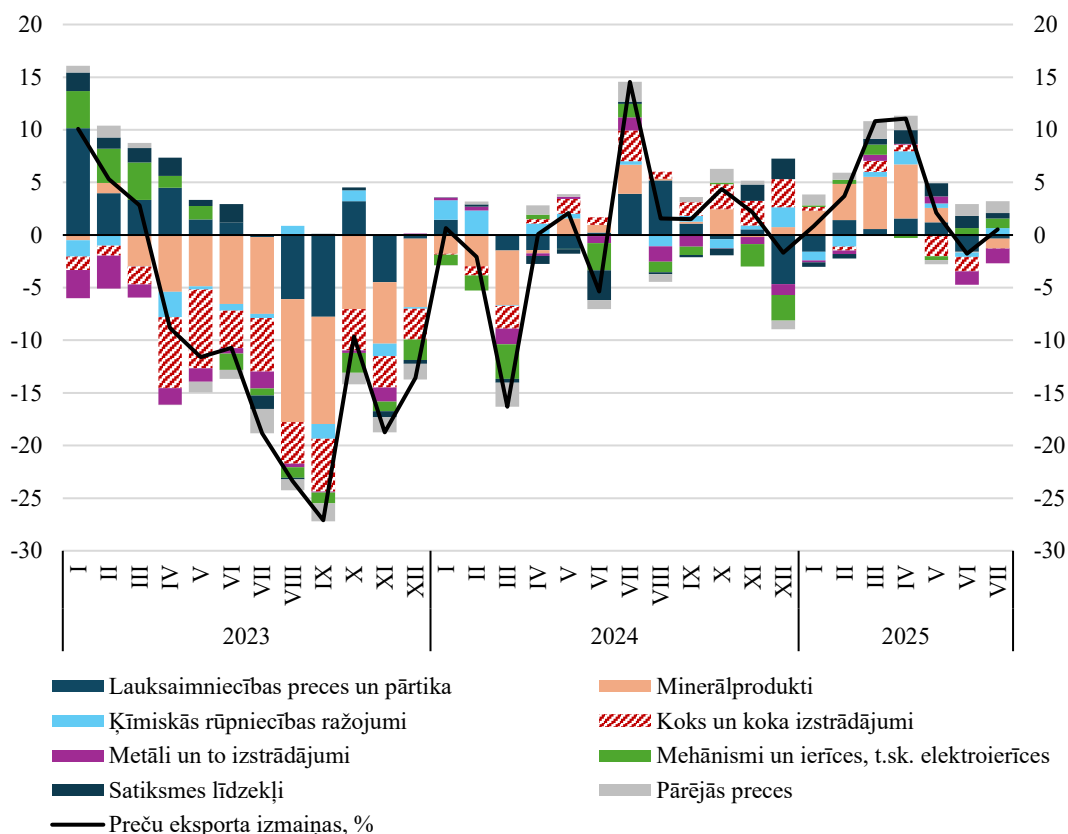
norādīt, ka nafta tiek importēta no ES valstīm, bet eksportēta lielākoties uz trešajām valstīm kā Nigēriju, Togo, Trinidādu un Tobāgo, ASV. Savukārt akmeņogļu gadījumā ārējās tirdzniecības plūsmas galvenokārt notiek ES iekšienē.

Nozīmīgu devumu preču eksporta izaugsme šā gada septiņos mēnešos noteica satiksmes līdzekļi, eksporta vērtībai palielinoties par 9,6% jeb 58 milj. *euro*, ko veicināja automobiļu reeksports 74 milj. *euro* apmērā. Importa pusē, automobiļiem un citiem mehāniskajiem transportlīdzekļiem tika fiksēts vēl lielāks pieaugums, 133 milj. *euro* apmērā, kas norāda uz to, ka eksporta izaugsme šajā preču grupā notiek, balstoties uz reeksportu. Starpību starp importu un eksportu var attiecināt uz iekšējo patēriņu, kas arī pieaug. Atbilstoši Ceļu satiksmes drošības direkcijas datiem, šā gada astoņos mēnešos pirmoreiz reģistrēto vieglo automašīnu skaits palielinājies par 12,0% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn, sasniedzot 43 264.

Vēl viena preču grupa, kurai tika fiksēts eksporta pieaugums, tajā skaitā pateicoties reeksporta kāpumam, ir mehāniskās ierīces un elektroiekārtas. Šīs preču grupas eksporta vērtība šā gada septiņos mēnešos bija par 2,2% jeb 37 milj. *euro* augstāka nekā 2024. gada attiecīgajā periodā. Eksporta kāpumu veicināja augstāks grāmatu iesiešanas iekārtu, kā arī elektriskai kontrolei paredzēto paneļu eksports. Papildus tam, būtisku artavu eksporta kāpumā šajā preču grupā nodrošināja viedtālrunu un zibatmiņu karšu reeksporta pieaugums.

Pārējo preču grupu eksporta pārmaiņas bija būtiski mazākas. Pēc īpatsvara lielākās preču grupas - lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta vērtība 2025. gada septiņos mēnešos palielinājusies par 0,8% jeb 20 milj. *euro*. Tomēr eksporta pārmaiņas šajā preču grupā bija nevienmērīgas, jo piena produktu, gaļas un zivju, kā arī labības, miltu un izstrādājumu eksports uzrādīja būtisku kāpumu. Vienlaicīgi graudaugu, dārzeņu un augļu, alkoholisko dzērienu, kā arī pārtikas rūpniecības atlieku eksports ievērojami samazinājies. Tādējādi ietekme uz kopējo šīs preču grupas eksporta vērtību bija neitrāla. Šīs grupas kopējais eksports šā gada septiņos mēnešos sastādīja 2403 milj. *euro*, kas veidoja 21,5% no kopējās preču eksporta vērtības.

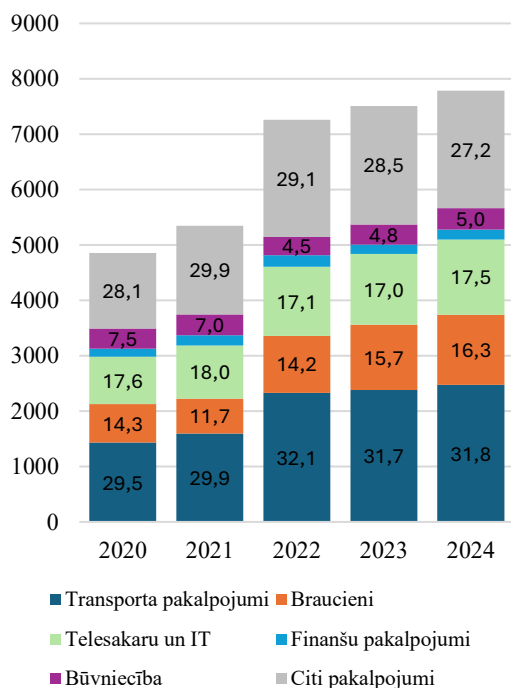
Vēl viena Latvijas eksportam un apstrādes rūpniecībai svarīga preču grupa ir koksne un koka izstrādājumi. Šīs grupas eksporta vērtība bija par 1,4% jeb 25 milj. *euro* zemāka salīdzinājumā ar 2024. gada septiņiem mēnešiem. Ar 15,8% īpatsvaru kopējā preču eksportā tā ierindojas otrajā vietā lielāko preču eksporta grupu sarakstā. Pēc būtiskā pieauguma 16,8% apmērā 2022. gadā, ko noteica koksnes cenu kāpums enerģētiskās krīzes dēļ, kopš 2023. gada koksnes un koka izstrādājumu eksports ir stabilizējies un būtiskas svārstības šajā preču grupā nav vērojamas. Ņemot vērā, ka pēdējos gados rūpniecības un būvniecības nozares ES stagnēja, Latvijas kokrūpnieku eksporta sniegumu var raksturot kā labu. Turpmāko šīs preču grupas eksporta attīstību noteiks rūpniecības un būvniecības nozares aktivitāte ES, kas ir īpaši svarīga Latvijas kokrūpniekiem. Papildus tam, svarīga nozīme būs arī ASV īstenotai ārējās tirdzniecības politikai un muitas tarifiem precēm no ES. Latvijas preču eksporta grupu devumi un kopējais eksporta pieaugums ir atspoguļots 1.21. attēlā.

**1.21. att. Latvijas preču eksporta kopējais gada pieaugums (%)
un preču grupu devums kopējā pieaugumā (pp)**

Pakalpojumu eksports šā gada pirmajā pusgadā bija par 7,7% augstāks nekā attiecīgajā periodā pagājušajā gadā, ko veicināja visi pakalpojumu veidi, izņemot transporta pakalpojumus. Lielāko devumu pakalpojumu eksporta kāpumā nodrošināja telesakaru, informācijas un datorpakalpojumu eksporta pieaugums par 20,2%.

Palielinājās arī ārvalstu tūristu izdevumi Latvijā, kopumā sasniedzot 625 milj. *euro*, kas bija par 14,7% jeb 80 milj. *euro* vairāk nekā 2025. gada pirmajā pusgadā. Apkalpoto ārvalstu viesu skaits šā gada sešos mēnešos palielinājies par 9,3%, veidojot 708 tūkst. cilvēku. Savukārt ārvalstu viesu pavadīto nakšu skaits palielinājies vēl vairāk, kopumā par 12,8%. Vislielākais ārvalstu viesu skaita pieaugums bija fiksēts no Apvienotās Karalistes, Igaunijas, Nīderlandes, Polijas, Somijas, Zviedrijas un ASV. Savukārt no Lietuvas, kura nodrošina lielāko ārvalstu tūristu plūsmu, tūristu skaits šā gada pirmajos sešos mēnešos ir samazinājies. Lai arī kopējais ārvalstu tūristu skaits Latvijā nepārtraukti palielinās kopš Covid-19 ierobežojumu atcelšanas, tomēr ārvalstu viesu skaits joprojām aptuveni par 20% atpaliek no pirmspandēmijas līmeņa. Vienlaicīgi svarīgi norādīt, ka šā gada augustā un septembrī Rīgā norisinājās Eiropas čempionāts basketbolā, kas piesaistīja lielu skaitu ārvalstu basketbola cienītāju. Statistikas dati par šiem mēnešiem vēl nav pieejami, bet neapšaubāmi tas veicināja pieprasījumu pēc izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumiem. Straujāku pakalpojumu eksporta izaugsmi bremsē transporta pakalpojumu eksporta kritums par 7,7% jeb 92 milj. *euro* salīdzinājumā ar pērnā gada sešiem mēnešiem. Noteicošā loma transporta pakalpojumu eksporta samazinājumā bija ieņēmumu kritumam no pasažieru pārvadājumiem ar gaisa transportu un kravu pārvadājumiem pa dzelzceļu.

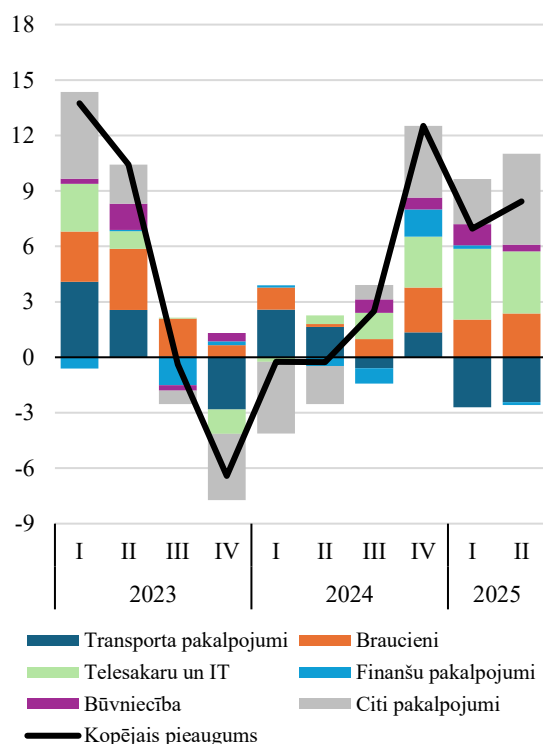

1.22. att. Latvijas pakalpojumu eksports faktiskajās cenās pa grupām (milj. euro) un grupu īpatsvars (%)

Eksporta izaugsmi šā gada pirmajā pusē var uzskatīt par trauslu, ņemot vērā vājo starptautiskās tirdzniecības aktivitāti sarežģītajos ģeopolitiskajos apstākļos. ASV īstenotās ārējās tirdzniecības politikas dēļ Latvijas preču eksporta pieauguma izredzes pasliktinās. Latvijas preču eksporta konkurētspēja pēdējos gados ir samazinājusies, tādējādi zaudējot tirgus daļas pasaules preču importā. Vēl viens trieciens ārējai tirdzniecībai, kas izpaustos kā protekcionisma vilnis pasaules tirdzniecībā, varētu mazināt eksporta attīstības iespējas šogad. ES, kas nodrošina gandrīz trīs ceturtdaļas no Latvijas eksporta, kopējais eksports un imports šā gada pirmajā ceturksnī palielinājies attiecīgi par 4,3% un 5,5% faktiskajās cenās, ko var uzskatīt par atzīstamu pieaugumu uz pagājušā gada fona. Tomēr otrajā ceturksnī ārējās tirdzniecības aktivitātes pieaugums ES sabremzējies, jo eksporta un importa pieauguma tempi attiecīgi veidoja 0,9% un 2,2%. Ārējās tirdzniecības aktivitāti turpmāk negatīvi ietekmēs ASV 9. aprīlī izziņotie muitas tarifi ES un citām valstīm. Muitas tarifi stājas spēkā tikai šā gada augustā, līdz ar to lielāka ietekme atspoguļosies šā gada otrajā pusē.

Lai arī preču un pakalpojumu eksports uz ASV 2024. gadā pieaudzis attiecīgi līdz 530 milj. euro un 457 milj. euro, ASV eksporta tirgus ar 2,8% īpatsvaru precēm un 5,9% pakalpojumiem nav tik nozīmīgs, lai būtiski ietekmētu preču eksporta dinamiku. Svarīgi norādīt, ka muitas tarifu ieviešanas gadījumā visām precēm eksports uz ASV netiek apturēts. Muitas tarifu būtība ir iekasēt vairāk nodokļu ieņēmumu, nevis apturēt importu, līdz ar to sagaidāms, ka Latvijas preču eksports turpinās plūst uz ASV, pat ja tiks ieviesti muitas tarifi visām precēm, bet mazākā apmērā.

No šā gada 12. marta stājas spēkā ASV ieviestā muitas nodeva 25% apmērā tēraudam un alumīnijam no visām valstīm, tajā skaitā arī ES dalībvalstīm. Savukārt no 4. jūnija šie tarifi tika palielināti līdz 50% visām valstīm, izņemot Lielbritāniju. Pērnajā gadā Latvijas tērauda un alumīnija eksporta vērtība uz ASV bija vien 13,5 milj. euro, kas uz kopējā preču eksporta fona

1.23. att. Latvijas pakalpojumu eksports faktiskajās cenās pa grupām, devumi (pp) un kopējais pieaugums (%)

18,8 mljrd. *euro* apmērā ir sākums. Līdz ar to tiešā ietekme ir nebūtiska. Tomēr kopējā Latvijas tērauda un alumīnija, kā arī to izstrādājumu eksporta vērtība pērnajā gadā bija gandrīz 750 milj. *euro*. Galvenie eksporta tirgi bija ES, Apvienotā Karaliste un Norvēģija, tādējādi ieviesto muitas tarifu netiešā ietekme, kas atspoguļosies caur eksporta kritumu mūsu galvenajos noieta tirgos, varētu būt jūtama. Kopējā preču eksporta vērtība uz ASV šā gada sešos mēnešos bija pērnā gada līmenī, bet pakalpojumu eksports palielinājies par 13,3%. Jāsaka, ka kopš šā gada aprīļa situācija ar muitas tarifiem bijusi haotiska, jo tie vairākas reizes tika pārskatīti, atlikti, Ķīnas gadījumā arī samazināti. Tāda neparedzamība no pasaules lielākās ekonomikas puses rada nenoteiktību gan preču, gan finanšu tirgos, kas negatīvi ietekmē ekonomisko aktivitāti. Tādējādi riski pasaules tirdzniecībai saglabājas augsti.

Atbilstoši FM aktualizētajām makroekonomisko rādītāju prognozēm, Latvijas preču un pakalpojumu eksports 2025. gadā salīdzināmajās cenās palielināsies par 1,9%, bet preču un pakalpojumu imports pieaugs par 3,2%. Tādējādi ārējās tirdzniecības devums IKP pieaugumā būs negatīvs, 0,9 pp apmērā. Nenoteiktība ar muitas tarifiem negatīvi ietekmēs pasaules ārējo tirdzniecību. ASV noteikto muitas tarifu tiešā ietekme uz Latvijas ekonomiku un ārējo tirdzniecību varētu būt samēra maza. Savukārt netiešā ietekme, kas izpaudīsies ES ekonomikas izaugsmes palēninājumā, varētu būt jūtama. Tas mazinās pieprasījumu pēc Latvijas precēm ES tirgū. Tarifu ietekme uz Eiropas ekonomiku kopumā ir daudz lielāka nekā uz Latvijas ekonomiku, ņemot vērā, ka eksports uz ASV veido vairāk nekā 20% no kopējā ES eksporta. Īpaši smagi skartas ir lielās autobūves valstis, tajā skaitā Vācija, kas ir trešā lielākā Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalsts. Apstākļos, kad ASV piemēro tirdzniecības tarifus gan ES, gan citām pasaules ekonomikām, ātri pārorientēt uz ASV eksportētās preces uz citiem tirgiem būs grūti. Tomēr šajos ģeopolitiskajos apstākļos ir svarīgi turpināt meklēt jaunas piegāžu iespējas un preču noieta tirgus no vienas puses, kā arī uzlabot preču eksporta struktūru, palielinot preču ar augstu pievienoto vērtību ražošanu un eksportu. Šis process ilgstošs un prasa lielu investīciju apjomu, tomēr ilgtermiņā tas ir vienīgais ceļš, lai paaugstinātu eksporta konkurētspēju.

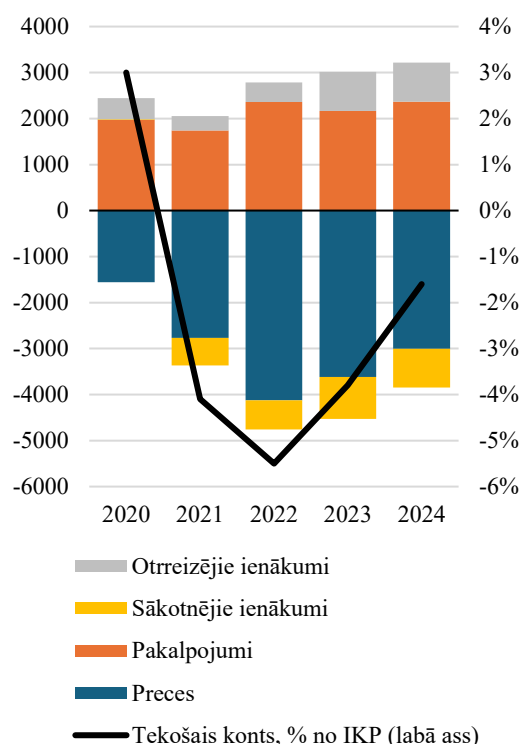
Tekošais konts

Maksājumu bilances tekošā konta deficīts pēdējos divos gados samazinās. Ja 2022. gadā tekošā konta deficīts bija 5,5% no IKP, tad 2023. gadā un 2024. gadā tas pakāpeniski samazinājies attiecīgi līdz 3,8% un 1,6%. Tādējādi tekošā konta deficīts pērnajā gadā veidoja 630 milj. *euro* pretstatā 1974 milj. *euro* deficītam 2022. gadā. Šādu deficītu var uzskatīt par tādu, kas nerada ekonomikas nesabalansētības riskus un atspoguļo lēnu tautsaimniecības attīstību. Tekošā konta deficīta samazinājumu 2024. gadā noteica visi apakškonti, izņemot ottrreizējo ienākumu kontu, kurā pārpalikums palika pērnā gada līmenī. Tomēr noteicošā loma bija preču un sākotnējo ienākumu kontam.

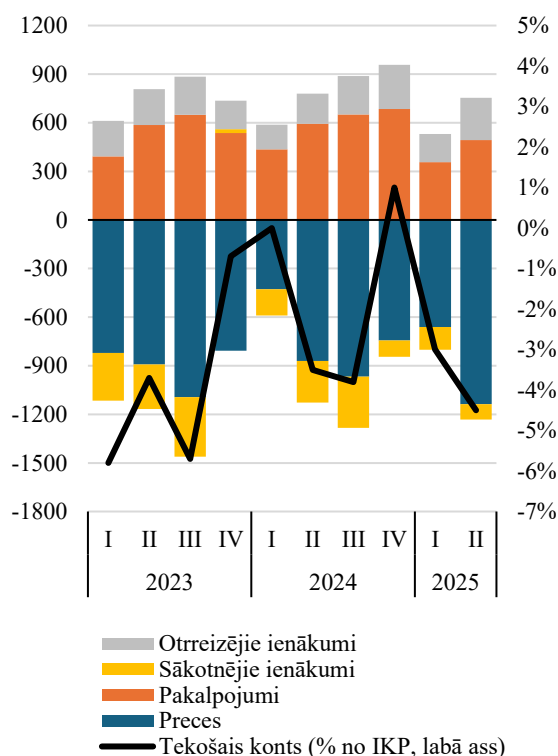
Ņemot vērā, ka preču imports samazinājies straujāk par preču eksportu, preču konta deficīts samazinājies par 606 milj. *euro* un veidoja 3008 milj. *euro*. Pateicoties straujākam pakalpojumu eksporta pieaugumam, pakalpojumu konta pārpalikums pērnajā gadā bija par 200 milj. *euro* augstāks, sasniedzot 2364 milj. *euro*. Tādējādi pakalpojumu konta pārpalikums nosedza 79% no preču konta deficīta.

Sākotnējo ienākumu konta deficīts 2024. gadā samazinājies par 77 milj. *euro* un veidoja 837 milj. *euro*. Konta bilances uzlabošanas labvēlīgi ietekmēja augstāki ieguldījumu ienākumi, ko Latvijas rezidenti saņēma no aktīviem citās valstīs, kā arī lielāka nodarbināto saņemtā atlīdzība ārvalstīs. Ottrreizējo ienākumu konta pārpalikums veidoja 850 milj. *euro*, kas bija par 3 milj. *euro* mazāk nekā 2023. gadā. Pārpalikuma kritumu noteica augstāki finanšu sabiedrību, kā arī māsaimniecību nerezidentu iegūtie un pārskaitītie ienākumi ārvalstīs.

milj. euro

milj. eiro

1.24. att. Latvijas maksājumu bilances tekošā konta komponentes (milj. euro) un tekošais kants procentos no IKP (labā ass)

2025. gada pirmajā pusgadā tekošā konta deficīts palielinājies līdz 750 milj. *euro* pretstatā 3448 milj. *euro* deficītam pērnā gada attiecīgajā periodā. Būtiskas svārstības notika visos tekošā konta apakškontos, bet deficīta pieaugumu noteica ar ārējo tirdzniecību saistītie faktori. Būtiski palielinoties preču importa vērtībai, preču konta deficīts pieauga par 503 milj. *euro*, sastādot 1800 milj. *euro*. Preču imports palielinājies visās preču grupās, izņemot lauksaimniecības un pārtikas preces. Vairāk nekā no preču importa pieauguma noteica augstāka minerālproduktu, kā arī mehānisko ierīču un elektroiekārtu importa vērtība. Tāpat būtiski palielinājies farmaceitisko un mēslošanas līdzekļu imports, tādējādi veicinot ķīmiskās rūpniecības ražojumu importu. Salīdzinājumā ar 2024. gada pirmo pusgadu palielinājies arī plastmasas, koksnes, tekstilmateriālu imports.

Pakalpojumu konta bilance arī pasliktinājusies, ko tāpat noteica straujāks pakalpojumu importa pieaugums. Īpaši pieprasīti bija ārvalstnieku sniegtie būvniecības, finanšu pakalpojumi, informācijas un datorpakalpojumi. Palielinājās arī importētie transporta pakalpojumi. Papildus tam, Latvijas iedzīvotāju tēriņi ārvalstīs bija nedaudz augstāki, kas arī veicināja pakalpojumu importu. Kopumā pakalpojumu konta pārpalikums samazinājies par 178 milj. *euro*, sastādot 850 milj. *euro*.

Ienākumu kontiem arī bija fiksētas ievērojamas svārstības, bet pozitīvas, kas nedaudz samazināja ārējās tirdzniecības deficīta kāpumu. Sākotnējo ienākumu konta deficīts samazinājies par 186 milj. *euro* līdz 234 milj. *euro*, ko noteica mazāks ārvalstu investoru reinvestētas peļņas apjoms. Vienlaicīgi, jāatzīmē, ka ārvalstu investoriem izmaksāto dividenžu apjoms būtiski palielinājies. Otrreizējo ienākumu konta pārpalikums palielinājies līdz 435 milj. *euro*, kas bija par 95 milj. *euro* lielāks nekā 2024. gada pirmajā pusgadā, ko veicināja augstāka ES fondu investīciju plūsma un augstāki māsjaimecību un uzņēmumu gūtie ienākumi ārvalstīs.

1.2.6. Investīcijas

2024. gadā investīciju dinamika uz iepriekšējā gada fona bija nīkulīga. Pērnajā gadā Latvijas IKP bijis par 0,4% mazāks, ko negatīvi ietekmēja investīciju un eksporta kritums. Tomēr tieši investīciju samazinājumam bija noteicošā loma ekonomikas attīstības tempu kritumā. 2024. gadā investīciju apjoms Latvijā salīdzināmajās cenās samazinājies par 6,7%, kopumā veidojot 7250 milj. *euro*. Tādējādi investīciju devums IKP kritumā veidoja -1,7 pp. Investīciju īpatsvars IKP samazinājies par 1,5 pp – līdz 22,3%. Šāds investīciju apmērs ir līdzvērtīgs 2022. gadā fiksētajam, kā arī pēdējo 10 gadu vidējam līmenim. Tādējādi nevar apgalvot, ka investīciju loma ekonomika ir mazinājusies. Tomēr šāds investīciju īpatsvars tautsaimniecībā nav pietiekošs, lai veicinātu konkurētspēju un produktivitāti, it īpaši salīdzinājumā ar pārējām ES dalībvalstīm. Piemēram, investīciju īpatsvars Lietuvas un Igaunijas ekonomikā ir bijis augstāks gan pērnajā gadā, gan pēdējos piecos gados vidēji.

Investīciju kritums pērnajā gadā bija fiksēts visos pamatlīdzekļos. Lielāko devumu kopējā investīciju kritumā 2024. gadā noteica zemākas investīcijas tehnoloģiskajās iekārtās un mašīnās. Investīciju apjoms šajos pamatlīdzekļos samazinājies par 9,6% jeb 299 milj. *euro*. Investīcijas transportlīdzekļos samazinājās par 8,9% jeb 96 milj. *euro*. Lielā mērā to noteica mazāks investīciju apjoms dzelzceļa ritošā sastāva atjaunošanā saistībā ar jauno elektrovilcienu sastāvu iegādi. Papildus tam, atbilstoši Ceļu satiksmes drošības direkcijas datiem, pirmoreiz reģistrēto kravas automašīnu skaits 2024. gadā bijis 5,5% mazāks. Samazinājies arī pirmoreiz reģistrēto citu transportlīdzekļu, proti motociklu, piekabju, mopēdu un laivu skaits. Tas kopumā izskaidro investīciju samazinājumu šajos pamatlīdzekļos. Investīciju apjoms pārējos pamatlīdzekļos šajā grupā (informācijas un komunikācijas iekārtās, ieroču sistēmās un pārējās tehnoloģiskās iekārtās) ir samazinājies par 9,9% jeb 203 milj. *euro*.

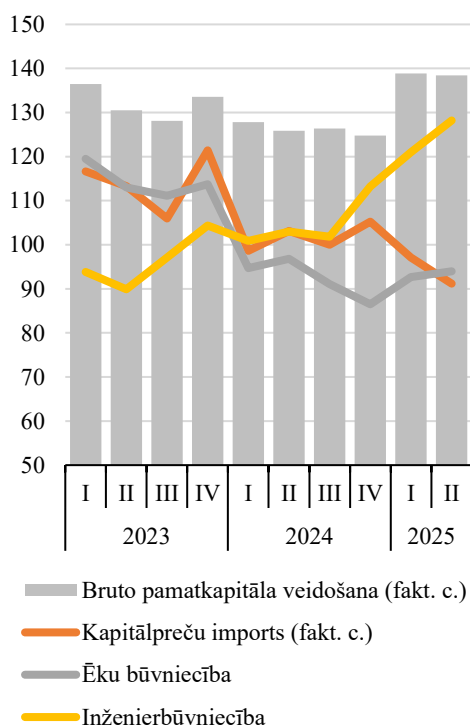
Investīciju kritumu tehnoloģiskajās iekārtās un mašīnās spilgti raksturo ārējās tirdzniecības dati, jo transportlīdzekļi, IKT iekārtas un pārējās tehnoloģiskās iekārtas lielākoties tika importētas. Atbilstoši preču ārējās tirdzniecības datiem, kapitālietilpīgo preču imports 2024. gadā faktiskajās cenās samazinājies par 11,0%.

Investīciju apjoms biroju, mājokļu, noliktavu un citu ēku būvniecībā 2024. gadā samazinājies par 5,0% jeb 194 milj. *euro*. Kritums tika fiksēts gan dzīvojamajiem mājokļiem (-8,6%), gan citām ēkām un būvēm (-3,9%). ES struktūrfondu, ANM, kā arī citas ārvalstu finanšu palīdzības apjoms, kas ir nozīmīgs investīciju avots, 2024. gadā veidoja 792,6 milj. *euro*, kas bija par 320,8 milj. *euro* mazāk nekā 2023. gadā. Ņemot vērā, ka aptuveni divas trešdaļas no ES fondu līdzekļiem tiek investētas būvniecībā, tas negatīvi ietekmēja būvniecības aktivitāti inženierbūvniecības sektorā, kas veido gandrīz 80% no kopējām investīcijām būvniecībā. Būvniecības produkcijas apjoms 2024. gadā samazinājies par 4,3%. Tāpat būvniecības aktivitāti negatīvi ietekmēja augstās procentu likmes, kas vidēji bija augstākas nekā 2023. gadā un kavēja jauno projektu realizēšanu un negatīvi ietekmēja kredītsaistību uzturēšanas izmaksas.

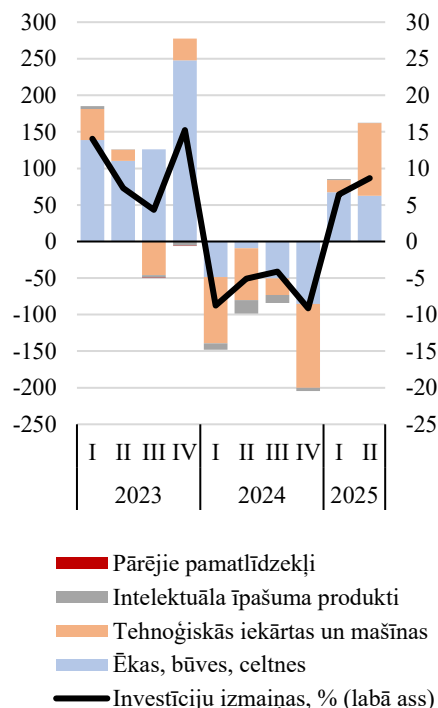
2025. gada pirmajā pusgadā investīciju pieaugums atjaunojās. Šā gada pirmajā un otrajā ceturksnī investīciju apjoms salīdzināmajās cenās palielinājies attiecīgi par 6,4% un 8,6%, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu. Šā gadā pirmajā pusē investīciju apjoms kopumā bija par 7,7% jeb 245 milj. *euro* augstāks nekā 2024. gada pirmajā pusgadā. Investīciju kāpums bija fiksēts visās pamatlīdzekļu grupās, izņemot mājokļu būvniecību.

Lielāko devumu investīciju kāpumā 2025. gada pirmajā pusē nodrošināja augstāka investīciju aktivitāte inženierbūvju sektorā, par 10,6% jeb 131 milj. *euro* vairāk nekā pērnā gada attiecīgajā periodā. Investīcijas mājokļu sektorā, kā jau tika atzīmēts, attiecīgajā periodā samazinājās par 0,3%. Analizējot ar būvniecības nozari saistītās investīcijas, jāatzīmē svarīga

statistikas datu metodoloģiskā īpatnība, ka investīcijas ēkās un būvēs atspoguļojas tikai tajā brīdī, kad ēka ir nodota ekspluatācijā, nevis tad, kad notiek aktīvs būvniecības process. Līdz ar to pusgada datus jāvērtē piesardzīgi, it īpaši ņemot vērā to, ka tradicionāli tieši trešajā ceturksnī ir lielākais investīciju apjoms gada laikā. Tomēr var droši teikt, ka būvniecības aktivitāte salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem palielinās. Būvniecības produkcijas apjoms šā gadā pirmajā pusgadā bijis par 7,8% augstāks nekā attiecīgajā periodā pirms gada, ko veicināja inženierbūvniecības sektors. Aktivitātes atjaunošanās būvniecības nozarē saistīta arī ar būtiski augstāku ES fondu investīciju izmantošanu. 2025. gada pirmajā pusgadā ES fondu līdzekļu apjoms veidoja 1026 milj. *euro* faktiskajās cenās, kas bija par 58% jeb 376 milj. *euro* vairāk nekā attiecīgajā periodā pērn. Precīzi nav iespējams pateikt, cik liela daļa no šiem līdzekļiem attiecināma uz ar būvniecības sektoru saistītā bruto pamatkapitāla veidošanas apjomu. Tomēr var droši apgalvot, ka investīciju kāpumu šā gada pirmajā pusē būtiski veicināja lielāka ES fondu līdzekļu ieplūde. ES fondu investīcijas veicināja arī vispārējās valdības sektora ieguldījumus. Šā gada pirmajā ceturksnī (dati par otro ceturksni vēl nav pieejami) vispārējās valdības investīciju apjoms bija par 135 milj. *euro* jeb 43% augstāks nekā pērnā gada attiecīgajā ceturksnī. Arī privātā sektora investīcijas pirmajā ceturksnī ir palielinājušās, bet šis pieaugums bijis pieticīgs, tikai 17 milj. *euro* jeb 1,1% salīdzinājumā ar 2024. gada pirmo ceturksni. Attiecībā uz ES fondu investīcijām jāatzīmē, ka operatīvie dati par šā gada jūliju un augustu apliecina, ka arī trešajā ceturksnī var sagaidīt būtisku investīciju kāpumu būvniecības sektorā, jo ES fondu investīciju apjoms jūlijā un augustā bija par 109 milj. *euro* augstāks nekā pērnā gada attiecīgajos mēnešos. Papildus tam, investīciju pieaugumu var veicināt arī mājokļu tirgus atdzīvošanās un hipotekāro kredītu izsniegšanas pieaugums.

1.25. att. Investīcijas raksturojošie rādītāji, 2021=100

1.26. att. Bruto kapitālieguldījumu izmaiņas pa darbības veidiem (milj. *euro*, salīdzināmajās cenās) un kopējās pārmaiņas (% labā ass)

Investīcijas tehnoloģiskajās iekārtās un mašīnās 2025. gada pirmajos divos ceturkšņos sasniedza 1362 milj. *euro*, kas bija par 116 milj. *euro* jeb 9,3% vairāk nekā pērnā gada attiecīgajā periodā. Tādējādi šo pamatlīdzekļu īpatsvars kopējās investīcijās veidoja 39,6% pretstatā 51,0% īpatsvaram ar būvniecību saistītajiem pamatlīdzekļiem. Investīcijas tehnoloģiskajās iekārtās un mašīnās veicināja investīciju pieaugums informācijas un komunikācijas iekārtās, ieroču sistēmās un pārējās tehnoloģiskajās iekārtās, kopumā par 11,7%. Investīcijas transportlīdzekļos palielinājās par 5,9%, salīdzinot ar 2024. gada pirmo pusgadu.

Aktuālākie apstrādes rūpniecības nozarē strādājošo uzņēmēju aptaujas dati rāda, ka 31% no plānotajām investīcijām 2025. gadā būs vērstas uz veco iekārtu aizvietošanu. Tas joprojām ir galvenais investīciju mērķis apstrādes rūpniecības nozarē strādājošajiem uzņēmumiem. Tomēr šo investīciju īpatsvars pakāpeniski samazinās. Tā, 2024. gadā 34,2% no plānotajām investīcijām bija vērsti uz veco iekārtu aizvietošanu, bet līdz 2022. gadam šis īpatsvars bija tuvāk 40%. Šī īpatsvara samazinājums notiek uz tās investīciju daļas pieauguma rēķina, kura ir vērsta uz racionalizāciju. Aptaujas dati liecina, ka 2025. gadā 26,7% no plānotajām investīcijām būs vērstas uz ražošanas procesu racionalizāciju, kamēr līdz 2024. gadam šis īpatsvars bija svārstījies ap 20%. Lai arī dati uzrāda pozitīvu tendenci, tomēr šādi dati jāvērtē piesardzīgi, jo tie atspoguļo tikai nodomu par investīciju veikšanu, nevis faktiski veiktās investīcijas. Papildus tam, lai būtiski veicinātu ražošanas produktivitāti, investīciju daļai, kura ir orientēta uz racionalizāciju, jābūt samērā augstai ilgstoši. Negatīvi vērtējams tas, ka samazināties to investīciju īpatsvars, kuras ir vērstas uz ražošanas paplašināšanu.

Atbilstoši makroekonomikas prognozēm, investīciju apjoms 2025. gadā pieaugs par 3,7% salīdzināmajās cenās. Jānorāda, ka attiecībā uz investīciju aktivitāti riski ir zemi un pastāv visi priekšnosacījumi, lai 2025. gadā investīciju pieaugums būtu augstāks. Pastāv vairāki faktori, kuri varētu veicināt straujāku investīciju kāpumu. Pirmkārt, stabilizējušās būvniecības izmaksas. 2024. gadā kopējās būvizmaksas pieauga tikai par 2,1%. 2025. gada pirmajā pusgadā būvniecības izmaksas palielinājās par 1,8% salīdzinājumā ar pērnā gada pirmo pusgadu (strādnieku algas +5,6%, tehnikas uzturēšana +2,5%, būvmateriāli -0,6%), un šāds mērens izmaksu kāpums vairs nav nopietns šķērslis jaunu projektu uzsākšanai. Otrkārt, pakāpeniski uzlabojas finanšu nosacījumi. Procentu likmes sāk samazināties, lai gan saglabājas augstākas nekā pirms 2023. gada. Likmju samazinājums uzlabo kreditēšanas iespējas un var dot impulsu jauniem projektiem. Turklāt bankas aktīvāk piesaista jaunus klientus, piemēram, mājāsaimniecību sektorā, kas arī veicina kreditēšanas aktivitāti. Treškārt, gaidāma lielāka ES fondu investīciju ieplūde. Prognozes liecina, ka 2025. gadā ES struktūrfondu un ANM investīciju apjoms būs vairāk nekā par 600 milj. *euro* lielāks nekā 2024. gadā, kas palielinās publiskās investīcijas un sniegs papildu impulsu arī privātajām investīcijām.

1.3. Makroekonomisko nelīdzsvarotību uzraudzība ES

Agrās brīdināšanas mehānisma ziņojums tiek publicēts tekošā gada beigās, kas ir arī sākums jaunam makroekonomiskās nesabalansētības uzraudzības ciklam. Tādējādi šobrīd, sagatavojot likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” paskaidrojumu, tiek izmantots “Agrās brīdināšanas mehānisma ziņojums 2025” (*Alert Mechanism Report 2025*), kurš tika publicēts 2024. gada 18. decembrī. Ziņojumu izstrādē tiek lietoti statistikas dati ar gada nobīdi, attiecīgi 2025. gada Agrās brīdināšanas mehānisma ziņojums balstās uz 2023. gada statistikas datiem, kas tika interpretēti, ņemot vērā iespējamo risku attīstību nākotnē. Ziņojuma pamatā ir divas rādītāju grupas – 13 pamata rādītāji un 23 papildinoši rādītāji, kuri 2025. gada ziņojumā ir rediģēti, lai būtu uz nākotni vērsti. Šāda pieeja ļauj valstīm, kurām ir ilgstošas nesabalansētības, bet ir vērojams to uzlabojums, t.i., ir skaidras tendences uz situācijas

uzlabošanas, izvērtējumā ņemt šo dinamiku vērā.

Pamata rādītājiem ir definēti mērķlīmeņi jeb pieļaujamās robežvērtības, kuru pārsniegšana var iniciēt attiecīgās dalībvalsts Padziļinātās izpētes ziņojuma (IDR) izstrādi. Lēmums par attiecīgās valsts ekonomikas padziļinātās izpētes procedūras uzsākšanu var tikt pieņemts pamatojoties uz izvērstu, fundamentālu ekonomiskās situācijas un saistīto risku analīzi, kā arī ņemot vērā rādītāju sagaidāmo dinamiku. Automātiska padziļinātās izpētes procedūras uzsākšana, pamatojoties vienīgi uz tehnisku dažu rādītāju noteikto robežvērtību pārsniegšanu, netiek praktizēta. Pamata rādītāju tabula (*scoreboard*) ietver šādus rādītājus:

1. Tekošā konta balance, % no IKP, 3 gadu vidējais rādītājs;
2. Neto starptautisko investīciju pozīcija, % no IKP;
3. Reālais efektīvais valūtas kurss (HICP deflators), 3 gadu % izmaiņas;
4. Eksporta tirgus daļa, % no attīstītajām ekonomikām, 3 gadu % izmaiņas;
5. Nominālo vienības darbaspēka izmaksu indekss,⁴ 3 gadu % izmaiņas, (2010=100);
6. Nefinanšu sabiedrību parādsaistības (konsolidētas)
7. Nefinanšu sabiedrību kredītplūsma (konsolidēta)
8. Mājsaimniecību parādsaistības (konsolidētas)
9. Mājsaimniecību kredītplūsma % no kopējuma t-1
10. Mājokļu cenu indekss (nomināls), gada % izmaiņas;
11. Vispārējais valdības parāds, % no IKP;
12. Bezdarba līmenis % no kopējā darbaspēka Y15 - 64 , 1 gada vidējais;
13. Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis – 3 gadu izmaiņas procentu punktos no visiem iedzīvotājiem Y15 – 64.

Līdzīgi kā pamata rādītāju tehniskā neievērošana, arī papildinošo jeb sociālo rādītāju robežvērtību tehniska neievērošana nevar kalpot par makroekonomiskās nesabalansētības fakta atzīšanu kādā no dalībvalstīm – šāds lēmums vienmēr tiek balstīts uz padziļinātu, vispārēju situācijas analīzi, ņemot vērā rādītāju dinamiku un attīstības perspektīvas.

1.3.1. Pārmērīga makroekonomiskā nesabalansētība un Padziļināto izpētes ziņojumu izstrāde

Saskaņā ar 2025. gada Agrās brīdināšanas mehānisma ziņojumu 2025. gadā tika sagatavoti padziļināti pārskati par 10 dalībvalstīm, kurās bija konstatētas nesabalansētības vai pārmērīgas nesabalansētības 2023. gadā. Šīs valstis ir Kipra, Igaunija, Vācija, Grieķija, Itālija, Ungārija, Nīderlande, Rumānija, Slovākija un Zviedrija.

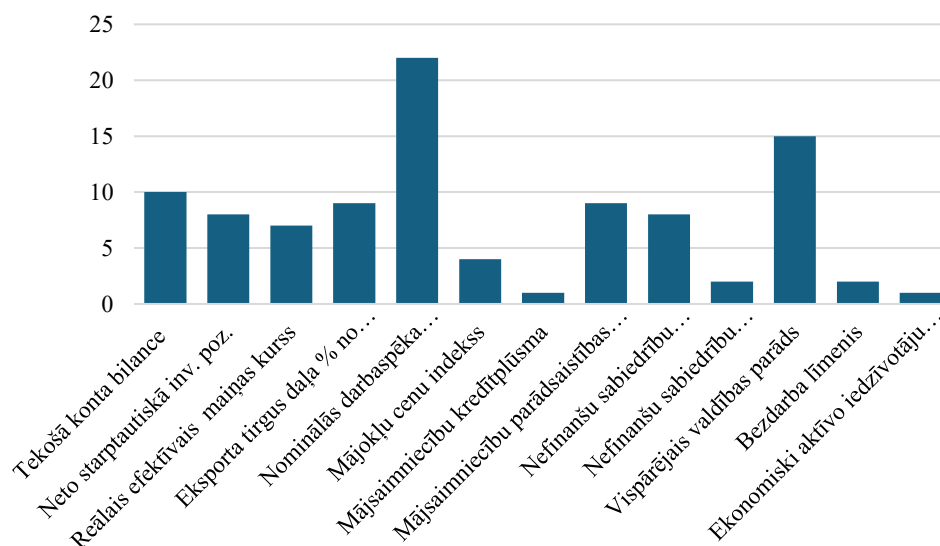
1.2. tabula. 2025. gada Agrās brīdināšanas mehānisma ziņojuma rezultāts

1. Nesabalansētības netika konstatētas un netiek iniciēta Padziļinātā izpētes ziņojuma izstrāde	Austrija, Beļģija, Bulgārija, Īrija, Horvātija, Čehija, Dānija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Polija, Slovēnija, Somija, Spānija, Francija, Portugāle
2. Pastāv makroekonomiskās nesabalansētības saskaņā ar 2025. gada padziļinātiem pārskatiem	Grieķija, Itālija, Ungārija, Nīderlande, Slovākija, Zviedrija

⁴ Nominālās vienības darbaspēka izmaksas (*Nominal Unit Labour Costs*) mēra vidējās darbaspēka izmaksas uz vienu saražoto produkcijas vienību.

3. Nesabalansētības vairs netika konstatētas pēc 2025. gada padziļināto pārskatu veikšanas	Kipra, Vācija, Igaunija
4. Joprojām pastāv pārmērīgas nesabalansētības	Rumānija

Tādējādi trīs valstīs (Kiprā, Vācijā un Igaunijā) pēc padziļināto pārskatu veikšanas un valstu izvērtēšanas ir secināts, ka tajās vairs nepastāv nesabalansētības. Šobrīd vienīgā valsts, kurā pastāv pārmērīgas nesabalansētības, ir Rumānija, kas saistīts ar to, ka Rumānijas tekošā konta deficīts un izmaksu konkurētspēja 2024. gadā vēl vairāk ir pasliktinājusies un nekāds būtisks progress nav panākts.

1.27. att. Valstu skaits, kurās pārsniegts Agrārās brīdināšanas mehānisma rādītāju noteiktais robežsliekšnis 2025. gada ziņojumā

1.3.2. Latvijas ekonomiskās situācijas novērtējums 2025. gada Agrārās brīdināšanas mehānisma ziņojumā un iespējamās tendences 2026. gada ziņojumā

2025. gada Agrārās brīdināšanas mehānisma ziņojumā Latvija nav minēta starp valstīm, kurām būtu jebkādas makroekonomiskās nelīdzsvarotības. Latvijas rezultātu apkopojums liecina, ka četri pamatrādītāji 2023. gadā pārsniedza indikatīvos sliekšņus, proti, tekošā konta deficīts, reālais efektīvais valūtas kurss, nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss vienai darba stundai un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars % no visiem iedzīvotājiem (Y15-64).

- Tekošais konts joprojām ir ievērojamā deficītā. Atšķirībā no daudzām ES valstīm, Latvijā 2023. gadā tekošā konta deficīts būtiski nesamazinājās. Līdz ar to tekošā konta bilances trīs gadu vidējais rādītājs noslīdēja zem noteiktās robežvērtības sliekšņa (-4%) un bija -4,5%, taču 2024. gadā tas samazinājās līdz -3,8%, kas bija labāks rādītājs nekā sākotnēji prognozēts. Arī 2025. gada pirmajos divos ceturkšņos saskaņā ar Latvijas Bankas datiem tekošā konta bilance bija negatīva, attiecīgi -4,1% un -4,5% no IKP. Komisija savā Agrārās brīdināšanas mehānisma ziņojumā prognozēja, ka 2025. gadā trīs gadu vidējais rādītājs netiks pārkāpts un būs -3,1%, taču, ja 2025. gada otrajā pusgadā situācija neuzlabojas, tad šāda prognoze varētu arī nepiepildīties.

- Paredzams, ka nominālās darbaspēka vienības izmaksu pieaugums šogad palēnināsies, pateicoties mērenākam algu pieaugumam un spēcīgākam produktivitātes kāpumam.
- Mājokļu cenu kāpums 2023. gadā bija mērens. EK norāda, ka mājokļu cenas ir pārvērtētas aptuveni par 15%, taču cenu kāpums ir mazinājies, 2023. gadā veidojot vairs tikai 3,7%, pēc attiecīgi 10,9% un 13,8% pieauguma 2021. un 2022. gadā.
- Arī finanšu sektora noturība atspoguļo stabilu un labi kapitalizētu banku sektoru un kredītu dinamika joprojām ir diezgan peticīga.

**1.3. tabula. Agrās brīdināšanas mehānismā noteikto pamatrādītāju vērtības Latvijai
2025. gada ziņojumā**

Robežvērtības			2017-2019 vidēji	2023	2024	2025p
Tekošā konta balance % no IKP	3 gadu vidējais	-4%	0,8	-4,5	-3,8	-3,1
Neto starptautiskā investīciju pozīcija	% no IKP	-35%	-47,1	-26	-20,5	-25,3
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss vienai darba stundai	3 gadu % izmaiņas	9%	14,4	25,8	36,2	27,7
Reālais efektīvais valūtas maiņas kurss - 42 tirdzniecības partneri	3 gadu % izmaiņas	±3%	3,6	10,8	9,6	1
Eksporta tirgus daļa % no attīstītajām ekonomikām	3 gadu % izmaiņas	-3%	4,5	-1,7	-5,7	-9
Nefinanšu sabiedrību parādsaistības (konsolidētas)	% no IKP	85%	50,6	35,8	36,3	35,5
Nefinanšu sabiedrību kredītplusma (konsolidētas)	% no kopājuma t-1	13%	1,8	1,8	3,5	1,1
Mājsaimniecību parādsaistības (konsolidētas)	% no IKP	55%	21,8	18,6	18,5	19,4
Mājsaimniecību kredītplusma	% no kopājuma t-1	14%	2	5,2	8	6,6
Mājokļu cenu indekss	1 gada % izmaiņas	9%	9,1	3,7	4,4	3
Vispārējais valdības parāds	% no IKP	60%	38,8	44,6	44,8	50,3
Bezdarba līmenis % no kopējā darbaspēka Y15-74	1 gada vidējais	10%	7,5	6,5	6,9	6,7
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars % no visiem iedzīvotājiem Y 15-64	3 gadu izmaiņas procentu punktos	-0.2 pp	1,8	-1,4	0,9	0,2

1.4. Makroekonomiskās attīstības scenārijs⁵

Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības scenārijs 2025. – 2029. gadam izstrādāts 2025. gada jūnijā, balstoties uz 2025. gada pirmā ceturkšņa IKP datiem, kā arī līdz šā gada jūnijam pieejamo īstermiņa makroekonomisko informāciju. Izstrādājot vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības scenāriju, FM ir konsultējies ar Latvijas Bankas, EM un komercbanku ekspertiem. Makroekonomisko rādītāju prognozes ir saskaņotas ar Latvijas Banku un EM, kā arī tās 2025. gada 9. jūnijā ir apstiprinājusi Fiskālās disciplīnas padome.

Makroekonomiskās attīstības scenārijs 2025.-2029. gadam paredz Latvijas ekonomikas stabilizēšanos ar mērenu izaugsmi 2025. gadā, kad prognozēts 1,1% **IKP** pieaugums, 2026. gadā izaugsme paātrināsies līdz 2,1%, un nākamajos gados tā turpināsies 2,2% apmērā. Ekonomiskās izaugsmes atjaunošanos nodrošinās gan sabiedriskā, gan privātā patēriņa pieaugums, kā arī intensīvāka ES fondu investīciju apguve un straujāks eksporta kāpums.

Privātais patēriņš 2025. gadā palielināsies par 0,2%, ko nodrošinās iedzīvotāju ienākumu pieaugums un pirkspējas atjaunošanās. Nākamajos gados, patērētāju konfidencei uzlabojoties un vienlaikus saglabājoties darba samaksas pieaugumam, privātā patēriņa pieaugums kļūs straujāks, 2026. gadā sasniedzot 1,9% un nākamajos divos gados palielinoties līdz 2,3-2,5%. Privātā patēriņa pieaugumu veicinās arī procentu likmju mazināšanās, mazinot noguldījumu pievilcību. Privātā patēriņa devums IKP izaugsmē 2025. gadā būs 0,1 procentpunkts, īpatsvaram pakāpeniski palielinoties un vidējā termiņā veidojot aptuveni 1,4 pp.

Sabiedriskais patēriņš, ko līdz šim veicinājis algu kāpums sabiedriskajā sektora darbiniekiem, pirmām kārtām iekšlietu un izglītības nozarēs, kā arī aizsardzības izdevumu pieaugums, 2025. gadā palielināsies lēnākā tempā nekā iepriekš (+4,4%), vēlākos gados pieaugums vēl pazemināsies un vidējā termiņā stabilizēsies ap 2% gadā.

Investīciju pieaugums 2025. gadā prognozēts 3,7% apmērā salīdzināmajās cenās, ko veicinās būvniecības aktivitātes atjaunošanās, uzlabojoties kreditēšanas nosacījumiem, kā arī pateicoties straujākai ES fondu investīciju projektu realizācijai. 2026. gadā kopējā pamatkapitāla veidošana varētu palielināties līdz 4,5%, pēc tam laika posmā līdz 2028. gadam stabilizējoties 2% līmenī.

Preču un pakalpojumu **eksports** pēc iepriekšējos divos gados piedzīvotā krituma šogad atjaunos mērenu, 1,9% izaugsmi, uzlabojoties pieprasījumam ārējos tirgos, pēc tam vidējā termiņā izaugsmei pietuvojoties 3%.

1.4. tabula. Makroekonomisko prognožu kopsavilkums

	2024	2025	2026	2027	2028
	fakts	prognoze			
Iekšzemes kopprodukts (milj. euro)	40208	41985	43953	46026	48154
pieaugums faktiskajās cenās (%)	2,1	4,4	4,7	4,7	4,6
pieaugums salīdzināmās cenās (%)	-0,4	1,1	2,1	2,2	2,2
IKP deflatori (gads pret gadu, %)	2,6	3,3	2,5	2,5	2,4
PCI (gads pret gadu, %)	1,3	3,5	2,3	2,2	2,2

⁵ Šajā sadaļā norādītā informācija neņem vērā 2025. gada 30. septembrī CSP publicētos revidētos nacionālo kontu datus

	2024	2025	2026	2027	2028
	fakts	prognoze			
Tautsaimniecībā nodarbināto mēn. vid. bruto darba samaksa (<i>euro</i>)	1685	1811	1920	2026	2127
pieaugums faktiskajās cenās (%)	9,6	7,5	6,0	5,5	5,0
pieaugums salīdzināmās cenās (%)	8,2	3,9	3,6	3,2	2,7
Nodarbinātība (tūkst. iedzīvotāju atbilstoši darbaspēka apsekojumiem)	877	876	874	871	867
pieaugums (%)	-0,8	-0,2	-0,2	-0,3	-0,5
Bezdarba līmenis (gada vidējais, % no ekon. aktīviem iedzīv.)	6,9	6,9	6,3	5,8	5,5

Inflācija 2025. gadā ir prognozēta augstāka nekā pagājušajā gadā, ņemot vērā straujāk pieaugušās pārtikas cenas Latvijā un atsevišķu energoresursu cenas pasaules tirgū, kas ar laika nobīdi atstās ietekmi arī siltuma un gāzes apgādes tarifiem. Pēc FM prognozēm, gada vidējā inflācija šogad būs 3,5%, salīdzinot ar 1,3% 2024. gadā. 2026. gadā inflācija varētu noslīdēt līdz 2,3% līmenim, bet pēc tam laikā līdz 2028. gadam prognozējama inflācijas stabilizēšanās ap 2,2%, kas atbilst konverģējošas valsts cenu pieauguma līmenim.

Mēneša vidējā darba samaksa pēc iepriekšējo divu gadu straujā kāpuma šogad palielināsies nedaudz lēnāk, ko noteiks gan kopējā ekonomiskā situācija – salīdzinoši zemā izaugsme un ierobežotais inflācijas līmenis, gan paredzētā algu fonda ierobežošana sabiedriskajā sektorā. FM prognozē, ka mēneša vidējā bruto darba samaksa šogad palielināsies par 7,5%, sasniedzot 1811 *euro*, laika posmā līdz 2028. gadam pieauguma tempam samazinoties līdz 5-6% gadā.

Ekonomiskās izaugsmes palēnināšanās un pēdējos ceturkšņos arī kritums līdz šim nav būtiski ietekmējis darba tirgus rādītājus un bezdarbu, ko nosaka galvenokārt demogrāfiskā situācija un darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanās. **Bezdarba līmenim** pēc īslaicīga nenožīmīga pieauguma 2024. gadā, šogad prognozējama stabilizēšanās 6,9% apmērā no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Nākamajos gados straujākas ekonomikas izaugsmes un demogrāfiskās situācijas ietekmē bezdarbs varētu pakāpeniski pietuvoties 5% līmenim. Tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits saglabāsies salīdzinoši stabils, vidējā termiņā 876-860 tūkst. līmenī, ar nelielu lejupvērstu tendenci.

Izstrādājot makroekonomisko rādītāju prognozes, FM pieņēma, ka ģeopolitiskā situācija būtiski nepasliktināsies. Tika izvērtēti gan ārējie, gan iekšējie riski. Prognozes joprojām ir izstrādātas ļoti augstas nenoteiktības apstākļos, un būtiskākie negatīvie riski ir saistīti ar ģeopolitisko situāciju, kur pieaugoša spriedze var ievērojami vājināt investoru un patērētāju pārliecību, atkārtoti izraisīt strauju energoresursu cenu kāpumu vai piegādes ķēžu traucējumus. Citu risku vidū ir Latvijas ārējo tirdzniecības partnervalstu izaugsmes vājināšanās, inflācijas un procentu likmju ilgstoša saglabāšanās augstākā līmenī nekā prognozēts, kavēšanās ar ES fondu investīciju projektu realizāciju, kā arī ASV ieviedumtas tarifu ekonomiskā ietekme.

Makroekonomiskās attīstības scenārija riski

Izstrādājot makroekonomisko rādītāju prognozes, FM izmanto piesardzīgus pieņēmumus un izvērtē gan ārējos, gan iekšējos riskus, norādot, ka prognozes joprojām veidotas augstas nenoteiktības apstākļos. Būtiskākie negatīvie riski pašlaik saistīti ar ASV ieviedumtas tarifiem, kas var samazināt ekonomikas izaugsmi Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstīs, atstājot tiešu vai netiešu ietekmi arī uz Latvijas ekonomikas attīstību. Tāpat ekonomikas izaugsmi var negatīvi

ietekmēt augstas inflācijas un augstu procentu likmju saglabāšanās, kā arī joprojām nelabvēlīgā ģeopolitiskā situācija reģionā. Starp negatīvajiem riskiem ir arī ES fondu investīciju izmantošanas kavēšanās, kā arī patērētāju konfidences kritums, kas var ierobežot privātā patēriņa atjaunošanos, un pārmērīgi strauja algu kāpuma negatīva ietekme uz konkurētspēju.

Savukārt pozitīvie riski var veicināt straujāku izaugsmi, tajā skaitā izvairīšanās no plašākas pasaules tirdzniecības tarifu kara izvēršanās stimulētu ekonomikas izaugsmi un veicinātu investīciju aktivitāti. Tāpat arī karadarbības veiksmīga pārtraukšana Ukrainā uzlabotu drošību un investīciju klimatu reģionā. Papildu stimulu var nodrošināt arī straujāka ES fondu līdzekļu izmantošana un nozīmīgu projektu, piemēram, *Rail Baltica* un ANM projektu sekmīga īstenošana.

Jāatzīmē, ka 2025. gada 1. pusgada IKP izaugsme ir augstāka, nekā tika prognozēts 2025. gada jūnijā. To lielā mērā ietekmēja tas, ka ārējos tirgos pieprasījums pēc Latvijas precēm un pakalpojumiem atjaunojas ātrāk, nekā gaidīts.

1.5. Jūtīguma analīze

Nemot vērā iespējamās negatīvos riskus ekonomikas izaugsmei, FM ir sagatavojusi divus alternatīvus ekonomikas attīstības scenārijus periodam no 2025. līdz 2028. gadam, attiecīgi paredzot negatīvo un pozitīvo risku ietekmes īstenošanos. Šajos scenārijos modelēta šo risku realizēšanās ietekme uz dažādiem makroekonomiskajiem rādītājiem un budžeta ieņēmumiem.

1.5.1. Pesimistiskais scenārijs

Lielākais negatīvais risks ir ASV noteikto ievadumtas tarifu negatīvā ietekme uz Eiropas ekonomiku, kas ierobežotu ekonomikas izaugsmi arī galvenajās Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstīs un mazinot pieprasījumu pēc Latvijas eksporta, atstātu negatīvu ietekmi uz eksporta attīstību. Vienlaikus arī ģeopolitiskā nenoteiktība ierobežotu investīciju aktivitāti un patērētāju konfidenci, mazinot arī iekšzemes pieprasījumu. Tirdzniecības tarifu kari un ģeopolitiskās situācijas saasināšanās vienlaikus veicinātu arī straujākas izejvielu cenu svārstības un nestabilitāti finanšu tirgos. Tā rezultātā ekonomiskās izaugsmes palēnināšanās būtu jūtama jau no 2025. gada vidus un turpinātos visu 2026. gadu, lielāko ietekmi atstājot tieši nākamajā gadā.

Atbilstoši pesimistiskajam scenārijam 2025. gadā IKP pieaugums salīdzināmajās cenās varētu būt 0,0%, un 2026. gadā 1,3%, kas attiecīgi būtu par 1,1 un 0,8 pp mazāk nekā bāzes scenārijā. Noturīgāka ekonomikas izaugsme atsāktos tikai 2027. gadā. Ekonomiskās izaugsmes palēnināšanās atspoguļotos arī darba tirgū, kur nodarbināto skaita kritums būtu nedaudz straujāks, bet bezdarba līmenis nedaudz augstāks nekā bāzes scenārijā. Savukārt inflācija 2025. gadā sasniegtu 3,1% un 2026. gadā 1,8%, kas attiecīgi būtu par 0,4 pp un 0,5 pp zemāk nekā bāzes scenārijā.

1.5. tabula. Pesimistiskais makroekonomisko rādītāju attīstības scenārijs

	2024	2025	2026	2027	2028
	fakts	prognoze			
IKP (milj. euro)	40208	41490	43004	45006	47086
pieaugums faktiskajās cenās (%)	2,1	3,2	3,7	4,7	4,6
pieaugums salīdzināmās cenās (%)	-0,4	0,0	1,3	2,2	2,2
IKP deflators (gads pret gadu, %)	2,6	3,2	2,3	2,4	2,4
PCI (gads pret gadu, %)	1,3	3,1	1,8	2,2	2,2

	2024	2025	2026	2027	2028
	fakts	prognoze			
Tautsaimniecībā nodarbināto mēn. vid. bruto darba samaksa (<i>euro</i>)	1685	1805	1904	2009	2109
pieaugums faktiskajās cenās (%)	9,6	7,1	5,5	5,5	5,0
pieaugums salīdzināmās cenās (%)	8,2	3,9	3,6	3,2	2,7
Nodarbinātība (tūkst. iedzīvotāju atbilstoši darbaspēka apsekojumiem)	877	875	872	869	864
pieaugums (%)	-0,8	-0,3	-0,3	-0,4	-0,5
Bezdarba līmenis (gada vidējais, % no ekon. aktīviem iedzīv.)	6,9	7,0	6,5	6,1	5,8

Ietekme uz vispārējās valdības budžetu un parādu

Ņemot vērā makroekonomiskās attīstības pesimistisko scenāriju, FM ir novērtējusi šī scenārija ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci, novērtējot izmaiņas nodokļu un nenodokļu ieņēmumos, kā arī valsts speciālā budžeta izdevumos un valsts parāda apkalpošanas (procentu) izdevumos salīdzinājumā ar bāzes scenāriju. Rezultātā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, salīdzinot ar bāzes scenāriju 2026.-2028. gadam, pēc naudas plūsmas tiek prognozēti ar samazinājumu 218,4 milj. *euro* 2026. gadā, 242,5 milj. *euro* 2027. gadā un 254,3 milj. *euro* 2028. gadā, vadoties pēc pesimistiskā scenārijā iezīmētajām tautsaimniecības attīstības tendencēm.

Istenojoties pesimistiskajam scenārijam, 2026. -2028. gadā vispārējās valdības budžeta deficīts tiek prognozēts attiecīgi 3,9% no IKP 2026. gadā, 4,5% no IKP 2027. gadā, un 4,2% no IKP 2028. gadā. Pie šī scenārija bilances pasliktināšanos galvenokārt nosaka zemāki kopbudžeta nodokļu ieņēmumi un augstāki izdevumi procentu izdevumiem, kamēr speciālā budžeta pabalstu izdevumi prognozēti zemākā apmērā kā bāzes scenārijā.

1.6. tabula. Pesimistiskā scenārija ietekme uz vispārējās valdības budžetu, milj. *euro*

	Pesimistiskais scenārijs			Novirze no bāzes scenārija		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Vispārējās valdības budžeta balance, % no IKP	-3,9%	-4,5%	-4,2%	-0,6 pp	-0,6 pp	-0,6 pp
Vispārējās valdības budžeta balance	-1 681,9	-2 023,0	-1 971,0	-214,9	-238,7	-253,7
Nodokļu ieņēmumi	15 001,4	15 676,7	16 354,4	-218,4	-242,5	-254,3
Nenodokļu ieņēmumi	1 046,4	1 052,4	1 058,0	-6,3	-6,0	-5,7
Soc.pabalstu izdevumi	6 022,6	6 428,3	6 835,0	-13,7	-21,5	-26,4
Procentu izdevumi ⁶	572,6	650,3	746,1	3,5	10,5	18,2
Procentu izdevumi (% likmes paliel. par 1 pp)	576,6	694,3	835,3	+7,5	+54,5	+107,4
Procentu izdevumi (% likmes samaz. par 1 pp)	568,6	606,3	656,9	-0,5	-33,5	-71,0
Vispārējās valdības parāds, % no IKP	52,4%	57,1%	58,2%	+1,8 pp	+2,4 pp	+2,8 pp

Iestājoties pesimistiskajam scenārijam, vispārējās valdības parāda līmenis pieaugs 2026. gadā par 1,8 pp, 2027. gadā par 2,4 pp un 2028. gadā par 2,8 pp. Sagaidāms, ka parāda līmenis, pesimistiskajam scenārijam iestājoties, 2028. gadā sasniegtu jau 58,2% no IKP. Papildus

⁶ Procentu likme bāzes scenārijā.

tiek aplūkoti scenāriji, kuros aizņemšanās procentu likmes parāda pārfinansēšanai nosvārstās viena pp robežās – par vienu pp palielinoties vai konkrētajā apmērā samazinoties. Procentu likmēm par vienu pp palielinoties, procentu izdevumi 2026. gadā palielinātos par 7,5 milj. *euro*, 2027. gadā par 54,5 milj. *euro*, bet 2028. gadā būtu jau par 107,4 milj. *euro* lielāki nekā bāzes scenārijā. Savukārt, procentu likmēm par vienu pp samazinoties, izdevumi 2026. gadā samazinātos par 0,5 milj. *euro*, 2027. gadā izdevumi būtu par 33,5 milj. *euro* mazāki un 2028. gadā par 71,0 milj. *euro* mazāki nekā bāzes scenārijā.

1.5.2. Optimistiskais scenārijs

Optimistiskais scenārijs turpretim paredz straujāku ekonomikas atkopšanos Latvijai svarīgākajos eksporta tirgos, tajā skaitā *euro* zonā, pasaules ekonomikai izvairoties no plašāka apmēra tirdzniecības tarifu kariem. Vienlaikus uzlabojoties ģeopolitiskajai situācijai, karadarbības potenciālas apturēšanas gadījumā uzlabotos uzņēmēju un patērētāju konfidence, veicinot investīciju aktivitātes pieaugumu un palielinot privāto patēriņu.

Saskaņā ar optimistisko scenāriju iekšzemes kopprodukts salīdzināmajās cenās varētu pieaugt par 1,6% 2025. gadā un par 2,7% 2026. gadā, kas attiecīgi būtu par 0,5 un 0,6 pp vairāk nekā bāzes scenārijā. Inflācija 2025. gadā salīdzinājumā ar bāzes scenāriju nemainītos, bet 2026. gadā līdz ar straujāku ekonomikas izaugsmi būtu par 0,4 pp augstāka, attiecīgi veidojot 3,5% un 2,7%.

Nebūtiski augstāks optimistiskajā scenārijā šim un nākamajiem gadiem prognozēts arī darba samaksas pieaugums. Straujāka ekonomikas izaugsme būtiski nemainīs darba tirgus, tajā skaitā bezdarba un nodarbinātības rādītāju dinamiku, ko pamatā nosaka demogrāfiskie procesi un iedzīvotāju skaita izmaiņas.

1.7. tabula. Optimistiskais makroekonomisko rādītāju attīstības scenārijs

	2024	2025	2026	2027	2028
	fakts	prognoze			
IKP (milj. <i>euro</i>)	40208	42217	44493	46821	49039
pieaugums faktiskajās cenās (%)	2,1	5,0	5,4	5,2	4,7
pieaugums salīdzināmās cenās (%)	-0,4	1,6	2,7	2,6	2,2
IKP deflators (gads pret gadu, %)	2,6	3,3	2,6	2,6	2,5
PCI (gads pret gadu, %)	1,3	3,5	2,7	2,5	2,5
Tautsaimniecībā nodarbināto mēn. vid. bruto darba samaksa (<i>euro</i>)	1685	1813	1925	2035	2143
pieaugums faktiskajās cenās (%)	9,6	7,6	6,2	5,7	5,3
pieaugums salīdzināmās cenās (%)	8,2	4,0	3,4	3,1	2,7
Nodarbinātība (tūkst. iedzīvotāju atbilstoši darbaspēka apsekojumiem)	877	877	876	874	870
pieaugums (%)	-0,8	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5
Bezdarba līmenis (gada vidējais, % no ekon. aktīviem iedzīv.)	6,9	6,8	6,2	5,5	5,2

Ietekme uz vispārējās valdības budžetu un parādu

Nemot vērā makroekonomiskās attīstības optimistisko scenāriju, FM ir novērtējusi šī scenārija ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci, novērtējot izmaiņas nodokļu un

nenodokļu ieņēmumos, kā arī valsts speciālā budžeta izdevumos un valsts parāda apkalpošanas (procentu) izdevumos salīdzinājumā ar bāzes scenāriju. Rezultātā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, salīdzinot ar bāzes scenāriju 2026.-2028. gadam, pēc naudas plūsmas tiek prognozēti ar palielinājumu 116,5 milj. *euro* 2026. gadā, 176,5 milj. *euro* 2027. gadā un 216,0 milj. *euro* 2028. gadā, vadoties pēc optimistiskajā scenārijā iezīmētajām tautsaimniecības attīstības tendencēm.

2026.-2028. gadā vispārējās valdības budžeta deficīts, optimistiskajam scenārijam iestājoties un saglabājoties nemainīgai valdības politikai, tiek prognozēti attiecīgi 3,0% no IKP 2026. gadā, 3,5% no IKP 2027. gadā un 3,1% no IKP 2028. gadā. Pie šī scenārija bilances uzlabošanas galvenokārt nosaka augstāki kopbudžeta nodokļu ieņēmumi un zemāki procentu izdevumi.

Iestājoties šādam scenārijam, vispārējās valdības budžeta balance uzlabotos par 0,3 pp 2026. gadā, salīdzinot ar bāzes scenāriju, 2027. gadā par 0,4 pp no IKP un 2028. gadā par 0,4 pp no IKP.

1.8. tabula. Optimistiskā scenārija ietekme uz vispārējās valdības budžetu, milj. *euro*

	Optimistiskais scenārijs			Novirze no bāzes scenārija		
	2026	2027	2028	2026	2027	2028
Vispārējās valdības budžeta balance, % no IKP	-3,0%	-3,5%	-3,1%	0,3 pp	0,4 pp	0,4 pp
Vispārējās valdības budžeta balance	-1 348,9	-1 624,7	-1 533,2	+118,4	+160,8	+186,0
Nodokļu ieņēmumi	15 336,3	16 095,8	16 824,8	+116,5	+176,5	+216,0
Nenodokļu ieņēmumi	1 056,3	1 063,1	1 068,4	+3,6	+4,7	+4,7
Pabalstu izdevumi	6 039,8	6 475,8	6 907,1	+3,4	+26,0	+45,6
Procentu izdevumi ⁷	567,3	634,2	717,0	-1,8	-5,6	-10,9
Procentu izdevumi (% likmes paliel. par 1 pp)	569,8	673,6	797,9	+0,8	+33,8	+70,1
Procentu izdevumi (% likmes samaz. par 1 pp)	564,8	594,8	636,1	-4,3	-45,0	-91,8
Vispārējās valdības parāds, % no IKP	49,6%	53,1%	53,4%	-1,0 pp	-1,6 pp	-2,0 pp

Optimistiskā scenārija gadījumā vispārējās valdības parāda līmenis samazināsies – 2026. gadā par 1,0 pp, 2027. gadā par 1,6 pp un 2028. gadā par 2,0 pp. Papildus tiek aplūkoti scenāriji, kuros aizņemšanās procentu likmes parāda pārfinansēšanai nosvārstās viena pp robežās – par vienu pp palielinoties vai konkrētajā apmērā samazinoties. Procentu likmēm par vienu pp palielinoties, procentu izdevumi 2026. gadā pieaugtu par 0,8 milj. *euro*, 2027. gadā par 33,8 milj. *euro*, bet 2028. gadā par 70,1 milj. *euro* salīdzinājumā ar bāzes scenāriju. Savukārt procentu likmei par vienu pp samazinoties, izdevumi 2026. gadā samazinātos par 4,3 milj. *euro*, 2027. gadā par 45,0 milj. *euro* un 2028. gadā par 91,8 milj. *euro* pret bāzes scenārijā prognozēto.

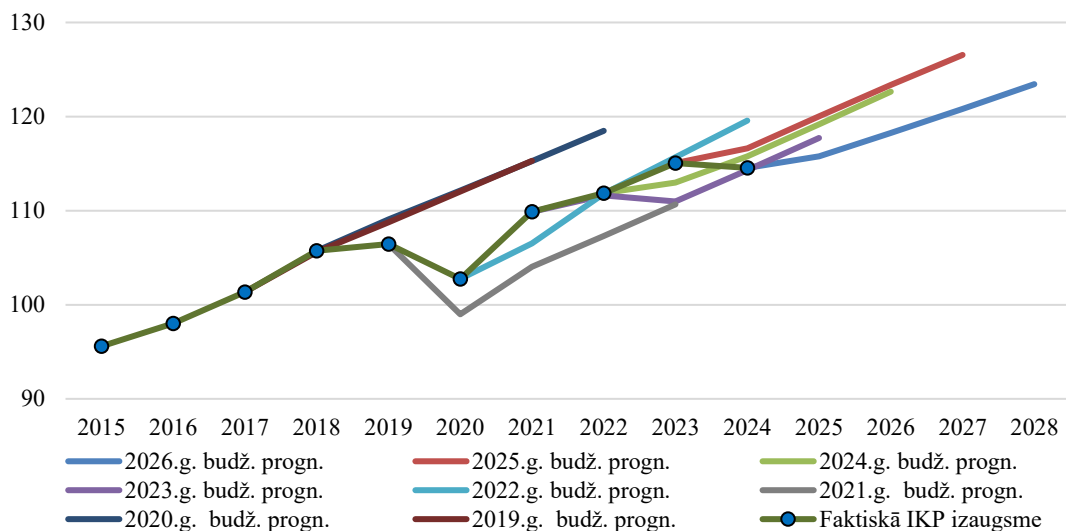
1.6. Iepriekšējo makroekonomisko prognožu izvērtējums⁸

FM makroekonomiskās prognozes, kas regulāri tiek sagatavotas budžeta plānošanas vajadzībām, pēdējo desmit gadu laikā izstrādātas augstas nenoteiktības un paaugstinātas ģeopolitiskās spriedzes apstākļos. Turklāt jāatzīmē, ka 2024. gada rudenī CSP publicēja

⁷ Procentu likme bāzes scenārijā.

⁸ Šajā sadaļā norādītā informācija neņem vērā 2025. gada 30. septembrī CSP publicētos revidētos nacionālo kontu datus

ģenerālrevīzijas, ko veic reizi piecos gados, rezultātus, būtiski pārskatot un mainot IKP dinamiku. Tas radījis izaicinājumus prognožu precizitātei un pieņēmumu formulēšanai, tomēr konsekventi izvēlēta piesardzīga pieeja ir nodrošinājusi stabilu pamatu fiskālās politikas veidošanai. Izvērtējot rezultātus, redzams, ka prognozes kopumā ir atspoguļojušas ekonomikas attīstības tendences bez sistemātiskām kļūdām, kas ļauj secināt, ka prognozēšanas process šajā periodā bijis veiksmīgs.

1.28. att. IKP vidēja termiņa prognozes un faktiskā izpilde, salīdzināmās cenās 2007=100

IKP pieauguma prognožu kļūda desmit pēdējos gados bija gan pozitīvā, gan negatīvā virzienā vidēji 1 pp amplitūdā, neiekļaujot 2020. gadu, kad kļūda negatīvā virzienā bija lielāka, kas bija saistīts ar ļoti piesardzīgiem pieņēmumiem par Covid-19 ietekmes apmēriem uz ekonomiku. Savukārt kļūda pozitīvā virzienā pārsvarā ir saistīta ar netipisku ekonomikas sabremzēšanos, piemēram, kā tas notika 2019. gadā. Tāpat arī starptautisko institūciju prognožu kļūdas pēdējos piecos gados bija tajā pašā virzienā un kopumā bija lielākas (skat. 1.9. tabulu). Jāatzīmē, ka minētās novirzes ir pirms CSP publicētām revīzijām, kas tiek publicētas ar divu gadu novēlošanos, saņemot pilno nacionālo kontu datus, un CSP revīziju apmērs pēdējo desmit gadu laikā ir bijis vidēji 1,2 pp.

1.9. tabula. FM un starptautisko finanšu institūciju IKP pieauguma salīdzināmajās cenās (%) prognožu salīdzinājums⁹

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
FM	4,2	2,8	2,5	3,7	3,4	3,0	2,8	5,1	5,0	-0,6	2,5
EK	4,0	2,9	2,8	3,2	3,5	3,2	2,8	6,4	6,0	-0,3	2,8
SVF	4,2	3,2	3,2	3,0	3,3	3,3	3,1	8,3	5,2	1,6	2,9
OECD		3,2	3,6	3,5	3,5	3,6	2,7	6,4	5,6	-0,2	2,4
IKP fakts pēc CSP datu revīzijas 30.09.2024	2,1	3,8	2,6	3,4	4,3	0,7	-3,5	6,9	1,8	2,9	-0,4

⁹ Tabulā ir atspoguļotas attiecīgā gada prognozes, kas izstrādātas vienu gadu iepriekš (T-1). Piemēram, 2021. gada prognozes ir izstrādātas 2020. gadā. FM prognozes ir attiecīgā gada budžeta prognozes, kas izstrādātas iepriekšējā gada jūnijā, izņemot 2011. un 2012., 2015., kā arī 2018. un 2023. gada budžetus, kad iepriekšējā gada rudenī notika Saeimas vēlēšanas un prognozes tika sagatavotas vēlāk rudenī/ziemā. OECD, SVF un EK prognozes ir minēto institūciju tekošajā gadā publicētās jaunākās (līdz attiecīgā gada jūnijam) prognozes par nākošo gadu.

Pēdējos piecos gados būtiskākā ietekme uz prognožu novirzi ir krājumu izmaiņām, kas ir neprognozējamas. Īpaši liels to devums IKP izaugsmē bija 2021. gadā jeb 3,7 pp (sk. 1.27. att.). CSP krājumu izmaiņās iekļauj ekonomiskajai darbībai nepieciešamos uzkrājumus, kā arī statistisko novirzi, kas rodas no IKP kontu balansēšanas no ražošanas un izlietojuma puses. Tieši statistiskā novirze ir galvenais nezināmais, kas ietekmē prognozes un kuru nav iespējams racionāli prognozēt. Tāpēc prognozēs tiek pieņemts, ka tai nav ietekme uz IKP pieauguma tempiem, kas ir arī vispārpieņemta prognozēšanas prakse.

Jāatzīmē, ka kopš 2013. gada IKP prognožu atšķirība no faktiskajiem datiem ir samazinājusies, un nav novērotas sistemātiskas novirzes ne pozitīvā, ne negatīvā virzienā. Izņēmums ir tikai 2020. gads, kad galvenais iemesls bija neparedzamas strukturālas izmaiņas ekonomikā. Pēdējos četros gados vislielākās prognožu kļūdas radās no nenoteiktības, ko izraisīja globālā Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumi 2020. un 2021. gadā, kā arī Krievijas karadarbības Ukrainā ekonomiskās sekas. Šī bija pilnīgi jauna ekonomiskā situācija, kas apgrūtināja precīzu iedzīvotāju un uzņēmēju rīcības prognozēšanu. Vienlaikus tā radīja jaunas iespējas, pārveidojot ekonomiku jaunām realitātēm. Tādēļ 2020. gada IKP izaugsmes prognozē bija vislielākā atšķirība no faktiskajiem datiem.

2. Fiskālā politika

2024. gada 30. aprīlī stājās spēkā jaunais ES ekonomikas pārvaldības ietvars, ko veido divas regulas un viena direktīva¹⁰. Atbilstoši šim regulējumam Latvija 2024. gada rudenī izstrādāja un ES Padome 2025. gada 21. janvārī apstiprināja pirmo Latvijas Fiskāli strukturālo plānu 2025.–2028. gadam¹¹, kurā noteikta saistoša **neto nacionāli finansēto primāro izdevumu (turpmāk – NNFPI) pieauguma** trajektorija (fiskālā trajektorija). Fiskālā trajektorijā ir noteikts pieļaujamais valsts finansēto neto primāro izdevumu¹² pieauguma līmenis, kas noteikts tādā veidā, lai gan Fiskāli strukturālā plāna darbības laikā, gan 10 gadus pēc tā, prognozētais vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds nepārsniedz 3% un 60% no IKP attiecīgi.

Fiskālā trajektorija jāievēro likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanā, savukārt, novērtējot Latvijas iesniegto Vispārējās valdības budžeta plāna projektu 2026. gadam, EK pārbaudīs fiskālo rādītāju atbilstību Fiskāli strukturālā plāna ierobežojumiem.

2025. gadā, ņemot vērā ģeopolitiskās situācijas attīstību, EK aicināja ES dalībvalstis izmantot jaunā ES ekonomikas pārvaldības ietvara piedāvātās elastības iespējas un aktivizēt valsts izņēmuma klauzulu, lai maksimāli atvieglotu pāreju uz pastāvīgi augstāku aizsardzības izdevumu līmeni. 2025. gada jūlijā ES Padome iedarbināja valsts izņēmuma klauzulu 15 dalībvalstīm, t.sk. Latvijai¹³, tā ļauj novirzīties no Padomes apstiprinātā izdevumu pieauguma laika perioda no 2025. līdz 2028. gadam attiecībā uz aizsardzības izdevumu pieaugumu, pieļaujot atkāpi arī piegādēm, kas tiks nodrošinātas pēc 2028. gada, tomēr nepārsniedzot kopējo valsts izņēmuma klauzulas apjomu.

Pamatojoties uz ES Padomes 2025. gada 8. jūlija rekomendāciju, ar ko Latvijai ļauj novirzīties no neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem, kurus noteikusi Padome saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 (Valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšana), aktivizēta FDL 12. pantā paredzētā atkāpe no bilances nosacījuma un tā tiks izmantota atbilstoši minētās Padomes rekomendācijas nosacījumiem¹⁴ (sēdes prot. Nr. 32 48. § 5. punkts).

Likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanā tika ņemtas vērā likumprojekta “Grozījumi Fiskālās disciplīnas likumā” (25-TA-2059), kas tiek virzīti budžetu pavadošo likumprojektu paketē saskaņā ar likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97.

Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu.

Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām.

¹¹ ES Padomes ieteikums ar ko apstiprina Latvijas vidējā termiņa FSP pieejams: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202500652

¹² Izdevumi, no kuriem izslēgtas vairākas pozīcijas – procentu izdevumi, diskrecionārie ieņēmumi pasākumi (valdības apstiprinātās izmaiņas nodokļos, nenodokļos, maksas pakalpojumos un citos pašu ieņēmumos), izdevumi par ES fondu programmām un valsts līdzfinansējums ES fondu programmām, kā arī bezdarbnieku pabalstu izdevumu cikliskie elementi.

¹³ Brussels, 4.6.2025 COM(2025) 610 final, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10474-2025-INIT/lv/pdf>

¹⁴ Informatīvais ziņojums „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā”, pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1b22acfl-7d8a-413f-95b0-5e23c60029bc

sagatavošanas grafiku (apstiprināts ar MK 2025. gada 27. marta rīkojumu Nr. 179 (prot. Nr. 12 21. §)), normas.

Nemot vērā ES fiskālo noteikumu piemērošanas atjaunošanu, pasākumu, kas saskaņā ar Fiskālās politikas stratēģiju¹⁵ tiek uzskatīti par vienreizējiem, finansēšana jāveic fiskālās disciplīnas noteikumu ietvaros. Jāatzīmē, gan likumā “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, gan likumprojektā “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” **nav paredzēti jauni** (papildus jau apstiprinātajiem¹⁶) **izdevumu pasākumi, kas atzīstami par vienreizējiem**. Attiecīgi arī likumprojektā “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” nosakāmais vienreizējo pasākumu tvērums tiek sašaurināts līdz tiem pasākumiem, kas attiecināmi uz apstiprinātajiem un vairāku gadu garumā realizējamajiem investīciju projektiem, kā arī tiek saglabāts noteikums, ka valsts aizsardzības bāzes izdevumu pieauguma pret iepriekšējo gadu gadījumā, pieauguma gadā no strukturālā deficīta mērķa rādītāja tiek izslēgts izdevumu pieaugums 100% apmērā. Pirmajā gadā pēc pieauguma 80% apmērā, otrajā gadā pēc pieauguma 60% apmērā, trešajā gadā pēc pieauguma 40% apmērā un ceturtajā gadā pēc pieauguma 20% apmērā.

Likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanā tiek ņemta vērā 2.1. tabulā norādītā vienreizējo pasākumu fiskālā ietekme.

2.1. tabula. Vienreizējo pasākumu fiskālā ietekme

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
IKP, milj. euro	29 224	32 284	36 100	39 372	40 208	41 985	43 953	46 026	48 154
	fakts/novērtējums						prognose		
Vienreizējie un citi īslaicīgie pasākumi, milj. euro, tai skaitā	-1 015,5	-2 054,7	-1 878,6	-820,8	-697,4	-765,0	-719,4	-778,8	-766,4
Covid -19 pandēmijas mazināšanas pasākumi	-960,8	-2 102,8	-796,4	-65,3	-8,9	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3
enerģijas cenas pieauguma mazināšanas pasākumi		-1,9	-1 001,2	-399,3					
aizsardzības un iekšējās drošības finansējums				-219,8	-343,1	-441,4	-482,6	-527,6	-353,9
atbalsts bēgļiem no Ukrainas			-81,0	-67,9	-53,0				

¹⁵ Apstiprināts MK 2022. gada 12. aprīļa sēdē (MK sēdes protokols Nr. 20, 45.§)

¹⁶ Likuma “Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam” un “Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam” 5. panta ietvaros.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
citi/vienreizējie izdevumi valsts aizsardzībai un iekšējai drošībai (18.pr + % maksājumi par aizdevumu UA)	-54,7	49,9		-68,6	-292,4	-318,3	-231,5	-245,8	-407,1
	fakts/novērtējums						prognoze		
Vienreizējie un citi īslaicīgie pasākumi, % no IKP, tai skaitā	-3,47	-6,36	-5,20	-2,08	-1,73	-1,82	-1,64	-1,69	-1,59
Covid-19 pandēmijas mazināšanas pasākumi	-3,29	-6,51	-2,21	-0,17	-0,02	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
enerģijas cenas pieauguma mazināšanas pasākumi		-0,01	-2,77	-1,01					
aizsardzības un iekšējās drošības finansējums				-0,56	-0,85	-1,05	-1,10	-1,15	-0,74
atbalsts bēgļiem no Ukrainas			-0,22	-0,17	-0,13				
citi/vienreizējie izdevumi valsts aizsardzībai un iekšējai drošībai (18.pr + % maksājumi par aizdevumu UA)	-0,19	0,15		-0,17	-0,73	-0,76	-0,53	-0,53	-0,85

Vidēja termiņa budžeta ietvars ir Latvijas fiskālās politikas īstenošanas rīks. Ar tā starpniecību tiek īstenoti gan Latvijas fiskālās politikas vispārējais, gan specifiskie mērķi (vidēja termiņa budžeta politikas prioritārie attīstības virzieni). Fiskālās politikas vispārējais mērķis ir ilgtermiņa rādītājs un nav pakļauts ikgadējām pārmaiņām. Fiskālās politikas specifiskie mērķi ir vidēja termiņa rādītājs un var tikt koriģēti un papildināti, izstrādājot jaunu budžeta ietvaru.

Latvijas fiskālā politika tiek pakārtota Vadības deklarācijai. Attiecīgi Latvijas **fiskālās politikas vispārējais mērķis** paliek nemainīgs - **ilgtspējīgas valsts veidošana, uzlabojot ģimeņu dzīves kvalitāti**, kas atbilst 2023. gada 15. septembra Deklarācijas par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību¹⁷ (turpmāk – Vadības deklarācija) preambulā paustajām nostādnēm. Ņemot vērā valdības definētos rīcības prioritāros virzienus (**drošība, izaugsme, labklājība**), Latvijas fiskālās politikas specifiskie mērķi, jeb **vidēja termiņa budžeta politikas prioritārie attīstības virzieni** tiek precizēti atbilstoši budžeta procedūras laikā pieņemtajiem MK lēmumiem.

Viens no ilgtspējīgas valsts veidošanas nosacījumiem ir ilgtspējīgas publiskās finanses, kur galvenais rādītājs ir vispārējās valdības parāda līmenis. Atbilstoši Valdības deklarācijai, fiskālo politiku plānots īstenot atbildīgi, nodrošinot valdības parādu ilgtermiņā vidēji 40% līmenī no IKP, ievērojot pretcikliskas fiskālās politikas principus un nodrošinot sociāli atbildīgu un attīstību veicinošu fiskālo politiku. Jāatzīmē, ka pašlaik šis parāda līmenis ir pārsniegts un tas tuvojas 55% no IKP līmenim. Būtiski noskaidrot (1) iemeslus deklarācijā noteiktās vērtības pārsniegumam un (2), vai pašreizējais līmenis atbilst ilgtspējas nosacījumam.

Pārsnieguma iemesli. Krievijas karš Ukrainā un ASV prasība Eiropai nodrošināt finansējumu tās aizsardzībai, radīja nepieciešamību gan Latvijā, gan citās Eiropas valstīs strauji palielināt izdevumus aizsardzībai, virzoties uz 5% no IKP. Šādā situācijā tehniski ir divas iespējas – aizsardzības izdevumu palielinājumu finansēt, samazinot citus izdevumus/palielinot ieņēmumus, vai arī to finansēt no valsts parāda. Pirmajā gadījumā tiktu negatīvi ietekmēta ekonomika, jo publisko izdevumu samazinājums vai nodokļu celšana samazinātu pieprasījumu un bremsētu ekonomikas attīstību, jo aizsardzības izdevumu palielinājuma pozitīvais efekts uz ekonomiku ir zemāks par citu izdevumu/nodokļu pieauguma negatīvo efektu uz ekonomiku – aizsardzības izdevumu būtiska daļa tiek novirzīta importam. Lai straujais aizsardzības izdevumu pieaugums pēc iespējas mazāk negatīvi ietekmētu ekonomiku, ES valstis aktivizēja valsts izņēmuma klauzulu, kas atļāva valstīm aizsardzības izdevumu pieaugumu finansēt uz valsts parāda pieauguma rēķina. Šādu risinājumu pielietoja arī Latvija.

Vispārējās valdības budžeta primārais deficīts 2026., 2027. un 2028. gadā attiecīgi ir 2,0%; 2,5% un 2,1% no IKP, bet vienreizējie pasākumi drošībai un aizsardzībai šajos gados attiecīgi ir 2,1%; 2,8% un 2,6% no IKP, tas ir – visos gados tie pārsniedz primāro deficītu. Tas nozīmē, ka parāda pieaugums veido tikai un vienīgi vienreizēji pasākumi drošībai un aizsardzībai un pat ne pilnā apmērā.

Parāda ilgtspēja. Parāds ir ilgtspējīgs. To nosaka divi faktori – (1) primāro deficītu veido vienreizēji pasākumi – gan vienreizējie pasākumi valsts drošībai, kas tika ieplānoti likuma "Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam" un izdevumu pasākumi, kuri tika atzīti par vienreizējiem saskaņā ar likuma "Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam" un turpmākajos budžeta ietvaros jauni pasākumi vairs netiek plānoti, gan izdevumi aizsardzībai valsts izņēmuma klauzulas ietvaros, kur kopējais apjoms ir fiksēts 1,5% no IKP apmērā četru gadu periodam līdz 2028. gadam. Tas nozīmē, ka tiesiskais regulējums nosaka, ka šie pasākumi beigsies un primārā balance būs ar pārpalikumu. (2) Saskaņā ar fiskālajām prognozēm 2026.-2028. gadu periodā efektīvā procentu likme valsts parāda apkalpošanai ir zemāka par ekonomikas izaugsmi, jeb tā saucamais r-g rādītājs ir negatīvs. Tas nozīmē, ka, ja primārā balance ir nulle, IKP izaugsme nodrošina valsts parāda samazināšanos straujāk, kā procentu izdevumu izsauktais valsts parāda pieaugums. Šie abi faktori nodrošina, ka

¹⁷ Deklarācija par Evikas Siliņas vadītā MK iecerēto darbību 2023. gada 15. septembrī, pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/16704/download?attachment>

ilgttermiņā valsts parāds procentos pret IKP samazināsies, tātad valsts parāds, lai arī pašlaik pārsniedz 40% no IKP robežu, ir ilgtspējīgs.

Augstāk minētie argumenti pamato atkāpšanos no Valdības deklarācijā noteiktā vispārējās valdības parāda 40% no IKP robežas, vienlaicīgi nodrošinot deklarācijas preambulā noteikto par ilgtspējīgu valsti. Rīkojoties pretēji – uzturot 40% parāda līmeni, bet izsaucot recesiju ekonomikā, vai arī neieguldot aizsardzībā – netiktu nodrošināti deklarācijas preambulā izvirzītie mērķi.

2025. gada 13. maijā MK tika izskatīts informatīvais ziņojums “Plāns efektīvai aizsardzības un drošības finansējuma palielināšanai” 25-TA-776 (IP) (sēdes protokols Nr.19; 50.§) un tā protokollēmuma:

- 1. punktā ir noteikts, ka valsts aizsardzības, NATO spēju mērķu sasniegšanas un drošības vajadzībām, kā arī militārajam atbalstam Ukrainai MK ar 2026. gadu plāno virzīties uz izdevumiem 5% apmērā no IKP;

- 2. punktā paredzēti iespējamie papildu nepieciešamo izdevumu finansēšanas avoti, t.sk. vispārējās valdības budžeta deficīta palielinājumu, kas 2025. – 2028. gada periodā tiek veikts saskaņā ar valsts izņēmuma klauzulas noteikumiem.

- 4. punktā noteikts, ka aizsardzības finansējuma palielinājums tiek veikts tā, lai vispārējās valdības parāds nepārsniedz 55% no IKP, kas minētajā periodā.

Saskaņā ar MK 2025. gada 15. aprīļa sēdē apstiprināto FM sagatavoto informatīvo ziņojumu “Latvijas Fiskāli strukturālā plāna 2025.–2028. gadam 2025. gada Progresā ziņojums”¹⁸ nākamajam budžeta ciklam tika prognozēta negatīva fiskālā telpa.

Jau otro gadu FM sagatavotais dokuments MK tika izskatīts vienlaikus ar Latvijas ekonomikas attīstības ziņojumu¹⁹, par kuru ziņoja ekonomikas ministrs un attiecīgi notika diskusija par iespējamiem prioritārajiem virzieniem ekonomikas attīstībai.

Papildus tam, veicinot politisku diskusiju likumdevēja līmenī, 2025. gada 8. maijā jau trešo gadu pēc kārtas notika debates Latvijas Republikas 14. Saeimas plenārsēdē, finanšu ministram ziņojot par Latvijas Fiskāli strukturālā plāna 2025.–2028. gadam 2025. gada Progresā ziņojums²⁰. Debatēs bija iespēja diskutēt ne tikai par valsts finanšu stāvokli, bet arī par budžeta prioritātēm nākamajam gadam un vidējam termiņam. Viens no galvenajiem valsts budžeta uzdevumiem ir ne tikai nodrošināt publiskos pakalpojumus un īstenot preciklisku fiskālo politiku, bet arī nodrošināt labvēlīgus apstākļus ekonomikas attīstībai. Tāpēc arī šogad finanšu ministra ziņojums uzklauts kopā ar ekonomikas ministra ziņojumu par ekonomisko politiku.

Atbilstoši MK 2025. gada 13. maija protokola (sēdes prot. Nr.19 50.§) 7. punktam tika noteikts mērķis veikt publiskā sektora efektīvizācijas un vispārējās valdības izdevumu samazinājumu ne mazāk kā 450 milj. *euro* apmērā 2026. – 2028. gadā, tajā skaitā 2026. gadā ne mazāk kā 150 milj. *euro*.

Saskaņā ar MK 2025. gada 27. marta rīkojumā Nr. 179 “Par likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanas grafiku” (turpmāk – rīkojums Nr. 179) pielikuma 9. punktu 2025. gada 30. jūnijā bija noteikts termiņš priekšlikumu iesniegšanai prioritārajiem pasākumiem aizsardzībai un demogrāfijai. Ņemot vērā

¹⁸ Informatīvais ziņojums „Latvijas Fiskāli strukturālā plāna 2025.–2028. gadam 2025. gada Progresā ziņojums”, pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/43d9ef5b-a51b-4f41-8387-e7e17e8e7a97#

¹⁹ Informatīvais ziņojums “Par Latvijas ekonomisko attīstību”, pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/f0dbf839-6f49-4542-8632-e3c4b701e03b

²⁰ Saskaņā ar likuma par budžetu un finanšu vadību 28. panta otro daļu.

sarežģīto situāciju valsts budžeta likumprojekta sagatavošanā saistībā ar 2026. – 2028. gadam indikatīvi pieejamo papildus finansējumu prioritāšu finansēšanai, veikti grozījumi rīkojuma Nr. 179²¹, nosakot, ka ministrijas un citas centrālās valsts iestādes **nesniedz priekšlikumus prioritārajiem pasākumiem**, savukārt **neatkarīgās institūcijas tiek aicinātas nesniegt priekšlikumus prioritārajiem pasākumiem**. Vienlaikus, tika pieņemts zināšanai, ka paliek spēkā rīkojuma Nr. 179 2.4. apakšpunktā noteiktais, ka izdevumu pārskatīšanas rezultātā iegūtie līdzekļi pamatā tiek novirzīti **aizsardzības izdevumu un demogrāfijas pasākumu finansēšanai** (sēdes prot. Nr. 25 46. §) un noteikts, ka ministrijām pēc tam, kad tās ir veikušas izdevumu samazināšanu noteiktajā apjomā, ir tiesības sniegt priekšlikumus iekļaušanai izdevumu pārskatīšanas ziņojumā par papildu ietaupījumu novirzīšanu savas nozares neatliekamajām prioritātēm.

2025. gada 27. maija sēdē, izskatot likumprojektu “Grozījumi Izglītības likumā”, tika nolemts **noteikt pāreju uz jaunu vispārējās pamata un vidējās izglītības pedagogu darba samaksas finansēšanas modeli “Programma skolā” par prioritāti** likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” izstrādes procesā (protokols Nr. 21 41. §).

MK 2025. gada 19. augusta sēdē, izskatot informatīvo ziņojumu “Par neatkarīgo institūciju prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027., 2028. un 2029. gadam” (sēdes prot. Nr.32 50. §), tika pieņemti zināšanai neatkarīgo iestāžu papildu finansējuma pieprasījumi prioritārajiem pasākumiem.

Tālāk šajā nodaļā tiek sniegts izvērsums gan par to, kā tiek aprēķināti pieejamie papildus resursi budžeta prioritāšu īstenošanai, gan arī par to, kādi ir MK pieņemtie lēmumi fiskālās politikas vispārējā mērķa un specifisko mērķu sasniegšanai. Informācija ietverta sekojošās apakšdaļās:

- vidēja termiņa strukturālās bilances mērķu noteikšana;
- vispārējās valdības budžeta bilance;
- vidēja termiņa budžeta prioritārie attīstības virzieni.

2.1. Vidēja termiņa strukturālās bilances mērķu noteikšana

Valdības deklarācijā ir nostiprināta apņemšanās īstenot fiskālo politiku saskaņā ar spēkā esošajiem Latvijas un ES tiesību aktos noteiktajiem fiskālajiem nosacījumiem un adaptēt to atbilstoši reformētam ES ekonomiskās pārvaldības tiesiskajam ietvaram.

2.1.1. Strukturālās bilances mērķi

FDL paredz, ka strukturālās bilances mērķu definēšanā tiek piemērota vairāku pakāpju metode un tai ir vienlaicīgi jānodrošina atbilstība nacionālā līmeņa fiskālajiem nosacījumiem (bilances nosacījums, izdevumu pieauguma nosacījums un izdevumu pārmantojamības nosacījums), gan arī ES fiskālajiem nosacījumiem.

Jāatzīmē, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 29. aprīļa Regula (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ļauj dalībvalstīm noteikt savus valstu budžeta mērķus dažādu rādītāju izteiksmē, piemēram, kā strukturālā bilance, ja tas paredzēts to valstu tiesību aktos.

²¹ MK 2025. gada 26. jūnija rīkojums Nr. 377 “Grozījumi Ministru kabineta 2025. gada 27. marta rīkojumā Nr. 179 “Par likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”

Attiecīgi šajā kontekstā konkrēto FDL fiskālo nosacījumu piemērošana jāskata kontekstā ar spēkā esošajiem ES fiskālajiem noteikumiem.

Nemot vērā jaunos ES fiskālos nosacījumus, nosakot 2026., 2027., un 2028. gada strukturālās bilances mērķus faktiski tiek pielietoti vairāki fiskālie nosacījumi:

1. FDL strukturālās bilances nosacījums;
2. ES strukturālās primārās bilances nosacījums;
3. ES valsts finansēto neto primāro izdevumu pieauguma nosacījums;
4. Nominālās bilances nosacījums.

Katrs no fiskālajiem nosacījumiem attiecas uz citu fiskālo rādītāju, bet, lai nodrošinātu salīdzināmību un noteiktu, kurš no fiskālajiem nosacījumiem ir dominējošais, fiskālie rādītāji tiek izteikti ar vienu fiskālo rādītāju. Šim nolūkam sākot ar Stabilitātes programmu 2024. – 2028. gadam²² tiek izmantots **FDL strukturālās bilances rādītājs**.

Kā norādīts iepriekšējā sadaļā, nacionālā fiskālās politikas stratēģija nosaka virkni pasākumu, kas tiek atzīti par vienreizējiem vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances aprēķinā un šo pasākumu izdevumi attiecīgi tiek izslēgti no strukturālās bilances aprēķina, tomēr saskaņā ar ES metodoloģiju šie vienreizējie izdevumi netiek izslēgti no strukturālās bilances aprēķina.

FDL strukturālās bilances nosacījums saskaņā ar informatīvo ziņojumu „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā”

FDL 10. pants nosaka, ka vispārējās valdības strukturālā bilance nevar būt mazāka par -1,0% no IKP. Tā, kā Eiropas Padome pieņēma lēmumu par valsts izņēmuma klauzulas aktivizēšanu, MK 2025. gada 19. augustā²³ pieņēma lēmumu aktivizēt FDL 12. pantā paredzēto atkāpi no 10. pantā noteiktā rādītāja. Protokollēmuma 5. punktā (sēdes prot. Nr. 32 48. §) noteikts “Pamatojoties uz Eiropas Padomes 2025. gada 8. jūlija rekomendāciju, ar ko Latvijai ļauj novirzīties no neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem, kurus noteikusi Padome saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 (Valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšana), aktivizēt FDL 12. pantā paredzēto atkāpi no bilances nosacījuma un izmantot šo atkāpi atbilstoši minētās Padomes rekomendācijas nosacījumiem”.

Līdz ar to minimālā pieļaujamā vispārējās valdības strukturālā bilance konkrētajā gadā tiek samazināta apmērā, kas atbilst valsts izņēmuma klauzulas izlietojumam attiecīgajā gadā.

Jāatzīmē, ka nemainīgas politikas scenārijā valsts izņēmuma klauzula tika izmantota šādā apjomā 2026. gadā 0,24% no IKP, 2027. gadā 0,97% no IKP un 2028. gadā 0,87% no IKP. Turpmākajā budžeta sagatavošanas procesā valsts izņēmuma klauzula tika izmantota lielākā apjomā. Tas izveido situāciju, kad minimāli pieļaujamā vispārējās valdības strukturālā bilance mainās atkarībā no brīža budžeta sagatavošanas procesā, tomēr šīs izmaiņas neietekmē fiskālo telpu.

²² [Latvijas Stabilitātes programma 2024.-2028. gadam \(mk.gov.lv\)](https://mk.gov.lv)

²³ Informatīvais ziņojums „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā”, pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1b22acfl-7d8a-413f-95b0-5e23c60029bc

Šajā sadaļā fiskālie nosacījumi tiek aprēķināti brīdī, kad tika sagatavots nemainīgas politikas scenārijs (2025. gada 19. augusts).

Attiecīgi, nosakot **vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi**, tiek ņemta vērā **valsts izņēmuma klauzulas attiecīgā gada fiskālā ietekme**.

2.2. tabula Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz FDL strukturālās bilances nosacījumu

		2025	2026	2027	2028
FDL 10. panta nosacījums, % no IKP	(1)		-1,00	-1,00	-1,00
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(2)		0,24	0,97	0,87
Vispārējās valdības strukturālās bilances prognoze un mērķi, % no IKP	(3)=(1)-(2)	-0,6	-1,24	-1,97	-1,87

ES strukturālās primārās bilances nosacījums

ES strukturālās primārās bilances nosacījums ir fiskālais nosacījums, kas izriet no jaunā ES ekonomikas pārvaldības ietvara. Tas kalpo kā starprezultāts, kurā tiek izteikts nepieciešamais fiskālās ekspansijas vai konsolidācijas apjoms, lai nodrošinātu, ka deficīts līdz 2038. gadam nepārsniedz 3% no IKP robežu. Tas balstās uz ES metodoloģijā izmantoto pieņēmumu, ka nemainīgas politikas gadījumā strukturālā primārā bilance laika gaitā nemainās. Ja strukturālais primārais deficīts 2024. gadā ir lielāks, nekā tam būtu jābūt 2028. gadā, to ir nepieciešams pakāpeniski samazināt, veicot konsolidācijas pasākumus. Savukārt, ja 2024. gadā tas ir mazāks, nekā to varētu atļauties 2028. gadā, valsts var veikt ekspansīvu fiskālo politiku, bet ne vairāk, kā 2028. gadā sasniedzot maksimāli pieļaujamo līmeni. Latvija kā valsts ar deficītu zem 3% no IKP un parādu zem 60% no IKP 2024. gadā saņēma no EK tehnisko informāciju²⁴, kurā bija noteikts strukturālās primārās budžeta bilances līmenis, kurš jānodrošina 2028. gadā.

Saskaņā ar šo fiskālo nosacījumu, pieļaujamā strukturālā primārā bilance ir norādīta 2.3. tabulas 1. rindā.

2.3. tabulā ir veikts arī pārrēķins no pieļaujamās strukturālās primārās bilances uz FDL strukturālo bilanci. Saskaņā ar šo pārrēķinu, pieļaujamais FDL strukturālais deficīts 2026. gadā ir tuvu 1,4% no IKP, būtiski augstāks 2027. gadā un 2028. gadā. Nosakot vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, tiek ņemta vērā valsts izņēmuma klauzulas attiecīgā gada fiskālā ietekme.

2.3. tabula. Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz ES strukturālās primārās bilances nosacījumu

		2026	2027	2028
Strukturālās primārās bilances mērķis, % no IKP	(1)	-1,32	-1,30	-1,26
Vispārējās valdības procentu izdevumi, % no IKP	(2)	1,45	1,56	1,58
Vienreizējie pasākumi, % no IKP	(3)	-1,64	-1,69	-1,59
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(4)	0,24	0,97	0,87

²⁴ Informācija pieejama FM tīmekļa vietnē: <https://www.fm.gov.lv/lv/fsp-2025-2028-gadam>

		2026	2027	2028
Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, % no IKP	(5)=(1)-(2)-(3)-(4)	-1,38	-2,14	-2,11

ES valsts finansēto neto primāro izdevumu nosacījums

ES Padome 2025. gada 21. janvārī Latvijai apstiprināja šādu NNFPI maksimālo pieaugumu, kas ir izteikts gan ikgadējā pieauguma rādītājā, gan kumulatīvā pieauguma rādītājā, rēķinot pret 2023. gada NNFPI līmeni.

2.4. tabula. ES Padomes apstiprinātais NNFPI maksimālais pieaugums

gads		2025	2026	2027	2028
Pieauguma likme, %	gadā	5,9	3,6	3,4	3,3
	kumulatīvi (*)	15,5	19,7	23,8	27,9

(*) Kumulatīvie pieauguma tempi ir aprēķināti, ņemot vērā bāzes 2023. gadu.

Jāatzīmē, ka ES Padomes apstiprinātais NNFPI pieaugums ir izteikts gan ikgadējā pieauguma rādītājā, gan kumulatīvā pieauguma rādītājā, rēķinot pret 2023. gada NNFPI līmeni un koriģējot to ar DRM. ES izdevumu pieauguma nosacījums tiek noteikts, izmantojot kumulatīvā pieauguma rādītāju, jo tas nosaka adekvātāku politiku gadījumos, kad iepriekšējos gados izdevumi ir zemāki, kā bija prognozēts Fiskāli strukturālajā plānā. Rīkojoties savādāk, gadā t+1 būtu jāveic papildus izdevumu samazinājums tikai tāpēc, ka gadā t valsts ir veikusi ietaupījumu izdevumos.

Diskrecionāraie ieņēmumu pasākumi (turpmāk – DRM) ir precizēti. Tas ir saistīts ar to, ka EK²⁵ noteiktus ieņēmumu pasākumus neierindo starp diskrecionārajiem fiskālajiem pasākumiem, piemēram, papildu dividenžu maksājumus no valsts kapitālsabiedrībām un sekundāru ietekmi uz nodokļu ieņēmumiem. Sekundārā ietekme uz ieņēmumiem nav diskrecionārs fiskālais pasākums, tomēr EK prognozē tā tiek ņemta vērā kā makroekonomiska ietekme. EK prognozē tiek ņemti vērā arī papildu dividenžu maksājumi no valsts kapitālsabiedrībām, tomēr tos neuzskata par diskrecionāriem fiskālajiem pasākumiem, jo tie neietver izmaiņas “parastajā” dividenžu politikā, piemēram, dividenžu izmaksas rādītāja korekcijas.

2.5. tabula. Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz ES izdevumu pieauguma nosacījumu

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
ES Padomes apstiprinātais ikgadējais NNFPI pieaugums, %	(1)		9,096	5,902	3,645	3,363	3,326
NNFPI līmenis 2023. gadā, milj. euro; NNFPI līmenis atbilstoši ES Padomes apstiprinātajam NNFPI kumulatīvajam pieaugumam turpmākajiem gadiem, milj. euro	(2)=(4,t-1)*(1+(1,t)/100)	16012	17469	18740	19497	20071	20694
DRM, milj. euro	(3)		226	72	-79	-43	-95

²⁵ Padomes ieteikums par Latvijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10974-2025-INIT/lv/pdf>

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
NNFPI līmenis atbilstoši ES Padomes apstiprinātajam NNFPI pieaugumam pieskaitot DRM, milj. <i>euro</i>	(4)=(2)+(3)		17 695	18811	19418	20027	20598
Procentu izdevumi, milj. <i>euro</i>	(5)				637	719	759
Cikliskie bezdarba izdevumi, milj. <i>euro</i>	(6)				8	-5	-11
ES fondu izdevumi, milj. <i>euro</i>	(7)				900	694	491
Nacionālais līdzfinansējums ES fondu izdevumiem, milj. <i>euro</i>	(8)				154	134	105
Pieļaujamie vispārējās valdības izdevumi, milj. <i>euro</i>	(9)=(4)+(5)+ (6)+(7)+(8)				21 116	21 569	21 942
Vispārējās valdības ieņēmumi, milj. <i>euro</i>	(10)				19 135	19 511	20 063
Pieļaujamā vispārējās valdības balance, milj. <i>euro</i>	(11)=(10)-(9)				-1 981	-2 058	-1 879
Pieļaujamā vispārējās valdības balance, % no IKP	(12)				-4,51	-4,47	-3,90
Bilances cikliskā komponente, % no IKP	(13)				-0,33	-0,18	-0,08
Vienreizējie pasākumi, % no IKP	(14)				-1,64	-1,69	-1,59
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(15)				0,24	0,97	0,87
Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, % no IKP	(16)=(12)-(13)-(14)-(15)				-2,79	-3,57	-3,09

Aprēķinātais izdevumu apjoms un balance attiecas uz gadījumu, kad tiek pilnībā izmantots atļautais izdevumu pieaugums. Tomēr, tā kā ir aktivizēta valsts izņēmuma klauzula, vispārējās valdības strukturālās bilances mērķis tiek samazināts par attiecīgajā gadā izmantotās valsts izņēmuma klauzulas apjomu.

Nominālās bilances nosacījums

Atbilstoši Līgumam par ES darbību (turpmāk – LESD) vispārējās valdības deficīta atsaucē vērtība ir 3% no IKP (skat. 2.6. tabulu). Attiecīgi deficīta atsaucē vērtības pārsniegšana uzliek pienākumu EK sagatavot ziņojumu atbilstoši LESD 126. panta 3. punktam, kurā EK secina, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pārsniedz LESD 12. protokolā noteiktas atsaucē vērtības, un rekomendē vai nerekomendē ES Padomei uzsākt pret valsti Pārmērīga budžeta deficīta procedūru, tomēr jāņem vērā regulējums, kas ir spēkā valsts izņēmuma klauzulas darbības laikā un attiecīgi jāņem vērā valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme.

2.6. tabula. Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz nominālās bilances nosacījumu

		2026	2027	2028
LESD pieļaujamā nominālā balance, % no IKP	(1)	-3,00	-3,00	-3,00
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(2)	0,24	0,97	0,87
Vispārējās valdības budžeta nominālās bilances mērķis, % no IKP	(3)=(1)-(2)	-3,24	-3,97	-3,87

		2026	2027	2028
Bilances cikliskā komponente, % no IKP	(4)	-0,33	-0,18	-0,08
Vienreizējie pasākumi, % no IKP	(5)	-1,64	-1,69	-1,59
Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis, % no IKP	(6)=(3)-(4)-(5)	-1,28	-2,10	-2,19

Strukturālās bilances mērķi, ievērojot visus fiskālos nosacījumus

Latvijas fiskālā politika tiek veidota tā, lai izpildītu visus fiskālos nosacījumus. Lai noteiktu fiskālo telpu, tiek noteikti vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi katram ietvara gadam (tiek identificēta noteicošā strukturālā bilance). Šādā veidā nosakot pieejamo fiskālo telpu, tiek izpildīti visi fiskālie nosacījumi (skat. 2.7. tabulu).

2.7. tabula. Noteicošais fiskālais nosacījums

		2026	2027	2028
FDL strukturālās bilances nosacījums, % no IKP	(1)	-1,24	-1,97	-1,87
ES strukturālās primārās bilances nosacījums, % no IKP	(2)	-1,38	-2,14	-2,11
ES izdevumu pieauguma nosacījums, % no IKP	(3)	-2,79	-3,57	-3,09
Nominālās bilances nosacījums, % no IKP	(4)	-1,28	-2,10	-2,19
Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis, % no IKP	(5)=max((1);(2);(3);(4))	-1,24	-1,97	-1,87

Ņemot vērā 2.7. tabulā norādīto, **vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis, kas izpilda visus četrus nosacījumus, 2026.-2028. gadam tiek noteikts: -1,24% no IKP 2026. gadam, -1,97% no IKP 2027. gadam un -1,87% no IKP 2028. gadam.**

Strukturālās bilances mērķim atbilstošais valsts finansēto neto primāro izdevumu pieaugums 2026. gadā ir 4,420%, 2027. gadā 4,970% un 2028. gadā 3,948%.

Fiskālās telpas aprēķins

Lai noteiktu fiskālo telpu, nepieciešams aprēķināt vispārējās valdības budžeta strukturālo bilanci pie nemainīgas politikas.

2.8. tabula. Vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance pie nemainīgas politikas

		2026	2027	2028
IKP faktiskajās cenās, milj. <i>euro</i>	(1)	43 953	46 026	48 154
Vispārējās valdības budžeta ieņēmumi, milj. <i>euro</i>	(2)	19 135	19 511	20 063
Vispārējās valdības budžeta izdevumi, milj. <i>euro</i>	(3)	20 461	21 376	21 864
Vispārējās valdības budžeta nominālā bilance, milj. <i>euro</i>	(4)=(2)-(3)	-1 326	-1 864	-1 800

		2026	2027	2028
Vispārējās valdības budžeta nominālās bilances prognoze pie nemainīgas politikas, % no IKP	$(5)=(4)/(1)*100$	-3,02	-4,05	-3,74
Vienreizējie pasākumi, % no IKP	(6)	-1,64	-1,69	-1,59
Bilances cikliskā komponente, % no IKP	(7)	-0,33	-0,18	-0,08
Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances prognozes nemainīgas politikas scenārijā, % no IKP	$(8)=(5)-(6)-(7)$	-1,05	-2,18	-2,07

Nemot vērā iepriekš definētos fiskālos nosacījumus un iepriekš norādītos strukturālās bilances mērķus, noteikta fiskālā telpa 2026., 2027. un 2028. gadam.

2.9. tabula. Fiskālā telpa

		2026	2027	2028
Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances prognozes nemainīgas politikas scenārijā, % no IKP	(1)	-1,05	-2,18	-2,07
Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis saskaņā ar visiem fiskālajiem nosacījumiem, % no IKP	(2)	-1,24	-1,97	-1,87
Fiskālā nodrošinājuma rezerve, % no IKP	(3)	0,10	0,10	0,10
IKP prognoze, milj. <i>euro</i>	(4)	43 953	46 026	48 154
Fiskālā telpa, % no IKP	$(5)=(1)-(2)-(3)$	0,09	-0,30	-0,30
Fiskālā telpa, milj. <i>euro</i>	$(6)=(5)*(4)$	39,7	-140,1	-144,4

2026. gadā fiskālās telpas apjoms ir pozitīvs 39,7 milj. *euro*, bet negatīvs gan 2027. gadā 140,1 milj. *euro*, gan 2028. gadā 144,4 milj. *euro* (skat. 2.9. tabulu).

Jauno politikas pasākumu ietekme uz fiskālajiem nosacījumiem

Likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanas procesā fiskālās telpas paplašināšana un aizpildīšana notiek ar jauniem politikas pasākumiem, kā arī tiek pieņemti lēmumi par jauniem fiskāli neitrāliem pasākumiem. Visus šos pasākumus var iedalīt 6 kategorijās:

- 1) izdevumus palielinoši pasākumi;
- 2) diskrecionāri ieņēmumu pasākumi;
- 3) nediskrecionāri ieņēmumu pasākumi;
- 4) fiskāli neitrāli pasākumi, kas apvieno izdevumu palielinošus pasākumus ar diskrecionāriem ieņēmumiem palielinošiem pasākumiem;
- 5) fiskāli neitrāli pasākumi, kas apvieno izdevumu palielinošus pasākumus ar nediskrecionāriem ieņēmumiem palielinošiem pasākumiem;
- 6) fiskāli neitrāli pasākumi, kas apvieno izdevumus palielinošu pasākumu ar citu izdevumus samazinošu pasākumu.

Ja 1., 2., 4. un 6. pasākums vienādā mērā ietekmē visus 3 fiskālos nosacījumus, t. i. – tos pieņemot, fiskālā telpa tiek palielināta un samazināta par attiecīgā pasākuma fiskālo vērtību

(ieņēmumi, izdevumi pēc EKS metodoloģijas), 3. un 5. pasākums atšķirīgi ietekmē bilances nosacījumus un ES izdevumu pieauguma nosacījumu. Ja tiek pieņemts lēmums par nediskrecionāru ieņēmumu pasākumu, tas palielina ieņēmumus un ietekmē bilanci, tomēr tas neietekmē izdevumu pieauguma nosacījumu, jo izdevumus var kāpināt tikai tad, ja kāpums tiek finansēts ar diskrecionāru ieņēmumu pasākumu. Šāda pasākuma rezultātā var mainīties dominējošais fiskālais nosacījums – balance uzlabojas un fiskālo telpu var sākt ierobežot izdevumu pieauguma nosacījums, kas paliek nemainīgs. Tas nozīmē, ka vairs nav spēkā pieņēmums, ka ja tiek atbalstīts jauns nediskrecionārs ieņēmumus palielinošs pasākums, piemēram, par 50 milj. *euro*, tad fiskālā telpa arī palielinās par 50 milj. *euro* – un to attiecīgi var izmantot kāda cita jauna pasākuma finansēšanai. Patiesībā var gadīties tā, ka daļa no šī pasākuma palielina fiskālo telpu (līdz apmēram, kad mainās dominējošais fiskālais nosacījums), bet pārējā daļa fiskālo telpu nepalielina. Piemēram, nediskrecionāra 50 milj. *euro* ieņēmumus palielinoša pasākuma ietekme uz fiskālo telpu ir 40 milj. *euro*. Augstāk minētais attiecas arī uz 5. kategorijas pasākumu, kas var nebūt fiskāli neitrāls un negatīvi ietekmēt fiskālo telpu vai nu pasākuma pilnā fiskālajā vērtībā, vai samazinātā vērtībā.

Līdz ar to jaunais ES fiskālais regulējums radīja samērā kompleksu jauno politikas pasākumu efektu uz fiskālajiem nosacījumiem un fiskālo telpu.

Ņemot vērā visus MK apstiprinātos jaunus pasākumus, fiskālie nosacījumi nosaka atšķirīgu strukturālo bilanci FDL strukturālās bilances nosacījumam, ES strukturālās primārās bilances un ES izdevumu pieauguma nosacījumam.

Nosakot vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, tiek ņemta vērā valsts izņēmuma klauzulas attiecīgā gada fiskālā ietekme, kas ir aktualizēta, ievērojot MK 2025. gada 23. septembra sēdē izskatīto informatīvo ziņojumu “Par papildu nepieciešamajiem pasākumiem kaujas spēju palielināšanai, kas atbilst valsts izņēmuma klauzulas nosacījumiem” (25-TA-1795) (prot. Nr. 39 52. §).

2.10. tabula. Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz FDL strukturālās bilances nosacījumu

		2026	2027	2028
FDL 10. panta nosacījums, % no IKP	(1)	-1,00	-1,00	-1,00
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(2)	0,48	1,10	1,00
Vispārējās valdības strukturālās bilances prognoze un mērķi, % no IKP	(3)=(1)-(2)	-1,48	-2,10	-2,00

2.11. tabula. Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz ES strukturālās primārās bilances nosacījumu

		2026	2027	2028
Strukturālās primārās bilances mērķis, % no IKP	(1)	-1,32	-1,30	-1,26
Vispārējās valdības procentu izdevumi, % no IKP	(2)	1,40	1,52	1,53
Vienreizējie pasākumi, % no IKP	(3)	-1,64	-1,69	-1,59
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(4)	0,48	1,10	1,00

		2026	2027	2028
Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, % no IKP	(5)=(1)-(2)-(3)-(4)	-1,56	-2,24	-2,19

2.12. tabula. Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz ES izdevumu pieauguma nosacījumu

		2023	2024	2025	2026	2027	2028
ES Padomes apstiprinātais ikgadējais NNFPI pieaugums, %	(1)		9,096	5,902	3,645	3,363	3,326
NNFPI līmenis 2023. gadā, milj. euro; NNFPI līmenis atbilstoši ES Padomes apstiprinātajam NNFPI kumulatīvajam pieaugumam turpmākajiem gadiem, milj. euro	(2)=(4,t-1)*(1+(1,t)/100)	16 012	17 469	18 740	19 497	20 071	20 694
DRM, milj. euro	(3)		226	72	-32	-12	-51
NNFPI līmenis atbilstoši ES Padomes apstiprinātajam NNFPI pieaugumam pieskaitot DRM, milj. euro	(4)=(2)+(3)		17 695	18 811	19 465	20 108	20 726
Procentu izdevumi, milj. euro	(5)				617	700	736
Cikliskie bezdarba izdevumi, milj. euro	(6)				8	-5	-11
ES fondu izdevumi, milj. euro	(7)				901	696	491
Nacionālais līdzfinansējums ES fondu izdevumiem, milj. euro	(8)				154	134	105
Pieļaujamie vispārējās valdības izdevumi, milj. euro	(9)=(4)+(5)+(6)+(7)+(8)				21 145	21 634	22 048
Vispārējās valdības ieņēmumi, milj. euro	(10)				19 212	19 632	20 224
Pieļaujamā vispārējās valdības bilance, milj. euro	(11)=(10)-(9)				-1 933	-2 001	-1 824
Pieļaujamā vispārējās valdības bilance, % no IKP	(12)				-4,40	-4,35	-3,79
Bilances cikliskā komponente, % no IKP	(13)				-0,33	-0,18	-0,08
Vienreizējie pasākumi, % no IKP	(14)				-1,64	-1,69	-1,59
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(15)				0,24	0,97	0,87
Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, % no IKP	(16)=(12)-(13)-(14)-(15)				-2,91	-3,58	-3,11

2.13. tabula. Vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, balstoties uz nominālās bilances nosacījumu

		2026	2027	2028
LESD pieļaujamā nominālā bilance, % no IKP	(1)	-3,00	-3,00	-3,00
Valsts izņēmuma klauzulas fiskālā ietekme, % no IKP	(2)	0,48	1,10	1,00

		2026	2027	2028
Vispārējās valdības budžeta nominālās bilances mērķis, % no IKP	(3)=(1)-(2)	-3,48	-4,10	-4,00
Bilances cikliskā komponente, % no IKP	(4)	-0,33	-0,18	-0,08
Vienreizējie pasākumi, % no IKP	(5)	-1,64	-1,69	-1,59
Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis, % no IKP	(6)=(3)-(4)-(5)	-1,51	-2,23	-2,32

Līdz ar to pēc politikas pasākumu pieņemšanas dominējošais fiskālais nosacījums visos gados paliek nemainīgs – FDL strukturālās bilances nosacījums.

2.14. tabula. Dominējošais fiskālais nosacījums

		2026	2027	2028
FDL strukturālās bilances nosacījums, % no IKP	(1)	-1,48	-2,10	-2,00
ES strukturālās primārās bilances nosacījums, % no IKP	(2)	-1,56	-2,24	-2,19
ES izdevumu pieauguma nosacījums, % no IKP	(3)	-2,91	-3,58	-3,11
Nominālās bilances nosacījums, % no IKP	(4)	-1,51	-2,23	-2,32
Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis, % no IKP	(5)=max((1);(2);(3); (4))	-1,48	-2,10	-2,00

Ņemot vērā 2.14. tabulā norādīto, vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis, kas izpilda visus fiskālos četrus nosacījumus, 2026. – 2028. gadam tiek noteikts: -1,48% no IKP 2026. gadam, -2,10% no IKP 2027. gadam un -2,00% no IKP 2028. gadam.

Strukturālās bilances mērķim atbilstošais valsts finansēto neto primāro izdevumu pieaugums 2026. gadā ir 5,245%, 2027. gadā 4,761% un 2028. gadā 3,925%.

2.1.2. Ietvara maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu noteikšana

Likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” pavadošo likumprojektu paketē tiek virzīts likumprojekts “Grozījumi Fiskālās disciplīnas likumā” (25-TA-2059).

FDL bija paredzēts izdevumu izlīdzināšanas mehānisms, kura mērķis bija vidējā termiņā novērst augsti svārstīgu valsts budžeta izdevumu kategoriju ietekmi uz kopējo valsts budžeta izdevumu apmēru, tādējādi plānošanas fāzē nodrošinot izdevumu stabilitāti vidējā termiņā. Praksē ir pierādījies, ka šis mehānisms nestrādā, jo būtiskāku nenoteiktību radīja fondu prognožu un izpildes atšķirības un virssaistību mehānisms. No regulējuma tiek izslēgts izdevumu izlīdzināšanas mehānisms un tiek veikti attiecīgie grozījumi 5. panta trešajā daļā, 7. panta otrajā daļā, 16. panta

piektās daļas 2. punktā, kā arī tiek izslēgts 18. pants.

Līdz ar izdevumu izlīdzināšanas mehānisma izslēgšanu no regulējuma un citiem grozījumiem FDL pantos, termins “koriģētie maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi” tiek aizstāts ar “ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi”.

Atbilstoši FDL nosacījumiem, ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumus ir nepieciešams aprēķināt līdztekus citiem fiskālajiem rādītājiem vidēja termiņa budžeta ietvara veidošanas ietvaros. Šī fiskālā rādītāja aprēķināšanas vispārējie principi paliek nemainīgi un tie noteikti FDL 15. pantā.

2.15. tabulā ir parādīta ietvara izdevumu aprēķināšana saskaņā ar FDL noteikto kārtību.

Aprēķinu algoritms tiek uzsākts ar vispārējās valdības strukturālās bilances mērķa, kas izpilda visus fiskālos nosacījumus, definēšanu, kas saskaņā ar iepriekšējās sadaļas aprakstu ir - 1,48% no IKP 2026. gadam, -2,10% no IKP 2027. gadam un -2,00% no IKP 2028. gadam.

Turpmākie algoritma soļi paredz aprēķināt vispārējās valdības budžeta bilances apmēru, kas atbilst vispārējās valdības strukturālās bilances mērķim. To aprēķina pie vispārējās valdības strukturālās bilances mērķa pieskaitot vispārējās valdības budžeta bilances ciklisko komponenti, vienreizējos un citus pagaidu pasākumus. Līdz ar to tiek iegūta vispārējās valdības budžeta bilance monetārajā izteiksmē, kas 2026. gadā ir -1 511,3 milj. *euro*, 2027. gadā ir -1 831,5 milj. *euro* un 2028. gadā -1 767,4 milj. *euro*.

Tālāk tiek aprēķināta valsts budžeta bilance pēc naudas plūsmas metodes, ko iegūst no iepriekš aprēķinātās vispārējās valdības budžeta bilances atskaitot prognozēto pašvaldību budžeta bilanci, prognozēto atvasināto publisko personu un budžeta nefinansēto iestāžu budžeta bilanci, kā arī EKS korekciju apjomu. Veicot iepriekš minētās darbības, tiek iegūta valsts budžeta bilance katram gadam. Tās apmērs 2026. gadā ir -1 925,5 milj. *euro*, 2027. gadā ir -2 000,8 milj. *euro* un 2028. gadā ir -1 918,4 milj. *euro*.

Lai aprēķinātu ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumus, no prognozētajiem valsts budžeta ieņēmumiem tiek atskaitīta iepriekš aprēķinātā valsts budžeta bilance. Tādejādi, tiek iegūti ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi, kas 2026. gadā ir 17 989,1 milj. *euro*, 2027. gadā ir 17 911,4 milj. *euro* un 2028. gadā attiecīgi 17 879,6 milj. *euro*.

Ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi turpmākajiem trim gadiem ir maksimālais izdevumu sliekšnis, kuru var atļauties sasniegt valsts budžetā, likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 5. pantā noteiktos izdevumus (skat. zemāk sadaļu “Pasākumu finansēšana virs ietvara maksimāli pieļaujamiem valsts budžeta izdevumiem”).

Savukārt, prognozētie valsts budžeta izdevumi 2026. gadā ir 17 945,2 milj. *euro*, 2027. gadā 17 865,4 milj. *euro* un 2028. gadā attiecīgi 17 831,4 milj. *euro*. Starpību starp šiem diviem lielumiem, veido fiskālā nodrošinājuma rezerve un vispārīgā gadījumā atlikusi fiskālā telpa pēc lēmumiem par fiskālās telpas sadali budžeta sagatavošanas procesā. Jāatzīmē, ka šogad tika sadalīta visa pieejamā fiskālā telpa 2026. gadā un kompensēta negatīvā fiskālā telpa 2027. un 2028. gadā, attiecīgi, atlikusi fiskālā telpa 2026. – 2028. gadā ir nulle.

2.15. tabula. Fiskālie rādītāji, kas tiek izmantoti ietvara maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu aprēķināšanā

	2026	2027	2028
0 IKP, faktiskajās cenās, milj. <i>euro</i>	43 953	46 026	48 154

		2026	2027	2028
1	Vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķis, % no IKP	-1,48	-2,10	-2,00
2	Cikliskā komponente, % no IKP	-0,33	-0,18	-0,08
3	Vienreizējie un citi pagaidu pasākumi, % no IKP	-1,64	-1,69	-1,59
4=1+2+3	Vispārējās valdības budžeta nominālā bilance, % no IKP	-3,44	-3,98	-3,67
5=4*0	Vispārējās valdības nominālā bilance, milj. <i>euro</i>	-1 511,3	-1 831,5	-1 767,4
6	Pašvaldību budžeta bilance, milj. <i>euro</i>	67,8	61,9	60,3
7	Atvasināto personu un budžeta nefinansētu iestāžu budžeta bilance, milj. <i>euro</i>	27,0	4,3	-4,0
8	EKS korekcijas, milj. <i>euro</i>	319,3	103,1	94,7
9=5-6-7-8	Valsts budžeta bilance, milj. <i>euro</i>	-1 925,5	-2 000,7	-1 918,4
10	Valsts budžeta ieņēmumi, milj. <i>euro</i>	16 063,7	15 910,7	15 961,2
11=10-9	Ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi, milj. <i>euro</i>	17 989,1	17 911,4	17 879,6
12=12.1+12.2	Valsts budžeta izdevumi, milj. <i>euro</i> - <i>top-down</i>	17 989,1	17 911,4	17 879,6
12.1	Valsts budžeta izdevumi, milj. <i>euro</i> - <i>bottom-up</i>	17 945,2	17 865,4	17 831,4
12.1.1	Starpība	44,0	46,0	48,2
12.1.2	Fiskālā nodrošinājuma rezerve atbilstoši FDL, milj. <i>euro</i>	44,0	46,0	48,2
12.2	Fiskālā telpa, milj. <i>euro</i>	0,0	0,0	0,0

FDL paredz, ka ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi tiek noteikti valsts budžeta likumā turpmākajiem 3 gadiem un tie ir juridiski saistoši, tas ir izdevumu pārmantojamības nosacījums, kas noteikts FDL 5. panta pirmajā daļā.

Tomēr izmaiņas ierobežo FDL noteikums, ka, ja maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi, kas tiek pārmantoti atšķiras no maksimāli pieļaujamiem izdevumiem, kas tiek aprēķināti saskaņā ar 2.15. tabulu, vairāk par 0,1% no IKP, izdevumi netiek pārmantoti, bet tiek aprēķināti no jauna saskaņā ar vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances un izdevumu pieauguma nosacījumiem (2.15. tabula). Veicot šī nosacījuma pārbaudi, tika konstatēts, ka izdevumu atšķirības ir lielākas par 0,1% no IKP un attiecīgi maksimāli pieļaujami valsts budžeta izdevumi tiek noteikti saskaņā ar 2.15. tabulu.

Ietvara maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu precizēšana budžeta izpildes laikā

FDL 5. panta pirmās daļas 1. punkts nosaka, ka ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi precizē, ja rodas izmaiņas valsts pamatbudžeta izdevumos sakarā ar aktuālākām valsts sociālo pabalstu un pensiju saņēmēju kontingenta prognozēm.

Lai šo likuma normu varētu pielietot, ir nepieciešams fiksēt valsts sociālo pabalstu un pensiju saņēmēju kontingenta prognozes koriģēto maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu aprēķināšanas brīdī, tātad prognozes, saskaņā ar kurām, ir izstrādāts likumprojekts "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam". Līdz ar to šo paskaidrojumu:

- 4. pielikumā ir sniegta informācija par no Aizsardzības ministrijas pamatbudžeta programmas "Militārpersonu pensiju fonds" izmaksājamo izdienas pensiju saņēmēju prognozēm;

- 5. pielikumā ir sniegta informācija par no Labklājības ministrijas pamatbudžeta izmaksājamo valsts sociālo pabalstu saņēmēju prognozēm;
- 6. pielikumā ir sniegta informācija par no Labklājības ministrijas pamatbudžeta izmaksājamo izdienas pensiju saņēmēju prognozēm;
- 7. pielikumā ir sniegta informācija par no Labklājības ministrijas pamatbudžeta izmaksājamo piemaksu pie vecuma un invaliditātes pensijas saņēmēju prognozēm.

FDL 5. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka ietvara maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumus precizē, ja rodas izmaiņas valsts speciālā budžeta izdevumos sakarā ar aktuālākām sociālās apdrošināšanas pakalpojumu saņēmēju kontingenta, kā arī pensiju un pabalstu vidējā apmēra prognozēm. Tādējādi ir nepieciešams fiksēt sociālās apdrošināšanas pakalpojumu saņēmēju kontingenta, kā arī pensiju un pabalstu vidējā apmēra prognozes koriģēto maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu aprēķināšanas brīdī, tātad prognozes, saskaņā ar kurām ir izstrādāts likumprojekts “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”. Šī informācija ir sniegta 8. pielikumā.

Pasākumu finansēšana virs ietvara maksimāli pieļaujamiem valsts budžeta izdevumiem

FDL 9. pants nosaka, ka:

(1) Ja MK iesniedz Saeimā izskatīšanai likumprojektu, kas izraisa valsts budžeta likumā noteikto ietvara maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu pārsniegumu, kurš nav saistīts ar FDL 5. panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem, vai kas izraisa valsts budžeta likumā plānoto valsts budžeta ieņēmumu samazinājumu, MK vienlaikus iesniedz Saeimai arī likumprojektu vai likumprojektus, kas paredz izdevumu pieauguma vai ieņēmumu samazinājuma kompensēšanu. Kompensēšana notiek, palielinot ieņēmumus vai samazinot izdevumus.

(2) Ja MK pieņem normatīvo aktu, kas izraisa valsts budžeta likumā noteikto ietvara maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu pārsniegumu, kurš nav saistīts ar šā likuma 5. panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem, vai kas izraisa valsts budžeta likumā plānoto valsts budžeta ieņēmumu samazinājumu, MK nodrošina, ka vienlaikus stājas spēkā arī tāds normatīvais akts vai tādi normatīvie akti, kas kompensē izdevumu pieaugumu vai ieņēmumu samazinājumu. Kompensēšana notiek, palielinot ieņēmumus vai samazinot izdevumus.

Tā, kā fiskālās politikas stratēģija definē vienreizējos pasākumus un nosacījumu, ka attiecīgo pasākumu izdevumus budžeta izpildes gaitā var palielināt, palielinot attiecīgo apropriāciju, ja ir pieņemts attiecīgs MK lēmums un Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija piecu darba dienu laikā no attiecīgās informācijas saņemšanas dienas ir to izskatījusi un nav iebildusi pret apropriācijas palielinājumu, rodas pretruna starp šo normu un FDL 9. pantu. Lai novērstu minēto pretrunu šā likumprojektā 11. pantā tiek noteikts, ka ietvara maksimāli pieļaujamie izdevumi tiek precizēti atbilstoši izmaiņām vienreizējo izdevumu apjomā. Tas nozīmē, ka, ja ir nepieciešams palielināt apropriāciju vienreizējiem pasākumiem, tādā pašā apmērā tiek palielināti ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi. Analogi – ja vienreizējiem pasākumiem plānotie izdevumi tiek samazināti, attiecīgi tiek samazināti ietvara maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi.

2.1.3. Uzkrāto bilanču starpības

FDL 11. pants nosaka *ex-post* korekcijas mehānismu, t.i. minimālās plānojamās vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances koriģēšanu, lai nodrošinātu to, ka iepriekšējo gadu faktiskās

novirzes no bilances nosacījuma (FDL 10. pants) neietekmē budžeta sabalansētību. Ja budžeta izpildes gaitā tiek konstatēts, ka uzkrātā faktisko strukturālo bilanču novirze no plānoto bilanču apmēra ir pasliktinājusies par vismaz 0,5% no IKP, nākamā vidēja termiņa budžeta likuma trešajā gadā vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķi nosaka par 0,5% no IKP lielāku. Lai novērtētu uzkrāto bilanču starpību, tika veikti aprēķini, kas attēloti 2.16. tabulā. Jāatzīmē, ka minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance (4. rinda) 2021. un 2022. gadā ir koriģēta, ņemot vērā apstiprināto Covid-19 krīzes seku novēršanas atbalsta pasākumu fiskālo ietekmi 148,9 milj. *euro* (0,5% no IKP) un 263,2 milj. *euro* (0,7% no IKP) attiecīgi.

2.16. tabula. Uzkrāto bilanču starpības aprēķins

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	IKP (faktiskajās cenās), milj. <i>euro</i>	21 956	22 791	23 744	24 498	26 017	28 153	29 567	29 224	32 284	36 100	39 372	40 208
2	Faktiskā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, % no IKP	-0,2	-1,0	-1,5	-0,4	-1,2	-2,9	-0,7	0,6	-1,3	0,0	-0,9	0,2
3. (1.×2.)	Faktiskā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, milj. <i>euro</i>	-42,8	-219,9	-348,4	-105,6	-303,4	-824,7	-193,1	189,5	-430,2	-1,6	-362,7	99,3
4	Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, % no IKP	-1,3	-1,0	-1,0	-0,9	-1,0	-1,2	-0,6	-0,5	-1,6	-4,0	-0,5	-0,5
5. (1.×4.)	Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, milj. <i>euro</i>	-285,4	-227,9	-237,4	-220,5	-260,2	-337,8	-167,5	-135,9	-515,2	-1 433,5	-196,9	-201,0
6. (3.-5.)	Saimnieciskā gada bilanču starpība, milj. <i>euro</i>	242,6	8,0	-110,9	114,9	-43,2	-486,8	-25,6	325,4	85,0	1 431,9	-165,8	300,3
7. (6.:1.) ×100)	Saimnieciskā gada bilanču starpība, % no IKP	1,1	0,0	-0,5	0,5	-0,2	-1,7	-0,1	1,1	0,3	4,0	-0,4	0,7
8. (Σ(6.))	Uzkrāto bilanču starpības summa (kumulatīvi), milj. <i>euro</i>	242,6	250,7	139,8	254,7	211,4	-275,4	-301,0	24,4	109,4	1 541,4	1 375,6	1 675,9
9. (8./1.) ×100)	Uzkrāto bilanču starpības summa, % no IKP	1,1	1,1	0,6	1,0	0,8	-1,0	-1,0	0,1	0,3	4,3	3,5	4,2

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
10	FDL 11. panta nosacījums, % no IKP	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
11	Ir jākorrigē, ja 9.<10.												Nav jākorrigē

Salīdzinot ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam” tika precizēti vispārējās valdības strukturālās bilances faktiskie rādītāji visā apskatāmajā laika periodā. Izmaiņas skaidrojamas gan ar potenciāla IKP pārskatīšanu no FM puses, gan ar faktisko IKP datu korekciju, ko veic CSP, kas ietekmēja cikliskās komponentes rādītājus un līdz ar to arī vispārējās valdības strukturālo bilanci. Rezultātā, sagatavojot likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” tika secināts, ka tikai 2018. un 2019. gadā uzkrāto bilanču starpības summa pārsniedz pieļaujamo kritēriju.

Atbilstoši FDL 11. panta ceturtajam punktam, minimālo plānojamo vispārējās valdības budžeta strukturālo bilanci koriģē, ja uzkrāto bilanču starpību summa pārsniedz robežvērtību ietvara likumprojekta sagatavošanas gadā. Uz pašreizējo brīdi pēdējais gads, par kuru ir pieejami faktiskie statistikas dati par nominālo budžeta bilanci ir 2024. gads, kas attiecīgi tālāk tiek izmantots kā references gads nosacījuma pārbaudei. Ņemot vērā statistisko informāciju par vispārējās valdības budžeta nominālo bilanci un FM izlaižu starpības novērtējumu, uzkrāto bilanču starpību summa 2024. gadā nepārsniedz FDL noteikto robežvērtību -0,5% no IKP un ir 4,2% IKP, tādējādi nav jāveic strukturālās bilances mērķa korekcijas.

2.1.4. Vidēja termiņa strukturālās budžeta bilances mērķu salīdzinājums

FDL fiskālo nosacījumu piemērošana jāskata kontekstā ar izmaiņām ES fiskālajos noteikumos un ar FDL pieļaujamā strukturālā deficīta paaugstināšanu no 0,5% no IKP uz 1% no IKP un valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšanu sākot ar 2025. gadu. Kā jau minēts 2.1.1. sadaļā, nosakot vispārējās valdības strukturālās bilances mērķi, tiek ņemta vērā arī valsts izņēmuma klauzulas attiecīgā gada fiskālā ietekme.

2.17. tabulā ir atspoguļots salīdzinājums starp likumā “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam” un likumprojektā “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” noteiktajiem vispārējās valdības strukturālās bilances mērķiem.

2.17. tabula. Vispārējās valdības budžeta mērķu salīdzinājums starp vidēja termiņa budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam un vidēja termiņa budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam

Gads	Vidēja termiņa budžeta ietvars 2025-2027		Vidēja termiņa budžeta ietvars 2026-2028		Starpība (3)=(2)-(1)
	Strukturālās bilances mērķis (1)	Noteicošais fiskālais nosacījums	Strukturālās bilances mērķis (2)	Noteicošais fiskālais nosacījums	
2025	-0,82	ES strukturālās primārās bilances nosacījums	x	x	
2026	-0,75	ES izdevumu pieauguma nosacījums	-1,48	FDL strukturālās bilances nosacījums	-0,73

Gads	Vidēja termiņa budžeta ietvars 2025-2027		Vidēja termiņa budžeta ietvars 2026-2028		Starpība (3)=(2)-(1)
	Strukturālās bilances mērķis (1)	Noteicošais fiskālais nosacījums	Strukturālās bilances mērķis (2)	Noteicošais fiskālais nosacījums	
2027	-0,79	ES izdevumu pieauguma nosacījums	-2,10	FDL strukturālās bilances nosacījums	-1,31
2028	x	x	-2,00	FDL strukturālās bilances nosacījums	x

2.1.5. Vispārējās valdības sektorā klasificēto kapitālsabiedrību faktiskā ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci un parādu

Saskaņā ar FDL 5. panta ceturtais daļas 7.¹ pantu, likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 19. pantā ir noteikts, ka informācija par vispārējās valdības sektorā iekļauto kapitālsabiedrību faktisko un prognozēto ietekmi uz vispārējās valdības izdevumiem, ieņēmumiem, budžeta bilanci un parādu ir publiski pieejama un FM to iekļauj likuma paskaidrojumos. Informācija par vispārējā valdības sektorā iekļauto kapitālsabiedrību faktisko ietekmi uz vispārējās valdības neto aizdevumiem vai aizņēmumiem (B.9) un parādu 2022., 2023. un 2024. gadā tiek atspoguļota 1. pielikumā. Informācija par vispārējās valdības sektorā iekļauto kapitālsabiedrību prognozēto ietekmi vispārējās valdības neto aizdevumiem vai aizņēmumiem (B.9) 2026., 2027. un 2028. gadā atrodama 2. pielikumā, un informācija par vispārējās valdības sektorā iekļauto kapitālsabiedrību prognozēto ietekmi uz vispārējās valdības parādu 2026., 2027. un 2028. gadā atrodama 3. pielikumā.

2.2. Vispārējās valdības budžeta galvenie fiskālie rādītāji

2.2.1. Vispārējās valdības budžeta struktūra

ES dalībvalstīs makroekonomisko rādītāju un publisko finanšu statistiku uzskaita atbilstoši vienotai un harmonizētai metodoloģijai – Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmai (turpmāk – EKS)²⁶. 2014. gada septembrī ES tika ieviesta pārskatītā un atjaunotā EKS 2010, savukārt līdz tam nacionālo kontu sistēmas aprēķinos lietoja EKS 95, kas balstījās uz ANO 1993. gadā pieņemtajām nacionālo kontu sistēmas metodoloģijas rekomendācijām.

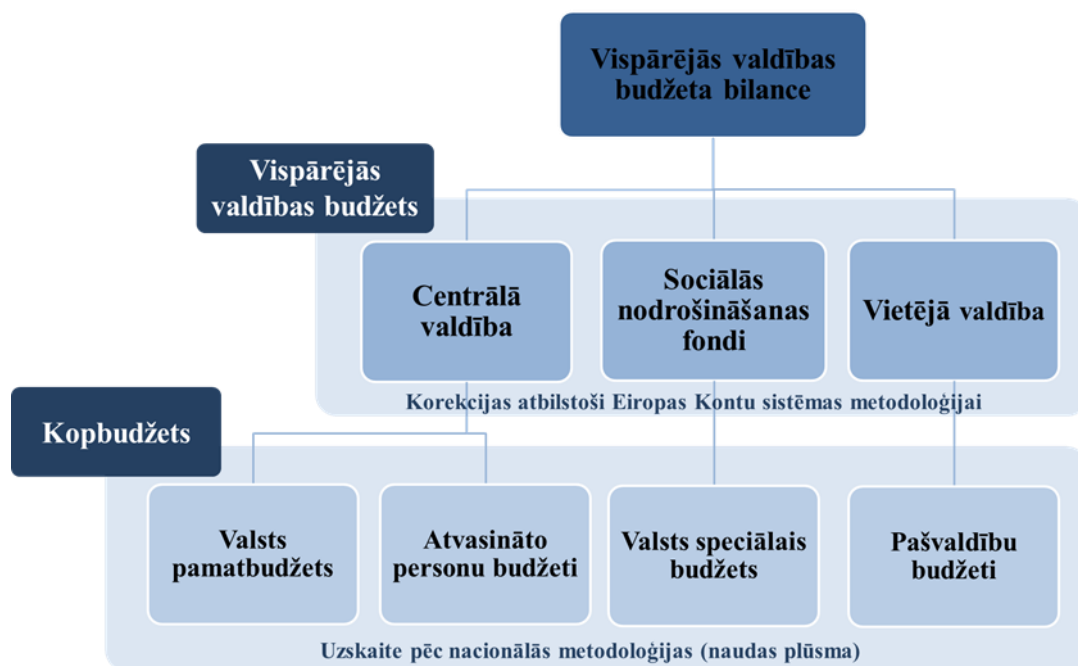
EKS ir starptautiski atzīts gan vispārēju ekonomikas procesu, gan atsevišķu ekonomikas sektoru, piemēram, valdības finanšu uzskaites standarts. EKS piemēro Māstrihtas kritēriju izpildes novērtēšanai, un tā ir ES fiskālās uzraudzības pamatā.

Ja Latvijā publisko finanšu vadībai izmanto naudas plūsmā balstītu nacionālo metodoloģiju, tad EKS mērķis ir, ievērojot detalizētus metodiskus nosacījumus, transformēt naudas plūsmas ieņēmumus un izdevumus uz EKS ieņēmumiem un izdevumiem. Tādējādi arī budžeta deficītu vai pārpalikumu var izteikt kā:

- konsolidētā kopbudžeta bilanci (nacionālā metodoloģija) vai

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) Nr. 549/2013 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu ES.

- vispārējās valdības budžeta bilanci (EKS metodoloģija).

2.1. att. Vispārējās valdības budžeta struktūra (S130000)

Lai nodrošinātu pāreju no nacionālās kopbudžeta uzskaites uz vienoto EKS standartu, konsolidētā kopbudžeta bilance tiek koriģēta, piemērojot EKS korekcijas, kas atspoguļo uzskaites metodoloģijas atšķirības. Būtiskākās EKS publisko finanšu statistikas metodoloģijas atšķirības salīdzinājumā ar nacionālo metodoloģiju ir šādas:

- EKS uzskaites pamatā ir uzkrājuma princips, savukārt nacionālajā budžeta vadībā ievēro naudas plūsmas principu;
- nacionālajā uzskaitē atsevišķu veidu finanšu darījumi (aizdevumi u.tml.) EKS izpratnē var būt nefinanšu darījumi, attiecīgi ietekmējot budžeta izdevumus;
- EKS ir plašāks sektorālais tvērums – tas ir attiecināms uz visu vispārējās valdības institucionālo sektoru, tajā skaitā uz valsts vai pašvaldību kontrolētām un finansētām komercsabiedrībām²⁷, taču nacionālā budžeta uzskaitē aptver vien tipiskās budžeta iestādes.

Valsts finanšu uzskaiti atbilstoši EKS metodoloģijai Latvijā veic CSP. Savukārt FM izstrādā vispārējās valdības budžeta prognozes, ievērojot CSP izmantoto EKS metodiku, tādējādi nodrošinot prognozēto rādītāju metodoloģisku atbilstību vienotajiem EKS pamatprincipiem.

FM, veidojot vispārējās valdības budžeta bilances prognozes, veic pieklasificēto valsts un pašvaldību komersantu aptauju. Aptaujās tiek apkopota informācija par visu vispārējās valdības sektorā ietilpstošo valsts un pēc apgrozījuma lielāko pašvaldību komersantu plānoto saimniecisko darbību. Apkopotā informācija ļauj FM aprēķināt šo komersantu saimnieciskās darbības rezultāta ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci.

²⁷ Valsts (S130130) vai pašvaldību struktūru (S130330) kontrolēto un finansēto komercsabiedrību saraksts ir apskatāms CSP tīmekļvietnē: <https://tools.csb.gov.lv/isk/lv>

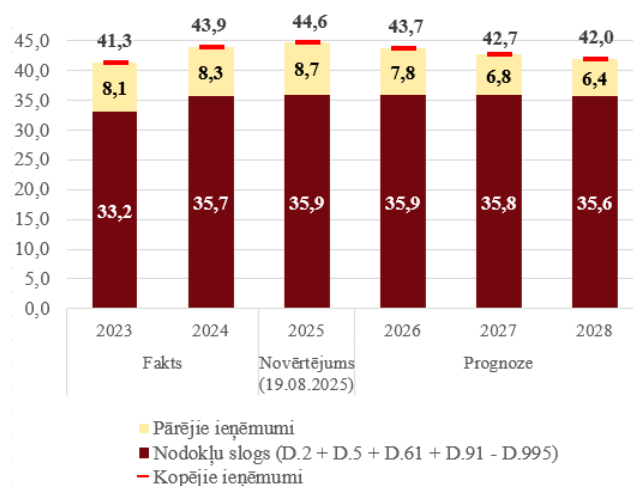
2.2.2. Vispārējās valdības budžeta bilance

MK 2025. gada 19. augusta sēdē tika izskatīts FM sagatavotais informatīvais ziņojums “Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā”, kurā tika iekļautas vispārējās valdības budžeta prognozes vidējam termiņam pie nemainīgas politikas. Prognozes tika sagatavotas, par pamatu ņemot budžeta izpildi 2025. gada sešos mēnešos un 2025. gada jūlijā aktualizētās ieņēmumu un izdevumu prognozes atbilstoši jūnijā atjaunotajam makroekonomiskās attīstības scenārijam, kā arī ņemot vērā vispārējās valdības komersantu jūnijā-jūlijā iesniegtās prognozes par to saimnieciskās un finanšu darbības rezultāta ietekmi uz bilanci, kā arī pašvaldību un citu atvasināto publisko personu budžetu iespējamo attīstību turpmākajos gados.

FM 2025. gada oktobrī ir aktualizējusi vispārējās valdības budžeta bilances, ņemot vērā valdības pieņemtos lēmumus augustā un septembrī attiecībā uz publiskā sektora izdevumu samazināšanu un prioritārajiem pasākumiem, galvenokārt novirzot papildu finansējumu valsts drošības stiprināšanai, kā arī atbalstam ģimenēm ar bērniem un izglītībai.

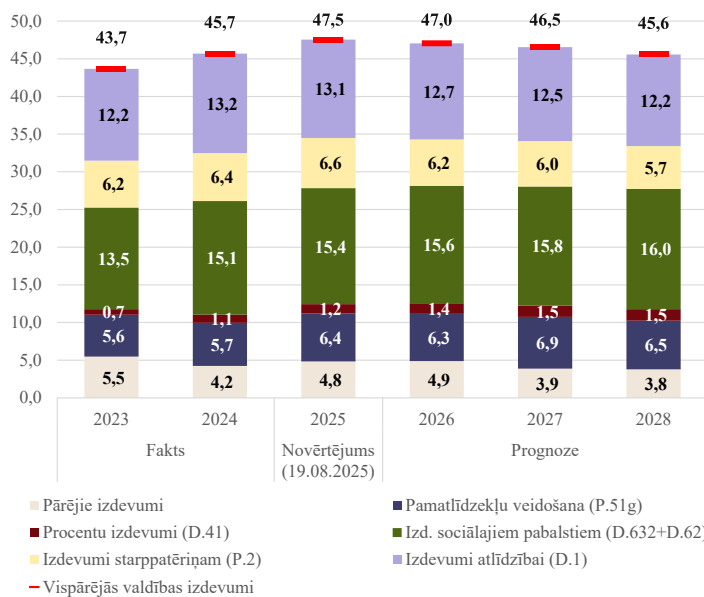
Atbilstoši FM novērtējumam **vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā sasniegs 2,9% no IKP**, un tas ir par 0,2 pp zemāks nekā tika prognozēts 2025. gada aprīļa sākumā, izstrādājot Latvijas Fiskālā strukturālā plāna 2025.-2028. gadam 2025. gada Progresā ziņojumu. Šis deficīta līmenis atbilst pieļaujamajam vispārējās valdības budžeta deficītam, kas noteikts likumā “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”.

Salīdzinot ar apstiprināto budžetu, 2025. gadā tiek prognozēti zemāki nodokļu ieņēmumi mērenākas tautsaimniecības izaugsmes dēļ, kā arī augstāks nacionālā līdzfinansējuma apjoms ĀFP projektiem saistībā ar zemāku ārvalstu finanšu atbalsta intensitāti. Vienlaikus bilanci pozitīvi ietekmē ietaupījumi valsts pamatbudžeta pamatfunkciju izdevumos un augstāki, nekā plānots, nenodokļu ieņēmumi.

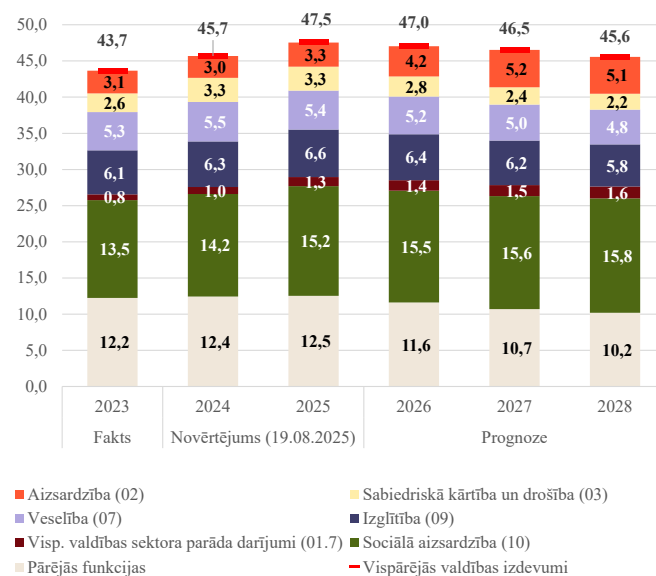

2.2. att. Vispārējās valdības bilance sadalījumā pa apakšsektoriem, % no IKP (Datu avots: Eurostat 2025. gada aprīļa notifikācija, FM)

2.3. att. Vispārējās valdības ieņēmumi, % no IKP (Datu avots: Eurostat 2025. gada aprīļa notifikācija, FM)

2.4. att. Vispārējās valdības izdevumi ekonomiskās klasifikācijas sadalījumā, % no IKP (Datu avots: Eurostat 2025. gada aprīļa notifikācija, FM)

2.5. att. Vispārējās valdības izdevumi valdības funkciju (COFOG) sadalījumā, % no IKP (Datu avots: Eurostat 2025. gada aprīļa notifikācija, FM)

Budžeta deficīta negatīvo dinamiku vidējā termiņā nosaka nepieciešamība kāpināt finansējumu aizsardzībai. Salīdzinot ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, vispārējās valdības budžeta deficīts tiek prognozēts augstāks – 2026. gadā par 0,7 pp un 2027. gadā par 1,4 pp. Kopumā **vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā tiek prognozēts 3,3% no IKP, 2027. gadā 3,9% no IKP un 2028. gadā 3,6% no IKP.**

Sagatavojot vispārējās valdības budžeta bilances prognozes vidējam termiņam, tika ņemti vērā šādi valdības lēmumi:

- Finansējuma palielinājums aizsardzībai. Kopumā nākamgad aizsardzības izdevumi pēc COFOG (EKS) metodoloģijas veidos 4,2% no IKP, 2027. gadā – 5,2% no IKP, bet 2028. gadā – 5,1% no IKP, ievērojami pārsniedzot izdevumu līmeni aizsardzībai iepriekšējos gados;
- Atbalsta sniegšanas Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā turpināšana 2026. gadā, kam piešķirti 39,7 milj. euro;
- 2026. gadā tiek palielināts dažāda veida atbalsts strādājošajiem iedzīvotājiem, kā arī sociāli mazāk aizsargātajai sabiedrības daļai. Attiecīgi neapliekamais minimums pieaugs no 510 līdz 550 euro mēnesī, bet minimālā alga pieaugs no 740 līdz 780 euro mēnesī. Arī turpmākajos gados paredzēts minimālās algas ikgadējs pieaugums;
- Izglītības kvalitātes uzlabošanai un finansēšanas modeļa “Programma skolā” ieviešanai no 2026. gada 1. septembra tika piešķirti 45 milj. euro, bet 2027. un 2028. gadā finansējums sasniegs attiecīgi 90,6 milj. euro un 86,6 milj. euro;
- Pasākumiem, kas paredzēti atbalstam ģimenēm ar bērniem, 2026. gadā paredzēts papildu finansējums 94,8 milj. euro apmērā, 2027. gadā 88,9 milj. euro un 2028. gadā 107,7 milj. euro;

- No 2026. gada 1. jūlija uz vienu gadu kā pilotprojekts tiks samazināta pievienotās vērtības nodokļa likme no 21% uz 12% būtiskākajiem pārtikas produktiem – maizes, svaiga, sterilizēta vai pasterizēta piena, mājputnu svaigu olu (čaumalās) un svaigas atdzesētas mājputnu gaļas piegādēm;
- 2026. gadā saglabāsies valsts budžeta atbalsts lauksaimniekiem, nozarei paredzot papildu 59,3 milj. *euro* finansējumu.

2.18. tabula. Vispārējās valdības budžeta un konsolidētā kopbudžeta bilance 2024. - 2028. gadā, milj. *euro* un % no IKP

	2024	2025	2026	2027	2028	2026	2027	2028
	Fakts ²⁸	Novērt. ²⁹	Prognoze (pie nemainīgas politikas) ³⁰			Prognoze		
Vispārējās valdības budžeta bilance, % no IKP	-1,8	-2,9	-3,0	-4,1	-3,7	-3,3	-3,9	-3,6
Vispārējās valdības budžeta bilance	-706,2	-1 220,8	-1 326,1	-1 864,1	-1 800,4	-1 467,4	-1 785,5	-1 719,2
Ieņēmumi	17 660,3	18 739,8	19 135,0	19 511,4	20 063,4	19 211,8	19 632,2	20 223,9
Izdevumi	18 366,4	19 960,6	20 461,2	21 375,5	21 863,8	20 679,1	21 417,7	21 943,1
Centrālā valdība	-1 127,3	-1 570,6	-1 746,2	-2 192,9	-2 073,2	-1 892,4	-2 134,9	-2 008,3
<i>t.sk. komersanti</i>	-95,7	-57,7	-56,3	-49,5	-33,9	-29,4	-39,4	-30,8
Vietējā valdība	68,6	-6,8	60,6	74,1	70,1	62,8	67,3	55,5
<i>t.sk. komersanti</i>	13,9	-8,2	-1,6	5,4	-0,1	-1,6	5,4	-0,1
Sociālās nodrošināšanas fondi	352,5	356,7	359,4	254,7	202,8	362,2	282,1	233,5
EKS korekcijas	27,0	506,9	267,5	90,0	88,6	319,3	103,1	94,7
KOPBUDŽETA BILANCE	-733,1	-1 727,7	-1 593,7	-1 954,1	-1 888,9	-1 786,6	-1 888,6	-1 813,9
Ieņēmumi	17 145,7	17 896,7	18 972,4	18 914,7	19 105,7	19 052,3	19 037,7	19 265,3
Nodokļu ieņēmumi	13 583,5	14 440,8	15 204,2	15 885,1	16 524,8	15 219,8	15 919,3	16 605,3
Ne-nodokļu ieņēmumi	1 220,0	1 074,4	996,4	980,8	989,4	1 052,7	1 058,4	1 063,7
Pašu ieņēmumi	538,6	558,4	529,4	537,8	545,9	534,5	541,6	549,7
ĀFP	1 801,5	1 822,0	2 241,5	1 510,1	1 044,6	2 244,3	1 517,4	1 045,6
Pārējie ieņēmumi	2,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Izdevumi	17 878,8	19 624,4	20 566,0	20 868,8	20 994,6	20 839,0	20 926,3	21 079,2
Atlīdzība	4 083,9	4 362,7	4 474,1	4 563,9	4 667,3	4 492,3	4 600,3	4 697,7
Preces un pakalpojumi	2 135,9	2 447,0	2 238,4	2 310,8	2 269,0	2 209,2	2 278,9	2 240,1
Procentu izdevumi	372,0	435,9	589,0	658,8	750,9	569,1	639,8	727,9
Subsīdijas un dotācijas	4 050,2	4 088,7	5 073,4	4 820,3	4 379,9	5 346,5	4 865,6	4 513,8
Sociālie pabalsti	5 207,3	5 670,9	5 982,9	6 421,0	6 818,2	6 044,1	6 458,5	6 870,5
Iemaksas ES budžetā	360,9	379,6	365,3	466,9	549,7	365,3	466,9	493,0
Kapitālie izdevumi	1 549,9	2 144,6	1 765,3	1 557,0	1 493,0	1 735,4	1 545,0	1 469,4
Pārējie izdevumi	118,7	95,1	77,5	70,0	66,6	77,1	71,3	66,7

Valsts pamatbudžets

Ja 2024. gada astoņos mēnešos valsts pamatbudžeta ieņēmumi pieauga straujāk nekā izdevumi, tad 2025. gada astoņos mēnešos atbilstoši ES fondu investīciju ciklam ĀFP

²⁸ Datu avots: Eurostat 2025. gada aprīļa notifikācija

²⁹ Informatīvais ziņojums „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā” (MK 19.08.2025),
pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1b22acf1-7d8a-413f-95b0-5e23c60029bc

³⁰ Informatīvais ziņojums „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā” (MK 19.08.2025),
pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1b22acf1-7d8a-413f-95b0-5e23c60029bc

ieņēmumi bija ievērojami mazāki (par 395,9 milj. *euro*). Kopējiem ieņēmumiem 2025. gada astoņos mēnešos samazinoties par 2,6%, bet izdevumiem pieaugot par 11,9%, valsts pamatbudžeta deficīts bija 811,6 milj. *euro*.

Astoņos mēnešos ir paātrinājies ES fondu investīciju temps, pieaugot finansējumam ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda projektu īstenošanai, Atveseļošanas fonda projektiem un *Rail Baltica* projekta īstenošanai. 2025. gada astoņos mēnešos valsts pamatbudžeta izdevumi subsīdijām un dotācijām sasniedza 2,5 mljrd. *euro*, kas ir par 140,8 milj. *euro* jeb 6% vairāk nekā pērn. No tiem būtisku daļu veidoja valsts pamatbudžeta ieguldījumi ES līdzfinansēto projektu īstenošanā, kas pieauga par 235,4 milj. *euro* salīdzinājumā ar 2024. gadu.

Tāpat 2025. gada astoņos mēnešos par 94,6 milj. *euro* jeb 16,6% ir auguši valsts pamatbudžeta izdevumi pamatkapitāla veidošanai, sasniedzot 665,6 milj. *euro*, kur ES līdzfinansēto projektu īstenošanai investēts par 59,9 milj. *euro* vairāk. Savukārt kapitālie izdevumi pamatfunkciju veikšanai 2025. gada astoņos mēnešos auguši par 34,7 milj. *euro*, pamatā dēļ lielākiem izdevumiem aizsardzībai.

Valsts pamatbudžeta izdevumi precēm un pakalpojumiem 2025. gada janvārī-augustā 787 milj. *euro* apmērā bija par 159,3 milj. *euro* jeb 25,4% augstāki nekā gadu iepriekš, kas pamatā saistāms ar aizsardzības izdevumiem – 2025. gada februārī veikts avansa maksājums 124,6 milj. *euro* apmērā militārā inventāra iegādei. Ņemot vērā izdevumus aizsardzības resoram, valsts pamatbudžeta izdevumi precēm un pakalpojumiem būtu tuvu 2024. gada līmenim.

2025. gada janvārī-augustā atlīdzībai valsts pamatbudžetā izlietoti 1,2 mljrd. *euro*, kas ir par 71,4 milj. *euro* jeb 6,2% vairāk nekā gadu iepriekš, galvenokārt saistībā ar algu pieaugumu iekšlietu struktūrās un aizsardzības resorā. Jāatzīmē, ka 2025. gada budžeta plānā jau bija paredzēts atlīdzības izdevumu pieaugums (pret 2024. gada plānu uz 31.07.2025), ņemot vērā gan valdības noteikto ierobežojumu atlīdzības pieaugumam publiskajā sektorā 2,6%, gan apstiprinātos izņēmumus attiecībā uz atsevišķos sektoros strādājošajiem.

Sagatavojot valsts pamatbudžeta izdevumu prognozes 2026.-2028. gadam, ir ņemtas vērā šādas izmaiņas:

- Prognozēts, ka ĀFP izdevumi 2026. gadā turpinās augt un veidos ap 2,7 mljrd. *euro*, bet turpmākajos gados līdz ar Atveseļošanas fonda un 2021.-2027. gada ES fondu plānošanas perioda noslēgšanos samazināsies;

- Valsts pamatbudžeta 74. resorā izveidota jauna apakšprogramma 24.00.00 “Valsts aizsardzības un drošības fonds”. Minētajā programmā ieplānots šāds papildu finansējums pa gadiem: 2026. gadā 424,5 milj. *euro*, 2027. gadā 497,0 milj. *euro* un 2028. gadā 716,8 milj. *euro*, kas būtiski palielina kopējo izdevumu un deficīta līmeni valsts pamatbudžetā;

- No 2026. gada 1. janvāra tiks palielināts atbalsts ģimenēm ar bērniem. Bērna piedzimšanas pabalsts palielināsies no 421,17 *euro* līdz 600 *euro*. Bērna kopšanas pabalsts par bērnu vecumā līdz pusotram gadam palielināsies no 171 *euro* līdz 298 *euro* mēnesī, un turpmāk tas tiks pārskatīts ik pēc diviem gadiem. Ģimenes valsts pabalstu piešķirs arī par bērniem vecumā no 16 līdz 20 gadiem, kuri studē koledžā vai augstskolā pilna laika klātienē, tostarp ārvalstīs (šobrīd maksā tikai, ja mācās vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē). Tāpat pārskatīti pabalsti aizbildnim par bērna uzturēšanu, kā arī adopcijas pabalsti un atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi mājās u.c.;

- Ņemot vērā augstākas procentu likmes pārfinansētiem aizņēmumiem un augstu valsts budžeta deficīta līmeni, valsts pamatbudžeta procentu izdevumi 2026. gadā tiek plānoti 586,5 milj. *euro*, 2027. gadā 645,3 milj. *euro* un 2028. gadā 724,6 milj. *euro*.

Valsts speciālais budžets

Valsts speciālajā budžetā, strauji augot ieņēmumiem no valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām, 2025. gada astoņos mēnešos bijis 378,2 milj. *euro* pārpalikums, kas palielinājies par 77,4 milj. *euro* salīdzinājumā ar astoņiem mēnešiem pirms gada. Valsts speciālā budžeta sociālā rakstura maksājumi 3 mljrd. *euro* apmērā 2025. gada astoņos mēnešos bija par 222 milj. *euro* jeb 7,9% lielāki nekā pirms gada. Augstas pensiju indeksācijas ietekmē pērn būtiski audzis vidējās izmaksātās pensijas apmērs, kas sekmēja izdevumu kāpumu vecuma pensijām. Tādējādi izdevumi vecuma pensijām sasniedza 2,2 mljrd. *euro* un bija par 179,3 milj. *euro* jeb 9,1% lielāki, salīdzinot ar 2024. gada astoņiem mēnešiem. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras dati liecina, ka vidējā pensionāram izmaksātā pensija (ar piemaksu) 2025. gada augustā bija par 11,9% lielāka nekā pirms gada, sasniedzot 608 *euro*. To ietekmēja arī pensiju neapliekamā minimuma palielināšana no 2025. gada 1. janvāra, kamēr saņēmēju skaits bija 2024. gada līmenī. Savukārt izdevumi slimības pabalstiem pieauga par 10,9 milj. *euro* jeb 4,2%, bet bezdarbnieka pabalstiem – par 5,3 milj. *euro* jeb 4,3%, ko noteica lielāks vidējais pabalsta apmērs.

Nemot vērā valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu 1 procentpunkta pārdali no fondēto pensiju shēmas uz pensiju 1. līmeni, 2025. gadā valsts speciālajā budžetā tiek prognozēts nozīmīgs pieaugums VSAOI ieņēmumos, kas turpināsies arī 2026. gadā. Turpmāku ieņēmumu pieaugumu noteiks darba samaksas kāpums vidējā termiņā atbilstoši makroekonomiskās attīstības scenārijam.

Atbilstoši Labklājības ministrijas prognozēm valsts speciālā budžeta izdevumi vecuma pensijām 2025. gadā ir palielināti, galvenokārt darba dienu pārcelšanas dēļ (darba diena no 2026. gada 2. janvāra pārcelta uz 17. janvāri), kas paredz pensiju izmaksu veikšanu jau 2025. gada nogalē. Attiecīgi 2026. gadā izdevumi vecuma pensijām būs mazāki, jo daļa maksājumu tiks veikta priekšlaicīgi. Vienlaikus, samazinoties dzimstības rādītājiem, ir samazinājies gan faktiskais, gan prognozētais maternitātes un vecāku pabalstu saņēmēju skaits, tādēļ attiecīgi koriģēta arī šo pabalstu izdevumu prognoze vidējam termiņam.

Prognozējot izdevumus pensijām un sociālajiem pabalstiem vidējā termiņā, ir ņemtas vērā šādas izmaiņas:

- No 2026. gada 1. janvāra pensiju piemaksas pie vecuma un invaliditātes pensijām piešķirtas tiem, kuri pensionējās 2018., 2019. un 2020. gadā. Šīs piemaksas attiecas uz apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995. gada beigām, un to apmērs būs 1,72 *euro* par katru apdrošināšanas stāža gadu;
- No 2025. gada 1. oktobra pensiju indeksācijā ik gadu pārskatīs valsts pensiju vai tās daļu līdz iepriekšējā gada vidējai apdrošināšanas iemaksu algai valstī (pašlaik – līdz 50 % no šīs algas), ņemot vērā inflāciju un daļu no darba algu reālā pieauguma. Attiecīgi tiks indeksēta tā pensijas vai atlīdzības daļa, kas nepārsniedz 1488 *euro*;
- 2025. gada 1. oktobrī indeksē vecuma, invaliditātes, izdienas un apgādnieka zaudējuma pensijas un atlīdzības, kuras piešķirtas vai pārrēķinātas līdz 2025. gada 30. septembrim. Vecuma pensiju indeksācijā piemēro atšķirīgus indeksus, ņemot vērā apdrošināšanas stāžu, piemēram, līdz 29 gadiem indekss ir 1,0635, no 30 līdz 39 gadiem – 1,0686, no 40 līdz 44 gadiem – 1,0737, ja 45 un vairāk gadu – 1,0787. Invaliditātes, izdienas un apgādnieka zaudējuma pensijām, kā arī apdrošināšanas atlīdzībām piemēro indeksu 1,0635 neatkarīgi no stāža;
- No 2026. gada 1. janvāra strādājošo vecāku pabalsts būs 75% apmērā no piešķirtā vecāku pabalsta. To saņems vecāki, kuri bērna kopšanas laikā nav bērna kopšanas atvaļinājumā vai gūst ienākumus kā pašnodarbinātie.

Atvasināto publisko personu budžets

Atvasināto publisko personu³¹ budžetā (turpmāk – APP) jau kopš 2016. gada ik gadu veidojas pārpalikums, kas saistīts ar pieaugošajiem valsts budžeta transfertiem un lielākiem pašu ieņēmumiem, ko lielā mērā ietekmē augošie mācību maksu un citi ieņēmumi universitātēs.

2025. gada astoņos mēnešos atvasināto publisko personu budžetā bija 108,9 milj. *euro* pārpalikums, kas, salīdzinot ar astoņiem mēnešiem 2024. gadā, audzis par 41,6 milj. *euro*. Šajā budžetā augstāk un kopumā astoņos mēnešos pieauga transferti no valsts pamatbudžeta, tostarp par 24,4 milj. *euro* vairāk Atveseļošanas fonda projektu īstenošanai un par 38,3 milj. *euro* vairāk augstākās izglītības programmu nodrošināšanai, tai skaitā, finansētu studiju vietu nodrošināšanai un tenūras profesūras fondam. Vienlaikus atvasināto publisko personu budžetā izdevumi atbilstīgi 2025. gada astoņos mēnešos sasniedza 239,5 milj. *euro*, kas ir par 34,3 milj. *euro* jeb 16,7% vairāk nekā pirms gada. Šo kāpumu lielā mērā veicināja jaunā doktorantūras modeļa ieviešana no 2025. gada sākuma un papildu zinātnes projektu piesaiste lielākajās universitātēs.

Arī vidējā termiņā šajā budžeta līmenī tiek prognozēts pārpalikums, ņemot vērā pieņēmumu par stabilu investīciju līmeni, kas veido aptuveni 10% no kopējiem APP izdevumiem, tai skaitā ES fondu projektiem, kur izdevumi tiek izlietoti atbilstoši saņemtajiem transfertiem no valsts pamatbudžeta.

2.19. tabula. Valsts konsolidētā budžeta bilance 2024. – 2028. gadā, milj. *euro*

	2024	2025	2026	2027	2028	2026	2027	2028
	Fakts	Novērt.	Prognoze (pie nemainīgas politikas)			Prognoze		
VALSTS BUDŽETA BILANCE	-684,8	-1 756,5	-1 659,3	-2 022,7	-1 963,8	-1 854,5	-1 950,5	-1 874,2
Ieņēmumi	14 575,3	15 213,8	16 174,4	16 002,1	16 058,6	16 253,7	16 119,9	16 201,5
Nodokļu ieņēmumi	11 219,5	11 989,2	12 651,2	13 223,9	13 734,4	12 666,2	13 252,9	13 798,1
Ne-nodokļu ieņēmumi	1 199,0	1 028,4	940,6	922,7	930,2	996,9	1 000,3	1 004,6
ĀFP	1 794,8	1 816,0	2 235,5	1 504,1	1 038,6	2 238,3	1 511,4	1 039,6
Pārējie ieņēmumi	362,0	380,3	347,1	351,4	355,4	352,3	355,3	359,3
Izdevumi	15 260,1	16 970,3	17 833,7	18 024,8	18 022,4	18 108,2	18 070,4	18 075,7
Uzturēšanas izdevumi	14 061,2	15 254,4	16 527,6	17 008,1	17 117,1	16 756,7	17 017,5	17 180,2
Kapitālie izdevumi	1 199,0	1 715,9	1 306,1	1 016,7	905,3	1 351,5	1 052,9	895,5
VALSTS PAMATBUDŽETA BILANCE	-1 082,6	-2 217,6	-2 131,8	-2 386,5	-2 256,1	-2 329,7	-2 341,6	-2 197,3
Ieņēmumi	10 003,4	10 224,8	10 834,5	10 371,8	10 149,7	10 914,6	10 490,4	10 293,2
Nodokļu ieņēmumi	6 974,8	7 360,1	7 686,7	7 994,2	8 253,1	7 701,7	8 023,1	8 316,8
Ne-nodokļu ieņēmumi	1 102,7	899,2	800,1	764,2	752,7	856,4	841,8	827,0
ĀFP	1 742,9	1 781,0	2 200,5	1 469,1	1 003,6	2 203,3	1 476,4	1 004,6
Pārējie ieņēmumi	183,0	184,5	147,3	144,4	140,3	153,2	149,0	144,7
Izdevumi	11 086,0	12 442,4	12 966,3	12 758,3	12 405,8	13 244,3	12 831,9	12 490,4
Uzturēšanas izdevumi	9 915,5	10 772,4	11 713,0	11 794,6	11 548,4	11 946,0	11 828,6	11 639,5
Kapitālie izdevumi	1 170,5	1 670,0	1 253,3	963,7	857,5	1 298,3	1 003,4	850,9
VALSTS SPECIĀLĀ BUDŽETA BILANCE	337,1	399,9	445,4	359,5	296,3	448,2	386,9	327,1
Ieņēmumi	4 649,0	5 162,2	5 514,6	5 836,2	6 138,0	5 521,3	5 842,7	6 147,5
Nodokļu ieņēmumi	4 244,7	4 629,1	4 964,5	5 229,7	5 481,2	4 964,5	5 229,7	5 481,2
Pārējie ieņēmumi	404,3	533,1	550,1	606,5	656,8	556,8	613,0	666,2
Izdevumi	4 311,9	4 762,3	5 069,2	5 476,7	5 841,7	5 073,1	5 455,8	5 820,4

³¹ Skat. sarakstu 2.5. nodaļā "Informācija par ministriju padotībā esošām no valsts budžeta daļēji finansētām atvasinātām publiskām personām un budžeta nefinansētām iestādēm". No valsts budžeta daļēji finansēto atvasināto publisko personu (S130160) un budžeta nefinansēto iestāžu (S130150) saraksts ir apskatāms arī CSP tīmekļvietnē: <https://tools.csb.gov.lv/isk/lv>

	2024	2025	2026	2027	2028	2026	2027	2028
	Fakts	Novērt.	Prognoze (pie nemainīgas politikas)			Prognoze		
Uzturēšanas izdevumi	4 310,4	4 761,1	5 068,1	5 474,9	5 840,3	5 071,7	5 454,0	5 819,0
Kapitālie izdevumi	1,5	1,2	1,0	1,8	1,4	1,4	1,8	1,4
ATVAS. PUBL. PERS. BUDŽETA BILANCE	60,6	61,3	27,0	4,3	-4,0	27,0	4,3	-4,0
Ieņēmumi	677,5	717,9	694,3	673,9	667,6	698,5	674,1	667,5
Izdevumi	616,8	656,6	667,2	669,6	671,6	671,4	669,9	671,5

Pašvaldību budžets

Pašvaldību budžetā 2025. gada astoņi mēneši noslēgti ar pārpalikumu 66,1 milj. *euro* apmērā, taču tas bijis zemāks - par 18,8 milj. *euro*, salīdzinot ar attiecīgo periodu pirms gada. Lai gan pašvaldību budžetā vērojams ieņēmumu kāpums par 177,4 milj. *euro* jeb 7,2%, sasniedzot 2,7 mljrd. *euro*, izdevumi palielinājās straujāk, salīdzinot ar 2024. gada astoņiem mēnešiem – par 196,2 milj. *euro* jeb 8,2%, sasniedzot 2,6 mljrd. *euro*. Pašvaldību budžeta izdevumi pamatkapitāla veidošanai auga par 124 milj. *euro* jeb 58%, sasniedzot 337,5 milj. *euro*. Tostarp par 118,2 milj. *euro* vairāk izdots pašvaldību ES līdzfinansēto projektu īstenošanai. Pašvaldību budžetā izdevumi atlīdzībai 2025. gada astoņos mēnešos sasniedza 1,3 mljrd. *euro*. Izdevumu kāpums veidoja 55,8 milj. *euro* jeb 4,4%, ko pamatā noteica minimālās algas celšana un pedagogu darba samaksas pieaugums – no 2025. gada 1. janvāra minimālā likme visiem pedagogiem tika palielināta par 2,6%.

2025. gadā un vidējā termiņā pašvaldību budžetā tiek prognozēts pārpalikums, un to sekmēs no 2025. gada 1. janvāra ieviestā norma, ka pašvaldības budžeta izpildes laikā saņem tikai likumā plānotos iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, savukārt pašvaldību ieņēmumi virs garantētās IIN prognozes tiks ieskaitīti speciālā Valsts kases kontā un gada beigās pārskaitīti pašvaldībām saistību dzēšanai.

Sagatavojot pašvaldību budžeta ieņēmumu un izdevumu prognozes 2026.-2028. gadam, ir ņemtas vērā šādas izmaiņas:

- Aktualizējot IIN prognozes, tika konstatēts, ka nodokļu reforma ir īstenota ar labākiem rezultātiem un to ietekme uz pašvaldību budžetiem ir zemāka, nekā tas tika sākotnēji prognozēts, kas ļauj precizēt (samazināt) valsts budžeta dotāciju 2026. gadā par 58,7 milj. *euro*, 2027. gadā par 63 milj. *euro* un 2028. gadā par 57,6 milj. *euro* attiecīgi samazinot pašvaldību budžeta izdevumus;

- Pašvaldību budžeta atlīdzības izdevumu prognozē 2026.-2028. gadam ir iekļauts papildus finansējums (valsts budžeta transferts) jaunā finansēšanas modeļa “Programma skolā” ietvaros – 2026. gadā 42,4 milj. *euro*, 2027. gadā 85,6 milj. *euro* un 2028. gadā 81,6 milj. *euro*;

- Sociāla rakstura maksājumi 2026. gadā un vidējā termiņā tiek prognozēti ar pieaugumu, ņemot vērā pieaugošu samaksu par pašvaldību sociālās aprūpes pakalpojumiem, tostarp par sociālo aprūpi institūcijās un aprūpi mājās. Šo izdevumu prognozēs vidējam termiņam ir ņemts vērā papildus valsts budžeta finansējums atbalstam ārpusģimenes aprūpei;

- Tiek prognozēts, ka kapitālie izdevumi 2026. gadā un vidējā termiņā samazināsies, ņemot vērā, ka līdz 2026. gada augustam jānoslēdzas Atveseļošanas fonda projektu īstenošanai. Savukārt, 2028. gadā sagaidāms kapitālo izdevumu pieaugums, palielinoties izdevumiem pamatfunkcijās. Jāatzīmē, ka piecām pierobežas pašvaldībām 2026. gadā paredzēta papildu valsts budžeta dotācija 3 milj. *euro* apmērā ES ārējās robežas drošības stiprināšanai.

2.20. tabula. Pašvaldību konsolidētā budžeta bilance 2024.-2028. gadā, milj. euro

	2024	2025	2026	2027	2028	2026	2027	2028
	Fakts	Novērt.	Prognose (pie nemainīgas politikas)			Prognose		
BILANCE	-48,3	28,7	65,7	68,6	74,8	67,8	61,9	60,3
Ieņēmumi	3 750,9	4 094,3	4 206,0	4 296,5	4 412,3	4 198,4	4 328,8	4 457,3
Nodokļu ieņēmumi	2 364,0	2 451,6	2 553,0	2 661,2	2 790,5	2 553,6	2 666,4	2 807,2
Transferts no valsts budžeta	1 099,9	1 343,9	1 347,6	1 323,4	1 303,2	1 339,4	1 350,4	1 331,4
Pārējie ieņēmumi	287,1	298,7	305,4	312,0	318,6	305,4	312,0	318,6
Izdevumi	3 799,2	4 065,6	4 140,3	4 227,9	4 337,4	4 130,6	4 266,9	4 397,0
Uzturēšanas izdevumi	3 312,0	3 416,5	3 511,2	3 618,4	3 706,7	3 544,9	3 693,0	3 777,6
Kapitālie izdevumi	487,3	649,1	629,2	609,5	630,7	585,8	573,9	619,4

2.2.3. Budžeta prognožu salīdzinājums ar aktuālajām EK prognozēm

Salīdzinot FM sagatavotās vispārējās valdības budžeta prognozes ar aktuālajām EK prognozēm, ir būtiski ņemt vērā to izstrādes laiku. Paskaidrojumu sagatavošanas brīdī ir pieejamas EK fiskālās prognozes, kas tika publicētas 2025. gada pavasarī. Savukārt Latvijas nacionālās 2025.-2026. gada vispārējās valdības budžeta deficīta prognozes tika sagatavotas, izmantojot 2025. gada jūnijā izstrādāto un Fiskālās disciplīnas padomes apstiprināto IKP prognozi. Ieņēmumu un izdevumu prognozes ir aktualizētas, ņemot vērā valdības pieņemtos lēmumus 2025. gada augustā-septembrī attiecībā uz publiskā sektora izdevumu samazināšanu un prioritārajiem pasākumiem, galvenokārt novirzot papildu finansējumu aizsardzībai, izglītībai un atbalstam ģimenēm ar bērniem.

2.21. tabula. FM budžeta prognozes salīdzinājums ar EK prognozi, % no IKP

	LV		EK (pavasarī, 2025) ³²		Starpība (pp)	
	2025	2026	2025	2026	2025	2026
Vispārējās valdības budžeta bilance	-2,9	-3,3	-3,1	-3,1	-0,2	0,2
Ieņēmumi	44,6	43,7	44,4	44,4	-0,2	0,7
Nodokļu ieņēmumi ³³	35,9	35,9	35,3	35,4	-0,6	-0,5
Ražošanas un importa nodokļi	14,8	14,7	14,6	14,8	-0,2	0,1
Ienākuma un mantas kārtējie nodokļi	8,7	8,7	8,6	8,6	-0,1	-0,1
Neto sociālās iemaksas	12,1	12,3	11,9	11,9	-0,2	-0,4
Pārējie ieņēmumi	8,9	8,0	9,3	9,1	0,4	1,1
Izdevumi	47,5	47,0	47,6	47,5	0,1	0,5
Atlīdzība	13,1	12,7	13,4	13,3	0,3	0,6
Starppatēriņš	6,6	6,2	6,4	6,4	-0,2	0,2
Sociālie maksājumi	15,4	15,6	15,3	15,3	-0,1	-0,3
Procentu izdevumi	1,2	1,4	1,3	1,4	0,1	0,0
Subsīdijas	0,8	0,8	0,7	0,7	-0,1	-0,1
Bruto pamatkapitāla veidošana	6,4	6,3	7,0	7,2	0,6	0,9
Pārējie izdevumi	4,0	4,1	3,5	3,2	-0,5	-0,9

Atbilstoši 2025. gada pavasara prognozēm EK sagaida, ka Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīts gan 2025. gadā, gan 2026. gadā būs 3,1% no IKP. EK prognozētais deficīts 2025. gadā ir nedaudz augstāks nekā FM novērtētais, pamatā sagaidot zemākus nodokļu ieņēmumus. Turklāt vispārējās valdības izdevumi arī tiek prognozēti nedaudz augstāki, prognozējot lielāku investīciju (bruto pamatkapitāla veidošanas) īstenošanu, kā arī nozīmīgāku atlīdzības pieaugumu. Kopumā ieņēmumu un izdevumu līmeņu atšķirības pret EK prognozēm

³² Datu avots: AMECO datu bāze.

³³ Nodokļu ieņēmumi atbilstoši EKS metodoloģijai (D.2 (ieskaitot D.2 REC (EU))+ D.5 + D.61 + D.91).

būtiski ietekmē prognožu izstrādes brīdis, kurā tiek izvirzīti pieņēmumi un ir zināmi lēmumi par politikas izmaiņām.

2.3. Vidēja termiņa budžeta prioritārie attīstības virzieni

Nemot vērā 2. sadaļā minētos MK pieņemtos lēmumus, likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanā par **vidēja termiņa budžeta prioritārajiem attīstības virzieniem noteikti drošību, demogrāfija un izglītība**. Šis ir ceturtais gads pēc kārtas, kad drošība tiek izvirzīta par vienu no vidēja termiņa budžeta politikas prioritārajiem attīstības virzieniem. Savukārt izglītība tika noteikta par Evikas Siliņas vadītā MK vidēja termiņa budžeta politikas prioritāro attīstības virzienu arī 2023. gadā sagatavojot likumprojektu “Par valsts budžetu 2024. gadam un budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam”.

MK 2025. gada 19. augustā sēdē, izskatot informatīvo ziņojumu „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā”³⁴, tika pieņemts zināšanai, ka:

- **vispārējās valdības budžeta bilance pie nemainīgas politikas** tiek prognozēta 2026. gadā -1 326,1 milj. *euro* jeb -3,0% no IKP, 2027. gadā -1 864,1 milj. *euro* jeb -4,1% no IKP un 2028. gadā -1 800,4 milj. *euro* jeb -3,7% no IKP (protokols Nr. 32 48. § 3. punkts).
- **fiskālā telpa** 2026. gadā ir 39,7 milj. *euro*, 2027. gadā ir -140,1 milj. *euro*, 2028. gadā ir -144,4 milj. *euro* (protokols Nr. 32 48. § 6. punkts).

MK 2025. gada 19. augusta sēdē, izskatot informatīvo ziņojumu “Par neatkarīgo institūciju prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027., 2028. un 2029. gadam” (sēdes prot. Nr.32 50. §), tika pieņemti zināšanai neatkarīgo iestāžu papildu finansējuma pieprasījumi prioritārajiem pasākumiem.

MK 2025. gada 26. augusta sēdē, izskatot informatīvo ziņojumu “Par valsts pamatbudžeta un valsts speciālā budžeta bāzi un izdevumu pārskatīšanas rezultātiem 2026., 2027., 2028. un 2029. gadam”, atbalstīts, ka 2026. gadā pieejamā fiskālā telpa 39 717 846 *euro* apmērā tiek novirzīta pasākumu plāna atbalsta sniegšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijas Republikā īstenošanai.

MK 2025. gada 22. septembra sēdē izskatīts informatīvais ziņojums “Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027. un 2028. gadam” (prot. Nr. 38 1. §), par nozaru ministriju un centrālo valsts iestāžu priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem 2026. – 2028. gadam.

MK 2025. gada 23. septembra sēdē izskatīts informatīvais ziņojums “Par papildu nepieciešamajiem pasākumiem kaujas spēju palielināšanai, kas atbilst valsts izņēmuma klauzulas nosacījumiem” (25-TA-1795(IP)) (prot. Nr. 39 52. §), kas paredz ietekmi uz aizsardzības finansējuma apmēru, nosakot likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanas procesā paredzēt finansējumu valsts budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” programmā 24.00.00. “Valsts aizsardzības un drošības fonds” atbilstoši plānotajam finansējuma sadalījumam pa gadiem.

Šajā likumprojektā paredzēts finansējums prioritārajiem pasākumiem **drošībai (ar aizsardzību un iekšējo drošību saistīties pasākumi), demogrāfijas pasākumiem un**

³⁴ Informatīvais ziņojums "Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā", pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1b22acfl-7d8a-413f-95b0-5e23c60029bc

izglītībai, normatīvo aktu izpildes nodrošināšanai un citiem prioritārajiem pasākumiem **2 354,3 milj. euro**, t.sk. **2026. gadam 693,5 milj. euro (1,6% no IKP), 2027. gadam 724,8 milj. euro (1,6% no IKP) un 2028. gadam 935,91 milj. euro (1,9% no IKP)**³⁵. Ņemot vērā fiskālo telpu, kas ir pozitīva 2026. gadā un negatīva 2027. un 2028. gadā, papildus jau iepriekš piešķirtajam bāzes finansējumam, prioritāro pasākumu īstenošanai tiks izmantoti vairāki kompensējošie pasākumi³⁶. Arī sagatavojot likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" vairs netiek izmantoti finanšu līdzekļi ārpus fiskālās telpas (izņemot izdevumus, kas tiek plānoti saskaņā ar valsts izņēmuma klauzulas nosacījumiem).

Vairāk kā divas trešdaļas (71%) jeb **1 676,4 milj. euro** no minētā finansējuma iezīmēta **vidēja termiņa budžeta prioritātei – drošībai**, t.sk. 448,3 milj. euro 2026. gadam (1,0% no IKP), 507,7 milj. euro (1,1% no IKP) 2027. gadam un 720,5 milj. euro (1,5% no IKP) 2028. gadam, kas bija iespējams galvenokārt pateicoties valsts izņēmuma klauzulas aktivizēšanai ES līmenī un atkāpes no bilances nosacījuma nacionālajā līmenī.

2.22. tabula Vidēja termiņa budžeta prioritātēm piešķirtais finansējums, milj. euro un % no IKP

milj. euro	2026	2027	2028	2026. - 2028. gadā
IKP, faktiskajās cenās	43 953	46 026	48 154	
Prioritārajiem pasākumiem kopā, t.sk.	693,5	724,8	935,9	2 354,3
Pasākumi drošībai (ar aizsardzību un iekšējo drošību saistītie prioritārie pasākumi), t.sk.	448,3	507,7	720,5	1 676,4
papildus finansējums likumprojekta sagatavošanas laikā	15,0	3,8	3,7	22,5
finansējums nemainīgas politikas scenārijā	305,3	440,9	652,0	1 398,1
Demogrāfijas pasākumi	94,8	88,9	107,7	291,5
Pasākumi izglītībai	45,0	90,6	86,6	222,2
Citi prioritārie pasākumi	105,4	37,7	21,1	164,1
% no IKP	2026	2027	2028	
Prioritārajiem pasākumiem kopā, t.sk.	1,6%	1,6%	1,9%	
Pasākumi drošībai (ar aizsardzību un iekšējo drošību saistītie prioritārie pasākumi)	1,0%	1,1%	1,5%	
Demogrāfijas pasākumi	0,2%	0,2%	0,2%	
Pasākumi izglītībai	0,1%	0,2%	0,2%	
Citi prioritārie pasākumi	0,2%	0,1%	0,0%	

³⁵ Ņemot vērā aizsardzības izdevumu palielinājumu saskaņā ar informatīvo ziņojumu "Par papildu nepieciešamajiem pasākumiem kaujas spēju palielināšanai, kas atbilst valsts izņēmuma klauzulas nosacījumiem" (25-TA-1795(IP)), pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/meetings/protocols/cd13e9b2-cc2e-4358-b9e1-23a0f04ac861>

³⁶ Informatīvais ziņojums "Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027. un 2028. gadam", pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/11793fd9-6a63-478c-b866-6203ce2c2ab2

2.3.1. Politikas pasākumi vidēja termiņa budžeta prioritāro attīstības virzienu īstenošanā

Drošība

Ieejot ilgstošā fāzē Krievijas militārā agresija Ukrainā radīja nepieciešamību pēc turpmākas drošības līmeņa stiprināšanas un paaugstināšanas, valdības Deklarācijā drošība ir izvirzīta par vienu no galvenajām prioritātēm un likumprojektā “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” jau ceturto gadu pēc kārtas tiek noteikta par Latvijas fiskālās politikas specifisko mērķi, jeb **vidēja termiņa budžeta politikas prioritāro attīstības virzienu**.

2025. gadā, ņemot vērā ģeopolitiskās situācijas attīstību, EK aicināja ES dalībvalstis izmantot jaunā ES ekonomikas pārvaldības ietvara piedāvātās elastības iespējas un aktivizēt valsts izņēmuma klauzulu, lai maksimāli atvieglotu pāreju uz pastāvīgi augstāku aizsardzības izdevumu līmeni. 2025. gada jūlijā Padome iedarbināja valsts izņēmuma klauzulu 15 dalībvalstīm, t.sk. Latvijai³⁷, tā ļauj novirzīties no Padomes apstiprinātā izdevumu pieauguma laika perioda no 2025. līdz 2028. gadam attiecībā uz aizsardzības izdevumu pieaugumu, pieļaujot atkāpi arī piegādēm, kas tiks nodrošinātas pēc 2028. gada, tomēr nepārsniedzot kopējo valsts izņēmuma klauzulas apjomu.

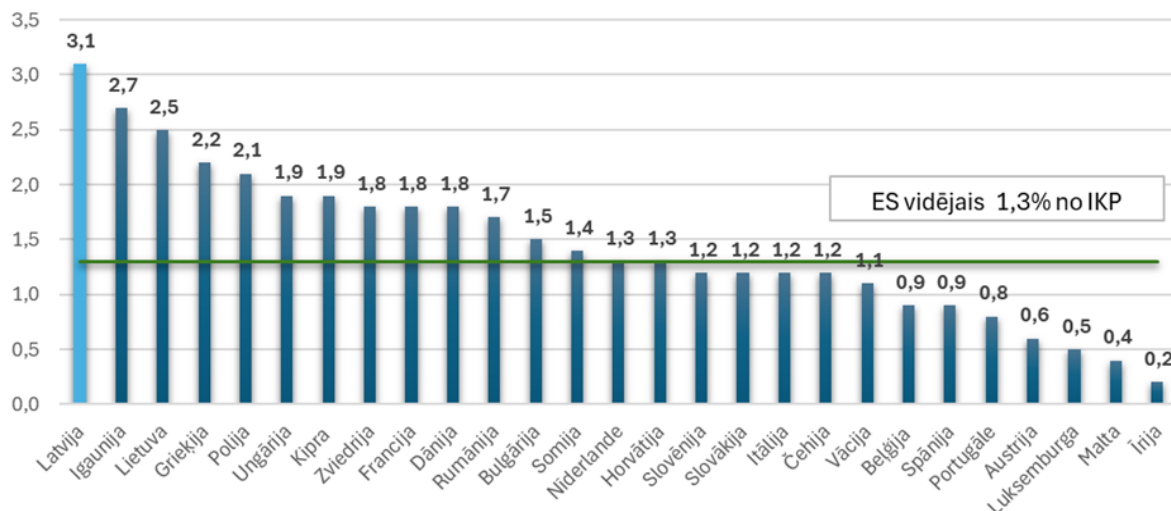
Pamatojoties uz Eiropas Padomes 2025. gada 8. jūlija rekomendāciju, ar ko Latvijai ļauj novirzīties no neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem, kurus noteikusi Padome saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 (Valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšana), aktivizēta FDL 12. pantā paredzētā atkāpe no bilances nosacījuma un tā tiks izmantota atbilstoši minētās Padomes rekomendācijas nosacījumiem³⁸ (sēdes prot. Nr. 32 48. § 5. punkts).

Kā liecina *Eurostat* dati³⁹ Latvijā vispārējās valdības izdevumiem aizsardzībai (kas iekļauj sevī izdevumus militārai aizsardzībai, civilai aizsardzībai, ārvalstu militārās palīdzības izdevumus, izdevumus pētniecībai un attīstībai aizsardzības jomā un citus) 2023. gadā bija augstākais rādītājs ES dalībvalstu vidū un sasniedza 3,1% no IKP (skat 2.6. attēlu). Aizsardzības kapacitātes stiprināšana ir prioritāte visās Baltijas valstīs. Izdevumu apjoms konkrētajā gadā Igaunijā ir bijis otrais augstākais 2,7% no IKP, Lietuvā tikai nedaudz zemāks – 2,5% no IKP apmērā. Zemāki izdevumi aizsardzībai, bet tomēr tādi, kas pārsniedz 2% no IKP, bija Grieķijā un Polijā, attiecīgi 2,2% un 2,1% no IKP.

³⁷ Brussels, 4.6.2025 COM(2025) 610 final, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10474-2025-INIT/lv/pdf>

³⁸ Informatīvais ziņojums „Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2026., 2027., 2028. un 2029. gadā”, pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/1b22acfl-7d8a-413f-95b0-5e23c60029bc

³⁹ *Eurostat* datu bāze, informācija pieejama: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp/default/table?lang=en

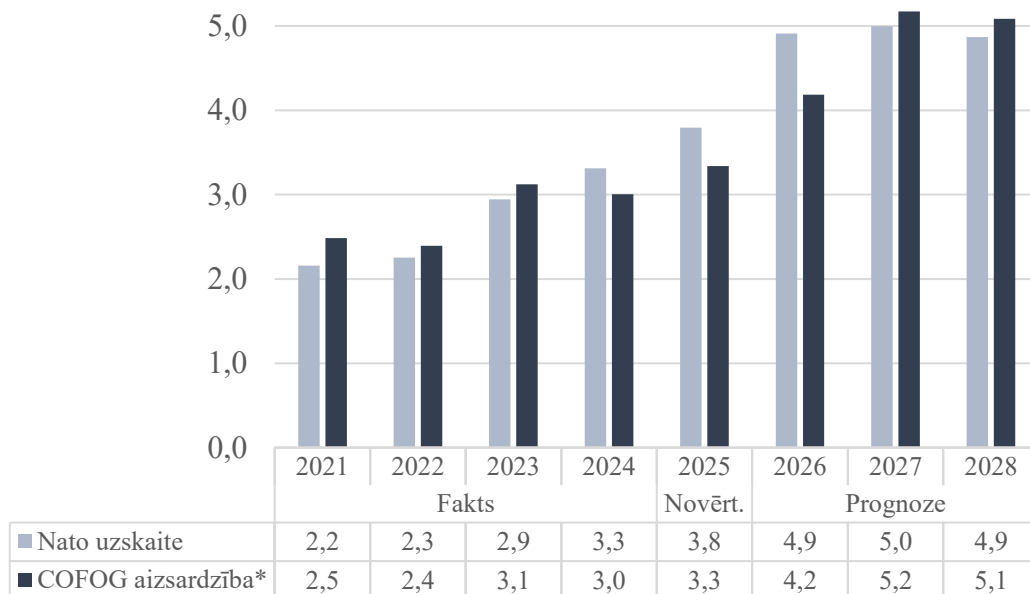

2.6. att. Vispārējās valdības budžeta izdevumi aizsardzībai atbilstoši funkcionālajām kategorijām 2023. gadā, % no IKP

Saskaņā ar informatīvo ziņojumu “Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027. un 2028. gadam” (prot. Nr. 38 1. §) prioritārajam virzienam “Drošība” piešķirts finansējums vidējā termiņā **22,5 milj. euro**, t.sk. 15,0 milj. euro 2026. gadā, 3,8 milj. euro 2027. gadā un 3,7 milj. euro 2028. gadā: ar iekšējo drošību saistītiem pasākumiem (drošības iestādēm, informācija klasificēta) 2026. – 2028. gadam 13,5 milj. euro, t.sk. 2026. gadam 6,0 milj. euro, 2027. gadam 3,8 milj. euro un 3,7 milj. euro 2028. gadam, atbalstam pierobežas pašvaldībām (Alūksnes novada pašvaldībai, Augšdaugavas novada pašvaldībai, Balvu novada pašvaldībai, Krāslavas novada pašvaldībai un Ludzas novada pašvaldībai atbilstoši ES ārējās robežas kilometru garumam) (64. resors) 2026. gadā 3 milj. euro un pastiprinātā robežapsardzības režīma nodrošināšanai (74. resors) 2026. gadā 6 milj. euro.

MK 2025. gada 23. septembra sēdē izskatīts informatīvais ziņojums “Par papildu nepieciešamajiem pasākumiem kaujas spēju palielināšanai, kas atbilst valsts izņēmuma klauzulas nosacījumiem” un balstoties uz MK lēmumu likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanas procesā paredzēts finansējums valsts budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” programmā 24.00.00. “Valsts aizsardzības un drošības fonds” atbilstoši plānotajam finansējuma sadalījumam (sēdes prot. Nr. 39 52. § 4. punkts).

Vispārējās valdības budžeta izdevumu prognozēs 2026.-2028. gadam ir iestrādāti izdevumi aizsardzībai, kas atbilstoši valdības funkciju klasifikācijai (COFOG) un Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijai 2026. gadā veidos 4,2% no IKP, 2027. gadā 5,2% no IKP un 2028. gadā 5,1% no IKP (skat. 2.7. attēlu).

* 2024.gads - FM novērtējums

2.7. att. Vispārējās valdības budžeta izdevumi aizsardzībai atbilstoši funkcionālajām kategorijām (COFOG) un NATO klasifikācijai, % no IKP

Nemot vērā aizsardzības nozares vajadzības un aktivizēto valsts izņēmumam klauzulu, likumprojektā “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” ir paredzēts regulējums, kas atļauj finanšu ministram palielināt apropriāciju budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” budžeta programmā “Valsts aizsardzības un drošības fonds” resursiem no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem un izdevumiem, kā arī uzņemties ilgtermiņa saistības, palielināt noteikto maksimālo valsts parādu 2026. gada beigās un paplašināt valdības rīcības pieļaujamās robežas valdības saistību izpildei, pasākumiem, kas atbilst Padomes 2025. gada 8. jūlija ieteikumam C/2025/3970, ar ko Latvijai ļauj novirzīties no neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem, kurus noteikusi Padome saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 (Valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšana), ja tiek nodrošināta, šā ieteikuma nosacījumu ievērošana, ir pieņemts attiecīgs MK lēmums un Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija piecu darba dienu laikā no attiecīgās informācijas saņemšanas dienas ir to izskatījusi un nav iebildusi pret apropriācijas palielinājumu.

Demogrāfija

Prioritārā virziena “Demogrāfija” ietvaros likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanas laikā ir piešķirts papildus finansējums 2026. – 2028. gadam vairākiem nozīmīgiem pasākumiem, t.sk.:

1. **Materiālā atbalsta (pabalstu) pilnveidošanai ģimenēm ar bērniem (LM) 141,0 milj. euro**, t.sk. 42,0 milj. euro 2026. gadam, 42,0 milj. euro 2027. gadam un 57,0 milj. euro 2028. gadam. Pasākums paredz no 2026. gada 1. janvāra:

1) bērna kopšanas pabalstu (t.sk. piemaksas par dvīņiem vai vairākiem vienās dzemdībās dzimušiem bērniem) līdz bērna pusotra gada vecumam palielināt no 171 euro līdz 35% apmēram no ienākumu mediānas, pabalsta apmēru pārskatot reizi 2 gados. Plānotais bērna kopšanas pabalsta apmērs: 2026. un 2027. gadā - 298 euro, 2028. gadā 351 euro;

2) pārskatīt bērna piedzimšanas pabalsta apmēru atbilstoši manabalss.lv iniciatīvai un

noteikt to 600 *euro* apmērā;

3) ģimenes valsts pabalstu par bērniem no 16 gadiem līdz 20 gadu vecuma sasniegšanai maksāt neatkarīgi no tā, kādu izglītību iegūst, un maksāt arī tad, ja studē koledžā vai augstskolā pilna laika klātienē (šobrīd maksā tiem, kas mācās vidējās vai profesionālās izglītības iestādēs), t.sk. ārvalstīs studējošajiem. Tādējādi tiktu nodrošināta vienlīdzīga attieksme pret attiecīgā vecuma bērniem neatkarīgi no izglītības iegūšanas līmeņa;

4) valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu pensiju, bezdarba un invaliditātes apdrošināšanai veikšanu no paaugstinātā bērna kopšanas pabalsta apmēra.

Pasākums saistīts ar Valdības rīcības plāna⁴⁰ 10.2. un 12.3. pasākumu, kā arī ar Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam 85., 87., 88., 101., 102. uzdevumu.

2. Materiālā atbalsta pilnveidošanai ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem (LM) 80,8 milj. *euro*, t.sk. 24,2 milj. *euro* 2026. gadam, 26,4 milj. *euro* 2027. gadam un 30,2 milj. *euro* 2028. gadam. Pasākums paredz:

1) pabalsta aizbildnim par bērna uzturēšanu pārskatīšanu no 2026. gada 1. janvāra, ņemot vērā aktuālo minimālo algu. Pabalsta apmēru plānots noteikt divkārsā minimālo uzturlīdzekļu apmērā saskaņā ar MK 2013. gada 15. janvāra noteikumiem Nr.37, t.i., 25% no minimālās algas par bērniem 0-6 gadiem un 30% no minimālās algas par bērniem vecumā no 7-17 gadiem. Minimālā alga 2026.gadā ir 780 *euro*. Līdz ar to pabalsta apmēra palielinājums ir:

- a) par bērnu līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – no 215 *euro* uz 390 *euro* mēnesī;
- b) par bērnu vecumā no septiņiem gadiem – no 258 *euro* uz 468 *euro* mēnesī.

Turpmākajos gados pabalsta apmērs pieaug atbilstoši minimālās algas izmaiņām: 2027. gadā – no 410 līdz 492 *euro*, 2028. gadā un turpmāk – no 430 līdz 516 *euro* atkarībā no bērna vecuma;

2) sociālo garantiju nodrošināšanu nestrādājošiem aizbildņiem (līdz pensijas vecumam) - no 2026. gada 1. janvāra plānots veikt sociālās apdrošināšanas iemaksas pensiju, invaliditātes un bezdarba apdrošināšanai (no 171 *euro*) (analoģiski kā no 2018. gada iemaksas veic par audžuģimenes pienākumu pildīšanu);

3) bērna adopcijas pabalsta pārskatīšanu no 2026. gada 1. janvāra, ņemot vērā aktuālo minimālo algu. Pabalsta apmēru plānots noteikt minimālo uzturlīdzekļu apmērā saskaņā ar MK noteikumiem 2013. gada 15. janvāra Nr.37, t.i., 25% no minimālās algas par bērniem 0-6 gadi un 30% no minimālās algas par bērniem 7-17 gadi. Līdz ar to pabalsta apmērs tiktu palielināts:

- a) par bērnu līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – no 107,50 *euro* līdz 195 *euro* mēnesī;
- b) par bērnu vecumā no septiņiem gadiem – no 129 *euro* līdz 234 *euro* mēnesī.

Turpmākajos gados pabalsta apmērs pieaug atbilstoši minimālās algas izmaiņām: 2027. gadā – no 205 līdz 246 *euro*, 2028. gadā un turpmāk - no 215 līdz 258 *euro* atkarībā no bērna vecuma;

4) atlīdzības par adoptējamā bērna aprūpi pārskatīšanu, nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi neatkarīgi no adoptējamā bērna vecuma un vienkāršojot apmēra noteikšanas nosacījumus, t.i., no 2026. gada 1. janvāra atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi neatkarīgi no bērna vecuma maksāt 70% apmērā no valstī noteiktās pirms iepriekšējā gada vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (noapaļojot līdz apaļiem *euro*). Plānotais atlīdzības apmērs 2026. gadā - 1 041 *euro*, 2027. gadā - 1 114 *euro*, 2028. gadā - 1 177 *euro*;

⁴⁰ MK 2024. gada 10. janvāra rīkojums Nr. 55 (prot. Nr. 2 52. §) "Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai"

5) atlīdzības par bērna adopciju pārskatīšanu, no 2026. gada 1. janvāra palielinot to par 50% no patēriņu cenu pieauguma periodā kopš atlīdzības izmaksas uzsākšanas 2004. gadā līdz 2024. gada 31. decembrim. Patēriņa cenu pārmaiņām šajā periodā ir 141,8%, līdz ar to atlīdzības apmērs palielinātos no 1 422,87 *euro* uz 2 433 *euro*;

6) atlīdzības par audžuģimenes pienākumu pildīšanu pārskatīšanu no 2026. gada 1. janvāra, atsakoties no pašreizējās atlīdzības apmēra sasaistes ar bērna kopšanas pabalsta apmēru. Tā vietā plānots atlīdzību par 1 bērna aprūpi noteikt 35% no ienākumu mediānas, kuru pārskata reizi divos gados (2026. gadā un 2027. gadā - 298 *euro*, 2028. gadā - 351 *euro*) un saglabāt esošos koeficientus par otrā (koeficients 1,3) un trešā bērnu aprūpi (koeficients 1,6), kā arī noteikt koeficientus par lielāka skaita vienas ģimenes bērnu aprūpi, proti, par 4 bērniem - koeficients 1,7, par 5 bērniem - koeficients 1,8 un par 6 un vairāk bērniem - koeficients 1,9 (noapaļojot līdz veseliem *euro*).

7) atlīdzības par aizbildņa pienākumu pildīšanu pārskatīšanu. Šobrīd atlīdzības apmērs ir 54,07 *euro* mēnesī, proti, pirms gandrīz 30 gadiem noteiktajā apmērā. Pasākums paredz no 2026. gada 1. janvāra noteikt atlīdzību analogiskā apmērā kā audžuģimenei par 1 bērna aprūpi - 35% no ienākumu mediānas, kuru pārskata reizi divos gados (2026. gadā un 2027. gadā - 298 *euro*, 2028. gadā - 351 *euro*);

8) atlīdzības par specializētās audžuģimenes pienākumu pildīšanu pārskatīšanu, nosakot to divkāršas minimālās algas apmērā. No 2026. gada 1. janvāra atlīdzība tiktu pārskatīta krīzes un bērnu ar funkcionāliem traucējumiem audžuģimenēm, kā arī no 1. jūlija tiktu ieviestas specializētās audžuģimenes bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām. Atlīdzības apmērs ir divkārša minimālā alga jeb 2026. gadā - 1 560 *euro*, 2027. gadā - 1 640 *euro*; 2028. gadā - 1 720 *euro*);

9) valsts kompensācijas pašvaldībām pabalsta bērna uzturam audžuģimenei pārskatīšanu, nosakot pabalsta minimālo apmēru divkāršā minimālo uzturlīdzekļu apmērā saskaņā ar MK 2013. gada 15. janvāra noteikumiem Nr. 37, t.i., ne mazāk kā 25% no minimālās algas par bērniem 0-6 gadiem un 30% no minimālās algas par bērniem vecumā no 7-17 gadiem. Minimālā alga 2026. gadā ir 780 *euro*. Līdz ar to pabalsta minimālais apmērs 2026. gadā ir palielināts:

a) par bērnu līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – no 215 *euro* uz 390 *euro* mēnesī;

b) par bērnu vecumā no septiņiem gadiem – no 258 *euro* uz 468 *euro* mēnesī. Turpmākos gados pabalsta minimālais apmērs pieaug atbilstoši minimālās algas izmaiņām: 2027. gadā – no 410 *euro* līdz 492 *euro*, 2028. gadā un turpmāk – no 430 *euro* līdz 516 *euro* atkarībā no bērna vecuma;

10) atbalsta pasākumus specializētajām audžuģimenēm:

a) visām specializētajām audžuģimenēm (krīzes, bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un bērniem ar atkarības un uzvedības problēmām) no 2026. gada 1. jūlija nodrošināt civiltiesisko apdrošināšanu, kas kopumā vienai ģimenei izmaksā 70 *euro*;

b) visām specializētajām audžuģimenēm no 2026. gada 1. jūlija nodrošināt veselības apdrošināšanu vienai personai 426,86 *euro* apmērā;

c) atelpas brīža pakalpojumu audžuģimenēm bērniem ar funkcionāliem traucējumiem no 2026. gada 1. jūlija, kā arī audžuģimenēm bērniem ar atkarības un uzvedības problēmām, kuru ģimenē bērns nepārtraukti uzturējies vismaz 12 mēnešus - no 2027. gada 1. jūlija. Atelpas brīdis paredzēts, nepārsniedzot 30 dienas gadā un 160 *euro* dienā, kopā nepārsniedzot 4 800 *euro*/gadā vienam specializētajā audžuģimenē esošam bērnam ar funkcionāliem traucējumiem vai

uzvedības traucējumiem vai atkarības problēmām;

d) atbalsta personas pakalpojums, tai skaitā atbalsta personu mācības.

11) “Bērna mājas” pakalpojuma patstāvīgas darbības nodrošināšana - Bērna mājas reģionālās filiāles vajadzībām ar 2026. gada martu - papildu uzturēšanas izmaksas (nomas maksa un komunālie izdevumi lielākām telpām) un Bērna mājas telpu papildu aprīkojums un tā integrēšana telpās.

12) Ārpusģimenes aprūpes centru pakalpojumu pieejamības līdzsvarošanu aizbildņiem un adoptētājiem no 2026. gada 1. janvāra, nodrošinot aizbildņiem un adoptētājiem:

a) 10 konsultācijas vienai ģimenei gadā pie speciālista, kurš nepieciešams saskaņā ar sociālā darbinieka veikto individuālo vajadzību novērtējumu;

b) 10 citu atbalsta speciālistu konsultācijas gadā.

Pasākums saistīts ar Valdības rīcības plāna 10.1., 11.2., 12.2. un 12.3. pasākumu, kā arī ar Nacionālā attīstības plāna 2021. – 2027. gadam 101., 102., 114., 120. uzdevumu.

Nacionālajā drošības koncepcijā ir norādīts, ka iekšējo drošību ietekmē arī demogrāfiskās situācijas pasliktināšanās, augstais nabadzības līmenis un sabiedrības ienākumu nevienlīdzība, kā arī izglītības kvalitāte. Pasākums ir tieši vērsts uz iekšējās drošības stiprināšanas aspektu - nabadzības riska un ienākumu nevienlīdzības mazināšanos.

3. Vecāku pabalsta saglabāšanai 75% apmērā strādājošiem pabalsta saņēmējiem (LM) 7,7 milj. euro 2026. gadam.

Pasākums paredz ar 2026. gada 1. janvāri vēl par vienu gadu (līdz 2026. gada 31. decembrim) pagarināt jau 2025. gada 1. janvārī spēkā stājušos normu, kas uz gadu (līdz 2025. gada 31. decembrim) paredzēja nodrošināt lielāku vecāku pabalsta daļas izmaksu strādājošiem vecāku pabalsta saņēmējiem, tādējādi palielinot ienākumus strādājošiem pabalsta saņēmējiem, vienlaikus veicinot iespēju saskaņot ģimenes un darba dzīvi.

Pasākums saistīts ar Valdības rīcības plāna 10.2. pasākumu, kā arī ar Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam 101., 102. uzdevumu.

4. Mātes un bērna veselības uzlabošanai (VM) 30,0 milj. euro, t.sk. 10,0 milj. euro 2026. gadam un turpmākajiem gadiem.

Pasākums nodrošinās situācijas uzlabošanos mātes un bērna veselības jomā, īstenojot veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumus, kā arī nodrošinot laikus sniegtu, uz pacientu orientētu veselības aprūpi, tai skaitā, agrīnu diagnostiku un atbilstošu ārstēšanu. Mātes un bērna veselības aprūpes pakalpojumu uzlabošanai ir izvirzītas vairākas prioritātes:

- 1) veiktas uroloģiskās un ginekoloģiskās operācijas pielietojot inovatīvas tehnoloģijas reproduktīvās veselības uzlabošanai;
- 2) nodrošināts ārstniecības iestāžu pieprasījums pēc asins komponentiem bērnu un jaunpiedzimušo sekmīgai ārstēšanai;
- 3) nodrošināta efektīvāka rindu uzskaites pārvaldība;
- 4) dienas stacionāra veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošana bērniem;
- 5) inovatīvo medikamentu pieejamības uzlabošana bērniem;
- 6) medikamentu pieejamība bērniem, lai nodrošinātu uzsāktās terapijas turpināšanu;
- 7) medikamentu pieejamība grūtniecēm un nedēļniecēm;
- 8) nodrošināta psihiskā palīdzība nepilngadīgajiem, kuri pārmērīgi lieto atkarību izraisošas vielas;
- 9) brillu pieejamība bērniem reģionos;
- 10) pediatra kabineta izveide;

- 11) paplašināts no valsts budžeta līdzekļiem ārstēšanas metožu klāsts bērniem onkoloģijā;
- 12) pakalpojumu pieejamības uzlabošana zobārstniecībā retām zobu pataloģijām;
- 13) izveidota 1 jauna valsts apmaksāta manipulācija, nodrošinot bērniem pieejamību vecmātes konsultācijām par kontracepciju, tai skaitā monitorings;
- 14) veikta agrīnas dzirdes traucējumu diagnostika jaundzimušajiem ar medicīniskām indikācijām;
- 15) pakalpojumu tarifu pārskatīšana specifiskai alergēnimūnterapijai;
- 16) nodrošināts sadarbības mehānisms pacientiem piespiedu ārstēšanas līdzekļa maiņai;
- 17) speciālistu konsultāciju pieejamības uzlabošana pacientiem ar hroniskām slimībām un aptaukošanos;
- 18) pakalpojumu pieejamības uzlabošana psihiatrijas pakalpojumiem digitālajā vidē;
- 19) izmeklējumu pieejamības nodrošināšana retu epilepsiju pacientiem pirms operācijas;
- 20) pakalpojumu pieejamības uzlabošana pacientiem ar asinsvadu saslimšanām;
- 21) medikamentu pieejamības uzlabošana medicīniskās apaugļošanas pacientēm.

Pasākums saistīts ar Valdības rīcības plāna 10.1., 10.4., 13.1., 14.4., 14.5., 15.1.pasākumu.

5. Veselības pakalpojumu un zāļu pieejamībai bērniem 32,0 milj. euro, t.sk. 10,9 milj. euro 2026. gadam, 10,5 milj. euro 2027. gadam un 10,5 milj. euro 2028. gadam.

Plānots, ka atbalstītais pasākums ļaus paplašināt veselības aprūpes pakalpojumus, t.sk. uzlabos speciālistu un izmeklējumu (ambulatorā) pieejamību bērniem, segs kompensējamo zāļu deficītu bērniem hronisko slimību ārstēšanai, lai nodrošinātu uzsākto terapijas turpināšanu, uzlabos sporta medicīnas speciālistu konsultāciju un izmeklējumu pieejamību bērniem, kas profesionāli nodarbojas ar sportu, uzlabos stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību bērniem, nodrošinot pakalpojumu pieejamību lielākam pacientu skaitam, paplašinās medicīniskās apaugļošanas pakalpojumu pieejamību un paplašinās saņēmēju loku, paplašinās neinvazīvās prenatalās diagnostikas testu veikšanu riska grupas grūtniecēm u.c. pakalpojumus.

Pasākums saistīts ar Valdības rīcības plāna 10.1., 10.4., 13.1., 14.5., 15.1.pasākumu.

4. un 5. pasākums ir vērsti uz veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības mātēm un bērniem uzlabošanu, viņu priekšlaicīgas mirstības un potenciāli zaudēto mūža gadu skaita, kā arī invaliditātē nodzīvoto mūža gadu skaita samazināšanu.

**2.23. tabula Pasākumam “Veselības pakalpojumu un zāļu pieejamība bērniem”
piešķirtais finansējums, milj. euro**

	2026	2027	2028	2026. – 2028. gadam
Veselības pakalpojumu un zāļu pieejamība bērniem, tai skaitā:	10,9	10,5	10,5	32,0
Speciālistu un izmeklējumu (ambulatorā) pieejamības uzlabošana bērniem	3,7	3,7	3,7	11,2
Stacionārie pakalpojumi bērniem - uzņemto pacientu skaita palielināšana	4,6	4,6	4,6	13,9
Medicīniskās apaugļošanas pakalpojuma paplašināšana - apmaksāti vairāk kā 2 mēģinājumi un paplašināts saņēmēju loks	1,5	1,5	1,5	4,5
NIPT tests riska grupas grūtniecēm	0,0	0,0	0,0	0,1
Preeklampsijas seruma skrīnings sflt-1/PLGF grūtniecēm	0,0	0,1	0,1	0,2

	2026	2027	2028	2026. – 2028. gadam
Mazināti kardiovaskulāro slimību riski bērniem, nodrošinot ZBLH, kopējā holesterīna, glikozes līmeņa noteikšanu tukšā dūšā (5 -11 g.v.)	0,1	0,1	0,1	0,3
Preimplentācijas ģenētiskais izmeklējumi medicīniskajā apaugļošanā (PGT-M, PGT-A, PGT-SR) ģimenēm ar pārmantotu ģenētisku slimību	0,3	0,3	0,3	0,9
Dzimumšunu reģistra izveidei	0,6	0,1	0,1	0,8

Izglītība

Likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” sagatavošanas ietvaros ir rasts papildus finansējums **222,2 milj. euro**, t.sk. 2026. gadam 45,0 milj. euro, 2027. gadam 90,6 milj. euro un 2028. gadam 86,6 milj. euro finansēšanas modeļa “Programma skolā” ieviešanai.

Modelis paredz, ka finansējums tiek aprēķināts konkrētai izglītības iestādei, ņemot vērā tajā nodrošināto izglītības programmu apmēru. Finansējumu atbalsta un administratīva personāla atalgojumam aprēķinās, pamatojoties uz optimālo atbalsta un administratīvā personālu sastāvu, kas nepieciešams pilnvērtīgam izglītības procesam, ņemot vērā izglītojamo skaitu izglītības iestādē, kas noteikts kā bāzes atbalsta un administratīvā personāla likmju skaits. Valsts budžeta finansējums mērķdotācijai pedagogu atalgojumam tiks piešķirts tām izglītības iestādēm, kuras atbilst noteiktiem kritērijiem par ilgtspējīgu izglītības iestādi. Jaunais finansēšanas modelis “Programma skolā” nodrošinās pedagogu darba samaksu ilgtspējīgā izglītības iestādē, tādējādi palielinoties atalgojumam ir iespēja paaugstināties izglītības kvalitātei, radot pozitīvu ietekmi uz valsts tautsaimniecību. Jaunais finansēšanas modelis “Programma skolā” veicinās izglītības iestāžu tīkla kārtotāšanu, jo neizpildoties kvantitatīvajiem rādītājiem izglītības iestāžu dibinātājiem - pašvaldībām, jānodrošina līdzfinansējums pedagogu darba samaksai.

Pasākums saistīts ar Valdības rīcības plāna 25.1. pasākumu.

Citi prioritārie pasākumi

Likumprojekts “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” paredz īstenot pasākumus normatīvo aktu izpildes nodrošināšanai (paliatīvās aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai (LM un VM), veicot politikas izmaiņas, vēlēšanu komisiju atlīdzības nodrošināšanai, sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai (LM), vienreizējām investīcijām neatliekamai drošības pasākumu īstenošanai Ārlietu ministrijas pārstāvniecībai Briselē, VID un UR IT sistēmu pielāgošanai saistībā ar izmaiņām nodokļu likumos un citos normatīvos aktos (FM VID, TM UR), iezīmējot tiem vairāk kā **38,1 milj. euro** (t.sk. 17,9 milj. euro 2026. gadam, 10,2 milj. euro 2027. gadam un 10 milj. euro 2028. gadam) un virkni citu pasākumu, kuriem novirzīts finansējums **126 milj. euro** apmērā (t.sk. 87,5 milj. euro 2026. gadam, 27,5 milj. euro 2027. gadam un 11,1 milj. euro 2028. gadam), kopā veidojot **164,1 milj. euro** (t.sk. 105,4 milj. euro 2026. gadam, 37,7 milj. euro 2027. gadam un 21,1 milj. euro 2028. gadam).

2.24. tabula Citiem prioritārajiem pasākumiem piešķirtais finansējums, milj. euro

	2026	2027	2028	2026. – 2028. gadam
Normatīvo aktu izpildes nodrošināšanai	17,9	10,2	10,0	38,1
Atbalsts lauksaimniekiem (ietver maksājumus augkopības un lopkopības nozarēs, lai nodrošinātu vienlīdzīgu konkurenci ar citām ES dalībvalstīm) (ZM)	59,3	0,0	0,0	59,3
Medikamentu pieejamības stiprināšana medikamentu cenu segmentā līdz 10 <i>euro</i> un invalīdiem (farmācijas pakalpojuma līdzfinansējuma korekcija) (VM)	9,6	9,6	9,6	28,8
Pieejamu cenu īres dzīvokļu privātās un publiskās partnerības (PPP) projekta īstenošanai 2026. gadam (FM, VNĪ)	0,8	0,0	0,0	0,8
PVN samazināšana pārtikai (maize, piens, olas un svaiga putnu gaļa) - pilotprojekts no 2026. gada 1. jūlija līdz 2027. gada 30. jūnijam	15,0	16,4	0,0	31,4
Rail Baltica projekta Latvijā ieviešanas visaptveroša un padziļināta projekta vadības, finanšu, ekonomiskā, tehnoloģiskā un juridiskā izvērtējuma veikšanai, kā arī vienota dzelzceļa infrastruktūras pārvaldības modeļa izstrādei (SM, rezervēt 74.resorā)	1,4	0,0	0,0	1,4
ZM fondi (Meža attīstības fonds, Medību saimniecības attīstības fonds, Zivju fonds)	1,5	1,5	1,5	4,4
Kopā, milj. euro	105,4	37,7	21,1	164,1

2.3.2. Finanšu resursi vidēja termiņa budžeta prioritāro attīstības virzienu un citu prioritāro pasākumu īstenošanā

Kā jau ir minēts iepriekšējā sadaļā, ņemot vērā ierobežoto fiskālo telpu 2026. gadā un negatīvo fiskālo telpu 2027. gadā un 2028. gadā, papildus jau iepriekš piešķirtajam bāzes finansējumam, prioritāro pasākumu īstenošanai tiks izmantoti vairāki kompensējošie pasākumi. 2.25. tabulā ir atspoguļoti būtiskākie vispārējās valdības ieņēmumu pasākumi, par kuriem lēma MK budžeta sagatavošanas procesā⁴¹.

2.25. tabula. Ieņēmumu pasākumi, milj. euro

Pasākuma nosaukums	Detalizēts apraksts	Nodokļu veids	Ieņēmumu veids	2026	2027	2028
Valdības prioritātes						
PVN likmju izmaiņas	PVN samazināšana pārtikai (maize, piens, olas un svaiga putnu gaļa) - pilotprojekts no	PVN	Diskrecionāri	-15,0	-16,4	0,0

⁴¹ Informatīvais ziņojums "Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027. un 2028. gadam", pieejams Finanšu ministrijas tīmekļa vietnē: <https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzeta-2026-gadam-izstrade>

Pasākuma nosaukums	Detalizēts apraksts	Nodokļu veids	Ieņēmumu veids	2026	2027	2028
	2026.g. 1. jūlija līdz 2027.g. 30.jūnijam					
	Kopā PVN			-15,0	-16,4	0,0
Valdības prioritātes kopā				-15,0	-16,4	0,0
Kompensējošie pasākumi						
Nenodokļi	Paaugstinātas dividendes valsts kapitālsabiedrībām uz 90%		Daļēji diskrecionāri	49,6	68,4	65,1
	Papildu ieņēmumi valsts budžetā no LVM atsavinātajiem kokiem, kas gūti aizsardzības infrastruktūras projektu īstenošanas rezultātā		Ne-diskrecionāri	2,7	2,7	2,7
	Kopā nenodokļi			52,3	71,1	67,8
UIN	Paaugstinātas dividendes valsts kapitālsabiedrībām uz 90%		Daļēji diskrecionāri	12,4	17,1	16,3
	Samazināti uzņēmumu ienākuma nodokļa ierobežojumi attiecībā uz procentu maksājumiem		Diskrecionāri	0,0	0,0	-2,9
	Nodokļu sloga līdzsvarošana investoriem – fiziskām personām		Diskrecionāri	-0,4	-0,4	-0,4
	Kopā UIN			12,0	16,7	13,0
IAN likmju izmaiņas	IAN palielinājums ar 2026. gadu (par vienu gadu ātrāk)		Diskrecionāri	9,2	0,0	0,0
	Kopā IAN			9,2	0,0	0,0
DRN likmju izmaiņas	DRN likmes palielināšana: smilts	DRN	Diskrecionāri	0,3	0,4	0,4
	DRN likmes palielināšana: smilts-grants	DRN	Diskrecionāri	0,2	0,3	0,3
	DRN likmes palielināšana: kūdra	DRN	Diskrecionāri	0,0	7,6	18,5
	DRN likmes palielināšana: nepārstrādāts koks	DRN	Diskrecionāri	0,0	12,3	16,4
	Kopā DRN			0,5	20,5	35,6
PVN izmaiņas	AN paaugstināšana naftas produktiem	PVN	Diskrecionāri	0,0	0,0	0,1
	AN paaugstināšana alkoholiskajiem dzērieniem un alum	PVN	Diskrecionāri	0,2	0,1	0,5
	AN paaugstināšana tabakas izstrādājumiem un pēc izmantošanas mērķa līdzīgiem produktiem	PVN	Diskrecionāri	1,1	2,0	4,3
	AN paaugstināšana bezalkoholiskajiem dzērieniem	PVN	Diskrecionāri			0,4
	PVN palielināšana presei un grāmatām, kas nav izdotas valsts valodā, ES un ESAO dalībvalstu vai kandidātvalstu oficiālajās valodās	PVN	Diskrecionāri	1,0	1,0	1,0
	Kopā PVN			2,3	3,1	6,3
AN likmju izmaiņas	AN paaugstināšana naftas produktiem	AN	Diskrecionāri	0,0	0,0	0,4
	AN paaugstināšana alkoholiskajiem dzērieniem un alum	AN	Diskrecionāri	1,1	0,3	2,4
	AN paaugstināšana tabakas izstrādājumiem un pēc izmantošanas mērķa līdzīgiem produktiem	AN	Diskrecionāri	5,2	9,6	20,4
	AN paaugstināšana bezalkoholiskajiem dzērieniem	AN	Diskrecionāri	0,0	0,0	2,0
	Kopā AN			6,2	9,9	25,2

Pasākuma nosaukums	Detalizēts apraksts	Nodokļu veids	Ieņēmumu veids	2026	2027	2028
IIN likmju izmaiņas	Nodokļu sloga līdzsvarošana investoriem – fiziskām personām	IIN	Diskrecionāri	0,4	0,4	0,4
	Kopā IIN			0,4	0,4	0,4
Kompensējošie pasākumi kopā				82,9	121,7	148,3
Fiskāli neitrālie pasākumi						
	Ieņēmumu palielināšana no naudas sodiem, ko uzliek Valsts robežsardze	Nenodokļi	Ne-diskrecionāri	0,1	0,1	0,1
	Ieņēmumu palielināšana no valstij piekritīgās mantas realizācijas pēc citu valsts institūciju pieņemtā lēmuma	Nenodokļi	Ne-diskrecionāri	0,1	0,1	0,1
	Ieņēmumi no naudas sodiem, kas fiksēti ar komersanta tehniskajiem līdzekļiem	Nenodokļi	Daļēji diskrecionāri	3,8	6,4	6,4
	Citi pašu ieņēmumi	Maksas pakalpojumi	Ne-diskrecionāri	5,2	3,9	3,9
	Kopā nenodokļi un maksas pakalpojumi			9,2	10,4	10,4
Fiskāli neitrālie pasākumi kopā				9,2	10,4	10,4
EKS korekcijas						
EKS korekcijas	PVN un akcīzes EKS korekcijas		Diskrecionāri	-1,5	2,6	1,6
	UIN EKS korekcijas		Diskrecionāri			-0,2
	ĀFP EKS korekcijas		Ne-diskrecionāri	1,1	2,5	0,4
	Kopā EKS korekcijas			-0,4	5,0	1,8
Ieņēmumu pasākumi kopā				76,7	120,7	160,5

MK lēmumi par finansējuma palielinājumu vidēja termiņa prioritārajam virzienam ir apkopoti 2.26. tabulā. Tabula papildināta arī ar izdevumu pasākumiem, kas apstiprināti izdevumu pārskatīšanas rezultātā, kā arī pasākumiem, kas pilnībā kompensēti (fiskāli neitrāliem), un papildus izdevumiem aizsardzības spēju stiprināšanai, kas palielināti izmantojot valsts izņēmuma klauzulu (palielinot vispārējās valdības budžeta deficītu).

2.26. tabula. Izdevumu pasākumi, milj. euro

Pasākuma nosaukums	2026	2027	2028
	milj. euro		
Izdevumu pārskatīšana			
Izdevumu samazinājums ministrijās	-98,9	-78,0	-79,3
Izdevumu samazinājums neatkarīgajās institūcijās	-1,2	-2,5	-4,1
Izdevumu samazinājums pašvaldību budžetā (precizēta nodokļu reformas ietekmes kompensācija)	-58,7	-63,0	-57,6
Cits izdevumu samazinājums	-12,3	-11,7	-11,7
Izdevumu pārskatīšana kopā	-171,1	-155,2	-152,8
Atbalsts Ukrainas civiliedzīvotājiem			
Atbalsts Ukrainas civiliedzīvotājiem	39,7		
Atbalsts Ukrainas civiliedzīvotājiem kopā	39,7		
Prioritārie pasākumi			
Valdības prioritātes	145,9	183,3	198,0
Ar iekšējo drošību saistītie pasākumi	6,0	3,8	3,7
Finansēšanas modeļa “Programma skolā” ieviešana	45,0	90,6	86,6

Pasākuma nosaukums	2026	2027	2028
	milj. euro		
Materiālā atbalsta (pabalstu) pilnveidošana ģimenēm ar bērniem	42,0	42,0	57,0
Materiālā atbalsta pilnveidošana ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem	24,2	26,4	30,2
Vecāku pabalsta saglabāšana 75% apmērā strādājošiem pabalsta saņēmējiem	7,7		
Mātes un bērna veselības uzlabošana	10,0	10,0	10,0
Veselības pakalpojumu un zāļu pieejamība bērniem	10,9	10,5	10,5
Normatīvo aktu izpildes nodrošināšana	17,9	10,2	10,0
Citi prioritārie pasākumi	81,5	11,1	11,1
Atbalsts lauksaimniekiem	59,3		
Medikamentu pieejamības stiprināšana medikamentu cenu segmentā līdz 10 euro un invalīdiem	9,6	9,6	9,6
Citas prioritātes	12,7	1,5	1,5
Kompensējošie izdevumu pasākumi	-10,4	-89,4	-83,3
74. resora korekcija	15,1	-16,0	44,1
Iemaksas ES budžetā			-56,6
Parāda vadības izdevumi	-20,0	-19,0	-23,0
Izdevumu samazinājums ministrijām un citām centrālajām iestādēm (prēmijas par novērtēšanu atcelšana un citi)		-20,0	-20,0
Ilgstošo vakanču samazināšana valsts pārvaldē (ilgāk par 6 mēnešiem)		-4,2	-4,2
Pieklasificēto kapitālsabiedrību ietekmes pārvērtēšana	-2,4	-10,2	-3,1
Speciālā budžeta izdevumu pārskatīšana	-3,2	-20,1	-20,5
Valdības prioritātes kopā	234,9	115,1	135,8
Citi pasākumi			
Fiskāli neitrālie pasākumi	12,9	20,7	33,0
Izdevumus palielinošie pasākumi, kurus kompensē ar augstākiem ieņēmumiem	8,1	14,4	29,4
Citi fiskāli neitrālie pasākumi	4,8	6,3	3,6
Aizsardzības spēju stiprināšana (papildus izdevumi, izmantojot valsts izņēmuma klauzulu)	101,5	61,5	63,3
Citi izdevumi, tostarp EKS korekcijas	0,0	0,0	0,0
Citi pasākumi kopā	114,4	82,2	96,3
Izdevumu pasākumi kopā	217,9	42,1	79,4

Diskrecionāro politikas lēmumu ietekme uz publisko finanšu ilgtermiņa stabilitāti

Saskaņā ar FDL fiskālās politikas īstenošanā tiek ievērots ilgtspējīgas fiskālās politikas princips – fiskālās politikas mērķis ir nodrošināt, lai vispārējās valdības parāda apjoms neuzliek nesamērīgu slogu ekonomikai, bet veicina tās attīstību ilgtermiņā. Savukārt, saskaņā ar Direktīvas 2011/85/ES 9. panta otrā punkta d) apakšpunktu, dalībvalstīm ir jāveic izvērtējums par to, kā paredzētā politika, ņemot vērā tās tiešu vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekmi uz vispārējās valdības finansēm, varētu iespaidot publisko finanšu un ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes vidēja termiņa un ilgtermiņa stabilitāti. Ciktāl iespējams, novērtējumā ņem vērā klimata pārmaiņu radītos makrofiskālos riskus un to ietekmi uz vidi un distributīvo ietekmi.

Ņemot vērā likumprojektā “Grozījumi Fiskālās disciplīnas likumā” (25-TA-2059), kas tiek virzīti likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” paketē, iekļautos grozījumus 16. panta ceturtās daļas 7. punktā, iespēju robežās

FMPask_1-4_141025_proj2026.docx

informāciju par iespējamām saistībām saistībā ar katastrofām un klimata pārmaiņām, pēc iespējas ņemot vērā informāciju par fiskālajām izmaksām, kas radušās katastrofu un ar klimatu saistītu satricinājumu dēļ, iekļauj Fiskālo risku deklarācijā. Informatīvais ziņojums “Fiskālo risku deklarācija”, kas pievienojama likumprojektam “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, ir izskatīts 2025. gada 19. augustā⁴² un tās 5. sadaļa šogad ir paplašināta ar analīzi par klimata pārmaiņu ietekmi uz galvenajiem fiskālajiem rādītājiem.

Bez tam šajā sadaļā tiek veikts ilgtspējas novērtējums MK pieņemtajiem lēmumiem, analizējot vai jauno politikas pasākumu tiešā ietekme nerada riskus publisko finanšu ilgtermiņa stabilitātei.

Analizēti tiek tikai tādi MK pieņemtie politikas pasākumi, kam ir tieša negatīva ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci, proti, ieņēmumus samazinoši pasākumi un izdevumus palielinoši pasākumi. Tāpat tiek pieņemts, ka ilgtermiņa ietekme ir tikai tādiem pasākumiem, kam ir bāzes efekts uz turpmākajiem gadiem. Ja politikas pasākums ir ar bāzes efektu, kam fiskālās ietekmes apmērs nominālā izteiksmē ir laikā nemainīgs, politikas pasākums nerada draudus ilgtermiņa publisko finanšu stabilitātei, jo pie augoša reālā iekšzemes kopprodukta un cenu līmeņa pieauguma, politikas pasākuma tiešā fiskālā ietekme procentos pret IKP laikā samazinās. Attiecīgi kritērijs tam, vai jaunā politikas prioritāte rada riskus publisko finanšu ilgtspējai, ir pieņemtā politikas pasākuma fiskālās ietekmes pret IKP dinamika.

Izvērtējot šī vidēja termiņa budžeta ietvara izstrādes laikā pieņemtos MK lēmumus, tika secināts, ka nav pieņemti tādi pasākumi, kuri rada risku publisko finanšu ilgtspējai, jo MK pieņēma lēmumu par pasākumiem ievērojot noteiktos fiskālos mērķus un pasākumu apmērs nominālā izteiksmē laikā ir nemainīgs.

2.4. Pašvaldību finanšu izlīdzināšana

Valsts budžetā 2026. gadam ir plānots finansējums pašvaldībām 106,32 milj. *euro* apmērā, kas paredzēts Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likuma normu izpildei, t.sk.:

1. dotācija pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondam 50,92 milj. *euro* apmērā;
2. budžeta dotācija 51,80 milj. *euro* apmērā, kura integrēta pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēmā pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales principiem;
3. dotācija pašvaldībām 0,60 milj. *euro* apmērā par iemītniekiem veco ļaužu pansionātos un centros, kuri tajos ievietoti līdz 1998. gada 1. janvārim;
4. dotācija 3,0 milj. *euro* apmērā ES ārējās robežas pašvaldībām drošības stiprināšanai.

Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķins tiek veikts atbilstoši Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likumam, kas nodrošina līdzvērtīgas iespējas pašvaldību autonomo funkciju realizācijai, kā arī, pārdomāti pārdalot līdzekļus, veicina pašvaldību ieinteresētību savas administratīvās teritorijas attīstībā. Visi pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķinā izmantojamie rādītāji ir publiski pieejami, attiecīgi ikviena pašvaldība var aprēķināt potenciālos pašvaldību finanšu izlīdzināšanas rezultātus, tādējādi prognozējot savus ieņēmumus.

2026. gada pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda ieņēmumi tiek plānoti 256,22 milj. *euro*. Tos veido valsts budžeta dotācija 50,92 milj. *euro* un pašvaldību iemaksas – 205,30 milj. *euro*.

⁴² Informatīvais ziņojums “Fiskālo risku deklarācija”, pieejams https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/c633925e-f0b1-4b90-a41a-bea861cbd301#

Atbilstoši aprēķinam ir paredzēts, ka iemaksas pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā veiks 9 pašvaldības, bet dotāciju saņems 33 pašvaldības. Lielākie iemaksu veicēji pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā, rēķinot procentuāli no pašvaldību vērtētajiem ieņēmumiem, ir Mārupes novads – 23,26%, Saulkrastu novads – 18,95%, Ādažu novads – 16,29%. Rīgas valstspilsētas iemaksas būs lielākās pēc kopējo iemaksu apjoma – 137,34 milj. *euro*, kas procentuāli no Rīgas valstspilsētas pašvaldības vērtētajiem ieņēmumiem ir 13,20%.

Valsts budžeta dotācija 3,0 milj. *euro* apmērā tiek piešķirta ES ārējās robežas piecām pašvaldībām drošības stiprināšanai. Finansējums tiek sadalīts proporcionāli katras pašvaldības ārējās robežas kilometru garumam, tai skaitā:

- Alūksnes novadam – 382 964 *euro*;
- Augšdaugavas novadam – 264 644 *euro*;
- Balvu novadam – 581 097 *euro*;
- Krāslavas novadam – 784 131 *euro*;
- Ludzas novadam – 987 164 *euro*.

2.5. Informācija par ministriju padotībā esošām no valsts budžeta daļēji finansētām atvasinātām publiskām personām un budžeta nefinansētām iestādēm

Tabulā Nr. 2.27. apkopota ministriju iesniegtā informācija par to padotībā esošām no valsts budžeta daļēji finansētām atvasinātām publiskām personām 2026. gadā un tabulā Nr. 2.28. apkopota ministriju iesniegtā informācija par padotībā esošām budžeta nefinansētām iestādēm 2026. gadā.

2.27. tabula. 2026. gadā ministriju padotībā esošās valsts budžeta daļēji finansētās atvasinātās publiskās personas

Nr. p.k.	Valsts budžeta daļēji finansētas atvasinātas publiskas personas nosaukums
Izglītības un zinātnes ministrija	
1.	Augstākās izglītības padome
2.	Daugavpils Universitāte
3.	Latvijas Universitāte
4.	Rīgas Tehniskā universitāte
5.	Ventspils Augstskola
6.	Vidzemes Augstskola
7.	Latvijas Zinātņu akadēmija
8.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts
9.	Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts
10.	Fizikālās enerģētikas institūts
11.	Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs
12.	Elektronikas un datorzinātņu institūts
Zemkopības ministrija	
13.	LBTU Agroresursu un ekonomikas institūts
14.	Valsts zinātniskais institūts "Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts BIOR"

Nr. p.k.	Valsts budžeta daļēji finansētas atvasinātas publiskas personas nosaukums
15.	LBTU Dārzkopības institūts
16.	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
17.	Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"
18.	LVMI Silava un LBTU Valsts zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas aģentūra "Meža pētīšanas stacija"
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	
19.	Zemgales plānošanas reģions
20.	Vidzemes plānošanas reģions
21.	Kurzemes plānošanas reģions
22.	Rīgas plānošanas reģions
23.	Latgales plānošanas reģions
Kultūras ministrija	
24.	Latvijas Mākslas akadēmija
25.	J.Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija
26.	Latvijas Kultūras akadēmija
27.	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija
28.	Rundāles pils muzejs
Veselības ministrija	
29.	Rīgas Stradiņa universitāte

2.28. tabula. 2026. gadā ministriju padotībā esošās budžeta nefinansētās iestādes

Nr.p.k.	Budžeta nefinansētās iestādes nosaukums
Satiksmes ministrija	
1.	Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija
2.	Valsts dzelzceļa administrācija
3.	Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs
4.	Valsts aģentūra "Civilās aviācijas aģentūra"
Tieslietu ministrija	
5.	Latvijas Republikas Patentu valde
Veselības ministrija	
6.	Zāļu valsts aģentūra

3. Ieņēmumu, nodokļu atvieglojumu (atlaižu) un nodokļu parādu summas analīze

3.1. Nodokļu politikas aktualitātes

Lai nodrošinātu papildu finansējumu prioritārajiem pasākumiem, tika rastas iespējas palielināt valsts budžeta ieņēmumus, taču svarīgi uzsvērt, ka papildu ieņēmumi plānoti, nepalielinot nodokļu slogu.

Būtiskākie papildu ieņēmumi plānoti no valsts kapitālsabiedrību dividendēm, palielinot valstij dividendēs izmaksājamās daļu līdz 90 %, nosakot atsevišķus priekšlikumus dividenžu apmēra noteikšanai attiecībā uz atsevišķām lielajām valsts kapitālsabiedrībām.

Savukārt, lai veicinātu dabas resursu ekonomiski efektīvu izmantošanu un ierobežotu vides piesārņošanu, plānota jaunu DRN objektu ieviešana – kūdra un apaļkoku eksports, kā arī likmju paaugstināšana smiltij un grantij.

Lai ierobežotu kaitīgo preču patēriņu, plānots ar 2026. gadu straujāk palielināt AN alkoholam un tabakai, kā arī turpmāka to paaugstināšana no 2028. gada. Tāpat plānotas izmaiņas UIN, lai līdzsvarotu nodokļu slogu investoriem, sekmētu uzņēmumu piekļuvi alternatīviem finansējuma avotiem un samazinātu finansējuma izmaksas.

No 2026. gada 1. jūlija uz vienu gadu kā pilotprojekts plānots samazināt pievienotās vērtības nodokļa likmi līdz 12% būtiskākajiem pārtikas produktiem – maizes, svaiga, sterilizēta vai pasterizēta piena, mājputnu svaigu olu (čaumalās) un svaigas atdzesētas mājputnu gaļas piegādēm.

Lēmums par atbalstāmajiem pasākumiem pieņemts MK 2025. gada 22. septembra ārkārtas sēdē, skatot informatīvo ziņojumu “Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027. un 2028. gadam” (protokols Nr. 38 1. §). Papildus minētajā ziņojumā noteiktajiem pasākumiem tiek paredzēta arī ieņēmumu palielināšana no naudas sodiem, ko uzliek Valsts policija par pārkāpumiem ceļu satiksmē, kas fiksēti ar komersanta tehniskajiem līdzekļiem. Detalizētāk izmaiņas atspoguļotas 3.1. tabulā.

3.1. tabula. Pasākumi, kas ietekmē nodokļu un valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumus no 2026. gada, milj. euro (pēc naudas plūsmas)

Pasākums	Ieņēmumu veids	2026	2027	2028
AN likmju paaugstināšana alkoholam, tabakai, bezalkoholiskajiem dzērieniem un likmju izlīdzināšana brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās	Kopā, t.sk.:	7,5	12,0	30,5
	AN	6,2	9,9	25,2
	PVN	1,3	2,1	5,3
Nodokļu sloga līdzsvarošana investoriem – fiziskām personām	Kopā, t.sk.:	0,01	0,01	0,01
	IIN	0,41	0,41	0,41
	UIN	-0,40	-0,40	-0,40
Azartspēļu nodokļa likmju ātrāka paaugstināšana ar 2026. gada 1. janvāri	IAN	9,2		
DRN likmju izmaiņas (smilts-grants) un jaunu objektu ieviešana (kūdra, apaļkoku eksports)	DRN	0,5	20,5	35,6
UIN ierobežojumu samazināšana attiecībā uz procentu maksājumiem no 2028. gada	UIN			-2,9

Pasākums	Ieņēmumu veids	2026	2027	2028
PVN palielināšana presei un grāmatām, kas nav izdotas ES un OECD dalībvalstu vai kandidātvalstu oficiālajās valodās	PVN	1,0	1,0	1,0
Ar 2026. gada 1. jūliju līdz 2027. gada 30. jūnijam PVN samazinātās likmes 12% apmērā piemērošana maizes, piena, mājputnu gaļas un olu piegādēm	PVN	-15,0	-16,4	
Valstij dividendēs izmaksājamās daļas palielināšana līdz 90% (atsevišķi lēmumi attiecībā uz lielākajām valsts kapitālsabiedrībām)	Kopā, t.sk.:	62,0	85,5	81,4
	Nenodokļi	49,6	68,4	65,1
	UIN	12,4	17,1	16,3
Papildu ieņēmumi no AS LVM atsavinātajiem kokiem (aizsardzības infrastruktūras projektu īstenošanas rezultātā)	Nenodokļi	2,7	2,7	2,7
Valsts pamatbudžeta ieņēmumu palielināšana no naudas sodiem, ko uzliek Valsts robežsardze	Nenodokļi	0,05	0,05	0,05
Citu ieņēmumu palielināšana no valstij piekritīgās mantas realizācijas	Nenodokļi	0,1	0,1	0,1
Ieņēmumu palielināšana no naudas sodiem, ko uzliek Valsts policija par pārkāpumiem ceļu satiksmē, kas fiksēti ar komersanta tehniskajiem līdzekļiem	Nenodokļi	3,8	6,4	6,4
Kopā:		72,0	111,8	154,8

3.2. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi

2025. gada 1. pusgadā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi bija 6 997,6 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar likumā “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam” noteikto plānu, ir par 6,4 milj. *euro* jeb 0,1 % mazāk. To galvenokārt ietekmēja neizpilde PVN jomā, kas saistās ar salīdzinoši zemu iekšzemes pieprasījuma attīstību. Tāpat plānotos apmērus nesasniedza AN – pieprasījuma krituma rezultātā praktiski visās produktu kategorijās un VSAOI, zemāku par prognozēto darba samaksas fonda pieauguma tempu rezultātā. Savukārt IIN un UIN pārsniedza plānotos apmērus.

Salīdzinot ar 2024. gada 1. pusgadu, kopbudžeta nodokļu ieņēmumi tika iekasēti par 382,1 milj. *euro* jeb 5,8 % vairāk, nodokļu ieņēmumiem pieaugot visās kategorijās, izņemot DRN. Būtiskāko pieaugumu veidoja VSAOI, darba samaksai turpinoties pieaugt, kā arī PVN, ko veicināja vairāk cenu nevis reālā iekšzemes pieprasījuma pieaugums. Savukārt UIN ieņēmumu pieaugums saistāms ar 2024. gada nogalē izmaksāto dividenžu augsto apmēru fiziskām personām, jo no 2025. gada ienākumu pārsniegumam virs 200 tūkst. *euro* tiek piemērota IIN papildlikme 3 % apmērā.

Nodokļu ieņēmumu prognozes ir sagatavotas, pamatojoties uz vidēja termiņa makroekonomisko rādītāju prognozēm, kā arī, ņemot vērā 2025. gada pirmā pusgada izpildi, iepriekš pieņemtās izmaiņas normatīvajos aktos un likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” izstrādes gaitā pieņemtos pasākumus.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 2026. gadā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi tiek plānoti

15 219,8 milj. *euro*, 2027. gadā 15 919,3 milj. *euro* un 2028. gadā 16 605,3 milj. *euro* apmērā (skat. 3.2. tabulu).

3.2. tabula. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	14 440,8 ¹	15 219,8	15 919,3	16 605,3
<i>pret IKP, %</i>	34,4%	34,6%	34,6%	34,5%
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	-111,9	-134,0	-80,4	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	-0,8	-0,9	-0,5	—

¹ Prognoze

Informācija par kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem sadalījumā pa veidiem laika periodā no 2025. līdz 2028. gadam ir sniegta 3.3. tabulā.

3.3. tabula. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi, milj. *euro*

	2025 ¹	2026	2027	2028
Tiešie nodokļi	8 641,5	9 113,7	9 533,6	9 907,3
<i>IIN</i>	2 803,0	2 920,2	3 053,2	3 213,2
<i>VSAOI²</i>	4 792,3	5 137,6	5 412,1	5 672,4
<i>UIN</i>	712,0	706,0	715,7	746,0
<i>Nekustamā īpašuma nodoklis</i>	241,2	243,6	246,0	248,5
<i>Ieņēmumi no solidaritātes iemaksām</i>	93,0	106,3	106,7	27,2
Netiešie nodokļi	5 661,0	5 938,4	6 194,0	6 486,8
<i>PVN</i>	4 165,3	4 330,0	4 547,8	4 784,4
<i>AN</i>	1 277,5	1 380,8	1 409,8	1 453,6
<i>TEN</i>	117,0	123,5	125,5	132,0
<i>Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis</i>	33,1	33,3	36,4	37,5
<i>Muitas nodoklis</i>	68,1	70,9	74,5	79,3
Pārējie nodokļi	138,3	167,7	191,6	211,2
<i>DRN</i>	77,0	95,7	119,8	138,9
<i>IAN</i>	56,1	66,8	66,5	67,0
<i>Elektroenerģijas nodoklis</i>	5,2	5,3	5,3	5,3

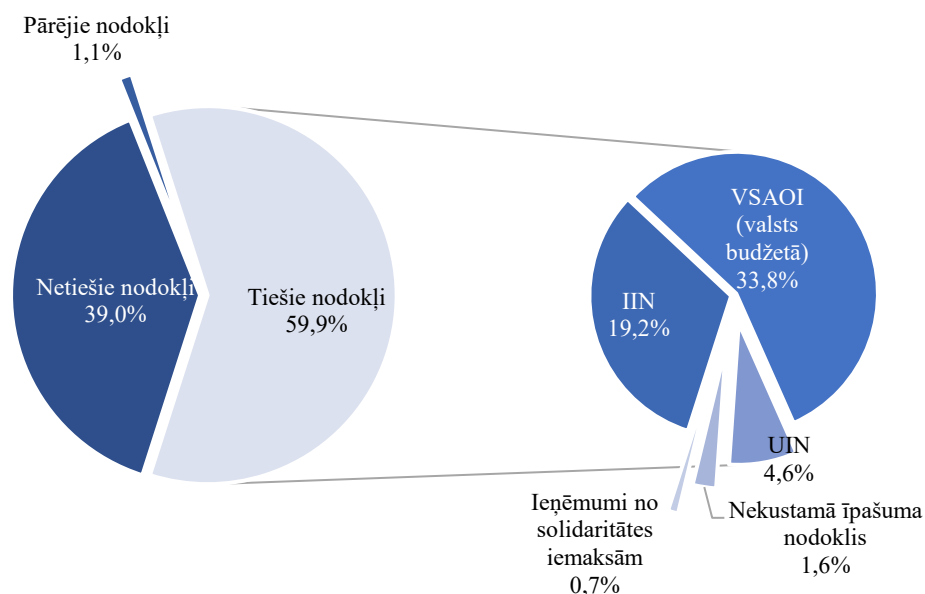
¹ Prognoze

² Neieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā.

3.2.1. Tiešie nodokļi

2025. gada 1. pusgadā tiešo nodokļu ieņēmumi bija 4 291,6 milj. *euro*, kas salīdzinot ar plānu, bija par 77,0 milj. *euro* jeb 1,8 % vairāk, kur lielākā pārpilde bija no UIN ieņēmumiem. Salīdzinot ar 2024. gada attiecīgo periodu, tiešo nodokļu ieņēmumi tika iekasēti par 274,5 milj. *euro* jeb 6,8 % vairāk.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" tiek plānots, ka 2026. gadā tiešo nodokļu ieņēmumi veidos 59,9% no visiem kopbudžeta nodokļiem, kas ir par 0,04 procentpunktiem vairāk nekā prognozēts 2025. gadam, pamatā dēļ VSAOI pieauguma. Informācija par tiešo nodokļu sadalījumu ir sniegta 3.1. attēlā.

3.1. att. Tiešo nodokļu sadalījums kopbudžeta nodokļu ieņēmumos 2026. gadā, %

2026. gadā tiešo nodokļu ieņēmumu īpatsvars IKP tiek prognozēts 20,7 %, kas ir par 0,2 pp vairāk nekā 2025. gadā. Īpatsvara samazinājums vērojams IIN un UIN kategorijās.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 2026. gadā tiešo nodokļu ieņēmumi tiek plānoti 9 113,7 milj. *euro*, 2027. gadā 9 533,6 milj. *euro* un 2028. gadā 9 907,3 milj. *euro* apmērā (skat. 3.4. tabulu).

3.4. tabula. Tiešo nodokļu ieņēmumi, milj. *euro*

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	8 641,5 ¹	9 113,7	9 533,6	9 907,3
<i>pret IKP, %</i>	20,6%	20,7%	20,7%	20,6%
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	17,8	2,8	9,2	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	0,2	0,03	0,1	—

¹ Prognoze

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

IIN ieņēmumus galvenokārt ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto skaits, nodarbināto ienākumi, atvieglojumu apmērs, kā arī minimālā darba alga. Kopējie IIN ieņēmumi 2025. gada 1. pusgadā bija 1 257,0 milj. *euro*, par 30,0 milj. *euro* jeb 2,4 % vairāk kā 2024. gada attiecīgajā periodā. Ieņēmumu pieaugums pret iepriekšējo gadu ir salīdzinoši neliels, ko ietekmēja ar IIN neapliekamā minimuma izmaiņas – no šā gada diferencētais neapliekamais minimums ir aizstāts ar vienotu visiem nodarbinātajiem – 510 *euro* mēnesī apmērā, kā arī dubultots pensiju saņēmējiem līdz 1 000 *euro* mēnesī, radot IIN bāzes samazinājumu. Nodarbināto skaits pēc informācijas no darba devēju ziņojumiem ir nedaudz zem 2024. gada 1. pusgada līmeņa (samazinājums par 0,5 pp), bet ir vērojams darba samaksas fonda apmēra pieaugums par 5,9%. Savukārt pusgada plāns ir pārpildīts par 33,3 milj. *euro* jeb 2,7 %, ko pamatā ietekmēja straujāks darba algu pieaugums decembrī (nodoklis tika samaksāts šā gada janvārī).

Pēc CSP datiem 2025. gada 2. ceturksnī strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa bija 1 808 *euro* jeb par 8,2 % lielāka nekā 2024. gada 2. ceturksnī. Saskaņā ar NVA informāciju

reģistrētā bezdarba līmenis 2025. gada jūnijā bija 5,0 %, kas salīdzinājumā ar 2024. gada jūniju ir par 0,1 pp mazāk. Pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par VSAOI un IIN, 2025. gada jūnijā ienākumus virs valstī noteiktās minimālās darba algas saņēma 78,3 % darba ņēmēju un to īpatsvars, salīdzinot ar 2024. gada jūniju, ir palielinājies par 0,8 pp (2024. gadā minimālā darba alga bija 700 *euro*, bet 2025. gadā 740 *euro* mēnesī).

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 2026. gadā IIN ieņēmumi tiek plānoti 2 920,2 milj. *euro*, 2027. gadā 3 053,2 milj. *euro* un 2028. gadā 3 213,2 milj. *euro* apmērā (skat. 3.5. tabulu).

IIN ieņēmumu plānu vidējā termiņā ietekmēs prognozētais darba samaksas fonda pieauguma temps, 2025. gadā sagaidāmā izpilde, kā arī iepriekš pieņemtie nodokļu pasākumi. IIN sadalījums starp valsts un pašvaldību budžetiem 22% un 78%.

3.5. tabula. IIN ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	2 803,0 ¹	2 920,2	3 053,2	3 213,2
<i>pret IKP, %</i>	6,7%	6,6%	6,6%	6,7%
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	67,1	75,7	81,2	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	2,5	2,7	2,7	—

¹ Prognoze

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas⁴³

VSAOI galvenokārt ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto skaits, nodarbināto ienākumi un minimālā darba alga. VSAOI ieņēmumi 2025. gada 1. pusgadā bija 2 348,0 milj. *euro*, par 164,3 milj. *euro* jeb 7,5 % vairāk kā 2024. gada attiecīgajā periodā, palielinoties darba samaksas fondam. 2025. gada 1. pusgadā VSAOI valsts pamatbudžetā veselības finansēšanai bija 80,6 milj. *euro*, kas ir par 4,4 milj. *euro* jeb 5,7 % vairāk nekā pērn.

2025. gada 1. pusgadā VSAOI plāna neizpilde bija 15,2 milj. *euro* jeb plāna izpilde bija 99,4 %, ko ietekmēja gan VSAOI neizpilde 2024. gadā, gan zemāks darba samaksas fonda pieauguma temps nekā iepriekš tika plānots.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 2026. gadā VSAOI ieņēmumi kopbudžetā tiek plānoti 5 137,6 milj. *euro*, 2027. gadā 5 412,1 milj. *euro* un 2028. gadā 5 672,4 milj. *euro* apmērā (skat. 3.6. tabulu). VSAOI ieņēmumu plānu ietekmēs prognozētais darba samaksas fonda pieauguma temps un 2025. gadā sagaidāmā izpilde.

3.6. tabula. VSAOI¹ ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	4 792,3 ²	5 137,6	5 412,1	5 672,4
<i>pret IKP, %</i>	11,4%	11,7%	11,8%	11,8%
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	-70,6	-91,0	-92,3	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	-1,5	-1,7	-1,7	—

¹ Neieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā.

² Prognoze

⁴³ Neieskaitot VSAOI fondēto pensiju shēmā.

2026. gadā VSAOI valsts speciālajā budžetā tiek plānotas 4 964,5 milj. *euro*, 2027. gadā 5 229,7 milj. *euro* un 2028. gadā 5 481,2 milj. *euro* apmērā un VSAOI pamatbudžetā veselības finansēšanai 2026. gadā tiek plānotas 173,1 milj. *euro* apmērā, 2027. gadā 182,3 milj. *euro* un 2028. gadā 191,2 milj. *euro*.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

UIN ieņēmumi 2025. gada 1. pusgadā bija 495,0 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2024. gada attiecīgo periodu ir palielinājušies par 44,7 milj. *euro* jeb par 9,9 %. Ieņēmumu palielinājums skaidrojams ar 2024. gada nogalē uzņēmumu izmaksāto dividenžu augsto apmēru fiziskām personām, jo no 2025. gada ienākumu pārsniegumam virs 200 tūkst. *euro* tiek piemērota IIN papildlikme 3% apmērā. Minētā iemesla dēļ arī 2025. gada 1. pusgada plāns pārpildīts par 54,9 milj. *euro* jeb 12,5%.

Kopš 2018. gada UIN piedzīvoja būtiskas pārmaiņas – nodoklis tiek maksāts peļņas sadales un tai pielīdzināmos gadījumos. 2025. gada 1. pusgadā visvairāk deklarētas dividendes vai dividendēm pielīdzinātas izmaksas 3 335,3 milj. *euro*, bet nosacīti sadalītā peļņa 52,8 milj. *euro* apmērā.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 2026. gadā UIN ieņēmumi tiek plānoti 706,0 milj. *euro*, 2027. gadā 715,7 milj. *euro* un 2028. gadā 746,0 milj. *euro* apmērā (skat. 3.7. tabulu). UIN ieņēmumu plānu vidējā termiņā galvenokārt ietekmēs nodokļa apmēra par peļņas sadali pieauguma tendences, kredītiestāžu peļņas apmēri turpmākajos gados, 2025. gadā sagaidāmā izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.7. tabula. UIN ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	712,0 ¹	706,0	715,7	746,0
<i>pret IKP, %</i>	1,7%	1,6%	1,6%	1,5%
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	21,3	18,1	20,4	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	3,1	2,6	2,9	—

¹ Prognoze

Nekustamā īpašuma nodoklis

Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi 2025. gada 1. pusgadā bija 161,0 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar plānoto, ir par 4,3 milj. *euro* jeb 2,7 % vairāk. Salīdzinot ar 2024. gada 1. pusgadu, nekustamā īpašuma nodoklis iekasēts par 4,7 milj. *euro* jeb 3,0 % vairāk (t.sk., par mājokļiem par 1,1 milj. *euro*, par zemi par 1,7 milj. *euro* un par ēkām par 1,9 milj. *euro* vairāk).

Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu ietekmēja kadastrālo vērtību bāzes izmaiņas, jo Kadastra informācijas sistēmā tiek reģistrēti jauni nekustamā īpašuma objekti, kā arī pašvaldībām saskaņā ar likumu “*Par nekustamā īpašuma nodokli*” ir tiesības savos saistošajos noteikumos noteikt ne tikai papildus atvieglojumus un diferencētās nekustamā īpašuma nodokļa likmes, bet arī paaugstināto nekustamā īpašuma nodokļa likmi – 3 % apmērā.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 2026. gadā nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 243,6 milj. *euro*, 2027. gadā 246,0 milj. *euro* un 2028. gadā 248,5 milj. *euro* apmērā (skat. 3.8. tabulu). Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumu plānā ņemta vērā 2025. gada sagaidāmā izpilde, pašvaldību prognozes un prognozētie nekustamā īpašuma nodokļa parādu maksājumi.

3.8. tabula. Nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	241,2 ¹	243,6	246,0	248,5
<i>pret IKP, %</i>	0,6%	0,6%	0,5%	0,5%
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	0,0	0,0	0,0	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	0,0	0,0	0,0	—

¹ Prognoze**Solidaritātes iemaksas**

Ieņēmumi no solidaritātes iemaksām 2025. gada 1. pusgadā bija 30,7 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar plānoto, ir par 0,3 milj. *euro* jeb 1,0 % mazāk.

Solidaritātes iemaksu maksātāji ir Latvijā reģistrētas kredītiestādes, kā arī citu valstu kredītiestāžu filiāles Latvijā, kuras solidāri ar visu Latvijas sabiedrību, palielina iemaksas valsts budžetā, kas nodrošinātu finansējumu tuvākajos gados pieaugošajām nacionālās drošības vajadzībām. Solidaritātes iemaksu bāze veidojas no maksātāju kalendārā gada neto procentu ienākumiem. Minētā iemaksa ir ieviesta 2025. gadā un būs spēkā trīs gadus.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" 2026. gadā ieņēmumi no solidaritātes iemaksām tiek plānoti 106,3 milj. *euro*, 2027. gadā 106,7 milj. *euro* un 2028. gadā 27,2 milj. *euro* apmērā (skat. 3.9. tabulu). Ieņēmumu no solidaritātes iemaksām plāns sagatavots pamatojoties uz LB vērtējumu.

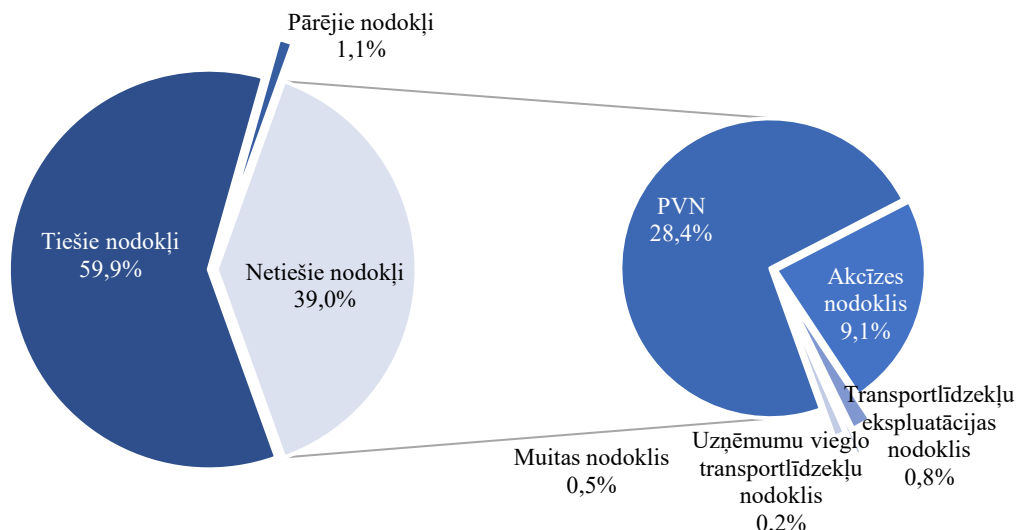
3.9. tabula. Ieņēmumi no solidaritātes iemaksām

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	93,0 ¹	106,3	106,7	27,2
<i>pret IKP, %</i>	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	0,0	0,0	0,0	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	0,0	0,0	0,0	—

¹ Prognoze**3.2.2. Netiešie nodokļi**

2025. gada 1. pusgadā netiešo nodokļu ieņēmumi bija 2 645,2 milj. *euro*, kas salīdzinot ar plānu, ir par 69,8 milj. *euro* jeb 2,6 % mazāk, kur lielākā neizpilde bija PVN ieņēmumiem. Salīdzinot ar 2024. gada attiecīgo periodu, netiešie nodokļi tika iekasēti par 110,6 milj. *euro* jeb 4,4 % vairāk.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" tiek plānots, ka 2026. gadā netiešo nodokļu ieņēmumi veidos 39,0 % no visiem kopbudžeta nodokļiem, kas ir par 0,2 pp mazāk nekā 2025. gadā, galvenokārt samazinoties PVN īpatsvaram. Informācija par netiešo nodokļu sadalījumu ir sniegta 3.2. attēlā.

3.2. att. Netiešo nodokļu sadalījums kopbudžeta nodokļu ieņēmumos 2026. gadā, %

2026. gadā netiešo nodokļu ieņēmumu īpatsvars IKP tiek prognozēts 13,5%, kas ir 2025. gada līmenī.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” 2026. gadā netiešo nodokļu ieņēmumi tiek plānoti 5 938,4 milj. *euro*, 2026. gadā 6 194,0 milj. *euro* un 2027. gadā 6 486,8 milj. *euro* apmērā (skat. 3.10. tabulu).

3.10. tabula. Netiešo nodokļu ieņēmumi, milj. *euro*

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	5 661,0 ¹	5 938,4	6 194,0	6 486,8
<i>pret IKP, %</i>	13,5%	13,5%	13,5%	13,5%
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	-115,3	-137,2	-98,7	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	-2,0	-2,3	-1,6	—

¹ Prognoze

Pievienotās vērtības nodoklis

PVN ir patēriņa nodoklis, ko faktiski maksā gala patērētājs, iegādājoties preces vai saņemot pakalpojumus, un ir lielākais valsts pamatbudžeta nodokļu ieņēmumu avots. 2025. gada 1. pusgadā PVN ieņēmumi bija 1 932,5 milj. *euro*, kas ir par 76,1 milj. *euro* jeb 4,1 % vairāk nekā 2024. gada attiecīgajā periodā. PVN ieņēmumi 2025. gada 1. pusgadā bija par 40,9 milj. *euro* jeb par 2,1 % mazāki nekā iepriekš tika plānots. PVN ieņēmumu neizpilde saistīta galvenokārt ar vājāku iekšzemes pieprasījuma attīstību nekā iepriekš tika prognozēts.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” PVN ieņēmumi tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 4 330,0 milj. *euro*; 2027. gadā – 4 547,8 milj. *euro*; un 2028. gadā – 4 784,4 milj. *euro* (skat. 3.11. tabulu). PVN ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētā galapatēriņa izdevumu dinamika faktiskajās cenās, 2025. gadā sagaidāmā izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.11. tabula. PVN ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	4 165,3 ¹	4 330,0	4 547,8	4 784,4
<i>pret IKP, %</i>	9,9	9,9	9,9	9,9
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	-80,2	-111,5	-86,6	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	-1,9	-2,5	-1,9	—

¹ Prognoze**Akcīzes nodoklis**

2025. gada 1. pusgadā kopējie AN ieņēmumi bija 602,4 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 24,1 milj. *euro* jeb 4,2 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 30,7 milj. *euro* jeb 4,8 % mazāk, ko noteica AN plāna neizpilde visās galvenajās kategorijās, izņemot dabasgāzi.

Sagatavojot 2026.–2028. gada AN ieņēmumu prognozes, tika ņemti vērā šādi faktori:

1. prognozētā IKP, darba samaksas un privātā patēriņa dinamika;
2. sagaidāmā 2025. gada izpilde;
3. plānotie grozījumi normatīvajos aktos (skat. 3.1. sadaļu);
4. piešķirtie termiņu pagarinājumi;
5. AN politika Baltijas valstīs.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" kopējie AN ieņēmumi tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 1 380,8 milj. *euro*; 2027. gadā – 1 409,8 milj. *euro*; un 2028. gadā – 1 453,6 milj. *euro* (skat. 3.12. tabulu).

3.12. tabula. AN ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	1 277,5 ¹	1 380,8	1 409,8	1 453,6
<i>pret IKP, %</i>	3,0	3,1	3,1	3,0
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	-36,5	-26,7	-13,2	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	-2,8	-1,9	-0,9	—

¹ Prognoze**Akcīzes nodoklis naftas produktiem**

2025. gada 1. pusgadā AN ieņēmumi no naftas produktiem bija 296,9 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 15,7 milj. *euro* jeb 5,6 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 11,1 milj. *euro* jeb 3,6 % mazāk. Ieņēmumu dinamiku noteica divi faktori: naftas produktu patēriņam nodotā daudzuma dinamika un šogad veiktā likmju paaugstināšana. Saskaņā ar VID informāciju, 2025. gada pārskata periodā (iepriekšējā gada decembris un tekošā gada pieci mēneši), salīdzinājumā ar 2024. gada pārskata periodu, kopējais naftas produktu patēriņam nodotais daudzums samazinājās par 2,5 %, tostarp: dīzeļdegvielas patēriņam nodotais daudzums palielinājās par 0,6 %; sašķidrinātās naftas gāzes patēriņam nodotais daudzums samazinājās par 15,2 %; kopējais benzīna patēriņam nodotais daudzums palielinājās par 2,6%; degvielleļļas un petrolejas patēriņam nodotais daudzums samazinājās attiecīgi par 33,0 % un 5,6%.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" AN ieņēmumi no naftas produktiem tiek prognozēti šādi: 2026. gadā –

678,8 milj. *euro*; 2027. gadā – 674,2 milj. *euro*; un 2028. gadā – 696,3 milj. *euro*. Ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētā naftas produktu patēriņa dinamika un 3.1. sadaļā minētie pasākumi. Prognozēs tiek ņemta vērā Lietuvas un Igaunijas AN politika attiecībā uz naftas produktiem.

Akcīzes nodoklis alkoholiskajiem dzērieniem un alum

2025. gada 1. pusgadā AN ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem un alum bija 131,9 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie samazinājās par 0,2 milj. *euro* jeb 0,2%, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 11,3 milj. *euro* jeb 7,9% mazāk. Ieņēmumu dinamiku noteica divi faktori: alkoholisko dzērienu un alus patēriņam nodotā daudzuma dinamika un šogad veiktā likmju paaugstināšana. Saskaņā ar VID informāciju, 2025. gada pārskata periodā, salīdzinājumā ar 2024. gada pārskata periodu, alkoholisko dzērienu (neieskaitot alu) patēriņam nodotais apjoms (dekalitros) bija par 7,2% mazāks, tostarp: pārējo alkoholisko dzērienu patēriņam nodotais apjoms samazinājās par 8,6%; starpproduktu – par 12,2%; bet vīna un raudzēto dzērienu – par 4,6%. Savukārt alus patēriņam nodotais daudzums minētajā periodā samazinājās par 4,2%.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” AN ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem un alum tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 311,5 milj. *euro*; 2027. gadā – 328,4 milj. *euro*; un 2028. gadā – 337,2 milj. *euro*. Ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētā alkoholisko dzērienu un alus patēriņa dinamika un 3.1. sadaļā minētie pasākumi. Prognozēs tiek ņemta vērā Lietuvas un Igaunijas AN politika attiecībā uz alkoholiskajiem dzērieniem un alum.

Akcīzes nodoklis tabakas izstrādājumiem

2025. gada 1. pusgadā AN ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem bija 141,6 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 6,3 milj. *euro* jeb 4,6%, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 3,9 milj. *euro* jeb 2,7% mazāk. Ieņēmumu dinamiku noteica divi faktori: tabakas izstrādājumu patēriņam nodotā daudzuma dinamika un šogad veiktā likmju paaugstināšana. Saskaņā ar VID informāciju, 2025. gada pārskata periodā, salīdzinājumā ar 2024. gada pārskata periodu, cigarešu patēriņam nodotais daudzums samazinājās par 9,1 %; cigāru un cigarillu daudzums – par 17,7%; smēķējamās tabakas – par 4,0%; un karsējamās tabakas – par 2,5%.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” AN ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 317,6 milj. *euro*; 2027. gadā – 335,0 milj. *euro*; un 2028. gadā – 346,49 milj. *euro*. Ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētā tabakas izstrādājumu patēriņa dinamika un 3.1. sadaļā minētie pasākumi. Prognozēs tiek ņemta vērā Lietuvas un Igaunijas AN politika attiecībā uz tabakas izstrādājumiem.

Akcīzes nodoklis dabasgāzei

2025. gada 1. pusgadā AN ieņēmumi no dabasgāzes bija 13,7 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 4,3 milj. *euro* jeb 46,2 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 0,7 milj. *euro* jeb 5,2 % vairāk. Ieņēmumu dinamiku noteica divi faktori: dabasgāzes patēriņa dinamika un šogad veiktā likmju paaugstināšana. Saskaņā ar VID informāciju, 2025. gada pārskata periodā, salīdzinājumā ar 2024. gada pārskata periodu, dabasgāzes daudzums, ko izmanto par kurināmo, samazinājās par 6,9%, savukārt dabasgāzes daudzums, ko izmanto par degvielu, palielinājās par 6,9%.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” AN ieņēmumi no dabasgāzes tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 26,6 milj. *euro*; 2027. gadā – 23,8 milj. *euro*; un 2028. gadā – 22,1 milj. *euro*. Ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētā dabasgāzes patēriņa dinamika, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

Akcīzes nodoklis pārējām akcīzes precēm

2025. gada 1. pusgadā AN ieņēmumi no pārējām akcīzes precēm – kafijas, bezalkoholiskajiem dzērieniem, elektroniskajās cigaretēs izmantojamajiem šķidrumiem un tabakas aizstājējproduktiem – bija 18,4 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu tie samazinājās par 2,0 milj. *euro* jeb 9,8%, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 5,0 milj. *euro* jeb 21,5% mazāk. Ieņēmumu dinamiku noteica divi faktori: minēto akcīzes preču patēriņam nodotā daudzuma dinamika un šogad veiktā likmju paaugstināšana. Saskaņā ar VID informāciju, 2025. gada pārskata periodā, salīdzinājumā ar 2024. gada pārskata periodu, bezalkoholisko dzērienu patēriņam nodotais daudzums samazinājās par 0,3%, tostarp: bezalkoholisko dzērienu ar cukura saturu līdz 8g uz 100ml – samazinājās par 1,8%, bet bezalkoholisko dzērienu ar cukura saturu no 8g (ieskaitot) uz 100ml un enerģijas dzērieniem tas palielinājās par 2,4%. Tabakas aizstājējproduktu patēriņam nodotais daudzums minētajā periodā samazinājās par 60,1%, bet elektronisko cigarešu uzpildes šķidrumu patēriņam nodotais daudzums samazinājās par 42,0%.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” AN ieņēmumi no pārējām akcīzes precēm tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 46,4 milj. *euro*; 2027. gadā – 48,4 milj. *euro*; un 2028. gadā – 51,7 milj. *euro*. Ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētā pārējo akcīzes preču patēriņa dinamika un 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis

2025. gada 1. pusgadā TEN ieņēmumi bija 60,9 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 5,6 milj. *euro* jeb 10,1 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 1,8 milj. *euro* jeb 2,9 % mazāk. Plāna neizpildi ietekmēja negatīvāka pamatpārbaudi veikušo transportlīdzekļu skaita dinamika, nekā tika prognozēts.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” TEN ieņēmumi tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 123,5 milj. *euro*; 2027. gadā – 125,5 milj. *euro*; un 2028. gadā – 132,2 milj. *euro* (skat. 3.13. tabulu). TEN ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētais ar nodokli apliekamo transportlīdzekļu skaits un struktūra un 2025. gadā sagaidāmā izpilde.

3.13. tabula. TEN ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	117,0 ¹	123,5	125,5	132,2
<i>pret IKP, %</i>	0,3	0,3	0,3	0,3
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	-1,9	-1,0	-0,5	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	-1,6	-0,8	-0,4	—

¹ Prognoze

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis

2025. gada 1. pusgadā uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi bija 14,2 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 0,7 milj. *euro* jeb 5,1 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 1,3 milj. *euro* jeb 9,7 % vairāk. Plāna pārpildi ietekmēja lielāks ar nodokli apliekamo transportlīdzekļu skaits, nekā tika prognozēts.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 33,3 milj. *euro*; 2027. gadā – 36,4 milj. *euro*; un 2028. gadā – 37,5 milj. *euro* (skat. 3.14. tabulu). Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumu prognozi vidējā termiņā pamatā nosaka prognozētais ar nodokli apliekamo transportlīdzekļu skaits un struktūra un 2025. gadā sagaidāmā izpilde.

3.14. tabula. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	33,1 ¹	33,3	36,4	37,5
<i>pret IKP, %</i>	0,1	0,1	0,1	0,1
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	+2,5	+2,0	+1,6	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	+8,2	+6,4	+4,5	—

¹ Prognoze

Muitas nodoklis

2025. gada 1. pusgadā muitas nodokļa ieņēmumi bija 35,1 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 4,1 milj. *euro* jeb 13,3 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 2,3 milj. *euro* jeb 7,0 % vairāk. Plāna pārpildi ietekmēja dinamiskāka ārējā tirdzniecība ar ārpus savienības valstīm, nekā tika prognozēts.

Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” muitas nodokļa ieņēmumi tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 70,9 milj. *euro*; 2027. gadā – 74,5 milj. *euro*; un 2028. gadā – 79,3 milj. *euro* (skat. 3.15. tabulu). Muitas nodokļa ieņēmumu prognozi vidējā termiņā nosaka prognozētā importa no ārpus savienības valstīm dinamika faktiskajās cenās un 2025. gadā sagaidāmā izpilde.

3.15. tabula. Muitas nodokļa ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam”, milj. <i>euro</i>	68,1 ¹	70,9	74,5	79,3
<i>pret IKP, %</i>	0,2	0,2	0,2	0,2
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, milj. <i>euro</i>	+0,8	0,0	0,0	—
Salīdzinājumā ar likumu “Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam”, %	+1,2	0,0	0,0	—

¹ Prognoze

3.2.3. Pārējie nodokļi

2025. gada 1. pusgadā pārējo nodokļu ieņēmumi bija 60,8 milj. *euro*, kas salīdzinot ar plānu, ir par 13,6 milj. *euro* jeb 18,3 % mazāk, neizpildi pamatā noteica DRN, kurš atpaliek arī no iepriekšējā gada attiecīgā perioda ieņēmumiem, tādējādi, salīdzinot ar 2024. gada attiecīgo periodu, pārējo nodokļu ieņēmumi tika iekasēti par 3,1 milj. *euro* jeb 4,9 % mazāk.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" tiek plānots, ka 2026. gadā pārējo nodokļu ieņēmumi veidos 1,1 % no visiem kopbudžeta nodokļiem un to īpatsvars IKP tiek plānots 0,4%, kas ir par 0,1 pp vairāk nekā pērn.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" 2026. gadā pārējo nodokļu ieņēmumi tiek plānoti 167,7 milj. *euro*, 2027. gadā 191,6 milj. *euro* un 2028. gadā 211,2 milj. *euro* apmērā (skat. 3.16. tabulu).

3.16. tabula. Pārējo nodokļu ieņēmumi, milj. *euro*

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	138,3 ¹	167,7	191,6	211,2
<i>pret IKP, %</i>	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	-14,4	0,3	9,1	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	-9,4	0,2	5,0	—

¹ Prognoze

Dabas resursu nodoklis

2024. gada 1. pusgadā DRN ieņēmumi bija 30,4 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie samazinājās par 3,6 milj. *euro* jeb 10,6 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 12,3 milj. *euro* jeb 28,8 % mazāk. Plāna neizpildi ietekmēja zemāki nodokļa ieņēmumi no atkritumu apglabāšanas atkritumu poligonos un ūdens resursu lietošanas elektroenerģijas ražošanai hidroelektrostacijās. Šis samazinājums savukārt attiecīgi bija saistīts ar uzlabojumiem atkritumu pārstrādē un šķirošanā, kā arī ar nelabvēlīgiem laika apstākļiem elektroenerģijas ražošanai hidroelektrostacijās.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" DRN ieņēmumi tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 95,7 milj. *euro*, 2027. gadā – 119,8 milj. *euro* un 2028. gadā – 138,9 milj. *euro* (skat. 3.17. tabulu). DRN ieņēmumu plānu vidējā termiņā ietekmē prognozētā tautsaimniecības attīstības dinamika, 2025. gadā sagaidāmā izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.17. tabula. DRN ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	77,0 ¹	95,7	119,8	138,9
<i>pret IKP, %</i>	0,2	0,2%	0,3%	0,3%
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	-12,3	-6,8	13,2	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	-13,8	-6,7	12,4	—

¹ Prognoze

Izložu un azartspēļu nodoklis

2025. gada 1. pusgadā IAN ieņēmumi bija 27,8 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2024. gada 1. pusgadu, tie palielinājās par 0,4 milj. *euro* jeb 1,6 %, bet salīdzinājumā ar plānoto tika iekasēts par 1,2 milj. *euro* jeb 4,3 % mazāk.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" IAN ieņēmumi tiek prognozēti šādi: 2026. gadā – 66,8 milj. *euro*; 2027. gadā – 66,5 milj. *euro*; un 2028. gadā – 67,0 milj. *euro* (skat. 3.18. tabulu). Sagatavojot

IAN ieņēmumu plānu, tika ņemtas vērā nozares attīstības tendences, 2025. gadā sagaidāmā izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.18. tabula. IAN ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	56,1 ¹	66,8	66,5	67,0
<i>pret IKP, %</i>	0,1	0,2	0,1	0,1
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	-2,1	+7,2	-4,1	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	-3,5	+12,0	-5,8	—

¹ Prognoze

Elektroenerģijas nodoklis

Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2025. gada sešos mēnešos bija 2,6 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2024. gada sešiem mēnešiem, bija par 0,1 milj. *euro* jeb 2,2 % vairāk. Salīdzinājumā ar 2025. gada sešu mēnešu plānu, ieņēmumi ir par 0,1 milj. *euro* jeb 2,6 % mazāki.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" 2026., 2027. un 2028. gadā elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 5,3 milj. *euro* apmērā (skat. 3.19. tabulu).

3.19. tabula. Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	5,2 ¹	5,3	5,3	5,3
<i>pret IKP, %</i>	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	0,0	0,0	0,0	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	0,0	0,0	0,0	—

¹ Prognoze

3.3. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

Pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi 2025. gada 1. pusgadā bija 602,3 milj. *euro*, kas ir par 1,1 milj. *euro* jeb 0,2% vairāk kā plānots. Salīdzinot ar 2024. gada sešiem mēnešiem, nenodokļu ieņēmumi bija par 176,5 milj. *euro* jeb 22,7% mazāk. Nenodokļu ieņēmumu plāna pārpildi pamatā nodrošināja ieņēmumi no procentu ieņēmumiem no depozītiem un kontu atlikumiem, kur plāna pārpilde bija 15,3 milj. *euro*.

Savukārt nozīmīga plāna neizpilde bija šādās nenodokļu pozīcijās:

- autoceļu lietošanas nodevai -10,4 milj. *euro* jeb -35,7%, jo 2025. gadā tika plānots būtisks nodevas ieņēmumu pieaugums, jo ar 2025. gada 1. janvāri tika paaugstināta nodevas likme, bet daļa pārvadātāju sāka izmantot alternatīvus ceļa maršrūtus, lai izvairītos no autoceļu posmu izmantošanas, par kuriem maksājama nodeva, līdz ar to autoceļu lietošanas nodevai ir plāna neizpilde;
- pārējie nenodokļu ieņēmumi un ieņēmumi no valsts (pašvaldības) īpašuma pārdošanas un nodokļu pamatparāda kapitalizācijas -10,7 milj. *euro* jeb -23,2%, ko galvenokārt ietekmēja ieņēmumi no konfiscēto noziedzīgi iegūto līdzekļu un papildsoda – mantas konfiskācija – realizācijas, kur gada plāna izpilde sešos mēnešos bija vien 15,1%.

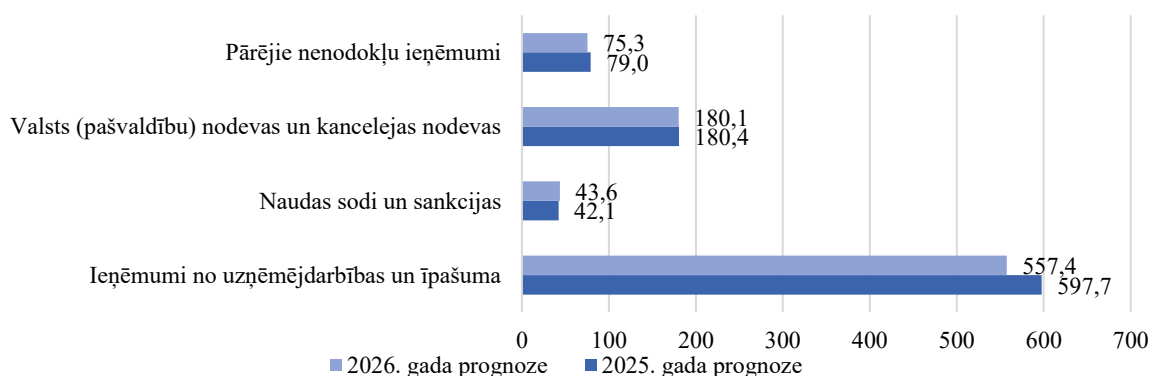
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" 2026. gadā valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi tiek plānoti 856,4 milj. *euro*, 2027. gadā 841,8 milj. *euro* un 2028. gadā 827,0 milj. *euro* apmērā (skat. 3.20. tabulu).

3.20. tabula. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

	2025	2026	2027	2028
Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam", milj. <i>euro</i>	899,2 ¹	856,4	841,8	827,0
<i>pret IKP, %</i>	2,1%	1,9%	1,8%	1,7%
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", milj. <i>euro</i>	4,2	95,9	89,1	—
Salīdzinājumā ar likumu "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam", %	0,5	12,6	11,8	—

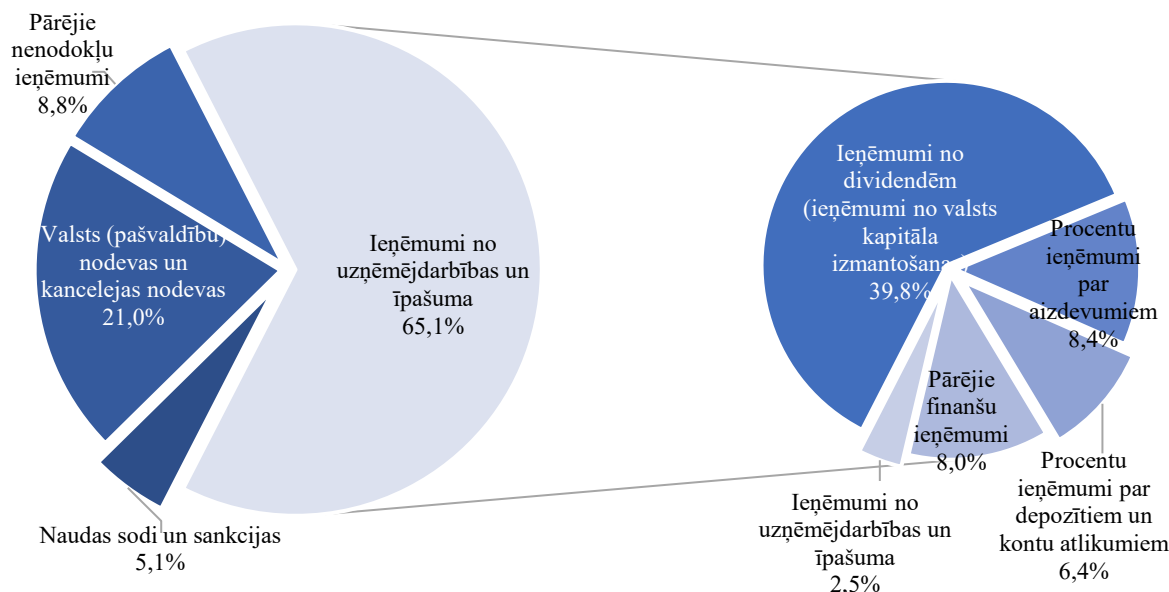
¹ Prognoze

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam" 2026. gadā lielākais valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumu samazinājums 40,2 milj. *euro* jeb 6,7 % apmērā tiek plānots no ieņēmumiem no uzņēmējdarbības un īpašuma (galvenokārt ieņēmumi no dividendēm un procentu ieņēmumiem) (skat. 3.3. attēlu).

3.3. att. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi 2025. un 2026. gadā

2026. gadā tiek plānots, ka ieņēmumi no uzņēmējdarbības un īpašuma veidos 65,1 % no kopējiem valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumiem. Turklāt šos ieņēmumus lielākoties (39,4 % apmērā) veidos ieņēmumi no dividendēm (skat. 3.4. attēlu).

3.4. att. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumu sadalījums 2026. gadā, %

Ieņēmumi no dividendēm 2026. gadā tiek plānoti 341,1 milj. *euro*, 2027. gadā 338,2 milj. *euro* un 2028. gadā 322,2 milj. *euro*. Prognoze veidota, pamatojoties uz lielāko valsts kapitālsabiedrību sniegtajām peļņas prognozēm vidējā termiņā, kā arī saskaņā ar 2025. gada 22. septembrī MK izskatīto informatīvo ziņojumu “Par valsts budžeta likumprojektā iekļaujamiem prioritārajiem pasākumiem 2026., 2027. un 2028. gadam”, kurā lemts par valstij dividendēs izmaksājamās daļas palielināšanu līdz 90%, nosakot atsevišķus priekšlikumus dividenžu apmēra noteikšanai attiecībā uz atsevišķām lielajām valsts kapitālsabiedrībām.

Nenodokļu ieņēmumus ietekmēs ne tikai valstij dividendēs izmaksājamās daļas palielināšana, bet arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.4. Pašu ieņēmumi un ārvalstu finanšu palīdzība

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem valsts pamatbudžetā 2026. gadā tiek plānoti 145,9 milj. *euro* apmērā, kas ir par 3,8 milj. *euro* jeb 2,6% vairāk nekā plānots 2025. gadā. 2024. gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem bija plānoti 125,7 milj. *euro* apmērā. Valsts speciālajā budžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem 2026. gadā plānoti 0,08 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,02 milj. *euro* jeb 35,7% vairāk nekā plānots 2025. gadā. 2024. gadā valsts speciālajā budžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem bija plānoti 0,06 milj. *euro* apmērā.

Valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ĀFP 2026. gadā tiek plānoti 2 203,3 milj. *euro* apmērā, kas ir par 460,3 milj. *euro* jeb 26,4% vairāk nekā plānots 2025. gadā. 2024. gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ĀFP bija plānoti 1 849,4 milj. *euro* apmērā.

3.5. Nodokļu atvieglojumu (atlaižu) un nodokļu parādu summas

3.5.1. Nodokļu atvieglojumi un atlaides

Par nodokļu atvieglojumu var uzskatīt jebkuras novirzes no attiecīgās valsts likumos noteiktā vispārējā nodokļu režīma, kas kādam nodokļu maksātājam vai maksātāju grupai paredz nodokļa sloga samazinājumu vai izdevīgāku nodokļa nomaksas kārtību, vadoties pēc kritērija, ka nodokļu maksātājs vai to grupa atbilst nodokļu likumā noteiktai pazīmei (ienākumu apmērs, ģimenes stāvoklis, saimnieciskās darbības veids u.tml.). Nodokļu atvieglojumiem var būt dažādas formas: izņēmumi ar nodokli aplikamajā bāzē, ar nodokli neaplikamā bāzes daļa (piemēram, neaplikamais minimums), samazinātas likmes, atlikts nodokļa maksājums, samazinājums nodokļu saistībās.

Tā kā nodokļu atvieglojumi nav faktiskie budžeta izdevumi, bet gan valsts neiegūtie ieņēmumi, kas veidojas piemērojot nodokļu atvieglojumus un atbrīvojumus, tad to apmērs tiek noteikts attiecībā pret vispārējā kārtībā aplikamo bāzi un piemērojamām nodokļu likmēm. Nodokļu atvieglojumi ir svarīgs instruments nodokļu politikas, kā arī valsts ilgtspējīgas attīstības un vides politikas mērķu īstenošanai, sniedzot vērā ņemamu atbalstu iedzīvotājiem, īpaši sociāli mazāk aizsargātiem iedzīvotājiem (piemēram, zemu ienākumu saņēmējiem, pensionāriem un personām, kurām apgādībā ir bērni).

Plašāka informācija par nodokļu atvieglojumiem pieejama FM mājaslapā pie nozares politikas "Nodokļu un nodevu politika" – sadaļā "Nodokļu atvieglojumi", kā arī sadaļas "Noderīga informācija" apakšsadaļā "Informatīvie ziņojumi un pētījumi", kur ir publicēta detalizēta informācija par piemērotajiem nodokļu atvieglojumiem.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

Saskaņā ar UIN deklarāciju datiem, aprēķinātās UIN atlaides 2024. gadā bija 72,3 milj. *euro*, kas ir par 20,6 milj. *euro* jeb 40,0% vairāk nekā tika aprēķināts 2023. gadā (skatīt 3.21. tabulu).

3.21. tabula. Nodokļu maksātāju iesniegto UIN 2023. un 2024. taksācijas gada deklarāciju rindu apkopojums

Nodokļa atlaides/ atvieglojumi	Deklarētā nodokļa atlaižu summa ¹ , tūkst. <i>euro</i>		Izmaiņas (2024. g. – 2023. g.)	
	2023. g.	2024. g.	tūkst. <i>euro</i>	%
Nodokļa atlaide par veiktajiem ziedojumiem (85% no ziedotās summas)	13 720,0	27 544,2	+13 824,1	+100,8
Atlaides summa, kuru aprēķina nodokļa maksātājs, kurš turpina piemērot UIN atlaidi saskaņā ar likuma "Par nodokļa piemērošanu brīvostās un speciālajās ekonomiskajās zonās"	6 792,8	7 573,5	+780,7	+11,5
Atlaides summa, kuru aprēķina nodokļa maksātājs, kurš turpina piemērot UIN atlaidi saskaņā ar likuma "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 17. ² pantu (kas spēkā līdz 31.12.2017.)	4 970,7	3 396,5	-1 574,2	-31,7
50 % no summas, kas saņemta subsīdiju veidā kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai	23 535,0	31 374,4	+7 839,4	+33,3
Kopā	51 639,9	72 277,3	+20 637,4	+40,0

¹ Dati uz 18.09.2025.

No deklarētās nodokļa atlaižu summas 2024. gadā 43,4% jeb 31,4 milj. *euro* ir pārskata gada ar nodokli aplikamās bāzes samazinājums apjomā, kas atbilst 50,0% no summas, kas saņemta kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, bet ne vairāk kā par taksācijas periodā ar nodokli aplikamajā bāzē iekļauto ar nodokli

apliekamo objektu kopsummu. Salīdzinot ar 2023. gadu, tā palielinājusies par 7,8 milj. *euro* jeb 33,3%.

Lielākais UIN atlaižu summas pieaugums ir nodokļa atlaidei par ziedojumiem. Salīdzinot ar 2023. gadu, tā palielinājusies par 13,8 milj. *euro* jeb divas reizes. Tas galvenokārt skaidrojams ar divu nodokļu maksātāju aprēķinātās nodokļa atlaides par ziedojumiem kopējo pieaugumu par 12,5 milj. *euro*, 2024. gadā sasniedzot 12,9 milj. *euro*. Jāatzīmē, ka salīdzināmajos periodos šo nodokļu maksātāju aprēķinātās dividendes vai dividendēm pielīdzinātās izmaksas palielinājušās par 249,3 milj. *euro* jeb 5,9 reizes, bet nosacīti sadalītā peļņa – par 2,4 milj. *euro* jeb 1,9 reizes, aprēķinātajam nodoklim pieaugot par 53,9 milj. *euro* jeb 7,8 reizes.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN)

Saskaņā ar paziņojumu par fiziskajai personām izmaksātajām summām un IIN deklarāciju datiem, vērtēto piešķirto IIN atvieglojumu apmēri 2024. gadā bija ap 6,3 mljrd. *euro*, kas ir par 4,1% mazāk nekā 2023. gadā (skatīt 3.22. tabulu).

3.22. tabula. Paziņojumu par fiziskai personai izmaksātajām summām un 2023. un 2024. gada iesniegto ienākumu deklarāciju apkopojums

Nodokļa atvieglojumi		Aprēķinātā atvieglojumu summa ¹ , tūkst. <i>euro</i>		Izmaiņas (2024.g. – 2023.g.)	
		2023. g.	2024. g.	tūkst. <i>euro</i>	%
Neapliekamais minimums ²	pensiju saņēmējiem ³	2 793 949,9	2 852 148,8	+58 198,8	+2,1
	pārējiem	2 325 454,1	2 002 721,6	-322 732,5	-13,9
Par apgādājamiem ²		1 027 951,9	1 012 334,1	-15 617,8	-1,5
Par invaliditāti ²		149 436,6	159 711,5	+10 274,9	+6,9
Politiski represētajām personām ²		9 156,6	9 825,6	+669,0	+7,3
Nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem ²		23,9	40,0	+16,1	+67,1
Fizisko personu deklarētie attaisnotie izdevumi izglītības un specialitātes iegūšanai, kvalifikācijas paaugstināšanai un medicīnas un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, ziedojumiem un dāvinājumiem kopā (gada ienākumu deklarācijas D lapas 6. rinda)		184 987,2	184 632,9	-354,3	-0,2
Privātajos pensiju fondos izdarītās iemaksas un apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) (gada ienākumu deklarācijas D lapas 7. rinda)		126 588,2	127 057,8	+469,6	+0,4

¹ Dati uz 16.09.2025.

² Informācija no gada ienākumu deklarācijas (*turpmāk - GID*) D pielikumiem un paziņojumiem par fiziskajai personai izmaksātajām summām (*turpmāk – paziņojums*) par tām personām, kurām nav iesniegta GID.

³ Informācija par fiziskajām personām, kurām aizpildīta GID D pielikuma 10. rinda, kopējo piemēroto neapliekamo minimumu gadā (10. rinda + 9. rinda). Ja GID nav iesniegta, informācija no paziņojumiem par fiziskajām personām piemēroto kopējo neapliekamo minimumu gadā, ja par kaut vienu periodu analizējamā gadā ir iesniegts paziņojums ar kādu no ienākumu veidiem: Apgādnieka zaudējuma pensija, Invaliditātes pensija, Izdienas pensija, Pensija, kura izmaksāta saskaņā ar ES regulām un starpvalstu līgumiem, Valsts speciālā pensija, invalīdu speciālā pensija, Vecuma pensija.

3.5.2. Valsts ieņēmumu dienesta administrēto kopbudžeta maksājumu parādi

VID administrēto kopbudžeta maksājumu parāds 2025. gada 1. janvārī bija 844,3 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2024. gada 1. janvāri, kopējais parāds ir samazinājies par 18,1 milj. *euro* jeb 2,1% (skat. 3.23. tabulu).

Kopējā parāda samazinājums 2025. gada 1. janvārī galvenokārt skaidrojams ar apturēto parādu summas kritumu par 15,2 milj. *euro* jeb 6,8%.

Sadalījumā pa lielāko nodokļu veidiem lielākais samazinājums ir PVN parādiem – par 30,1 milj. *euro*, savukārt darbaspēka nodokļu (IIN un VSAOI) parādi palielinājušies par 39,6 milj. *euro* jeb 8,5%.

3.23. tabula. Valsts ieņēmumu dienesta administrēto kopbudžeta maksājumu parāds

	01.01.2024.	01.01.2025.	Izmaiņas (01.01.2025. pret 01.01.2024.)	
	milj. <i>euro</i>	milj. <i>euro</i>	milj. <i>euro</i>	%
Parāda summa kopā, t.sk.:	862,3	844,3	-18,1	-2,1
-aktuālie parādi	545,3	540,0	-5,3	-1,0
-termiņa pagarinājumi	94,0	96,5	+2,5	+2,6
-apturētie parādi	223,0	207,8	-15,2	-6,8
UIN, t.sk.:	49,7	43,5	-6,2	-12,5
-aktuālie parādi	22,2	21,4	-0,8	-3,4
-termiņa pagarinājumi	5,3	3,7	-1,6	-29,8
-apturētie parādi	22,2	18,3	-3,9	-17,5
PVN, t.sk.:	265,4	235,3	-30,1	-11,3
-aktuālie parādi	142,5	125,9	-16,6	-11,6
-termiņa pagarinājumi	34,1	24,1	-10,0	-29,3
-apturētie parādi	88,8	85,3	-3,6	-4,0
AN, t.sk.:	54,3	48,1	-6,2	-11,3
-aktuālie parādi	19,9	15,2	-4,7	-23,8
-termiņa pagarinājumi	5,2	0,8	-4,4	-85,4
-apturētie parādi	29,2	32,2	+3,0	+10,4
IIN, t.sk.:	288,0	307,5	+19,5	+6,8
-aktuālie parādi	233,7	246,9	+13,3	+5,7
-termiņa pagarinājumi	22,6	28,9	+6,3	+27,9
-apturētie parādi	31,7	31,7	-0,04	-0,1
VSAOI, t.sk.:	176,0	196,0	+20,1	+11,4
-aktuālie parādi	112,3	117,8	+5,5	+4,9
-termiņa pagarinājumi	26,5	38,6	+12,2	+45,9
-apturētie parādi	37,2	39,6	+2,4	+6,5

2025. gada 1. janvārī aktuālo parādu kopsumma bija 540,0 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2024. gada 1. janvāri, ir samazinājusies par 5,3 milj. *euro* jeb 1,0%.

Kopumā 12 249 nodokļu samaksas termiņa pagarinājumi, kuru sākuma datums ir 2024. gadā, piešķirti 4 793 nodokļu maksātājiem par kopējo summu 165,5 milj. *euro* (skat. 3.24. tabulu).

3.24. tabula. Nodokļu samaksas termiņa pagarinājumi, kuru sākuma datums ir 2024. gadā

Nodokļa veids	Nodokļu maksātāju skaits ¹	Piešķirto nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu skaits ¹	Piešķirto nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu summa ¹ , tūkst. <i>euro</i>
PVN	1 373	2 259	48 632,18
VSAOI	1 971	3 231	58 423,49
IIN	3 677	6 161	40 752,94
AN	25	55	14 826,95
DRN	75	95	1 921,47
Mikrouzņēmumu nodoklis	201	315	330,16
UIN	110	132	574,25
Muitas nodoklis	1	1	0,05
Kopā	4 793	12 249	165 461,50

¹ Dati uz 17.09.2025.

Lielākais termiņa pagarinājumu skaits piešķirts nodokļu maksātājiem, kuru pamatdarbības veids saistīts ar vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību; automobiļu un motociklu remontu, profesionālajiem, zinātniskajiem un tehniskajiem pakalpojumiem vai apstrādes rūpniecību (4 241 jeb 34,6% par kopējo summu 71,4 milj. *euro* jeb 43,2% no visas piešķirtās termiņa pagarinājumu summas). Savukārt lielākā summa piešķirta nodokļu maksātājiem, kuru pamatdarbības veids saistīts ar transportu un uzglabāšanu, apstrādes rūpniecību vai vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību; automobiļu un motociklu remontu (111,3 milj. *euro* jeb 67,3% no kopējās summas).

4. Valsts parāda, aizdevumu un galvojumu finansiālo saistību kopsavilkums

4.1. Valdības parāda attīstības tendences vidējā termiņā

Valsts parāda vadības pamatprincipus un uzdevumus vidējam termiņam nosaka Valsts parāda un naudas līdzekļu vadības stratēģija, kuru apstiprina finanšu ministrs. Saskaņā ar stratēģiju valsts parāda un naudas līdzekļu vadības mērķis ir savlaicīgi nodrošināt finanšu resursu pieejamību finansēšanas nepieciešamības segšanai ar zemām valsts parāda apkalpošanas izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un vienlaikus sekmējot iekšējā finanšu tirgus attīstību. Valsts parāda un budžeta saistību izpildē tiek izmantota stratēģiska pieeja valsts aizņemšanās un parāda vadības procesa nodrošināšanā, saglabājot pēc iespējas lielāku elastību finanšu tirgos veicamo aizņēmumu nosacījumu (aizņemšanās laiks, instruments, apjoms, termiņš) izvēlē. Tas ļauj ierobežot finanšu riskus vidējā termiņā, kā arī nodrošināt resursus kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai ar pēc iespējas labvēlīgākiem un izdevīgākiem nosacījumiem.

2025. gada deviņos mēnešos kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai veikti aizņemšanās darījumi finanšu tirgos 3 203,9 milj. *euro* apmērā. Maijā veikta 5 gadu obligāciju emisija 1 000,0 milj. *euro* apmērā, fiksējot kupona likmi 2,875%. Septembrī veikta 10 gadu eiroobligāciju emisija 1 250 milj. *euro* apmērā ar kupona likmi 3,500%. Savukārt, dažāda termiņa eiroobligāciju papildu laidienus izsolēs ar Primāro dīleru starpniecību piesaistīti 730,0 milj. *euro*. Krājobligācijas emitētas 223,9 milj. *euro* apmērā, saglabājoties lielam iedzīvotāju pieprasījumam pēc šī instrumenta, kā arī vēlmei veikt ieguldījumu atkārtoti pēc iegādāto krājobligāciju dzēšanas.

2025. gada deviņos mēnešos tika nodrošināta valsts parāda saistību izpilde saskaņā ar noteiktajiem termiņiem, t.sk. dzēstas 2019. un 2020. gadā emitētās iekšējā aizņēmums obligācijas 390,0 milj. *euro* apmērā, 2015. gadā emitētās eiroobligācijas 1 110,0 milj. *euro* apmērā un krājobligācijas 221,3 milj. *euro* apmērā.

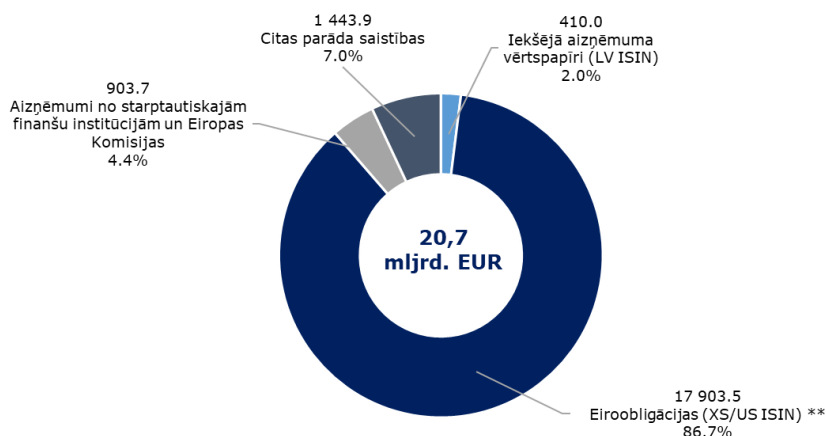
2024. gada beigās vispārējās valdības parāds pēc EKS metodoloģijas⁴⁴ bija 18,8 mljrd. *euro* jeb 46,8% no IKP, kas joprojām ir viens no zemākajiem starp ES un *euro* zonas dalībvalstīm.

2025. gada augusta beigās valsts parāds pēc nacionālās metodoloģijas⁴⁵ bija 20,3 mljrd. *euro* jeb 48,3% no prognozētā IKP.

Valsts parāda struktūrā lielāko īpatsvaru (87% no kopējā valsts parāda) veido finanšu tirgos emitētās eiroobligācijas (skat. 4.1. attēlu).

⁴⁴ **Vispārējās valdības parāds** tiek noteikts atbilstoši EKS 2010 metodoloģijai (kopējais bruto parāds nominālvērtībā, kas nav nomaksāts gada beigās un konsolidēts starp vispārējās valdības sektoriem un to ietvaros). Sk. vairāk <https://data.europa.eu/data/datasets/dxhij18bl61dkx4xdskolw?locale=lv> un <https://www.kase.gov.lv/valsts-parada-vadiba/kas-ir-valsts-parads>

⁴⁵ **Valsts parāds** tiek noteikts atbilstoši nacionālajai metodoloģijai saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību un to veido valsts struktūru saņemtais un neatmaksātais parāds nominālvērtībā šādās finanšu instrumentu kategorijās: emitētie valsts vērtspapīri, aizņēmumi, krājobligācijas, bezprocentu obligācijas, kā arī klientu (izņemot valsts struktūru, tai skaitā valsts sociālas apdrošināšanas struktūru, bet ieskaitot valsts struktūru kontrolēto un finansēto komersantu, pašvaldību un to kontrolēto komercsabiedrību) Valsts kasē izvietotie depozīti un kontu atlikumi, kā arī Valsts kases administrētajiem aizņēmumiem un parāda vērtspapīriem piesaistīto atvasināto finanšu instrumentu (AFI) valūtas rezultāts.

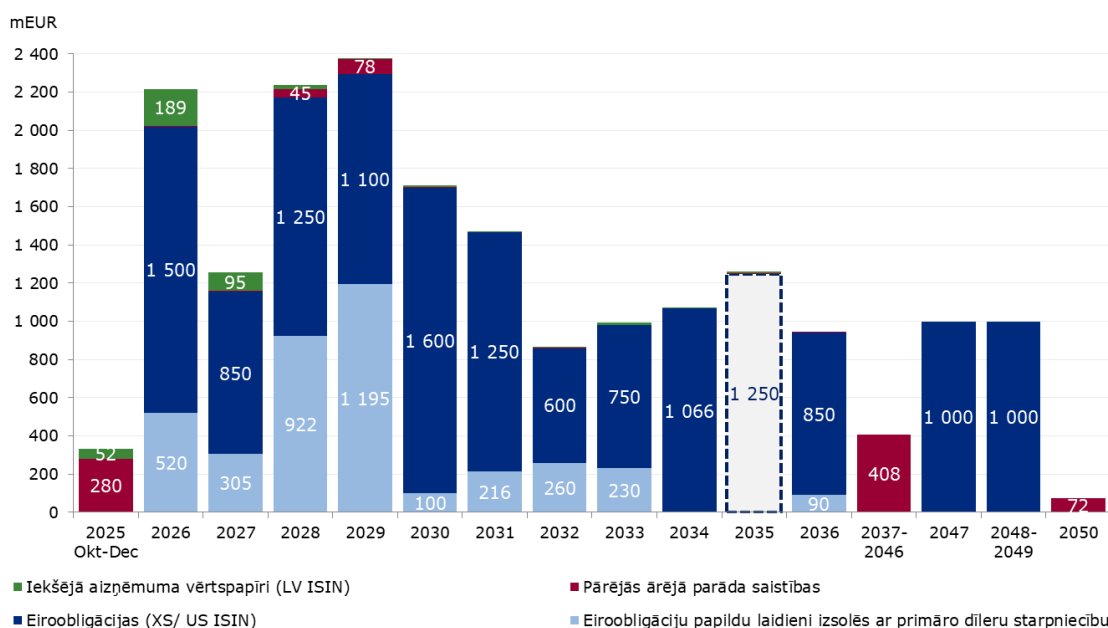
4.1. att. Valsts parāda struktūra nominālvērtībā, milj. euro
(operatīvā informācija uz 2025. gada 30. septembri *)

* aprēķinā izmantots 30.09.2025. Eiropas Centrālās bankas noteiktais ASV dolāru valūtas

** t.sk. š.g. septembrī emitētas 10 gadu eiroobligācijas 1,250 mljrd. euro

Aizņemšanās apjomu un valsts parāda līmeni vidējā termiņā ietekmē kopējā finansēšanas nepieciešamība, kuru galvenokārt veido valsts budžeta deficīts, valsts parāda atmaksa, valsts aizdevumu izsniegšana (pašvaldībām, valsts kapitālsabiedrībām, ostām un augstskolām), kā arī resursu rezerves uzturēšana Valsts kases kontos dažādu risku vadībai paaugstinātas nenoteiktības apstākļos.

Ņemot vērā līdz 2025. gada 30. septembrim uzņemtās valsts parāda saistības, saskaņā ar valsts parāda atmaksas grafiku 2025. gada oktobrī – 2028. gada decembrī, jāpārfinansē valsts parāda saistības ~6,0 mljrd. euro apmērā (skat. 4.2. attēlu). Lielāko daļu no minētajā periodā pārfinansējamā parāda apjoma veido starptautiskajos finanšu tirgos emitētās eiroobligācijas, kurām iestāsies dzēšanas termiņš.

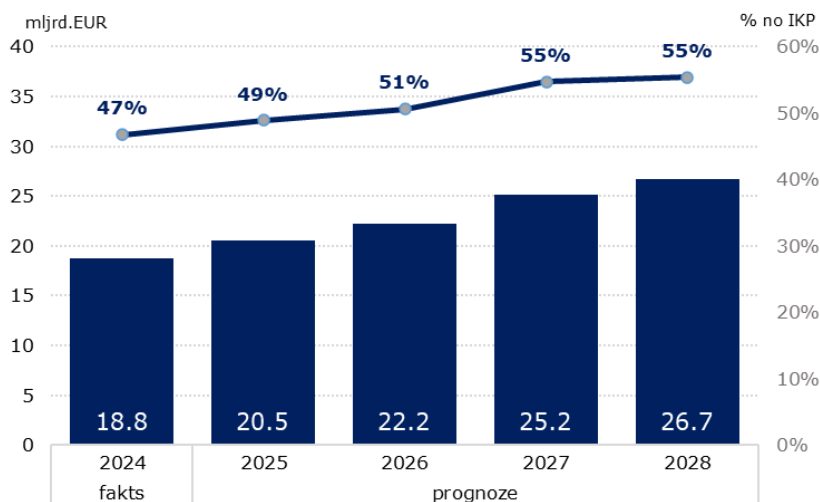

4.2. att. Centrālās valdības aizņēmumu atmaksas grafiks
(līdz 2025. gada 30. septembrim uzņemtās saistības, nominālvērtībā, milj. euro*)

* aprēķinā izmantots 30.09.2025. ECB noteiktais ASV dolāru valūtas kursu

** t.sk. š.g. septembrī emitētas 10 gadu eiroobligācijas 1,250 mljrd. EUR ar dzēšanu 2035. gadā

2025. gada atlikušajam periodam, kā arī 2026. - 2028. gadā kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai tiks izmantoti Valsts kases kontos pieejamie resursi un aizņemšanās pasākumi finanšu tirgos, pieļaujot arī citu aizņemšanās instrumentu izmantošanu atkarībā no situācijas finanšu tirgos un procentu likmju tendencēm. Aizņemšanos finanšu tirgos plānots nodrošināt galvenokārt ar publiskām etalona apjoma eiroobligāciju emisijām, uzturot iespējami elastīgas aizņemšanās instrumentu izvēles iespējas, kā arī veicot apgrozībā esošo eiroobligāciju papildu laidību izsoles ar Primāro dīleru starpniecību. Lai nodrošinātu Latvijas iedzīvotājiem drošu ieguldīšanas un uzkrājumu veidošanas instrumentu, tiks uzturēts arī dažādu termiņu krājobligāciju piedāvājums.

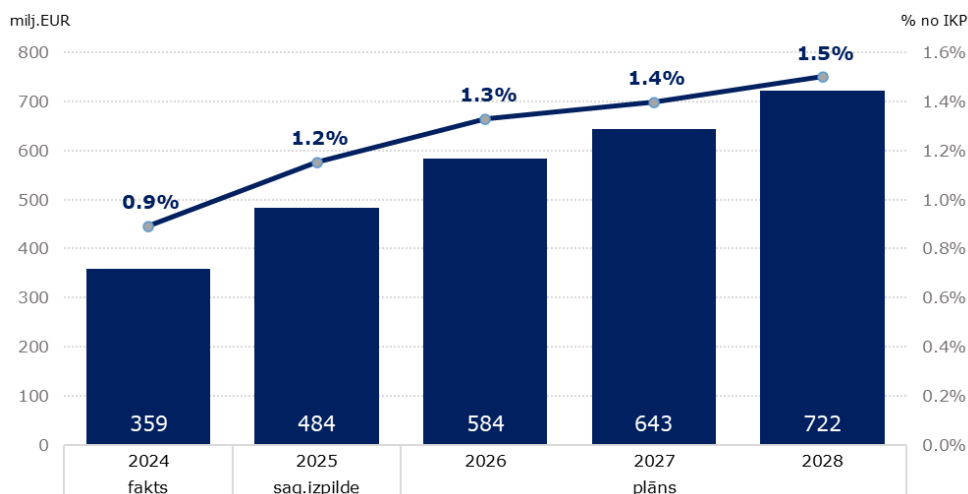
4.3. att. Vispārējās valdības parāda attīstības tendences

Plānojot un veicot aizņemšanās pasākumus, tiek ievēroti valsts budžeta likumā noteiktie ierobežojumi valsts parāda maksimālajam apmēram uz attiecīgā gada beigām. 2026. gada beigās maksimālais valsts parāds noteikts 22,4 mljrd. *euro* apmērā, paredzot elastību veikt papildu finansēšanas pasākumus labvēlīgu finanšu tirgus nosacījumu gadījumā, savlaicīgi nodrošinot resursu 2027. gada martā plānotajai eiroobligāciju dzēšanai.

Valsts parāda tendences vidējā termiņā ietekmē nepieciešamība finansēt plānoto valsts budžeta deficītu, t.sk. ņemot vērā izdevumu pieaugumu valsts aizsardzības kapacitātes stiprināšanai un ES fondu līdzfinansētiem projektiem, kā arī aktualizētās makroekonomisko rādītāju prognozes, kas paredz zemākus ekonomikas izaugsmes tempus 2026. – 2028. gadā. 2027. un 2028. gada vispārējās valdības parāda apjomu papildus iepriekš minētajiem faktoriem noteiks nepieciešamība savlaicīgi nodrošināt resursus 2028. un 2029. gada sākumā plānotajai valsts parāda atmaksai. Atbilstoši aktuālajām prognozēm sagaidāms pakāpenisks vispārējās valdības parāda līmeņa pieaugums līdz 55% no IKP un vidējā termiņā Fiskālās disciplīnas likumā noteiktais parāda nosacījums (60% no IKP) tiks ievērots. (sk. 4.3. attēlu). Ilgtermiņā vispārējās valdības parāds tiks uzturēts mērenā, ilgtspējīgā līmenī, nodrošinot parāda saistību pārfinansēšanu ar optimāliem nosacījumiem.

Procentu maksājumi par valsts parāda saistībām tiek veikti no FM pamatbudžeta apakšprogrammas 31.02.00 “Valsts parāda vadība”. Apakšprogrammas ietvaros veicamo valsts parāda procentu izdevumu prognozi 2026. – 2028. gadam galvenokārt ietekmē iepriekš, t.sk. zemo procentu likmju periodā, uzņemto valsts parāda saistību apkalpošanas (procentu) izdevumi un prognozētie procentu maksājumi par jauniem aizņēmumiem, kuri tiks veikti kārtējā un nākamajos gados finansēšanas nepieciešamības segšanai, t.sk. valsts parāda atmaksai. Jaunu aizņēmumu procentu likmes ietekmēs galvenokārt centrālo banku monetārās

politikas lēmumi, kā arī dažādu faktoru, t.sk. ģeopolitisko, izraisīts finanšu tirgus svārstīgums un nenoteiktība.

4.4. att. Valsts budžeta apakšprogrammas 31.02.00 "Valsts parāda vadība" procentu izdevumi

* t.sk. procentu maksājumi Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai par speciālā budžeta spēkā esošajiem termiņnoguldījumiem Valsts kasē 78,2 milj. euro 2025.gadā, 34,9 milj. euro 2026.gadā un 22,9 milj. euro 2027.gadā

Atbilstoši šī brīža indikatīvām prognozēm (sk. 4.4.attēlu) nākamajos gados parāda apkalpošanas izdevumi pieaugs, 2028. gadā sasniedzot 1,5% no IKP, jo aizņēmumi ar zemām procentu likmēm tiek aizstāti (pārfinansēti) ar jauniem aizņēmumiem, kuriem ir augstākas, aktuālajai finanšu tirgus situācijai atbilstošas procentu likmes.

4.2. Valsts budžeta aizdevumi un aizdevumu atmaksas

Kopējais valsts aizdevumu portfelis 2025. gada 31. augustā veidoja 2 329 milj. euro.

Katra gadu valsts budžeta likumā tiek noteikts valsts aizdevumu kopējais palielinājums, t.sk. atsevišķi nosakot pašvaldību aizņēmumu kopējo palielinājumu. Savukārt kopējais gadā pieļaujamais izsniedzamo valsts aizdevumu apmērs ietver gan valsts budžeta likumā noteikto valsts aizdevumu kopējo palielinājumu, gan iepriekšējos gados izsniegto valsts aizdevumu paredzētās atmaksas.

Ņemot vērā, ka aizvien aktīvāk tiek izmantotas normatīvajos aktos noteiktās tiesības izņemt valsts aizdevumu vidējā termiņā valsts uzņemtās saistības aizdevumu izmaksai 2026. gadā ir 170,5 milj. euro, tajā skaitā:

- 73,3 milj. euro aizdevumiem valsts struktūrām;
- 94,5 milj. euro aizdevumiem pašvaldību struktūrām;
- 2,6 milj. euro aizdevumiem nefinanšu sabiedrībām.

Valsts pamatbudžeta aizdevumi (izsniegto aizdevumu un izsniegto aizdevumu saņemtās atmaksas starpība) 2026. gadā plānoti 334,4 milj. euro apmērā.

Valsts budžeta izsniegtie aizdevumi plānoti 527,4 milj. euro apjomā, tajā skaitā:

- 109,8 milj. euro aizdevumiem valsts struktūrām;
- 345,0 milj. euro aizdevumiem pašvaldību struktūrām;
- 72,6 milj. euro aizdevumiem nefinanšu sabiedrībām.

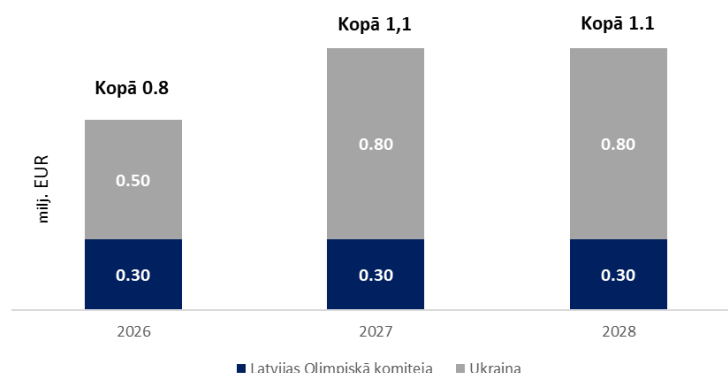
Saskaņā ar iepriekšējos gados noslēgtajos aizdevuma līgumos iekļautajiem aizdevumu atmaksas grafikiem 2026. gadā valsts aizdevumu atmaksas plānotas 193,0 milj. *euro* apmērā, tajā skaitā:

- 28,8 milj. *euro* no valsts struktūrām;
- 153,4 milj. *euro* no pašvaldību struktūrām;
- 10,8 milj. *euro* no nefinanšu sabiedrībām.

4.3. Valsts galvojumu saistības

Kopējais valsts galvoto aizdevumu atlikums 2025. gada 31. augustā veidoja 347,5 milj. *euro* (t.sk. saistības, par kurām valsts galvojums sniegts portfelgarantijas veidā un par Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE) pēc Covid-19 uzliesmojuma un Latvijas Republikas galvojums Starptautiskās rekonstrukcijas un attīstības bankai un EK atbalstam Ukrainai).

4.5. attēlā apkopota informācija par valsts galvoto aizdevumu maksājumiem (pamatsummu un procentu maksājumu kopsumma) vidējā termiņā.

4.5. att. Valsts galvoto aizdevumu plānotās atmaksas (pamatsummu un procentu maksājumu kopsumma) 2026. – 2028. gadā, milj. *euro**

* izņemot saistības, par kurām valsts galvojums sniegts portfelgarantijas veidā un par Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE) pēc Covid-19 uzliesmojuma

Izvērtējot pieejamo informāciju par aizņēmēju kredītvēsturi, secināts, ka valdības rīcības pieļaujamās robežas, lai segtu izdevumus, kas var rasties, pildot uz valsts budžetu attiecināmās valsts galvotā parāda saistības 2026. gadā, novērtētas 691 140 *euro* apmērā.

4.4. Valsts saistības kredītu garantijām, ko izsniedz akciju sabiedrība “Attīstības finanšu institūcija “Altum””

2026. gadā plānots īstenot šādas EM un ZM pārraudzībā esošas valsts atbalsta programmas garantijas veidā, kuras tiek iekļautas valsts saistību limitā:

1. **Garantijas daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai** MK 2016. gada 15. marta noteikumu Nr.160 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās” 4.2.1.1. specifiskā atbalsta mērķa pasākuma “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu dzīvojamās ēkās” un 13.1.1. specifiskā atbalsta mērķa “Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē” 13.1.1.2. specifiskā atbalsta

mērķa pasākuma “Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai” īstenošanas noteikumi” ietvaros. Programmas mērķis: veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu un viedas energovadības un atjaunojamo energoresursu izmantošanu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās. Garantija tiek izsniegta par kredītiestādes, starptautiskas finanšu institūcijas vai alternatīvā ieguldījumu fonda izsniegtu investīcijas aizdevumu līdz 80 % no finansējuma pamatsummas ar termiņu līdz 20 gadiem, garantijas summa vienas ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumam nepārsniedz 3 milj. *euro*. **Apstiprinātais programmas finansējums ir 36,87 milj. *euro*** (ERAF un valsts budžeta līdzfinansējums). **Valsts saistības tiek paredzētas par garantijām, kas programmā izsniegtas laikā no 2016. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim.**

2. **Garantijas daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanai** MK 2022. gada 14. jūlija noteikumu Nr. 460 “Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 1.2. reformu un investīciju virziena “Energoefektivitātes uzlabošana” 1.2.1.1.i. investīcijas “Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošana un pāreja uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu” īstenošanas noteikumi” ietvaros. Programmas mērķis: veikt ieguldījumus daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku sektorā, kas veicinās mājokļu jautājuma sakārtošanu Latvijā, palīdzēs sasniegt izvirzītos klimata mērķus siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā, palīdzēs samazināt enerģētiskās nabadzības līmeni, kā arī veicinās Latvijas tautsaimniecības attīstību, jo ar energoefektivitātes pasākumu īstenošanu tiek nodrošinātas darba vietas un tiek nodrošināts vietējo būvmateriālu pieprasījums. **Apstiprinātais programmas finansējums ir 57,28 milj. *euro*** (ANM finansējums 2022.-2026. gadā). Garantija tiek izsniegta par kredītiestādes izsniegtu aizdevumu projekta īstenošanai, no kura atņemta plānotā kapitāla atlaides summa, līdz 80 % no finansējuma pamatsummas ar termiņu līdz 20 gadiem, garantijas summa vienas ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumam nepārsniedz 3 milj. *euro*. **Valsts saistības tiek paredzētas par garantijām, kas programmā izsniegtas kopš 2022. gada.**
3. **Garantijas daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai** 2024. gada 17. decembra MK noteikumu Nr. 880 “Atbalsta programmas nosacījumi energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās” 2021. – 2027. gadam ietvaros. Programmas mērķis: veikt ieguldījumus daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku veikt ieguldījumus daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku energoefektivitātes uzlabošanai un pārejai uz atjaunīgajiem energoresursiem tajās, sasniedzot kopējās primārās enerģijas ietaupījumu 30 procentu apmērā un veicinot virzību uz nulles enerģijas ēkām. **Apstiprinātais programmas finansējums ir 173,22 milj. *euro*. Valsts saistības tiek paredzētas par līdz šim izsniegtajām garantijām un atbilstoši garantiju programmas izsniegšanas apjomiem 2026. gadā.**
4. **Kredīta garantijas saimnieciskās darbības veicējiem konkurētspējas uzlabošanai** MK 2020. gada 16. jūnija noteikumu Nr. 383 “Noteikumi par garantijām saimnieciskās darbības veicējiem konkurētspējas uzlabošanai” ietvaros. Programmas mērķis: saimnieciskās darbības veicējiem nodrošināt kredītresursus biznesa projektu īstenošanai, ja esošais nodrošinājums nav pietiekams to saņemšanai. Garantija tiek izsniegta par Latvijā reģistrētas kredītiestādes vai tās meitas sabiedrības izsniegtu finanšu pakalpojumu līdz 80 % no finansējuma pamatsummas ar kopējo termiņu līdz 15 gadiem, garantijas summa vienam saimnieciskās darbības veicējam un ar to saistīto personu grupai nepārsniedz 5 milj. *euro* vai arī nepārsniedz 7 milj. *euro*, ja garantija tiek sniegta 1.2.2.2. pasākuma ietvaros. **Apstiprinātais programmas finansējums ir 69,81 milj. *euro*.** (t.sk. ERAF finansējums, atmaksātais finansējums no ES fondu 2007.-2013. gada plānošanas perioda un 2004.-2006. gada plānošanas perioda, valsts budžeta finansējums). Savukārt 2021.-2027. gada ES fondu plānošanas periodā programmas turpināšanai paredzēts finansējums 29,60 milj. *euro*, tai skaitā 24,67 milj. *euro* 1.2.3.4. pasākuma “Garantijas, portfelģarantijas pilna cikla uzņēmējdarbībai” ietvaros (t.sk. valsts budžets 3,70 milj. *euro*, ERAF 20,97 milj. *euro*

finansējums) un 4,93 milj. *euro* 1.2.2.2. pasākuma “Individuālās garantijas digitalizācijai un automatizācijai” ietvaros (t.sk. valsts budžets 740 211 *euro*, ERAF 4,19 milj. *euro*). **Valsts saistības tiek paredzētas par programmā līdz šim izsniegtajām garantijām un atbilstoši garantiju programmas izsniegšanas apjomiem 2026. gadā.**

5. **Kredīta garantijas lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības pasākumu veicināšanai** MK 2019. gada 8. janvāra noteikumu Nr. 9 “Lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības garantiju programmas noteikumi” ietvaros. Programmas mērķis: saimnieciskās darbības veicējiem lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības jomā nodrošināt finansējumu pasākumu īstenošanai, ja esošais nodrošinājums nav pietiekams to saņemšanai. Garantija tiek izsniegta par Latvijā reģistrētas kredītiestādes vai tās meitas sabiedrības vai krājaizdevumu sabiedrības izsniegtu finanšu pakalpojumu līdz 80 % no finansējuma pamatsummas ar sākotnējo termiņu līdz 10 gadiem, garantijas summa vienam saimnieciskās darbības veicējam un ar to saistīto personu grupai nepārsniedz 3,5 milj. *euro*. **Apstiprinātais programmas finansējums ir 2,83 milj. *euro*** (Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam un Rīcības programmas Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā 2007.-2013. gada plānošanas perioda pasākuma “Kredītu fonds” atmaksu finansējums, Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam īstenošanas pārejas periodā 2021. un 2022. gadā paredzētais finansējums, valsts budžeta līdzekļi). **Valsts saistības tiek paredzētas par programmā līdz šim izsniegtajām garantijām un atbilstoši garantiju programmas izsniegšanas apjomiem 2026. gadā.**
6. **Garantijas ģimenēm ar bērniem (līdz 23 gadiem ieskaitot) un jaunaajiem speciālistiem** (personām, kuras ieguvušas vidējo profesionālo vai augstāko izglītību, un nepārsniedz 35 gadu vecumu) mājokļu iegādei MK 2018. gada 20. februāra noteikumu Nr. 95 “Noteikumi par valsts palīdzību dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai” ietvaros. Programmas mērķis: sniegt valsts palīdzību mājokļa iegādei vai būvniecībai ģimenēm ar bērniem un jaunaajiem speciālistiem, kā arī garantijas Nacionālo bruņoto spēku karavīriem, kuriem ir pastāvīgi ienākumi, bet nav pietiekamu uzkrājumu pirmās iemaksas veikšanai. Garantija tiek sniegta par Latvijā reģistrētas kredītiestādes, dalībvalstī reģistrētas kredītiestādes, tās filiāles vai ārvalsts kredītiestādes filiāles izsniegtu aizdevumu:
 - ģimenēm ar bērniem līdz 50 % no finansējuma pamatsummas ar termiņu līdz 10 gadiem, garantijas summa nepārsniedz 50 tūkst. *euro* (garantijas nosacījumi tiek noteikti, ņemot vērā bērnu skaitu ģimenē un arī no tā vai mājoklis atrodas Jūrmalas, Rīgas valstspilsētu vai Rīgas valstspilsētas piegulošo novadu (Mārupes novads, Olaines novads, Ķekavas novads, Salaspils novads, Ropažu novads, Ādažu novads) administratīvajā teritorijā vai ārpus tās);
 - jaunaajiem speciālistiem līdz 20 % no aizdevuma pamatsummas un ne vairāk kā 50 tūkst. *euro* ar termiņu līdz 10 gadiem;
 - Nacionālo bruņoto spēku karavīriem līdz 25 % no aizdevuma pamatsummas un ne vairāk kā 20 tūkst. *euro* ar termiņu līdz 10 gadiem.

Mājokļu programmas īstenošanai pieejamais finansējums ir 50,39 milj. *euro*. Finansējums tiek paredzēts no valsts budžeta līdzekļiem. Programmas īstenošana un tās pieejamais finansējums ir atkarīgs no MK un Saeimas lēmumiem, t.sk. atbilstoši *likumā par valsts budžetu kārtējam gadam un budžeta ietvaru vidējam termiņam* piešķirtajam finansējumam. **Valsts saistības tiek paredzētas par garantijām, kas programmā izsniegtas laikā no 2016. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31. decembrim.**

Budžeta ietvara I. nodaļas pielikumi

1. pielikums

Vispārējā valdības sektorā iekļauto kapitālsabiedrību faktiskā ietekme uz vispārējās valdības B.9 neto aizdevumiem(+)/ neto aizņēmumiem(-) un parādu

milj. euro

	Ieņēmumi	t.sk. ieņēmumu pozīcijas korekcija par ES fondu finansējuma izlietojumu	Izdevumi	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-) (ieskaitot korekciju par ES fondu finansējuma izlietojumu)	Ietekme uz vispārējās valdības parādu
2022					
S130130	1384,524	25,950	1398,702	-14,178	321,834
S130330	693,255	17,444	717,808	-24,553	322,278
2023					
S130130	1562,075	216,566	1693,645	-131,570	333,565
S130330	779,031	75,126	810,366	-31,335	294,274
2024					
S130130	1769,735	127,632	1868,890	-99,155	321,432
S130330	782,142	17,839	754,491	27,652	272,147

Datu avots: CSP (atbilstoši 2025. gada 30. septembrī iesniegtajiem datiem Eurostat oktobra notifikācijas vajadzībām)

Vispārējās valdības sektorā iekļauto kapitālsabiedrību prognozētā ietekme uz vispārējās valdības neto aizdevumiem vai aizņēmumiem (B.9) 2026., 2027. un 2028. gadā

2026				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
S130130	Valsts struktūru kontrolētas un finansētas komercsabiedrības			
1	VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži""	2 195 163	2 163 369	31 794
2	Nodibinājums "Akadēmiskās informācijas centrs"	2 000 000	2 289 477	-289 477
3	VSIA "Autotransporta direkcija"	4 448 666	4 508 150	-59 484
4	VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"	83 633 253	83 412 474	220 779
5	SIA "Veselības centrs "Bīķernieki""	3 722 200	3 720 129	2 071
6	VSIA "Bulduru Dārzkopības vidusskola"	845 000	957 950	-112 950
7	VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija"	64 816 652	63 523 117	1 293 535
8	VSIA "Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca"	23 853 244	24 471 444	-618 200
9	SIA "Daugavpils Reģionālā slimnīca"	58 345 882	57 771 955	573 927
10	VSIA "Daugavpils teātris"	2 602 621	2 601 021	1 600
11	SIA "Eiropas Dzelzceļa līnijas"	4 921 512	4 921 512	0
12	SIA "Enerģijas publiskais tirgotājs"	36 534 648	68 458 367	-31 923 719
13	SIA "FeLM"	0	0	0
14	VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža""	13 976 165	13 967 702	8 463
15	VSIA "Iekšlietu ministrijas poliklīnika"	3 309 800	3 283 768	26 032
16	AS "LatRailNet"	1 641 012	1 641 012	0
17	VSIA "Valsts Akadēmiskais koris "Latvija""	137 500	135 500	2 000
18	VAS "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum"	25 258 795	11 723 740	13 535 055
19	VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"	71 769 752	69 419 974	2 349 778

2026				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
20	SIA "Latvijas Digitālās veselības centrs"	7 137 983	7 137 983	0
21	VAS "Latvijas dzelzceļš"	139 678 390	132 762 783	6 915 607
22	VSIA "Latvijas Koncerti"	5 167 550	5 166 573	977
23	VSIA "Latvijas Leļļu teātris"	950 000	949 713	287
24	VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets"	4 800 000	4 790 000	10 000
25	VSIA "Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris"	4 339 000	4 338 800	200
26	SIA "Latvijas Nacionālais sporta centrs"	5 859 753	5 629 663	230 090
27	VSIA "Latvijas Nacionālais teātris"	6 999 000	6 967 006	31 994
28	VSIA "Latvijas Proves birojs"	825 000	697 000	128 000
29	VSIA "Latvijas sabiedriskais medijs"	54 876 590	54 856 069	20 521
30	SIA "Latvijas standarts"	986 371	962 422	23 949
31	SIA "Latvijas Universitātes nekustamā īpašuma aģentūra"	0	0	0
32	VSIA "Latvijas Valsts ceļi"	20 518 850	20 418 850	100 000
33	VSIA "Latvijas Vēstnesis"	2 411 501	2 411 501	0
34	VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	3 522 545	3 198 940	323 605
35	SIA "LDZ apsardze"	9 745 470	9 542 548	202 922
36	SIA "LDZ Loģistika"	8 651 000	8 878 000	-227 000
37	VSIA "Liepājas simfoniskais orķestris"	377 662	383 046	-5 384
38	SIA "Ludzas medicīnas centrs"	4 600 000	4 520 000	80 000
39	VSIA "Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris"	2 567 639	2 487 099	80 540
40	VSIA "Nacionālais psihiskās veselības centrs"	35 246 031	35 246 031	0
41	AS "Pasažieru vilciens"	76 209 449	77 077 561	-868 112
42	VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"	202 183 642	207 133 742	-4 950 100

2026				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
43	VSIA "Piejūras slimnīca"	6 426 600	6 239 972	186 628
44	SIA "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor"	3 465 000	3 415 750	49 250
45	SIA "REAP"	195 200	195 200	0
46	AS "Reverta"	0	0	0
47	SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"	275 901 000	276 844 852	-943 852
48	VSIA "Rīgas Cirks"	1 962 070	1 951 345	10 725
49	VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	8 559 000	8 558 820	180
50	SIA "RTU Starptautiskā zinātnu un tehnoloģiju skola"	1 059 325	950 355	108 970
51	VSIA "Šampētera nams"	2 795 660	2 767 944	27 716
52	SIA "Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja"	848 315	848 171	144
53	VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca"	10 134 450	11 726 833	-1 592 383
54	SIA "Tiesu namu aģentūra"	9 250 000	9 250 000	0
55	VSIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca"	31 126 200	31 115 000	11 200
56	VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari""	27 286 729	27 294 566	-7 837
57	VSIA "Valmieras drāmas teātris"	1 108 192	983 169	125 023
58	SIA "Valsts aizsardzības korporācijas"	11 027 878	23 363 152	-12 335 274
59	AS "Valsts nekustamie īpašumi"	48 195 009	50 490 566	-2 295 557
60	SIA "Vides investīciju fonds"	1 314 816	1 271 264	43 552
61	VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"	2 000 000	1 968 500	31 500
S130330	Pašvaldības struktūru kontrolētas un finansētas komercsabiedrības			
62	SIA "Aviasabiedrība "Liepāja""	2 010 614	1 336 437	674 177
63	SIA "Cēsu klīnika"	11 200 000	11 200 000	0
64	SIA "Daugavpils bērnu veselības centrs"	2 711 940	2 700 090	11 850

2026				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
65	AS "Daugavpils satiksme"	12 755 351	12 658 646	96 705
66	SIA "Dobeles un apkārtnes slimnīca"	8 270 364	8 501 985	-231 621
67	SIA "Jelgavas pilsētas slimnīca"	19 876 367	19 604 785	271 582
68	SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"	21 357 469	21 052 884	304 585
69	SIA "Jūrmalas slimnīca"	12 455 753	11 987 938	467 815
70	SIA "Kuldīgas slimnīca"	12 047 619	12 035 799	11 820
71	SIA "Liepājas Olimpiskais Centrs"	3 398 801	2 527 420	871 381
72	SIA "Liepājas reģionālā slimnīca"	46 107 571	45 208 751	898 820
73	SIA "Liepājas tramvajs"	2 740 075	2 740 075	0
74	SIA "Madonas slimnīca"	16 000 000	15 251 780	748 220
75	SIA "Ogres rajona slimnīca"	19 025 562	19 011 289	14 273
76	SIA "Preiļu slimnīca"	6 809 171	6 662 887	146 284
77	SIA "Rēzeknes Satiksme"	2 818 398	5 498 808	-2 680 410
78	SIA "Rēzeknes slimnīca"	28 788 162	28 756 438	31 724
79	SIA "Rīgas 1.slimnīca"	33 651 231	32 833 446	817 785
80	SIA "Rīgas 2.slimnīca"	13 477 725	13 141 529	336 196
81	SIA "Rīgas Dzemdību nams"	13 497 615	13 181 245	316 370
82	SIA "Rīgas satiksme"	203 482 877	208 475 040	-4 992 163
83	SIA "Rīgas veselības centrs"	12 873 115	12 872 517	598
84	SIA "Salaspils Veselības Centrs"	3 746 348	4 352 800	-606 452
85	SIA "Olimpiskais centrs "Ventspils""	4 505 526	4 495 243	10 283
86	SIA "Vidzemes slimnīca"	32 274 866	31 924 467	350 399
87	SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca"	31 575 556	31 034 317	541 239

2026				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
Prognozes izstrādātas atbilstoši 2025. gada jūnijā-jūlijā FM iesniegtajai informācijai par visu centrālās valdības komersantu (61) un fiskāli nozīmīgu vietējās valdības (pašvaldību) komersantu (26) prognozēto saimniecisko un finanšu darbību, kā arī ņemot vērā tieši saistītos MK lēmumus 2025. gada septembrī. Vispārējās valdības budžeta pieklasificēto kapitālsabiedrību ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), kas iekļauta vispārējās valdības budžeta prognozēs 2026. gadā ir -31 029 255 <i>euro</i>.				

2027				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
S130130	Valsts struktūru kontrolētas un finansētas komercsabiedrības			
1	VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži"''	2 195 163	2 163 369	31 794
2	Nodibinājums "Akadēmiskās informācijas centrs"	2 000 000	2 293 000	-293 000
3	VSIA "Autotransporta direkcija"	4 448 666	4 480 666	-32 000
4	VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"	83 398 333	83 468 625	-70 292
5	SIA "Veselības centrs "Bīķernieki"''	3 795 000	3 792 509	2 491
6	VSIA "Bulduru Dārzkopības vidusskola"	850 000	958 970	-108 970
7	VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija"	66 042 297	64 571 343	1 470 954
8	VSIA "Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca"	23 853 244	24 204 029	-350 785
9	SIA "Daugavpils Reģionālā slimnīca"	59 512 799	59 008 431	504 368
10	VSIA "Daugavpils teātris"	2 800 062	2 798 062	2 000
11	SIA "Eiropas Dzelzceļa līnijas"	4 927 374	4 927 374	0
12	SIA "Enerģijas publiskais tirgotājs"	39 098 501	71 609 610	-32 511 109
13	SIA "FeLM"	0	0	0
14	VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža"''	13 977 375	13 966 826	10 549
15	VSIA "Iekšlietu ministrijas poliklīnika"	3 344 100	3 321 958	22 142

2027				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
16	AS "LatRailNet"	1 682 037	1 682 037	0
17	VSIA "Valsts Akadēmiskais koris "Latvija""	146 500	144 500	2 000
18	VAS "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum"	27 248 685	11 993 170	15 255 515
19	VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"	75 285 741	75 205 209	80 532
20	SIA "Latvijas Digitālās veselības centrs"	7 137 983	7 137 983	0
21	VAS "Latvijas dzelzceļš"	118 268 526	135 983 139	-17 714 612
22	VSIA "Latvijas Koncerti"	5 169 700	5 166 843	2 857
23	VSIA "Latvijas Leļļu teātris"	1 120 000	1 119 852	148
24	VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets"	5 700 000	5 690 000	10 000
25	VSIA "Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris"	4 339 000	4 338 800	200
26	SIA "Latvijas Nacionālais sporta centrs"	5 969 735	5 672 985	296 750
27	VSIA "Latvijas Nacionālais teātris"	7 019 200	7 005 874	13 326
28	VSIA "Latvijas Proves birojs"	840 000	702 000	138 000
29	VSIA "Latvijas sabiedriskais medijs"	55 335 800	55 320 900	14 900
30	SIA "Latvijas standarts"	947 429	922 710	24 719
31	SIA "Latvijas Universitātes nekustamā īpašuma aģentūra"	0	0	0
32	VSIA "Latvijas Valsts ceļi"	20 401 050	20 301 050	100 000
33	VSIA "Latvijas Vēstnesis"	2 402 645	2 402 645	0
34	VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	3 592 995	3 230 306	362 689
35	SIA "LDZ apsardze"	9 940 379	9 733 459	206 920
36	SIA "LDZ Loģistika"	8 867 000	9 100 000	-233 000
37	VSIA "Liepājas simfoniskais orķestris"	420 187	420 287	-100
38	SIA "Ludzas medicīnas centrs"	4 700 000	4 630 000	70 000

2027				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
39	VSIA "Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris"	2 512 976	2 432 710	80 266
40	VSIA "Nacionālais psihiskās veselības centrs"	37 846 031	37 846 031	0
41	AS "Pasažieru vilciens"	80 393 985	84 103 773	-3 709 788
42	VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"	203 546 254	207 370 778	-3 824 524
43	VSIA "Piejūras slimnīca"	6 549 700	6 266 252	283 448
44	SIA "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor"	3 499 000	3 429 650	69 350
45	SIA "REAP"	195 200	195 200	0
46	AS "Reverta"	0	0	0
47	SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"	279 345 000	279 541 713	-196 713
48	VSIA "Rīgas Cīrks"	1 997 070	1 983 560	13 510
49	VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	8 714 000	8 646 616	67 384
50	SIA "RTU Starptautiskā zinātņu un tehnoloģiju skola"	1 162 799	990 440	172 359
51	VSIA "Šampētera nams"	2 796 550	2 769 015	27 535
52	SIA "Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja"	845 795	845 737	58
53	VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca"	10 135 000	11 405 108	-1 270 108
54	SIA "Tiesu namu aģentūra"	9 350 000	9 350 000	0
55	VSIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca"	32 060 000	32 040 000	20 000
56	VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari""	27 559 596	27 579 453	-19 857
57	VSIA "Valmieras drāmas teātris"	1 163 602	1 157 481	6 121
58	SIA "Valsts aizsardzības korporācijas"	23 538 468	19 783 641	3 754 827
59	AS "Valsts nekustamie īpašumi"	48 207 181	50 467 195	-2 260 014
60	SIA "Vides investīciju fonds"	1 314 816	1 271 264	43 552
61	VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"	2 000 000	1 965 040	34 960

2027				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
S130330	Pašvaldības struktūru kontrolētas un finansētas komercsabiedrības			
62	SIA "Aviasabiedrība "Liepāja""	2 038 351	1 352 619	685 732
63	SIA "Cēsu klīnika"	11 200 000	11 200 000	0
64	SIA "Daugavpils bērnu veselības centrs"	2 820 690	2 810 960	9 730
65	AS "Daugavpils satiksme"	13 390 867	13 291 777	99 090
66	SIA "Dobeles un apkārtnes slimnīca"	8 311 489	8 664 143	-352 654
67	SIA "Jelgavas pilsētas slimnīca"	19 896 243	19 626 157	270 086
68	SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"	22 058 194	21 750 993	307 201
69	SIA "Jūrmalas slimnīca"	13 051 587	12 407 858	643 729
70	SIA "Kuldīgas slimnīca"	12 047 619	12 028 974	18 645
71	SIA "Liepājas Olimpiskais Centrs"	3 398 801	2 529 120	869 681
72	SIA "Liepājas reģionālā slimnīca"	48 247 991	47 813 308	434 683
73	SIA "Liepājas tramvajs"	2 793 215	2 793 215	0
74	SIA "Madonas slimnīca"	17 000 000	16 231 800	768 200
75	SIA "Ogres rajona slimnīca"	19 406 074	19 571 704	-165 630
76	SIA "Preiļu slimnīca"	7 081 537	6 931 030	150 507
77	SIA "Rēzeknes Satiksme"	2 818 640	2 364 567	454 073
78	SIA "Rēzeknes slimnīca"	30 894 507	30 883 746	10 761
79	SIA "Rīgas 1.slimnīca"	35 024 650	34 140 378	884 272
80	SIA "Rīgas 2.slimnīca"	14 246 938	14 237 938	9 000
81	SIA "Rīgas Dzemdību nams"	13 497 615	12 807 367	690 248
82	SIA "Rīgas satiksme"	210 042 037	211 520 897	-1 478 860
83	SIA "Rīgas veselības centrs"	13 308 285	13 293 806	14 479

2027				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
84	SIA "Salaspils Veselības Centrs"	3 933 665	3 950 548	-16 883
85	SIA "Olimpiskais centrs "Ventpils""	4 548 909	4 536 623	12 286
86	SIA "Vidzemes slimnīca"	32 611 004	31 833 052	777 952
87	SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca"	32 088 655	31 736 640	352 015
Prognozes izstrādātas atbilstoši 2025. gada jūnijā-jūlijā FM iesniegtajai informācijai par visu centrālās valdības komersantu (61) un fiskāli nozīmīgu vietējās valdības (pašvaldību) komersantu (26) prognozēto saimniecisko un finanšu darbību, kā arī ņemot vērā tieši saistītos MK lēmumus 2025. gada septembrī. Vispārējās valdības budžeta pieklasificēto kapitālsabiedrību ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), kas iekļauta vispārējās valdības budžeta prognozēs 2027. gadā ir -33 950 305 <i>euro</i>.				

2028				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
S130130	Valsts struktūru kontrolētas un finansētas komercsabiedrības			
1	VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži""	2 195 163	2 163 369	31 794
2	Nodibinājums "Akadēmiskās informācijas centrs"	2 000 000	2 289 550	-289 550
3	VSIA "Autotransporta direkcija"	4 448 666	4 480 666	-32 000
4	VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"	83 239 166	83 521 399	-282 233
5	SIA "Veselības centrs "Bīķernieki""	3 820 000	3 815 124	4 876
6	VSIA "Bulduru Dārzkopības vidusskola"	855 000	959 990	-104 990
7	VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija"	67 292 454	65 947 624	1 344 830
8	VSIA "Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca"	23 853 244	23 950 138	-96 894
9	SIA "Daugavpils Reģionālā slimnīca"	60 286 466	59 613 975	672 491
10	VSIA "Daugavpils teātris"	2 923 062	2 921 662	1 400
11	SIA "Eiropas Dzelzceļa līnijas"	0	0	0

2028				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
12	SIA "Enerģijas publiskais tirgotājs"	34 521 801	51 462 340	-16 940 539
13	SIA "FeLM"	0	0	0
14	VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža""	13 977 375	13 965 950	11 425
15	VSIA "Iekšlietu ministrijas poliklīnika"	3 379 400	3 373 948	5 452
16	AS "LatRailNet"	1 724 088	1 724 088	0
17	VSIA "Valsts Akadēmiskais koris "Latvija""	155 500	153 500	2 000
18	VAS "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum"	27 248 685	11 993 170	15 255 515
19	VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"	75 285 741	74 455 284	830 457
20	SIA "Latvijas Digitālās veselības centrs"	7 137 983	7 137 983	0
21	VAS "Latvijas dzelzceļš"	118 696 534	144 106 267	-25 409 733
22	VSIA "Latvijas Koncerti"	5 174 800	5 172 774	2 026
23	VSIA "Latvijas Leļļu teātris"	1 125 600	1 125 512	88
24	VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets"	5 700 000	5 690 000	10 000
25	VSIA "Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris"	4 339 000	4 338 800	200
26	SIA "Latvijas Nacionālais sporta centrs"	6 081 843	6 350 709	-268 866
27	VSIA "Latvijas Nacionālais teātris"	7 039 200	7 024 802	14 398
28	VSIA "Latvijas Proves birojs"	847 000	702 000	145 000
29	VSIA "Latvijas sabiedriskais medijs"	55 645 000	55 628 128	16 872
30	SIA "Latvijas standarts"	882 287	857 901	24 386
31	SIA "Latvijas Universitātes nekustamā īpašuma aģentūra"	0	0	0
32	VSIA "Latvijas Valsts ceļi"	20 401 050	20 301 050	100 000
33	VSIA "Latvijas Vēstnesis"	2 403 644	2 403 644	0
34	VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	3 664 855	3 261 672	403 183

2028				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
35	SIA "LDZ apsardze"	10 188 888	9 976 932	211 956
36	SIA "LDZ Loģistika"	9 045 000	9 281 000	-236 000
37	VSIA "Liepājas simfoniskais orķestris"	420 187	395 639	24 548
38	SIA "Ludzas medicīnas centrs"	4 800 000	4 750 000	50 000
39	VSIA "Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris"	2 573 251	2 493 248	80 003
40	VSIA "Nacionālais psihiskās veselības centrs"	40 833 730	40 833 730	0
41	AS "Pasažieru vilciens"	85 250 666	86 284 446	-1 033 780
42	VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"	204 923 854	209 582 929	-4 659 075
43	VSIA "Piejūras slimnīca"	6 676 200	6 394 682	281 518
44	SIA "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor"	3 547 000	3 485 150	61 850
45	SIA "REAP"	0	0	0
46	AS "Reverta"	0	0	0
47	SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"	285 104 000	287 208 677	-2 104 677
48	VSIA "Rīgas Cirkis"	2 007 070	1 992 070	15 000
49	VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	8 856 000	8 742 705	113 295
50	SIA "RTU Starptautiskā zinātņu un tehnoloģiju skola"	1 175 754	963 273	212 481
51	VSIA "Šampētera nams"	2 807 000	2 779 925	27 075
52	SIA "Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja"	895 890	895 737	153
53	VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca"	10 135 000	11 400 048	-1 265 048
54	SIA "Tiesu namu aģentūra"	9 450 000	9 450 000	0
55	VSIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca"	32 800 000	32 760 000	40 000
56	VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari""	27 835 192	27 853 241	-18 049
57	VSIA "Valmieras drāmas teātris"	1 221 782	1 127 553	94 229

2028				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
58	SIA "Valsts aizsardzības korporācijas"	28 204 957	24 160 221	4 044 736
59	AS "Valsts nekustamie īpašumi"	46 931 653	49 222 370	-2 290 717
60	SIA "Vides investīciju fonds"	1 314 816	1 271 264	43 552
61	VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"	2 500 000	2 464 990	35 010
S130330	Pašvaldības struktūru kontrolētas un finansētas komercsabiedrības			
62	SIA "Aviasabiedrība "Liepāja""	2 038 351	1 352 619	685 732
63	SIA "Cēsu klīnika"	11 200 000	11 200 000	0
64	SIA "Daugavpils bērnu veselības centrs"	2 933 780	2 923 610	10 170
65	AS "Daugavpils satiksme"	14 058 159	13 956 568	101 591
66	SIA "Dobeles un apkārtnes slimnīca"	8 351 238	8 808 163	-456 925
67	SIA "Jelgavas pilsētas slimnīca"	19 916 139	19 699 063	217 076
68	SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"	22 779 940	22 478 328	301 612
69	SIA "Jūrmalas slimnīca"	13 678 002	15 711 256	-2 033 254
70	SIA "Kuldīgas slimnīca"	12 047 619	12 021 808	25 811
71	SIA "Liepājas Olimpiskais Centrs"	3 398 801	2 529 120	869 681
72	SIA "Liepājas reģionālā slimnīca"	50 737 093	50 248 924	488 169
73	SIA "Liepājas tramvajs"	2 850 000	2 820 300	29 700
74	SIA "Madonas slimnīca"	18 000 000	17 226 900	773 100
75	SIA "Ogres rajona slimnīca"	19 988 256	20 148 931	-160 675
76	SIA "Preiļu slimnīca"	7 364 799	7 209 900	154 899
77	SIA "Rēzeknes Satiksme"	2 846 911	2 412 079	434 832
78	SIA "Rēzeknes slimnīca"	31 982 106	31 977 306	4 800
79	SIA "Rīgas 1.slimnīca"	37 083 329	35 253 095	1 830 234

2028				
N.p.k.		Ieņēmumi, <i>euro</i>	Izdevumi, <i>euro</i>	Ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), <i>euro</i>
80	SIA "Rīgas 2.slimnīca"	15 101 754	14 780 238	321 516
81	SIA "Rīgas Dzemdību nams"	13 686 322	13 597 821	88 501
82	SIA "Rīgas satiksme"	220 750 503	225 619 915	-4 869 412
83	SIA "Rīgas veselības centrs"	13 574 451	13 547 596	26 855
84	SIA "Salaspils Veselības Centrs"	3 973 002	3 991 858	-18 856
85	SIA "Olimpiskais centrs "Ventpils""	4 584 147	4 554 100	30 047
86	SIA "Vidzemes slimnīca"	32 950 503	32 365 982	584 521
87	SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca"	32 708 570	32 212 098	496 472
Prognozes izstrādātas atbilstoši 2025. gada jūnijā-jūlijā FM iesniegtajai informācijai par visu centrālās valdības komersantu (61) un fiskāli nozīmīgu vietējās valdības (pašvaldību) komersantu (26) prognozēto saimniecisko un finanšu darbību, kā arī ņemot vērā tieši saistītos MK lēmumus 2025. gada septembrī. Vispārējās valdības budžeta pieklasificēto kapitālsabiedrību ietekme uz B.9 neto aizdevumiem (+)/neto aizņēmumiem (-), kas iekļauta vispārējās valdības budžeta prognozēs 2028. gadā ir -30 884 155 <i>euro</i>.				

Datu avots: FM

3. pielikums

Vispārējās valdības sektorā iekļauto kapitālsabiedrību prognozētā ietekme uz vispārējās valdības parādu 2026., 2027. un 2028. gadā*

milj. euro

		2026	2027	2028
Klasifikācijas kods	Ietekme uz vispārējās valdības parādu, kopā:	578,720	569,871	592,770
S130100				
1	AS "Attīstības finanšu institūcija Altum"	165,944	168,722	188,722
2	VAS "Latvijas Dzelzceļš"	73,510	74,735	69,938
3	VAS "Valsts nekustamie īpašumi"	42,812	39,204	35,829
4	VAS "Tiesu namu aģentūra"	19,102	17,502	15,902
5	SIA "Latvijas Nacionālais sporta centrs"	9,929	9,637	9,331
6	VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"	9,484	9,234	9,234
7	VSIA Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"	6,509	5,974	5,438
8	AS "Pasažieru vilciens"	4,008	3,309	2,610
9	VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"	2,049	1,851	1,653
10	VAS "Latvijas Sabiedriskais medijs"	0,557	0,418	0,278
11	VSIA "Latvijas prozes birojs"	0,368	0,200	0,150
12	VSIA "Slimnīca "Gintermuiža""	0,110	0,110	0,110
13	SIA "Bulduru Tehnikums"	0,100	0,100	0,100
14	VSIA "Latvijas koncerti"	0,001	0,000	0,000
S130300				
1	RP SIA "Rīgas Satiksme"	235,006	230,239	243,813
2	SIA "Salaspils veselības centrs"	3,209	3,030	2,852
3	SIA "Liepājas Olimpiskais centrs"	0,790	0,733	0,676
4	AS "Daugavpils satiksme"	0,669	0,450	0,306
5	SIA "Rēzeknes satiksme"	3,135	2,824	2,453
6	SIA "Jūrmalas slimnīca"	0,000	0,312	2,226
7	SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"	0,218	0,184	0,156
8	SIA "Olimpiskais centrs Ventspils"	1,212	1,105	0,994

Datu avots: Valsts kase

* Dati sagatavoti apkopojot informāciju no kapitālsabiedrību iesniegtajām veidlapām Finanšu ministrijas organizētās aptaujas rezultātā 2025. gada jūnijā/jūlijā

4. pielikums

Aizsardzības ministrijas pamatbudžeta programma 31.00.00. "Militārpersonu pensiju fonds"

Programma/pensijas, pabalsta veids	2026. gada			2027. gada			2028. gada		
	pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	kontingents (vidēji mēnesī)	izdevumi kopā (euro)	pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	kontingents (vidēji mēnesī)	izdevumi kopā (euro)	pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	kontingents (vidēji mēnesī)	izdevumi kopā (euro)
Izdevumi kopā			23 526 175			23 777 817			24 039 923
(EKK 6000 Sociālie pabalsti)									
Izdienas pensijas – kopā	X	X	21 534 899	X	X	21 786 541	X	X	22 048 647
(EKK 6216)									
<i>tajā skaitā:</i>									
Izdienas pensijas	841,73	2 132	21 534 899	841,73	2 132	21 786 541	841,73	2 132	22 048 647
Pārējie valsts pabalsti un kompensācijas – kopā	X	X	1 991 276	X	X	1 991 276	X	X	1 991 276
(EKK 6239)									
<i>tajā skaitā:</i>									
Nacionālās pretošanās kustības dalībnieku pabalsti	340,00	143	583 440	340,00	143	583 440	340,00	143	583 440
Barikāžu pabalsti	100,00	8	9 600	100,00	8	9 600	100,00	8	9 600
Obligātā militārā dienesta kompensācijas	501,36	6	36 098	501,36	6	36 098	501,36	6	36 098
Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzība	324,08	2	7 778	324,08	2	7 778	324,08	2	7 778
Veselības bojājuma, traumu un apbedīšanas pabalsti militārpersonām	2264,20	24	652 090	2264,20	24	652 090	2264,20	24	652 090
Veselības aprūpes izdevumi	390,15	150	702 270	390,15	150	702 270	390,15	150	702 270

Datu avots: FM

5. pielikums

Labklājības ministrijas pamatbudžeta apakšprogramma 20.01.00 "Valsts sociālie pabalsti"

Pabalsta veids	2026. gada projekts			2027. gada prognoze			2028. gada prognoze		
	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts	267,71	23 184	74 479 064	294,58	23 856	84 330 006	318,81	24 541	93 886 995
Pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai personām ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās	105,01	47 981	10 076 970	105,01	51 426	10 800 489	105,01	55 131	11 578 613
Valsts sociālais pabalsts Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieku ģimenēm	184,45	2 554	5 653 024	201,39	2 490	6 017 533	216,34	2 427	6 300 686
Kaitējuma atlīdzība Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam vai viņa nāves gadījumā – viņa apgādībā bijušajiem darbspējīgajiem ģimenes locekļiem	369,01	398	1 762 392	392,24	398	1 873 338	415,08	398	1 982 422
Pabalsts personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama īpaša kopšana	251,45	17 408	52 526 899	251,45	17 758	53 582 989	251,45	18 106	54 633 044
Apbedīšanas pabalsts, ja miris valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējs	535,55	47	302 050	590,73	48	340 260	640,01	49	376 326
Pabalsts par asistenta izmantošanu personām ar I grupas redzes invaliditāti	73,43	1 630	1 436 283	73,43	1 605	1 414 254	73,43	1 581	1 393 106
Valsts sociālie pabalsti ģimenēm ar bērniem - kopā			328 221 405			330 948 412			346 053 327
<i>tajā skaitā:</i>									
bērna piedzimšanas pabalsts	600,06	1 007	7 251 155	600,06	1 007	7 251 155	600,06	1 007	7 251 155

Pabalsta veids	2026. gada projekts			2027. gada prognoze			2028. gada prognoze		
	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
bērna kopšanas pabalsts un piemaksa pie bērna kopšanas pabalsta un vecāku pabalsta par dvīņiem vai vairākiem vienās dzemdībās dzimušiem bērniem	222,88	26 000	69 538 519	222,88	26 000	69 538 519	260,69	26 117	81 701 828
bērna ar invaliditāti kopšanas pabalsts	417,61	4 266	21 378 291	417,61	4 663	23 367 785	417,61	5 097	25 542 698
ģimenes valsts pabalsts	81,63	216 017	211 606 118	81,63	216 017	211 606 118	81,63	216 017	211 606 118
piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu ar invaliditāti	162,16	9 480	18 447 322	162,16	9 859	19 184 835	162,16	10 253	19 951 528
Pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu	444,62	2 462	13 135 717	464,72	2 449	13 657 141	484,85	2 437	14 178 934
Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu	298,28	2 446	8 755 114	298,28	2 421	8 665 631	351,28	2 396	10 100 003
Valsts atbalsts ar celiakiju slimiem bērniem	161,33	486	940 877	161,33	481	931 197	161,33	476	921 517
Atlīdzība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu	385,10	487	2 250 528	384,21	482	2 222 280	454,61	477	2 602 176
Atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi	1 033,66	13	161 251	1 117,83	13	174 381	1 184,80	13	184 829
Bērna adoptācijas pabalsts	224,26	1 229	3 307 356	235,93	1 234	3 493 692	247,24	1 239	3 675 984
Atlīdzība par bērna adoptāciju	2 433,00	7	204 372	2 433,00	7	204 372	2 433,00	7	204 372
Bēgļu pabalsts	177,16	70	148 814	177,16	70	148 814	177,16	70	148 814
KOPĀ	x	x	503 362 116	x	x	518 804 789	x	x	548 221 148

Datu avots: FM

Labklājības ministrijas pamatbudžeta apakšprogramma 20.02.00 "Izdienas pensijas"

Pabalsta veids	2026. gada projekts			2027. gada prognoze			2028. gada prognoze		
	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Izdienas pensijas	884,02	11 092	117 666 575	921,27	11 495	127 080 213	957,94	11 903	136 827 723
Apbedīšanas pabalsts, ja miris izdienas pensijas saņēmējs	1 289,67	7	108 332	1 293,10	7	108 620	1 304,81	7	109 604
Pabalsts izdienas pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušajam laulātajam	1 211,33	1	14 536	1 257,00	1	15 084	1 304,92	1	15 659
Piemaksas pie vecuma pensijām, lai saglabātu piešķirto izdienas pensijas apmēru tām personām, kurām izdienas pensijas piešķirtas saskaņā ar nolikumu "Par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēju pensijām)"	175,03	20	42 006	182,00	20	43 681	188,99	20	45 358
KOPĀ	x	x	117 831 449	x	x	127 247 598	x	x	136 998 344

Datu avots: FM

Labklājības ministrijas pamatbudžeta apakšprogramma 20.03.00 "Piemaksas pie vecuma un invaliditātes pensijām"

Pabalsta veids	2026. gada projekts			2027. gada prognoze			2028. gada prognoze		
	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)	Pabalsta apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vid.mēn.)	Izdevumi kopā (euro)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Piemaksas pie vecuma pensijām	50,88	334 579	204 281 757	49,03	372 676	219 255 722	47,14	409 854	231 849 066
Piemaksas pie invaliditātes pensijām	15,33	32 533	5 983 171	15,71	38 499	7 257 182	16,21	45 922	8 931 045
KOPĀ	x	x	210 264 928	x	x	226 512 904	x	x	240 780 111

Datu avots: FM

Valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta programma 04.00.00 "Sociālā apdrošināšana"

Pabalsta veids	2026. gada projekts			2027. gada prognoze			2028. gada prognoze		
	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
04.01.00 Valsts pensiju speciālais budžets			3 708 405 407			4 026 732 885			4 301 104 859
Valsts pensijas – kopā	x	x	3 655 719 876	x	x	3 970 879 494	x	x	4 242 086 536
<i>tajā skaitā:</i>									
Vecuma pensijas	688,44	432 091	3 569 604 943	740,26	436 635	3 878 700 100	784,70	440 017	4 143 370 807
Pensijas apgādnieka zaudējuma gadījumā	412,97	14 972	74 196 553	449,42	14 972	80 745 303	488,46	14 972	87 758 544
Augstākās padomes deputātu pensijas	3 464,00	76	3 159 168	3 464,00	76	3 159 168	3 464,00	76	3 159 168
Izdienas pensijas	772,42	945	8 759 212	815,10	846	8 274 923	858,43	757	7 798 017
Valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti naudā – kopā	x	x	51 402 291	x	x	54 565 550	x	x	57 728 663
<i>tajā skaitā:</i>									
Apbedīšanas pabalsts	1 158,04	2 000	27 792 975	1 224,92	2 000	29 397 967	1 292,95	2 000	31 030 714
Kaitējuma atlīdzība Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieka, kuram ir noteikta invaliditāte, nāves gadījumā – viņa apgādībā bijušajiem darbspējīgajiem ģimenes locekļiem	601,51	18	129 926	641,02	18	138 460	678,27	18	146 506
Pabalsts pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušam laulātajam	326,10	6 000	23 479 390	347,63	6 000	25 029 123	368,77	6 000	26 551 443
Valsts budžeta maksājumi - kopā	x	x	1 283 240	x	x	1 287 841	x	x	1 289 660
<i>tajā skaitā:</i>									
Pārmaksāto sociālās apdrošināšanas iemaksu atmaksa			732 000			736 300			738 000
ES pensiju shēmai pārskaitītais pensijas kapitāls un obligāto iemaksu nodošana citai dalībvalstij			551 240			551 541			551 660
04.02.00 Nodarbinātības speciālais budžets			207 179 034			210 764 679			213 525 209
Valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti naudā – kopā	x	x	80 784	x	x	88 560	x	x	95 472
<i>tajā skaitā:</i>									
Apbedīšanas pabalsts, ja miris bezdarbnieks	561,00	12	80 784	615,00	12	88 560	663,00	12	95 472
Valsts nodarbinātības pabalsti naudā – kopā	x	x	206 125 365	x	x	209 705 695	x	x	212 461 346
Bezdarbnieka pabalsts	544,67	31 537	206 125 365	576,75	30 300	209 705 695	609,20	29 063	212 461 346
Bezdarbnieka stipendija									
Valsts budžeta maksājumi - kopā	x	x	972 885	x	x	970 424	x	x	968 391
<i>tajā skaitā:</i>									

Pabalsta veids	2026. gada projekts			2027. gada prognoze			2028. gada prognoze		
	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)
Pārmaksāto sociālās apdrošināšanas iemaksu atmaksa			43 900			41 600			39 700
ES pensiju shēmai pārskaitītais pensijas kapitāls un obligāto iemaksu nodošana citai dalībvalstij			3 073			2 912			2 779
Pārējie klasifikācijā neminētie no valsts un pašvaldību budžeta veiktie maksājumi iedzīvotājiem naudā	154,32	500	925 912	154,32	500	925 912	154,32	500	925 912
04.03.00 Darba negadījumu speciālais budžets			121 631 779			135 520 125			150 581 477
Valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti naudā – kopā	x	x	121 607 704	x	x	135 495 194	x	x	150 555 369
<i>tajā skaitā:</i>									
Slimības pabalsts	2 454,37	652	19 202 991	2 598,92	686	21 394 309	2 745,11	722	23 783 633
Atlīdzība par darbspēju zaudējumu	571,68	14 580	100 020 383	603,94	15 382	111 477 831	636,17	16 228	123 884 693
Atlīdzība par apgādnieka zaudējumu	625,85	51	383 022	666,31	53	423 770	708,85	55	467 839
Apbedīšanas pabalsts	1 986,00	6	142 992	2 235,35	6	160 945	2 517,32	6	181 247
Pārējie pabalsti	310,34	499	1 858 316	330,47	514	2 038 339	351,88	530	2 237 957
Valsts budžeta maksājumi - kopā	x	x	24 075	x	x	24 931	x	x	26 108
<i>tajā skaitā:</i>									
Pārmaksāto sociālās apdrošināšanas iemaksu atmaksa			22 500			23 300			24 400
ES pensiju shēmai pārskaitītais pensijas kapitāls un obligāto iemaksu nodošana citai dalībvalstij			1 575			1 631			1 708
04.04.00 Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālais budžets			997 319 127			1 043 618 311			1 116 369 537
Valsts pensijas – kopā	x	x	329 905 967	x	x	359 929 407	x	x	392 074 481
<i>tajā skaitā:</i>									
Invaliditātes pensijas	357,88	76 725	329 499 341	388,59	77 110	359 573 168	421,27	77 496	391 763 875
Pensijas saskaņā ar speciāliem lēmumiem	68,18	497	406 626	71,02	418	356 239	73,74	351	310 606
Valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti naudā – kopā	x	x	667 197 448	x	x	683 476 188	x	x	724 083 303
<i>tajā skaitā:</i>									
Slimības pabalsts	1 802,04	19 768	427 472 651	1 837,91	19 768	435 980 791	1 944,29	19 768	461 217 649
Maternitātes pabalsts	5 631,53	892	60 279 897	5 963,21	892	63 830 200	6 298,64	892	67 420 643
Apbedīšanas pabalsts	2 486,04	220	6 563 146	2 616,19	230	7 220 684	2 752,23	240	7 926 422
Kaitējuma atlīdzība Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam, kuram ir noteikta invaliditāte	471,31	2 054	11 616 849	499,12	2 074	12 422 099	526,70	2 095	13 241 238
Paternitātes pabalsts	951,64	710	8 107 973	1 007,68	710	8 585 434	1 064,37	710	9 068 432
Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzība	218,03	640	1 674 470	232,59	630	1 758 380	248,25	620	1 846 980
Vecāku pabalsts	859,91	14 612	150 779 622	872,21	14 612	152 936 790	927,12	14 612	162 564 929

Pabalsta veids	2026. gada projekts			2027. gada prognoze			2028. gada prognoze		
	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)	Pensijas/ pabalsta/ atlīdzības apmērs vidēji mēnesī (euro)	Saņēmēju skaits (vidēji mēnesī)	Izdevumi kopā (euro)
Pabalsts pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušam laulātajam	234,28	250	702 840	247,27	250	741 810	265,67	250	797 010
Valsts budžeta maksājumi - kopā	x	x	215 712	x	x	212 716	x	x	211 753
<i>tajā skaitā:</i>									
Pārmaksāto sociālās apdrošināšanas iemaksu atmaksa			201 600			198 800			197 900
ES pensiju shēmai pārskaitītais pensijas kapitāls un obligāto iemaksu nodošana citai dalībvalstij			14 112			13 916			13 853
KOPĀ	x	x	5 034 535 347	x	x	5 416 636 000	x	x	5 781 581 082

Datu avots: FM